

Oxford Research:

NORGE

Oxford Research AS
Kjøita 42
4630 Kristiansand
Norge
Telefon: (+47) 40 00 57 93
post@oxford.no

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20, 4. sal
2000 Frederiksberg C
Danmark
Telefon: (+45) 33 69 13 69
Fax: (+45) 33 69 13 33
office@oxfordresearch.dk

SVERIGE

Oxford Research AB
Box 7578
Norrländsgatan 12
103 93 Stockholm
Telefon: (+46) 702965449
www.oxfordresearch.se

BELGIA

Oxford Research
c/o ENSR
5, Rue Archimède, Box 4
1000 Brussels
Phone +32 2 5100884
Fax +32 2 5100885
secretariat@ensr.eu

Tittel: Meninger fra klasserommet
Undertittel: Analyse av Elevundersøkelsen 2010
Oppdragsgiver: Utdanningsdirektoratet
Prosjektperiode: Juni – august 2010
Prosjektleder: Harald Furre
Forfattere: Beate Topland og Einar M. Skaalvik

Forord

Elevundersøkelsen er en nettbasert undersøkelse der elever i grunnskolen og videregående skole har fått mulighet til å vurdere sitt eget læringsmiljø. Undersøkelsen er obligatorisk ved 7. og 10. trinn i grunnskolen og for elever på videregående trinn 1 i videregående skole. For øvrige trinn er undersøkelsen frivillig.

Oxford Research har i samarbeid med professor Einar M. Skaalvik ved Pedagogisk Institutt, NTNU, gjennomført denne analysen av resultatene fra Elevundersøkelsen våren 2010. Analysen er basert på svarene fra elever fra 5. trinn til videregående trinn 3 i den videregående skolen.

Undertegnede har vært prosjektleder. Beate Topland har hatt ansvaret for gjennomføringen, Bjørn Brastad har vært prosjektmedarbeider, mens professor Einar M. Skaalvik har hatt ansvaret for den fagspesifikke analysen innenfor temaet motivasjon hos elevene i ungdomskolen.

Oppdragsgiver har kommet med verdifulle innspill til denne rapporten. I den forbindelse takker vi spesielt Petter Haagensen ved Utdanningsdirektoratet for godt og konstruktivt samarbeid. Konklusjoner og vurderinger i rapporten står likevel for utredernes regning.

Vi vil også takke Aust Agder Fylkeskommune ved Inger Johanne Danielsen for bistand i tilknytning til utvalgte deler av analysen.

Endelig vil vi spesielt takke alle elevene som har bidratt med informasjon og data til undersøkelsen, og samtidig rette en takk til Utdanningsdirektoratet for oppdraget.

Kristiansand,

Harald Furre

Adm. dir.

Oxford Research AS

Innhold

Kapittel 1.	Sammendrag av hovedfunn	11
Kapittel 2.	Innledning	14
2.1	Kontinuitet	14
2.2	Årets undersøkelse	14
2.3	Leserveiledning	15
2.4	Hensikten med Elevundersøkelsen	15
2.5	Gjennomføringen av Elevundersøkelsen	16
2.6	Forklaring av sentrale begreper	16
2.7	Skoleporten	16
Kapittel 3.	Om datamaterialet	19
3.1	Svar pr. trinn	19
3.2	Vurdering av datamaterialet	20
3.3	Svar pr. utdanningsprogram	21
3.4	Svar pr. kjønn	21
3.5	Kobling av ekstra variabler	22
3.6	Analyser av sammenhenger	23
Kapittel 4.	Motivasjon hos elevene i ungdomskolen	24
4.1	Endring av motivasjon, innsats og trivsel med lærerne med alder	24
4.2	Sammenheng mellom elevenes trivsel med lærerne, motivasjon for skolearbeid, innsats og karakterer	25
4.3	Utvelging av de viktigste predikatorene av karakterer, trivsel med lærerne, motivasjon for skolearbeid og innsats	26
4.4	Videre analyser av de fem viktigste prediksjonsvariablene	27
4.5	Kontroll for karakterer	28
4.6	Stianalyser	29
4.7	Analyse av utviklingstrekk og forskjeller mellom grupper	30
4.8	Konklusjon	30
Kapittel 5.	Deskriptiv analyse av spørsmål som inngår i Skoleporten.	32
5.1	Sosial trivsel	35
5.1.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget	36
5.1.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn	36
5.1.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskole vs Vgs	36
5.1.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn	36
5.1.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	36
5.2	Trivsel med lærerne	36
5.2.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget	38

5.2.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn	39
5.2.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskole vs. Vgs	41
5.2.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn	43
5.2.6	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	44
5.3	Mestring	44
5.3.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget	46
5.3.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn	47
5.3.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs	47
5.3.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn	47
5.3.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	47
5.4	Faglig utfordring	48
5.4.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget	49
5.4.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn	50
5.4.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs	51
5.4.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn	52
5.4.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	52
5.5	Elevdemokrati	53
5.5.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget	54
5.5.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn	55
5.5.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs. Vgs	56
5.5.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn	58
5.5.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	58
5.6	Fysisk læringsmiljø	58
5.6.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget	60
5.6.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn	66
5.6.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs. Vgs	68
5.6.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn	69
5.6.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	71
5.7	Mobbing på skolen	72
5.7.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget	73
5.7.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn	74
5.7.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs. Vgs	74
5.7.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn	74
5.7.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	74
5.8	Motivasjon	74
5.8.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget	75
5.8.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn	78
5.8.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs	79
5.8.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn vs.8.-10.trinn	79
5.8.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	80
5.9	Faglig veiledning	82

5.9.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget.....	83
5.9.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn.....	84
5.9.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs	84
5.9.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn.....	84
5.9.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	85
5.10	Medbestemmelse.....	86
5.10.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget.....	88
5.10.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn.....	92
5.10.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs. Vgs	93
5.10.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn.....	93
5.10.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	93
5.11	Karriereveiledning	95
5.11.1	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget.....	96
5.11.2	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn.....	97
5.11.3	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs	97
5.11.4	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn.....	97
5.11.5	Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen	97
Kapittel 6.	Mobbing og diskriminering	98
6.1	Trender knyttet til mobbing på skolen	98
6.1.1	Hvem opplever elevene seg mobbet av?.....	100
6.1.2	Mobbing på skoler med varierende andel minoritetsspråklige elever.	102
6.2	Trend knyttet til uro	103
6.2.1	Sammenlikning mellom 8.-10. trinn og Vg1	105
6.3	Diskriminering	107
6.3.1	Sammenlikning mellom 8.-10. trinn og Vg1	108
Litteraturliste		110
Vedlegg		112

Tabelliste

Tabell 1:Antall elever i populasjon og utvalg pr trinn.....	19
Tabell 2: Andel elever i populasjon og utvalg.....	20
Tabell 3:Konfidensintervall ved 95 % sikkerhet.....	20
Tabell 4: Elever i populasjon og utvalg etter utdanningsprogram	21
Tabell 5: Svar pr kjønn	22
Tabell 6: Gjennomsnitt på koblede variabler	22
Tabell 7: Middelerverdier for indre motivasjon, innsats og trivsel med lærere etter klassetrinn.....	25
Tabell 8: Prediksjon av ulike forhold. Standardiserte regresjonskoeffisienter.....	27
Tabell 9: Prediksjon, de viktigste predikatorene. Standardiserte regresjonskoeffisienter.	28
Tabell 10:Prediksjon av trivsel med lærerne	28
Tabell 11:Prediksjon av indre motivasjon.....	28

Tabell 12: Prediksjon av innsats.....	28
Tabell 13: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Prosent, samlet elevgruppe.....	99
Tabell 14: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Prosent, 5. 7. trinn.....	99
Tabell 15: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Prosent, 8.- 10. trinn.....	99
Tabell 16: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Prosent, Videregående skole.....	100
Tabell 17: Elever som opplever seg mobbet 2 eller 3 ganger i måneden eller mer: Hvem opplever de seg mobbet av. Hele utvalget.....	101
Tabell 18: Andelen elever som blir mobbet 2 eller 3 ganger i måneden eller mer sett i forhold til andelen minoritetspråklige elever på skolen.....	102
Tabell 19: Elever på 5.-10. trinn som blir mobbet på skolen 2-3 ganger i måneden eller mer.....	103
Tabell 20: Forstyrer du andre elever når de arbeider? Prosent, samlet elevgruppe.....	103
Tabell 21: Blir du forstyrret av at andre elever lager bråk og uro i arbeidsøktene? Prosent, samlet elevgruppe.....	103
Tabell 22: Er du blitt utsatt for urettferdig behandling/diskriminering på skolen på grunn av nasjonalitet? Prosent, 8.-10. trinn og VGS.....	107
Tabell 23: Hvem opplever elevene seg diskriminert av? 2007-2010.....	107
Tabell 24: Hvem opplever elevene seg diskriminert av? 2007.....	173
Tabell 25: Hvem opplever elevene seg diskriminert av? 2010.....	173

Figurliste

Figur 1: 10 trinn, begge kjønn.....	17
Figur 2: Svarprosent pr. trinn.....	19
Figur 3 Effektstørrelse og grad av forskjell.....	23
Figur 4: Teoretisk modell.....	26
Figur 5: Empirisk analyse.....	26
Figur 6: Empirisk stianalyse som viser direkte og indirekte sammenhenger.....	29
Figur 7: Samtlige indekser, obligatoriske trinn.....	33
Figur 8: Samtlige indekser, hele utvalget.....	34
Figur 9: Sosial trivsel, obligatoriske trinn.....	35
Figur 10: Sosial trivsel, samtlige trinn.....	35
Figur 11: Trives du godt på skolen? Hele utvalget.....	36
Figur 12: Trivsel med lærerne, obligatoriske trinn.....	37
Figur 13: Trivsel med lærerne, hele utvalg.....	37
Figur 14: Trives du sammen med lærerne? Hele utvalg.....	38
Figur 15: Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene? Hele utvalg.....	38
Figur 16: Er lærerne dine hyggelige mot deg? Hele utvalg.....	39
Figur 17: Trives du sammen med lærerne dine? Obligatoriske trinn.....	40
Figur 18: Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene? Obligatoriske trinn.....	40
Figur 19: Er lærerne dine hyggelige mot deg? Obligatoriske trinn.....	41
Figur 20: Trives du sammen med lærerne dine? Grunnskole vs Vgs.....	42
Figur 21: Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene? Grunnskolen vs Vgs.....	42
Figur 22: Trives du sammen med lærerne dine? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn.....	43
Figur 23: Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn.....	43
Figur 24: Er lærerne dine hyggelige mot deg? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn.....	44
Figur 25: Mestring, obligatoriske trinn.....	45
Figur 26: Mestring, hele utvalg.....	45
Figur 27: Hvor ofte forstår du det som læreren gjennomgår og forklarer? Hele utvalg.....	46
Figur 28: Hvor ofte forstår du det læreren gjennomgår og forklarer? Obligatoriske trinn.....	47
Figur 29: Hvor ofte forstår du det læreren gjennomgår og forklarer? 5.-7.trinn vs 8.-10. trinn.....	47
Figur 30: Faglig utfordring, obligatoriske trinn.....	48
Figur 31: Faglig utfordring, hele utvalg.....	48
Figur 32: Hvor ofte opplever du at skolearbeidet ikke gir deg nok utfordring? Hele utvalg.....	49
Figur 33: Hvor ofte gir du opp når du arbeider med skolearbeid fordi du synes det er for vanskelig? Hele utvalg.....	49
Figur 34: Hvor ofte opplever du at skolearbeidet ikke gir deg nok utfordring? Obligatoriske trinn.....	50
Figur 35: Hvor ofte gir du opp når du arbeider med skolearbeidet fordi du synes det er for vanskelig? Obl. trinn.....	50
Figur 36: Hvor ofte gir du opp når du arbeider med skolearbeidet fordi du synes det er for vanskelig? Vgs vs Gs.....	51
Figur 37: Hvor ofte opplever du at skolearbeidet ikke gir deg nok utfordringer? 8.-10. trinn vs 5.-7. trinn.....	52
Figur 38: Hvor ofte gir du opp når du arbeider med skolearbeid fordi du synes det er for vanskelig? 8.-10. vs 5.-7.....	52
Figur 39: Elevdemokrati, Obligatoriske trinn.....	53
Figur 40: Elevdemokrati, hele utvalg.....	53

Figur 41: Hører skolen på elevenes forslag? Hele utvalg	54
Figur 42: Hvor godt arbeid synes du elevrådet gjør på skolen? Hele utvalg.....	54
Figur 43: Hører skolen på elevenes forslag? Obligatoriske trinn	55
Figur 44: Hvor godt arbeid synes du elevrådet gjør på skolen? Obligatoriske trinn	55
Figur 45: Hører skolen på elevenes forslag? Grunnskolen vs Vgs	56
Figur 46: Hvor godt arbeid synes du elevrådet gjør på skolen? Grunnskolen vs Vgs	56
Figur 47: Hører skolen på elevenes forslag? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn	57
Figur 48: Hvor godt arbeid synes du elevrådet gjør på skolen? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn	57
Figur 49: Fysisk læringsmiljø, obligatoriske trinn	59
Figur 50: Fysisk læringsmiljø, hele utvalget	60
Figur 51: Luften i klasserommene? Hele utvalget	61
Figur 52: Temperaturen i klasserommene? Hele utvalget	61
Figur 53: Klasserommene ellers? Hele utvalget.....	62
Figur 54: Lærebøker og utstyr? Hele utvalget.....	62
Figur 55: Skolebiblioteket? Hele utvalget.....	63
Figur 56: Toaletter? Hele utvalget	63
Figur 57: Garderobe og dusj? Hele utvalget	64
Figur 58: Skolebygget? Hele utvalget	64
Figur 59: Renhold/vasking? Hele utvalget.....	65
Figur 60: Uteområdet elevene kan bruke i friminuttene? Hele utvalget	65
Figur 61: Fysisk læringsmiljø, obligatoriske trinn	67
Figur 62: Fysisk læringsmiljø, grunnskole vs vgs.....	69
Figur 63: Fysisk læringsmiljø, 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn.....	70
Figur 64: Renhold/ vasking, antall undervisningsårsverk.....	71
Figur 65: Mobbing på skolen, obligatoriske trinn.....	72
Figur 66: Mobbing på skolen, hele utvalget.....	72
Figur 67: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Hele utvalget.....	73
Figur 68: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Grunnskolen vs Vgs.....	73
Figur 69: Motivasjon, obligatoriske trinn.....	74
Figur 70: Motivasjon, hele utvalget.....	75
Figur 71: Følger du med og hører etter...?,Hele utvalget	76
Figur 72: Hvor godt liker du skolearbeidet? Hele utvalget.....	76
Figur 73: Gjør du leksene dine? Hele utvalget	77
Figur 74: Er du interessert i å lære på skole? Hele utvalget	77
Figur 75: Følger du med og hører etter...?,Obligatoriske trinn	78
Figur 76: Hvor godt liker du skolearbeidet? Obligatoriske trinn.....	78
Figur 77: Gjør du leksene dine? Obligatoriske trinn	79
Figur 78: Er du interessert i å lære på skole? Obligatoriske trinn	79
Figur 79: Gjør du leksene dine? Grunnskole vs Vgs.....	80
Figur 80: Følger du med og hører etter når lærerne snakker? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn	80
Figur 81: Hvor godt liker du skolearbeidet? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn	80
Figur 82: Gjør du leksene dine? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn	81
Figur 83: Er du interessert i å lære på skolen? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn	81
Figur 84: Gjør du leksene dine? Antall undervisningsårsverk på skolen.	81
Figur 85: Faglig veiledning, obligatoriske trinn	82
Figur 86: Faglig veiledning, hele utvalget.....	82
Figur 87: Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre...etc? Hele utvalget.....	83
Figur 88: Forteller lærerne deg hva du bør gjøre...etc? Hele utvalget	84
Figur 89: Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre...etc? Obligatoriske trinn.....	85
Figur 90: Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre...etc? Grunnskolen vs Vgs.	85
Figur 91: Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre...etc? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn.....	86
Figur 92: Medbestemmelse, obligatoriske trinn.....	87
Figur 93: Medbestemmelse, hele utvalget	87
Figur 94: Oppmuntrer lærerne til at elevene kan være med å bestemme...etc? Hele utvalget	88
Figur 95: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme...etc? Hele utvalget	89
Figur 96: I hvor mange fag får du være med på å velge arbeidsmåter i fagene? Hele utvalget	89
Figur 97: I hvor mange fag får du være med på å velge arbeidsmåter...etc? Hele utvalget	90
Figur 98: I hvor mange fag får du være med på å lage arbeidsplaner i fagene? Hele utvalget	90
Figur 99: Får du være med på å bestemme hva det skal legges vekt på...etc? Hele utvalget	91
Figur 100: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme...etc? Obligatoriske trinn	92
Figur 101: I hvor mange fag får du være med på å lage arbeidsplaner...etc? Obligatoriske trinn	92
Figur 102: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme...etc? Grunnskolen vs. Vgs.	93
Figur 103: I hvor mange fag får du være med på å lage arbeidsplaner...etc? Grunnskolen vs. Vgs.	94
Figur 104: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme...etc? 5.-7. trinn vs. 8.-10. trinn.	94
Figur 105: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme...etc? Antall undervisningsårsverk.	94

Figur 106: Karriereveiledning, obligatoriske trinn	95
Figur 107: Karriereveiledning, hele utvalget.....	95
Figur 108: I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen du får på skolen etc? Hele utvalget.....	96
Figur 109: I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen fra ungdomskolen etc? Hele utvalget.....	96
Figur 110: I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen fra ungdomskolen etc. Obligatoriske trinn.....	97
Figur 111: I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen du får på skolen etc? Grunnskolen vs Vgs.....	97
Figur 112: Må lærerne bruke mye tid på å få ro i klassen? 8. trinn- Vg1	105
Figur 113: Forstyrret du andre elever når de arbeider? 8. trinn- Vg1	105
Figur 114: Blir du forstyrret av at andre elever lager bråk og uro i arbeidsøktene? 8. trinn- Vg1	106
Figur 115: Elever på 8.tr-Vg1 som har opplevd urettferdig behandling/diskriminering 2eller3 ganger i mnd eller mer	108
Figur 116: Hvem opplever elevene på 8. trinn- Vg1 at utsetter dem for urettferdig behandling/diskriminering?	109

Kapittel 1. Sammendrag av hovedfunn

Oxford Research har i samarbeid med professor Einar M. Skaalvik ved Pedagogisk Institutt, NTNU, gjennomført denne analysen av resultatene fra Elevundersøkelsen våren 2010. Analysen er basert på svarene fra elever fra 5. trinn til videregående trinn 3 i den videregående skolen. Dette er et oppsummeringskapittel og for ytterligere detaljer henviser vi til enkeltkapitlene.

Hovedfunnene fra Elevundersøkelsen 2010 dreier seg om motivasjon, trivsel, mobbing, mestring, fysisk læringsmiljø og karriereveiledning. De mest tydelige, generelle tendensene vi ser både i analysekapittelet og i den deskriptive delen er gradvise endringer etter hvert som eleven har vært lenge i skolen. Vi ser dog ofte en brytning i overgangen mellom grunnskole og videregående skole.

Vi finner at elevenes motivasjon og innsats synker med økende alder. Det samme skjer med elevenes trivsel med lærerne.

Bruk av arbeidsplaner er den sterkeste prediktor av innsats. Bruk av arbeidsplaner gir bedre kunnskap om mål, følelse av å få faglig støtte, bedre trivsel med lærerne og større grad av indre motivasjon. Kunnskap om mål øker innsatsen, motivasjonen og trivselen med lærerne.

Faglig støtte er den sterkeste prediktor av elevenes trivsel med lærerne. Elevenes trivsel med lærerne øker elevenes motivasjon for skolearbeid.

Når elevene blir spurt om de trives på skolen har 5. trinn de mest positive resultatene mens 10. trinn skårer dårligst blant hele utvalget. Forskjellene er imidlertid små. På spørsmålene om elevene trives i friminuttene, med elevene i klassen sin og om de trives godt på skolen, finner vi de mest positive resultatene blant elevene på mellomtrinnet, mens ungdomstrinnet har de mest negative. Også her er variasjonen liten.

På spørsmålet om elevene trives sammen med lærerne sine finner vi de mest positive resultatene blant elevene på lavere trinn. Ser en på hele utvalget i undersøkelsen, er 5. trinn den elevgruppen som trives best, mens 10. trinn er den elevgruppen som har høyest andel av elever som svarer at de kun i svært få fag, eller ingen fag trives med lærerne sine.

Samme tendensen finner vi på spørsmålet om elevene har lærere som gir dem lyst til å jobbe med fagene. Når en skiller mellom hele utvalget i undersøkelsen er 5. trinn mest fornøyd, mens de positive resultatene gradvis blir redusert opp til 10. trinn. På videregående er elevene noe mer fornøyd igjen, mens en også her ser at øverste trinn, Vg3, er de minst fornøyde.

Om elevene trives med lærerne sine, og om de har lærere som motiverer, er negativt korrelert med deres tid i skolen. Skillen mellom mellomtrinnet og ungdomstrinnet blir dette ytterligere understreket da en finner mer positive resultater blant 5.-7. trinn sammenlignet med 8.-10. trinn.

Vi har også undersøkt elevens mestring. Ser en samlet på alle elevene, har de en høy gjennomsnittsskåre på indeksen mestring. Der er små forskjeller, men blant de obligatoriske trinnene opplever 7. trinn høyere grad av mestring enn 10. trinn og Vg1. 5. trinn er de som oftest opplever å forstå nytt stoff som læreren går gjennom, mens Vg1 er de som skårer dårligst blant hele utvalget. At de yngste elevene opplever større grad av mestring på denne indikatoren finner vi også om vi sammenligner 5.-7. trinn og 8.-10. trinn.

7. trinn opplever oftere ikke å få nok utfordringer i skolearbeidet, samtidig som de sjeldnere gir opp skolearbeidet fordi det er for vanskelig sammenlignet med 10. trinn og Vg1. Tar vi med samtlige elevgrupper i undersøkelsen finner vi at 5. trinn er de som oftest opplever å ikke få nok utfordringer i skolehverdagen, mens elevene i Vg1 er de som oftest opplever nok utfordringer. Det er også 5. trinn som sjeldnere gir opp hvis skolearbeidet er for vanskelig, mens Vg1 oftest gjør det. De eldste elevene opplever oftest at skolearbeidet gir dem nok utfordringer samtidig som de gir lettere opp enn de yngre.

Blant de obligatoriske trinnene finner vi at 7. trinn har mest positiv opplevelse av elevdemokratiet. Det er 5. trinn som oftest mener skolen hører på elevenes forslag, mens Vg3 til sammenligning skårer dårligst blant hele utvalget.

Gjennomsnittsskåren for hele utvalget når det gjelder mobbing i skolen ligger mellom svaralternativene Ikke i det hele tatt og En sjelden gang. Det er elevene i 5. klasse som oftest opplever å bli mobbet

på skolen. Ser en på hele utvalget i undersøkelsen, eller sammenligner grunnskolen med videregående, reduseres hyppigheten mobbing forekommer etter hvert som elevene blir eldre.

Vi har undersøkt motivasjon ved hjelp av flere spørsmål. Sammenligner en de obligatoriske trinnene er det 7. trinn som skårer høyest og er mest motivert på alle spørsmålene. 10. trinn skårer dårligst på alle indikatorene utenom om de gjør leksene sine, hvor Vg1 kommer dårligst ut.

Tar en med hele utvalget i undersøkelsen ser vi tendens til at motivasjonen synker ettersom som antall år i skolen øker. Tydeligst kommer dette frem på spørsmålene om elevene gjør leksene sine og om de hører etter når lærerne snakker. Hvor godt elevene liker skolearbeidet, og om de er interessert i å lære på skolen øker noe i overgangen fra 10. trinn til videregående skole, men synker så i Vg2 og Vg3. Tendensen understrekes om en slår sammen 5.-7. trinn og 8.-10. trinn, da motivasjonen er høyere hos de yngste.

Ser en på skolestørrelse målt i undervisningsårsverk, finner en at elevene gjør mindre lekser dess større skolen er. Sammenhengen er imidlertid svak.

Medbestemmelsesindeksen består av seks spørsmål, kun stilt til ungdomsskole- og videregående elever. Blant de obligatoriske trinnene opplever Vg1 at de har større grad av medbestemmelse enn 10. trinn på alle indikatorer. Elevene i utvalget føler de har lavest grad av medbestemmelse når det gjelder å være med å lage arbeidsplaner, mens de opplever høyest grad av medbestemmelse i forhold til om elevene opplever at lærer oppmuntrer til at de kan være med å bestemme hvordan de skal arbeide med fagene. En ting en her må merke seg er at også elevene i 5.-7. trinn ble inkludert i dette ene spørsmålet, og at de svarte betydelig mer positivt enn de to andre obligatoriske klassene på dette spørsmålet. Ser en på hele utvalget i undersøkelsen er der en tendens til at 9. og 10. trinn er de som opplever lavest grad av medbestemmelse. Der er dog forskjeller i svarfordelingene mellom de ulike trinnene på de seks spørsmålene.

De to spørsmålene som utgjør indeksen karriereveiledning, ble kun stilt til elever i 9. og 10. trinn i tillegg til videregående. På spørsmålet "I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen du får på skolen om ulike utdannings- og yrkesvalg?" er 10. trinn mest fornøyd, mens Vg3 utpeker seg som minst fornøyd blant hele utvalget. Her svarer 33 % at de er svært misfornøyd eller misfornøyd, mens ytterligere 32 % i

samme trinn svarer verken fornøyd eller misfornøyd. Elever ved grunnskolen er mer fornøyd med karriereveiledningen enn elever i videregående skole. Der er ingen signifikante forskjeller mellom ulike skolestørrelser.

I forhold til endringer over tid, ser vi, mellom 2007-2010, ingen signifikante endringer på noen av de obligatoriske indeksene som presenteres i Skoleporten.

Når det gjelder obligatoriske spørsmål som ikke presenteres i Skoleporten, finner vi signifikante endringer mellom 2007 og 2010 kun på ett spørsmål: Forstyrrer du andre elever når de arbeider? Her ser vi en signifikant nedgang i hvilken grad elever opplever å forstyrre andre elever. Nedgangen er imidlertid så svak at den ikke vil være observerbar i realiteten.

Når vi i kapittel 6 ser på hvem elever som opplever mobbing, opplever seg mobbet av, ser vi en tendens til at flere av disse elevene opplever økt mobbing fra lærere og andre voksne.

Når vi ser på graden av mobbing på skoler med mindre enn 15 prosent- og mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever, ser vi at mobbefrekvensen øker med om lag 2 prosentpoeng på skoler med mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever i forhold til andre skoler. Når vi sammenlikner 5.-7. trinn med 8.-10. trinn, ser vi at 5. trinn utpeker seg med 4,5 prosentpoeng økning og totalt 16 prosent mobbing på skoler med mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever. På 8.-10. trinn ser vi ingen signifikant forskjell på mobbefrekvens på skoler med mindre enn 15 prosent versus skoler med mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever.

Når det gjelder uro ser vi, mellom 2007-2010, en svak men signifikant endring som tyder på større grad av ro i klassen. Det er 8. trinn som opplever at lærerne må bruke lengst tid på å få ro i klassen, mens Vg1 opplever at lærerne må bruke kortest tid.

Data fra årets undersøkelse viser at elever i mindre grad opplever å forstyrre andre elever når de arbeider. Elevene fra 10. trinn er de som i størst grad opplever å forstyrre andre, mens elevene fra Vg1 opplever dette i minst grad.

Når det gjelder i hvilken grad elever opplever at andre forstyrrer dem, er dette mest utpreget på 9.- og 10. trinn og minst utpreget på Vg1.

Når det gjelder diskriminering på bakgrunn av nasjonalitet opplever totalt 4,79 prosent av elevene på

ungdomskolen og videregående skole at de blir diskriminert 2 eller 3 ganger i måneden eller mer, mot 4,29 prosent i 2007. Dette er en svak, dog signifikant, økning på 0,5 prosentpoeng. Men vi ser ingen tydelig trend der endringene i dette tidsrommet går i samme retning.

Hvis man deler denne gruppen opp fra 8. trinn til Vg1 ser vi at den største andelen elever som opplever å bli diskriminert på grunn av nasjonalitet, ser vi på 10. trinn og lavest på 8. trinn.

Av de elevene som opplever å bli diskriminert 2 eller tre ganger i måneden på grunn av nasjonalitet ser vi, fra 2007 til 2010, en økt tendens til avkrysninger på opplevd diskriminering på alle typer "diskriminere".

Når vi sammenlikner fra 8. trinn til Vg1 og ser på hvem de som opplever diskriminering på grunn av

nasjonalitet, opplever seg diskriminert av, finner vi følgende:

Det er elever på 8. trinn som opplever minst, og elever på 10. trinn som opplever mest diskriminering fra elever i gruppa/klassen.

Det er elever på 8. trinn som opplever minst, og elever på Vg1 som opplever mest diskriminering fra andre elever på skolen.

Det er elever på 8. trinn som opplever minst, og elever på 10. trinn som opplever mest diskriminering fra en eller flere lærere.

Det er elever på 8. trinn som opplever minst, og elever på Vg1 som opplever mest diskriminering av andre voksne på skolen

Kapittel 2. Innledning

Stortinget vedtar mål og rammer for norsk utdanning. Kunnskapsdepartementet har ansvaret for å gjennomføre denne politikken, og å nå målene innen de rammer som er satt. Innenfor disse rammene kan kommunen, skolen og lærerne øve innflytelse på lærestoff og arbeidsmåter. Skolene kan således være relativt ulike, og derigjennom oppfattes ulikt både av lærere, foreldre og elever.

Elevundersøkelsen er opprettet som en del av et helhetlig nasjonalt kvalitets- vurderingssystem, hvor elevene i den norske skole får mulighet til å si sin mening om skolen de går på og hvordan de trives der.

2.1 Kontinuitet

Spørreskjemaene som ble benyttet i Elevundersøkelsen i 2005 og 2006 var identiske. Det ble imidlertid foretatt en omfattende revidering av skjemaet i undersøkelsen i 2007. Revideringen innebar blant annet at det konsekvent ble innført 5-punktskala på samtlige spørsmål. I tillegg utelot man en del av spørsmålene som inngikk i skjemaet som ble benyttet i 2005 og 2006, samt at noen nye ble inkludert. Spørreskjemaet i 2009 var tilnærmet identisk med spørreskjemaet i 2007 og 2008. Det eneste som skiller spørreskjemaet i 2009 med skjemaene i 2007 og 2008 er at det i 2009 ble inkludert spørsmål om seksuell orientering. For 2010 ble indeksene Mestring og Faglig utfordring lagt inn i Elevundersøkelsen, i tillegg er en del tidligere obligatoriske spørsmål blitt av Udir definert til tilleggsspørsmål.

Med en slik revideringsprosess sikrer man trolig en høyere kvalitet i skjemaets innhold. Ulempen ved slike endringer er imidlertid at det vanskeliggjør mulighetene for å undersøke endringer over tid. Det innebærer således at muligheten for å sammenstille resultater tilbake til 2005 og 2006 er begrenset i denne analysen. Forutsetningene for å sammenstille resultater er at variablene er identiske. Det betyr at både spørsmålsformulering og svaralternativ skal være helt likt i de ulike årene.

Ved å sammenligne resultatene over flere år, vil en kunne se om det er noen tendenser til endring. I datamaterialet som ligger til grunn fra Elevundersøkelsen kan en ikke uten videre sammenligne data fra

2007, 2008, 2009 og 2010 med data fra de foregående årene pga endringer i spørreskjemaet. Siden spørreskjemaet i 2010 er tilnærmet identisk med spørreskjemaet i 2007, 2008 og 2009 får vi mulighet til å sammenlikne resultatene på tvers av disse tre årene. Vi fant ingen signifikante endringer på nasjonalt nivå i denne tidsperioden på noen av indeksene som ble undersøkt.

Når det gjelder temaområdet mobbing, har dette vært et mye omtalt politisk satsingsområde de senere årene og er derfor et svært interessant område for undersøkelse i utviklingsøyemed. I denne rapporten vil vi derfor presentere utviklingen innenfor temaområdet mobbing og diskriminering mer utfyllende.

Elevundersøkelsen er kun obligatorisk for 7. trinn, 10. trinn og videregående trinn 1. Videre er ikke spørreskjemaet laget for elever på lavere trinn (selv om noen skoler har valgt å gjennomføre på 3. og 4. trinn). Vår analyse inneholder resultater fra elever på 5. trinn til og med Vg3 i den videregående skolen. Lærlinger er ikke med i undersøkelsen siden de svarer på en egen brukerundersøkelse. Dette er gjort for å få en helhetlig analyse av spørsmålene.

Spørreskjemaet er inndelt etter to ulike spørsmåls-kategorier. For det første inneholder skjemaet et sett obligatoriske spørsmål. I tillegg inneholder skjemaet et sett tilleggsspørsmål som skolene kan benytte om de ønsker å fordype seg i ett eller flere områder. Tilleggsspørsmålene knytter seg til temaområdene motivasjon læring, vurdering og veiledning, arbeidsmiljø og elevmedvirkning.

2.2 Årets undersøkelse

Et formål i analysen og presentasjonen av Elevundersøkelsen 2010 er å knytte analyseresultatene på en enkel måte til resultatene slik de presenteres i Skoleporten. Tematisk er resultatene inndelt etter indeksene som ligger i Skoleporten. Først presenteres resultatene for indikatorene og temaet på samme måte som i Skoleporten. Resultatene illustreres med samme grafikk som i Skoleporten. Deretter presenteres resultatene for hvert spørsmål som indeksene består av. Resultatene vil vises for utvalget i sin helhet, det vil si alle elevene som har svart

på undersøkelsen fra 5. trinn til Vg3. I tillegg presenteres resultatene for elevene på hvert av de obligatoriske trinnene i undersøkelsen, det vil si de samme trinnene som vises i Skoleporten. I analysen av Elevundersøkelsen 2010 har vi også testet om det er sammenheng mellom resultatene og et utvalg bakgrunnsvariabler.

Hovedfokus for fordypningstema har i 2010 vært å rette fokus mot elevene i ungdomsskolen og deres motivasjon, innsats på skolen og forhold til lærerne. Både tidligere analyser av Elevundersøkelsene og internasjonal forskning viser at elevenes motivasjon ser ut til å synke med økende alder (eks. Danielsen, Skaar og Skaalvik 2007; Wigfield, Eccles, Schiefele, Roeser, og Davis Kean 2006)

2.3 Leserveiledning

Målgruppen for analysen av Elevundersøkelsen er lærere, skoleledere, foreldre, skoleeiere og nasjonale myndigheter, både på politisk og administrativt nivå. Lærere og foreldre er "nye" målgrupper for analysen sett i forhold til analysene i 2004-2007. Rapportens mange målgrupper gjør struktureringen av rapporten til en utfordring. Ikke alle vil lese hele rapporten fra perm til perm, og mange vil bruke den som et oppslagsverk.

På bakgrunn av den brede målgruppen har vi vektlagt at analyseresultatene på en enkel måte kan knyttes til resultatene slik de ligger i Skoleporten. Dermed vil skolene enkelt kunne sammenholde egne resultater med nasjonale resultater og kunne knytte resultatene til forklarende og utdypende tekster om innholdet i analysene. Dette har vi forsøkt å ta hensyn til ved måten rapporten er strukturert og presentert på.

Rapporten er derfor strukturert med tre hoveddeler; først en del om motivasjon i ungdomsskolen, deretter presenteres data og analysene som knyttes til Skoleporten og til slutt har vi et kapittel om mobbing.

Resultatene fra tilleggsspørsmålene og de spørsmål som ikke presenteres som indekser i Skoleporten, vil presenteres i et vedlegg ved siden av rapportens hoveddel. De obligatoriske spørsmålene og tilleggsspørsmålene presenteres som figurer som viser hvordan hele utvalget prosentvis fordeler seg på spørsmålet. For indeksene presenteres det i tillegg gjennomsnittsskår. Ved tolking av tilleggsspørsmålene er det viktig å være klar over at det er valgfritt for

hver enkelt skole å ha med spørsmålene, og at det vil kunne påvirke resultatene. Det kan tenke seg at skolene som frivillig velger å ha med ekstra spørsmål skiller seg systematisk fra de som ikke tar med disse spørsmålene.

Vi vil i denne rapporten presentere resultatene med bruk av gjennomsnitt for indekser og for enkeltspørsmålene som inngår i disse. Slike analyser vil som nevnt gjøres både for hvert av trinnene som er obligatoriske for undersøkelsen, samt for utvalget i undersøkelsen i sin helhet. I førstnevnte analyse vil utvalget bestå av 7. trinn, 10. trinn og Vg1. Vi har dessuten gjennomført undersøkelser av hvorvidt elevenes svar varierer med ulike bakgrunnsvariabler. I de tilfellene hvor vi avdekker signifikante sammenhenger mellom elevenes svar og de utvalgte bakgrunnsvariablene, vil resultatene presenteres grafisk i rapporten med bruk av gjennomsnitt eller frekvensfordelinger, alt etter hva som er mest hensiktsmessig. I de tilfellene hvor datagrunnlaget tillater det, har vi videre gjennomført signifikanstester av forskjellene i resultatene mellom årene 2007 og 2009. Dette ble gjort ved bruk av "effektstørrelse" (se kapittel 2.8) og dersom det avdekkes signifikante forskjeller i elevenes svar mellom de ulike årene, vil dette kommenteres i teksten.

Ved henvisning til grunnskolen og videregående skole i figurene, er naturlig nok kun trinnene som har besvart undersøkelsen inkludert, henholdsvis 5. til 10. trinn og Vg1 til Vg3.

2.4 Hensikten med Elevundersøkelsen

Utgangspunktet for Elevundersøkelsen er forståelsen av at elevenes skole- og læringsmiljø påvirker kvaliteten på opplæringen. Hensikten med Elevundersøkelsen er dermed at elevene skal kunne påvirke sin opplæring på skolen gjennom å si sin mening om forhold som er viktige for å lære og for å trives. Gjennom Elevundersøkelsen har myndighetene skaffet seg et redskap for:

- (a) å belyse elevenes læringsmiljø på skolen og
- (b) å analysere systematiske sammenhenger mellom elevenes læringsmiljø og deres opplevelse av skolen

Hensikten med analysene er å bruke disse i arbeidet med å bedre læringsmiljøet, utvikle medinnflytelse på undervisningen og øke læringsutbyttet. Dette krever oppfølging av resultatene som foreligger etter undersøkelsen. Resultatene for hver skole kan skoler

og skoleeiere finne ved pålogging fra internettsiden www.udir.no/undersokelser. Elever og lærere oppfordres til å diskutere resultatene for sin skole i den enkelte elevgruppe. Lærere og elever kan da sammen komme frem til hvilke tiltak som er viktige i den aktuelle elevgruppen¹.

I tillegg til Elevundersøkelsen er det også utarbeidet ett spørreskjema som rettes mot lærere og ett rettet mot foreldre. Skoler som har gjennomført disse vil ha et enda bedre utgangspunkt for forbedringsarbeidet. Denne rapporten omfatter ikke disse undersøkelsene.

2.5 Gjennomføringen av Elevundersøkelsen

Etter opplæringsloven er skoleeiere/skoleledere med ansvar for elever på 7. og 10. trinn og på Vg1 pålagt å gjennomføre Elevundersøkelsen. Dette gjelder både offentlige og private skoler, jf. forskrift til opplæringsloven § 2-3 og forskrift til privatskoleloven § 2-3. Elevundersøkelsen er en del av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet, og det er obligatorisk å gjennomføre denne undersøkelsen i tidsrommet 15. januar til 1. mai. ²På høsten åpnes det også for frivillig deltakelse i Elevundersøkelsen. Skolen gjennomfører undersøkelsen ved at hver elev får oppgitt et brukernavn som de bruker for å logge seg på spørreskjemaet. Når elevene har fylt ut hele skjemaet blir brukernavnet slettet og det vil ikke være mulig å finne tilbake til avsenderen. Selve undersøkelsen og veiledning til gjennomføringen ligger tilgjengelig for skoler og skoleeiere på nettstedet www.udir.no/undersokelser.

2.6 Forklaring av sentrale begreper

Det brukes en del begreper i Elevundersøkelsen som ikke nødvendigvis er kjent av alle leserne. Vi vil her forklare noen sentrale begreper.

Obligatoriske spørsmål: Spørreskjemaet i Elevundersøkelsen er inndelt etter to ulike spørsmålkategorier. For det første inneholder skjemaet en mengde

obligatoriske spørsmål. I tillegg inneholder skjemaet et utvalg tilleggsspørsmål som skolene kan benytte om de ønsker å fordype seg i ett eller flere områder.

Læringsmiljø: Læringsmiljø er summen av alle de forhold som kan tenkes å virke inn på elevenes muligheter til å tilegne seg kunnskap samt fysisk og psykisk helse.

Statistisk signifikans: Ved statistisk signifikans undersøker vi om sammenhengene som avdekkes er "reelle" eller tilfeldige og om de er gyldige utover de enhetene som inngår i analysen; Hvor sannsynlig er det at egenskapene i utvalget avspeiler egenskapene i den ukjente populasjonen?

Reliabilitet og validitet: Mens reliabilitet dreier seg om hvorvidt målingene er nøyaktige nok, er validitet et spørsmål om vi måler det vi faktisk ønsker å måle.

Cronbachs alpha: Et statistisk mål på en skalas homogenitet eller indre konsistens. Det vil si et mål på i hvilken grad alle spørsmål som inngår i en indeks måler det samme begrepet.

Indeks: Et sammensatt mål som består av flere variabler (spørsmål).

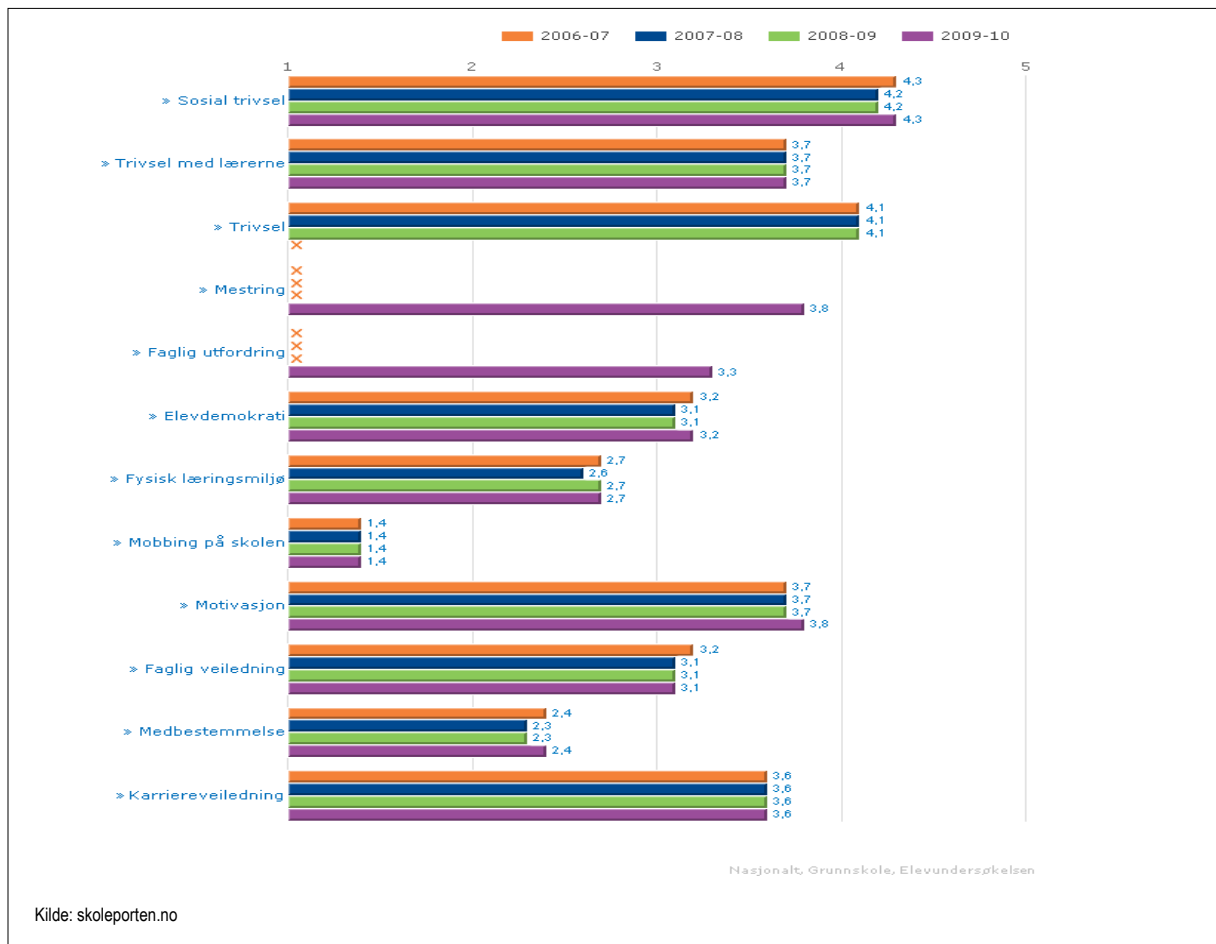
Indikator: Hvert enkeltspørsmål i en indeks kalles en indikator.

2.7 Skoleporten

Skoleporten er Utdanningsdirektoratets nettjeneste der skoler og skoleeiere finner relevante og pålitelige data om grunnopplæringen. Disse dataene er hentet fra Elevundersøkelsen samt fra andre relevante kilder. Målet med Skoleporten er at skoler, skoleeiere, foreldre, elever og andre interesserte skal få tilgang til sentrale nøkkeltall for grunnopplæringen, og at skoler og skoleeiere skal få lett tilgang til informasjon til det lokale kvalitetsvurderingsarbeidet, jf Opplæringslovens § 13-10 og forskrift om virksomhetsbasert vurdering.

²
http://www.utdanningsdirektoratet.no/Brev/_Brukerundersokelser/Brukerundersokelse-varen-2009/

Figur 1:10 trinn, begge kjønn.

Skoleporten er en sentral del av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet og inneholder data innenfor områdene skolefakta, læringsmiljø, resultater, gjennomføring og ressurser. Den delen av Skoleporten som er knyttet til Elevundersøkelsen, baseres på en del av de obligatoriske spørsmålene i undersøkelsen. Spørsmålene er sortert i temaer som presenteres som indekser.

I Skoleporten kan man få frem figurer og resultater fordelt i forhold til kjønn (gutt eller jente) og trinn (om det er 7. trinn, 10. trinn og videregående trinn 1). Videre kan man få frem resultater og figurer i forhold til skoleslag (offentlig eller privat)

Figur 1 er hentet fra Skoleporten og illustrerer hvordan resultatene fremstilles på dette nettstedet.

Resultatene som det her vises til i Skoleporten, gjelder for samtlige av de obligatoriske trinnene i Elevundersøkelsen, det vil si 7., 10. trinn og Vg1. Når det gjelder spørsmål som måler medbestem-

melse og karriereveiledning, er disse kun stilt til elevene på 10. trinn og Vg1.

Fra 2008 har det fra Utdanningsdirektoratet sin side blitt understreket et behov for at analysen av Elevundersøkelsen i større grad enn tidligere skal følge samme oppbygging og logikk som Skoleporten, for på denne måten å kunne utfylle og supplere hverandre. Som nevnt ovenfor har vi derfor valgt samme design for fremstilling av resultater i denne rapporten. I år som i fjor har vi som nevnt ovenfor også valgt å presentere resultatene fra Elevundersøkelsen både på bakgrunn av utvalget for undersøkelsen i sin helhet, det vil si elever fra 5. trinn til videregående skole og på bakgrunn av hvert av de obligatoriske trinnene for undersøkelsen, det vil si 7. trinn, 10. trinn og Vg1 (Som i Skoleporten). Således vil man på en enklere måte kunne sammenholde funn med resultatene slik de fremkommer i Skoleporten. I tillegg vil resultatene slik de presenteres i denne rapporten kunne tjene som supplerende og mer utfyllende informasjon i forhold til resultatene i Skoleporten.

I gjengivelsen av funn, benyttes også samme oppbygging som i Skoleporten, bortsett fra standardavvik som kun vises i Skoleporten. Resultatene gjengis ved bruk av gjennomsnitt både for indekser og enkeltspørsmål. Fordi et gjennomsnitt ikke er et like intuitivt mål på resultat som frekvensfordelinger på kvalitative indekser, er det nødvendig med en beskrivelse av hvordan resultatene i rapporten kan forstås.

Under figurene i Skoleporten er det angitt hvordan svarskalaen skal forstås. I Skoleporten er skalaen angitt med verdiene: 1-5. Høy verdi betyr positivt resultat for alle indeksene unntatt mobbing. Når det gjelder mobbing, betyr lav verdi liten forekomst av mobbing.

Hva betyr det så eksempelvis at skåren på spørsmålet om elevene trives på skolen er 4,2 på nasjonalt nivå?

På dette spørsmålet kunne elevene velge å krysse av for et av fem følgende alternativer:

”Trives svært godt” – ”Trives godt” – ”Trives litt” – ”Trives ikke noe særlig” – ”Trives ikke i det hele tatt”.

Hvert av disse svaralternativene har blitt gitt en verdi. I Elevundersøkelsen og i Skoleporten er skalaen for verdier angitt med verdiene: 1-5. For spørsmålet ”Trives du godt på skolen?” er svaralternativene gitt følgende verdier: 1=”Trives ikke i det hele tatt”. 2=”Trives ikke noe særlig”. 3=”Trives litt”. 4=”Trives godt”. 5=”Trives svært godt”.

I Skoleporten og Elevundersøkelsen har rekkefølgen mellom verdiene betydning, men ikke avstanden. Det innebærer for eksempel at en kan si at en verdi på variabelen er større enn en annen verdi, uten at man kan si hvor mye større denne er. På en

fempunktskala er fire større enn tre, men man kan ikke si at avstanden mellom tre og fire er lik avstanden mellom to og tre.

Dette innebærer at en ikke kan tolke resultatene som en kontinuerlig skala der hver verdi representerer en fast avstand til andre verdier. Undersøkelsens spørsmål og svaralternativer innebærer at det først og fremst er i hvilken grad elevene trives, er motiverte osv. en kan tolke ut av resultatene.

På grunnlag av svarskalaen som gjelder for trivsel, vil en skår på 4,2 kunne tolkes i retning av at elevene trives godt på skolen. Dersom skåren derimot hadde vært 4,6, ville konklusjonen vært at elevene trives godt eller svært godt, men mer i retning av svært godt. En skår på 4,9 ville tolkes som at elevene trives svært godt. Som vi ser er det ikke mulig å tolke resultatene på kvalitative indekser intuitivt med utgangspunkt i gjennomsnitt. Tolkningen må gjøres på grunnlag av en vurdering av hvor resultatet befinner seg på svarskalaen samt en mer kvalitativ vurdering av hvorvidt dette er et resultat i positiv retning eller ikke.

Det benyttes tradisjonelle avrundingsregler i tolkning av resultatene av gjennomsnitt i rapporten. Ut i fra en svarskala fra 1-5, tolkes verdiene på gjennomsnitt slik:

1,0-1,4=1

1,5-2,4=2

2,5-3,4=3

3,5-4,4=4

4,5-5,0=5

Kapittel 3. Om datamaterialet

Elevundersøkelsen er obligatorisk for 7. og 10. trinn i grunnskolen og elever på videregående trinn 1 i videregående skole. Som nevnt innledningsvis er undersøkelsen frivillig for de øvrige trinnene.

Det foreligger totalt 333 368 svar fra Elevundersøkelsen våren 2009. 162 688 av disse er svar fra elever på de trinnene som er obligatoriske. I 2008 var det svar fra 157 971 elever på disse trinnene. I 2009 er 57 204 svar fra elever på 7. trinn, 50 871 svar fra elever på 10. trinn og 54 613 svar fra elever på videregående trinn 1 i videregående skole. For å vurdere utvalgets representativitet har vi sammenholdt fordelingen av svarene på noen sentrale variabler med registerdata.

3.1 Svar pr. trinn

Nedenfor har vi satt opp antall svar våren 2010 fordelt pr. trinn sammen med antall elever pr. trinn skoleåret 2009-2010.

Tabell 1: Antall elever i populasjon og utvalg pr trinn

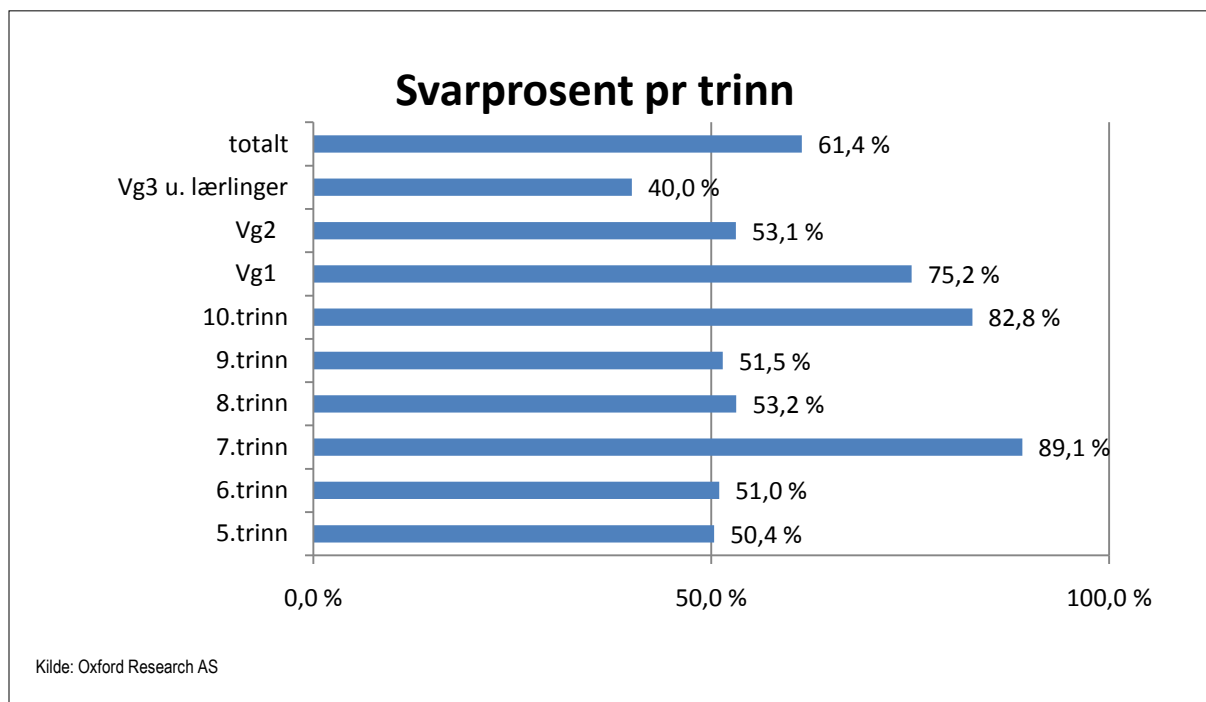
Trinn	Populasjon	Utvalg
5.trinn	60281	30364
6.trinn	59627	30403
7.trinn	61318	54633
8.trinn	62054	32984
9.trinn	61457	31623
10.trinn	60874	50411
Vg1	74728	56199
Vg2	65521	34780
Vg3 uten lærlinger	50579	20241
Total	556439	341638

Kilde: SSB 2010

Totalt sett har 61,4 % av norske elever fra 5. trinn til videregående trinn 3 (Vg3) besvart spørreskjemaet mot 59 % i fjor. Naturlig nok er svarprosenten størst innen de trinn som er obligatoriske. Svarprosenten knyttet til 7. trinn er hele 89,1 %, mens for 10. trinn og videregående trinn 1 ligger den på henholdsvis 82,2 og 75,2 %.

I Figur 2 er svarprosenten pr. trinn illustrert.

Figur 2: Svarprosent pr. trinn

På grunnlag av ulik fordeling mellom trinnene i utvalget, får vi ulik svarprosent mellom trinnene og Figur 2 og Tabell 2 nedenfor illustrerer dette.

Tabell 2: Andel elever i populasjon og utvalg

Trinn	Andel i populasjonen	Andel i utvalg	Differanse
5. årstrinn	10,8 %	8,9 %	1,9
6. årstrinn	10,7 %	8,9 %	1,8
7. årstrinn	11,0 %	16,0 %	-5,0
8. årstrinn	11,2 %	9,7 %	1,5
9. årstrinn	11,0 %	9,3 %	1,8
10. årstrinn	10,9 %	14,8 %	-3,8
Vg1	13,4 %	16,4 %	-3,0
Vg2	11,8 %	10,2 %	1,6
Vg3 u. lærlinger	9,1 %	5,9 %	3,2
totalt	100,0 %	100,0 %	0,0

Kilde: Oxford Research AS

3.2 Vurdering av datamaterialet

Det foreliggende datamaterialet er omfattende, både med hensyn til antall svar og med hensyn til antall spørsmål. Et høyt antall svar bidrar til at feilmarginene i undersøkelsen er lave. I Tabell 3 er feilmarginen pr. trinn illustrert.

Tabell 3: Konfidensintervall ved 95 % sikkerhet

Trinn	95 % konfidensintervall
5. trinn	0,40 %
6. trinn	0,40 %
7. trinn	0,25 %
8. trinn	0,39 %
9. trinn	0,40 %
10. trinn	0,30 %
Vg1	0,31 %
Vg2	0,38 %
Vg3 u. lærlinger	0,43 %
Total	0,13 %

Kilde: Oxford Research AS

Konfidensintervall er det samme som i hvilket område svaret på en analyse ligger, pluss konfidensintervallet. For en gjennomsnittsskår på 5. trinn, må man altså tenke at det riktige svaret er gjennomsnittet pluss- minus 0,4 %. Vi ser at jo større utvalg, jo lavere konfidensintervall. Vi vet fra Tabell 1 at de obligatoriske trinnene har de største utvalgene i undersøkelsen og herav også lavest spennvidde fra gjennomsnittet. På grunn av store utvalg er alle konfidensintervallene svært lave. Det betyr at alle funn med 95

% sikkerhet ligger innenfor gjennomsnittet eller prosentandelen, pluss- minus konfidensintervallet.

Når det gjelder resultatene for trinnene der Elevundersøkelsen ikke er obligatorisk for skolene, er det noe usikkerhet med hensyn til representativitet. Det er en mulighet for skjevfordelinger ved at skoler som velger å inkludere ikke obligatoriske trinn, skiller seg ut systematisk i en eller annen retning (for eksempel geografi, skolestørrelse). I 2009 ble svarene fra Elevundersøkelsene vektet for å minimalisere effekten av ulik størrelse i antall respondenter. De analyser vi har gjort i Elevundersøkelsen 2010 tyder imidlertid på at resultatene er representative også i forhold til trinn der Elevundersøkelsen ikke er obligatorisk, og vi har ikke funnet indikasjoner på betydelige skjevfordelinger. Vi har testet dataene når det gjelder ulike klassetrinn både med og uten vektning. Forskjellene mellom resultater med og uten vektning er marginale og vi finner ingen signifikante utslag. På bakgrunn av dette har vi valgt ikke å vekte dataene i årets analyse.

Selv om svarprosenten i forhold til de ikke obligatoriske trinn er noe lavere enn for de trinn der Elevundersøkelsen er obligatorisk, ansees svarprosenten likevel som høy. Dette reduserer også mulighetene for skjevfordelinger.

Elevundersøkelsen er som sagt obligatorisk for elevene på 7. trinn, 10. trinn og Vg1. En del skoler har imidlertid valgt at Elevundersøkelsen er obligatorisk for alle trinn og det er skoleeier som bestemmer dette. Hvis for eksempel de fleste skoler i enkelte store kommuner velger å kjøre Elevundersøkelsen obligatorisk for alle trinn, mens en del små kommuner velger det motsatte, vil dette kunne påvirke resultatene i Elevundersøkelsen. Hvilken vei resultatene påvirkes vil avhenge av elevgrunnet. En sammenlikning mellom kommuner som gjennomfører Elevundersøkelsen på forskjellige måter, vil være metodisk problematisk.

Oxford Research har ikke mulighet til å analysere effekten av eventuelle skjevheter som oppstår på bakgrunn overnevnte.

Det er vanskelig å unngå skjevheter i datamaterialet hvis det ikke lenger er tilfeldig hvem som svarer på Elevundersøkelsen. Gjennomføringen av Elevundersøkelsen, bør ideelt sett være lik fra skole til skole. Dette vil styrke troverdigheten til datamaterialet og man vil kunne gjennomføre sammenlikninger og generaliseringer med mindre fare for systematiske skjevheter.

Spørreskjemaet i Elevundersøkelsen er videre inndelt i to ulike spørsmålskategorier. For det første inneholder skjemaet obligatoriske spørsmål. I tillegg inneholder skjemaet tilleggsspørsmål som skolene (ungdomstrinnet og videregående opplæring) kan benytte om de ønsker å fordype seg i ett eller flere områder. Resultatene i forhold til disse tilleggsspørsmålene, viser først og fremst resultatene for de elever som har svart. Påliteligheten av de svarene elevene gir kalles reliabilitet. Et langt spørreskjema, som trøtter ut de som besvarer det, kan gå på bekostning av reliabiliteten. Det er det tatt hensyn til i Elevundersøkelsen, ved at spørreskjemaet for 5. til 7. trinn er vesentlig kortere enn for ungdomstrinnet og den videregående opplæring. Elever på samme trinn kan også ha ulike forutsetninger for å besvare det samme spørreskjema. Muligheten for at enkelte elever ikke evner eller ikke ønsker å besvare spørsmålene oppriktig, må betraktes som en feilkilde i Elevundersøkelsen og tas med i vurderingen når resultatene tolkes. Dette er et utbredt problem ved bruk av spørreskjema som henvender seg til en bred gruppe mennesker.

3.3 Svar pr. utdanningsprogram

I skoleåret 2009-2010 var det 12 ulike utdanningsprogram i den videregående skolen. Tall hentet fra Statistisk Sentralbyrå viser at det i 2009-2010 var i underkant av 200 000 elever i videregående skole. Fordelingen av elever på utdanningsprogrammene er illustrert i Tabell 4. I tillegg ser vi av tabellen forholdet mellom fordeling pr. utdanningsprogram i populasjonen og i utvalget for undersøkelsen.

Datamaterialet viser at vi har omlag 111 000 svar fra elever i videregående skolen. Tabell 4 viser at fordelingen av elevene i undersøkelsen pr. utdanningsprogram er tilnærmet sammenfallende med fordelingen i populasjonen. I Tabell 4 fremkommer kun små differanser i fordelingen av ulike utdanningsprogram mellom alle elevene og utvalget av elever som har svart. Den største forskjellen finner vi for utdanningsprogrammet Naturbruk. Andelen svar er for dette utdanningsprogrammet 6,2 prosentpoeng lavere enn andelen elever i populasjonen. For øvrig er forskjellene mellom andel svar i de ulike utdanningsprogrammene og andelen elever i populasjonen svært små

3.4 Svar pr. kjønn

Som det fremgår av

Tabell 5: Svar pr kjønn

, så fordeler svarene seg omtrent 50/50 mellom jenter og gutter i Elevundersøkelsen, med en marginal overvekt av gutter. I Elevundersøkelsen 2009 så vi den samme tendensen. Videre er fordelingen mellom jenter og gutter tilnærmet identisk på alle trinnene. Kun på videregående trinn 3 finner vi mar-

kerte forskjeller i representasjonen av kjønn i undersøkelsen. Jenter utgjør 57,3 % av utvalget på dette trinnet. Dette kan skyldes at lærlinger ikke er med i undersøkelsen, og at gutter dermed er underrepresentert på Vg3.

Tabell 4: Elever i populasjon og utvalg etter utdanningsprogram

	Populasjon totalt	Populasjon prosent	Utvalg totalt	Utvalg prosent	Differanse
Idrettsfag	11308	5,7 %	6791	6,1 %	-4
Musikk, dans og drama	6326	3,2 %	3814	3,4 %	-,3
Studiespesialisering	90056	45,0 %	50443	45,4 %	-,3
Bygg- og anleggsteknikk	9614	4,8 %	6143	5,5 %	-,7
Design og håndverk	5887	2,9 %	3586	3,2 %	-,3
Elektrofag	9806	4,9 %	7017	6,3 %	-1,4
Helse- og sosialfag	16808	8,4 %	10060	9,0 %	-,6
Medier og kommunikasjon	8929	4,5 %	5597	5,0 %	-,6
Naturbruk	16830	8,4 %	2477	2,2 %	6,2
Restaurant- og matfag	4581	2,3 %	2820	2,5 %	-,2
Service og samferdsel	7216	3,6 %	4172	3,8 %	-,1
Teknikk og industriell produksjon	12543	6,3 %	8300	7,5 %	-1,2
Total	199904	100 %	111220	100,0 %	,0

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 5: Svar pr kjønn

	Gutt	Jente
5.trinn	51,0 %	49,0 %
6.trinn	50,6 %	49,4 %
7.trinn	50,9 %	49,1 %
8.trinn	50,5 %	49,5 %
9.trinn	50,7 %	49,3 %
10.trinn	50,6 %	49,4 %
Vg1	51,0 %	49,0 %
Vg2	51,7 %	48,3 %
Vg3 u. lærlinger	42,7 %	57,3 %
Totalt	50,4 %	49,6 %

Kilde: Oxford Research AS

3.5 Kobling av ekstra variabler

I de foregående analysene av Elevundersøkelsen (2005-2009) inkluderte vi et sett utvalgte bakgrunnsvariabler i tillegg til de opplysningene som elevene ga. Dette ga oss mulighet til å vurdere om elevenes svar varierer systematisk med ulike bakgrunnsmessige forhold. For mange av disse variablene viste det seg at de kun i liten grad bidrar til systematiske forskjeller i elevenes svar. Bakgrunnsvariablene som er valgt ut i årets analyse er gjort på grunnlag av resultatene som fremkom i de tidligere analysene og som vi har vurdert som mest vesentlige.

I datafilen for Elevundersøkelsen ligger det muligheter for undersøkelse av enkelte bakgrunnsvariabler. Mer konkret gjelder dette for kjønn og klasse-trinn/skoletype.

Videre informasjon om aktuelle bakgrunnsvariabler ble innhentet fra GSI (Grunnskolen informasjonssystem). Bakgrunnsvariablene som er hentet fra GSI gjelder kun for elevene på grunnskolen, mens de øvrige vil gjelde for samtlige elever (5. trinn-Vg3). Når vi har testet for bakgrunnsvariabler som er innhentet fra GSI, betyr det at det er svar fra barnetrinnet og ungdomstrinnet som omfattes. Svar fra videregående skole er ikke inkludert i variablene "antall undervisningsårsverk" og andel minoritetsspråklige elever på skolen.

Gjennomsnittet for hver variabel er presentert under. Disse variablene er alle knyttet til skolen elevene går på og er illustrert i Tabell 6.

Tabell 6: Gjennomsnitt på koblede variabler

Variabel	Gjennomsnitt pr. skole
Andelen minoritetsspråklige elever på skolen	5,2 %
Antall undervisningsårsverk på skolen	25,6

Kilde: GSI 2010

Nedenfor følger en presentasjon av de ulike bakgrunnsvariablene som er brukt i denne analysen, samt en beskrivelse av hvordan variablene er målt der dette er nødvendig.

- Antall undervisningsårsverk på skolen (grunnskolen). Variabelen er delt inn i fire kategorier basert på kvartiler.
 - 1) 0- 18 årsverk, 2) 18,01- 24 årsverk, 3) 24,01- 31 årsverk og 4) 31,01 årsverk eller mer³
- Trinn (samtlige i utvalget: 5. trinn til og med videregående skole)
 - 1)5. trinn 2) 6. trinn 3) 7. trinn 4) 8. trinn 5) 9. trinn 6) 10. trinn 7) Vg1 8) Vg2 9) Vg3
- Forskjeller mellom de obligatoriske trinnene
 - 1)7. trinn 2) 10. trinn 3) Vg1
- Skoletype
 - 1)Grunnskolen og 2) Videregående skole
- 5. - 7. trinn versus 8. - 10. trinn
 - 1)5. - 7. trinn 2) 8. - 10. trinn
- Andelen minoritetsspråklige elever på skolen (grunnskole)

³ Variabelen er delt opp etter kvartilstørrelse. Det er noe forskjeller i kategoriene fra 2009. Det er kun tatt med årsverk som gjelder undervisning, årsverk som gjelder administrasjon er ikke inkludert.

I årets undersøkelse måles andelen minoritets-
språklige som andelen elever som mottar sær-
skilt norskundervisning. Årets analyse inkluderer
alle skoler, også de med mindre enn 10 elever
med særskilt norskundervisning. Andelen mino-
ritetsspråklige elever er beregnet ut fra totale
antall elever på skolen.

1) 0 % - 5 % 2) 5,01 % - 10 % 3) 10,01 % - 15 % 4)
15,01 % eller mer

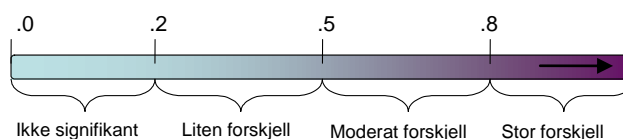
3.6 Analyser av sammenhenger

Analysene av sammenhenger vil i denne rapporten
gjøres på ulike måter. I Kapittel 5. presenterer vi
gjennomsnitt i svarene for indeksens og de enkelte
underliggende spørsmålene. I den forbindelse ser vi
om det er systematiske forskjeller mellom ulike
grupper av elever. Vi har da valgt å sammenligne
middelverdier og bruke "effect size" som mål på
forskjellene (se nedenfor). Kapittel 4. bruker vi
faktoranalyse, regresjonsanalyse og stianalyse for å
se på sammenhenger mellom variabler. Med så
mange observasjoner (antall elever som har besvart
spørsmålene) som tilfellet er med Elevundersøkel-
sen, oppstår det et problem med bruk av tradisjonell
signifikanstesting. En tradisjonell signifikanstesting
gir en indikasjon på om de sammenhengene eller
forskjellene en finner er større enn hva som kan
oppstå gjennom tilfeldigheter, målefeil eller proble-
mer knyttet til utvalget. Med så store utvalg som vi
analyserer her, blir praktisk talt alle sammenhenger
og alle forskjeller signifikante. Tradisjonell signifi-
kanstesting har derfor liten verdi. Istedenfor å spørre
om en forskjell mellom to grupper, for eksempel
mellom grunnskolen og videregående skole, er tro-
verdig eller pålitelig (tradisjonell signifikanstesting),
må vi spørre om den er av en slik størrelse at den har
noen betydning eller interesse ("effect size"). Vi har
derfor valgt å sette noen grenseverdier for hvor
store forskjeller eller sammenhenger vi skal betrakte
som betydningsfulle eller bagatellmessige.

For forskjeller mellom grupper vil vi benytte effekt-
størrelse ("Effect size") som mål på signifikans. Vi vil
også benytte effektstørrelse som mål på ulikhet i
resultater mellom 2007 og 2010. Dette er et mål som
ikke er avhengig av størrelsen på utvalget. Med ef-
fektstørrelse måler man hvor "stor" forskjellen mel-
lom elevgrupper er, ikke bare om den er signifikant
eller ikke. Nærmere bestemt forteller effektstørrelse

oss hvor stor forskjellen mellom to grupper er, i
forhold til den samlede spredningen for hele materi-
alet/utvalget (standardavvik) (Kjærnsli m.fl., 2004).
Verdier lavere enn 0,20 (forskjellen er mindre enn
0,20 standardavvik) betraktes som ubetydelig eller
ikke signifikant, verdier mellom 0,20 og 0,49 betrak-
tes som små, verdier mellom 0,50 og 0,79 betraktes
som moderate, mens verdier over 0,80 betraktes
som store (Cohen, 1988). I analysene benyttes be-
tegnelsen ES som indikator på effektstørrelse. Figur
3 illustrerer forholdet mellom effektstørrelse og grad
av forskjell.

Figur 3 Effektstørrelse og grad av forskjell

Regresjonsanalyse er en avansert form for korrela-
sjon hvor en lar et forhold (eks. trivsel) predikeres av
flere variabler samtidig. Et eksempel kan være å
beregne sammenhengen mellom skolestørrelse og
trivsel når en samtidig kontrollerer for betydningen
av lærertetthet og klassetrinn. Regresjonsanalyser
viser derved den relative prediksjonsverdien, for
eksempel for trivsel, av flere variabler som korrelerer
med hverandre. For regresjonskoeffisienter (beta)
setter vi en grense på .07. Når grenseverdien her
settes lavere, skyldes det at regresjonskoeffisienter
er kontrollert for betydningen av andre variabler i
analysen og derfor normalt blir lavere enn korrela-
sjoner. Regresjonskoeffisienten (beta) predikerer
hvor mye årsaksvariabelens gjennomsnitt (f.eks
Innsats) økes eller reduseres hvis man øker predik-
sjonsvariabelens gjennomsnitt (f.eks Forhold til læ-
rerne) med en -1 enhet. Vi kommer nærmere inn på
dette i kapittel 3. Stianalysen, som også benyttes i
kapittel 3, er en type regresjonsanalyse, der man
undersøker overensstemmelsen/samvariasjonen
mellom et utvalg variabler (Skog, 2004).

Vi har også benyttet faktoranalyse som er en metode
for å kartlegge korrelasjonsstrukturen (sammen-
hengen mellom variabler/spørsmål) ved et sett vari-
abler for å konstruere en indeks (Skog, 2004). Fak-
toranalysen ser på i hvilken grad ulike spørsmål som
måler det samme fenomenet kan slås sammen til en
indeks.

Kapittel 4. Motivasjon hos elevene i ungdomskolen

I dette kapitlet skal vi rette fokus mot elevene i ungdomsskolen og deres motivasjon, innsats på skolen og trivsel med lærerne. Både tidligere analyser av Elevundersøkelsene og internasjonal forskning viser at elevenes motivasjon synker med økende alder (eks. Danielsen, Skaar, & Skaalvik, 2007; Wigfield, Eccles, Schiefele, Roeser, & Davis_Kean, 2006). For å få bedre forståelse av dette, skal vi analysere hvilke forhold som samvarierer med elevenes trivsel med lærerne, motivasjon, innsats og karakterer. Vi skal undersøke om slike samvariasjoner endrer seg med elevenes alder. Annerledes sagt skal vi se om det er ulike forhold som forklarer elevenes motivasjon på ulike alderstrinn.

Disse analysene har noen begrensninger. En begrensning er at vi bare kan analysere forhold som Elevundersøkelsen gir datagrunnlag for. Teoretisk kan en derfor tenke seg viktige forhold som har betydning for motivasjon, innsats og prestasjonsnivå, men som Elevundersøkelsen ikke gir datagrunnlag for å analysere. Eksempler på det er elevenes evnenivå, deres hjemmeforhold og kvaliteten av den undervisningen de får på skolen. Siden disse forholdene har stor betydning for elevenes faglige resultater og karakterer, må vi vente at de forholdene vi har datagrunnlag for å analysere, bare i begrenset grad vil predikere karakterer, motivasjon og innsats. På den annen side gir analysene god oversikt over betydningen av viktige variabler som skolen kan ha mulighet til å gjøre noe med.

En annen begrensning ligger i at all informasjon kommer fra elevene. Det betyr eksempelvis at data om motivasjon og innsats representerer elevenes subjektive oppfatning av egen motivasjon og egen innsats. Hva elevene legger i å utøve stor innsats, kan variere. Når en sammenligner store grupper av elever, vil slike forskjeller i oppfatninger imidlertid få

mindre betydning for våre analyser. De variablene (forholdene) vi analyserer i dette kapitlet, er vist i vedlegg 1.

4.1 Endring av motivasjon, innsats og trivsel med lærerne med alder

Vi skal først se på om elevenes motivasjon og innsats reduseres med alder. Vi skal også se på utviklingen av elevenes trivsel med lærerne. Motivasjon ble målt som indre motivasjon. Det vil si elevenes interesse for skolearbeidet, om elevene liker å arbeide med skolefag. Motivasjon ble målt gjennom fire utsagn og skalaen hadde god reliabilitet (se vedlegg 1). Innsats ble målt gjennom tre utsagn/spørsmål konsentrert om elevenes oppfatning av å arbeide hardt med skolefagene, prioritere å bruke tid på skolearbeidet og å ikke gi opp når arbeidet ble utfordrende. Også denne skalaen hadde god reliabilitet (vedlegg 1). Elevenes trivsel med lærerne ble målet gjennom tre spørsmål om trivsel sammen med lærerne, om elevene opplevde lærerne som hyggelige og om de hadde lærere som ga dem lyst til å jobbe med fagene. Også denne skalaen hadde god reliabilitet (vedlegg 1)

Tabell 7: Middelerverdier for indre motivasjon, innsats og trivsel med lærerne etter klassetrinn

viser middelerverdier for elevenes trivsel med lærerne, motivasjon og innsats på de ulike klassetrinnene. For grunnskolen viser resultatene en klar tendens til at både motivasjon, innsats og trivsel med lærerne reduseres med økende alder. For alle tre forholdene finner vi forskjeller fra 5. til 10. trinn omkring 0,8 standard avvik. Vi finner ingen brå endringer når elevene kommer på ungdomstrinnet, men en gradvis reduksjon fra 5. til 10 trinn. Motivasjonen øker svakt for elevene i videregående skole. Reduksjon av innsats flates ut elevene kommer i videregående skole. Det samme mønsteret for elevenes trivsel med lærerne

Tabell 7: Middelerverdier for indre motivasjon, innsats og trivsel med lærerne etter klasstrinn

	Indre motiva- sjon	Innsats	Trivsel med lærerne
5. trinn	4,0	4,3	4,3
6. trinn	3,9	4,2	4,2
7. trinn	3,7	4,1	4,1
8. trinn	3,5	4,0	4,0
9. trinn	3,3	3,7	3,8
10. trinn	3,2	3,6	3,7
Vg1 ⁴	3,4	3,7	3,8
Vg2	3,4	3,6	3,8
Vg3 u. læringer	3,3	3,6	3,8
Effektstørrelse(Effect size- ES) for forskjell fra:			
5. til 10. trinn	0,92	0,76	0,77
5.til 7. trinn	0,41	0,25	0,35
8. til 10. trinn	0,30	0,36	0,27
Kilde: Oxford Research AS			

⁴ VG= Videregående skole

Tabell 7: Middelerverdiar for indre motivasjon, innsats og trivsel med lærerne etter klassetrinn

: Da fenomenene som fremstilles i tabell 7 er så ulike, er det viktig at ikke gjennomsnittsverdiene sammenliknes med hverandre horisontalt. Gjennomsnittsverdiene må kun sammenliknes vertikalt mellom trinn på hver enkelt indikator.

4.2 Sammenheng mellom elevenes trivsel med lærerne, motivasjon for skolearbeid, innsats og karakterer

Før vi analyserer forhold som kan ha betydning for elevenes trivsel med lærerne, motivasjon for skolearbeid, innsats og karakterer, skal vi vise hvordan disse variablene samvarierer for elevene i ungdomsskolen (8. til 10. trinn). Figur 5 viser resultatet av en stianalyse for denne elevgruppen. I en stianalyse tar en utgangspunkt i en teoretisk modell over sammenhengen mellom variablene. En stianalyse viser hvor sterke relasjonene er mellom variablene gitt den teoretiske modellen. Fordelen med en stianalyse er at den viser både direkte og indirekte sammenhenger (se eksempel nedenfor).

Den teoretiske modellen er vist i Figur 4. I denne modellen har vi latt elevenes trivsel med lærerne, motivasjon og innsats predikere karakterer. Vi gjør oppmerksom på at dette er en teoretisk modell, og at selv om den teoretiske modellen tar utgangspunkt i et gitt kausalforhold, vil ikke analysene kunne tas som bevis på kausalretningen.

Resultatet av stianalysen (standardiserte regresjonskoeffisienter) er vist i Figur 5. I slike analyser velger en ofte å bare vise signifikante regresjonskoeffisienter. Igjen blir problemet i vår sammenheng at så å si alle koeffisienter blir signifikante grunnet størrelsen på utvalget. Vi har derfor satt en grense på .07. Det vil si at vi ikke rapporterer regresjonskoeffisienter som er lavere enn .07.

Resultatet viser en sterk sammenheng mellom elevenes trivsel med lærerne og deres motivasjon for skolearbeid (beta = .57) og en tilsvarende sterk sammenheng mellom motivasjon for skolearbeid og elevenes oppfatning av egen innsats (beta = .57). Analysene viste også en svakere direkte sammenheng mellom elevenes trivsel med lærerne og innsats (beta = .17). Vi fant også en klar, men moderat sammenheng mellom innsats og karakterer (beta =

.29). Vi fant ingen sterk direkte sammenheng mellom motivasjon og karakterer. Denne sammenhengen ble nesten i sin helhet mediert via elevenes innsats. Det betyr ikke at motivasjon er uvesentlig. Motivasjon er, som nevnt en sterk predikator av innsats.

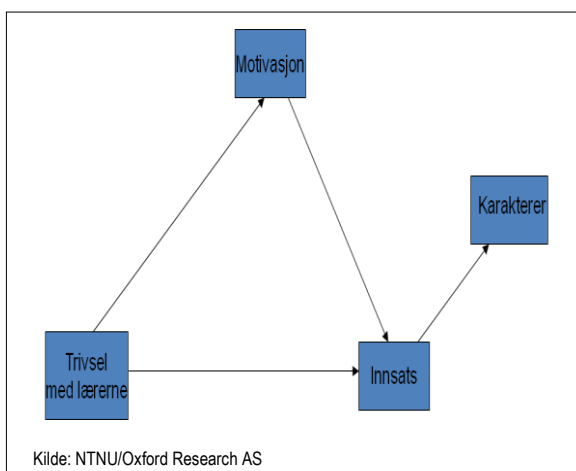
Stianalysen viser som nevnt hvor sterke sammenhengene er mellom variablene gitt den teoretiske modellen. Den teoretiske modellen tar utgangspunkt i en antatt kausalretning (hva som blir influert av hva), men uten at analysen gir noe bevis for kausalretningen. Analysert med utgangspunkt i den antatte kausalretningen, viser resultatene at elevenes trivsel med lærerne øker deres motivasjon for skolearbeid. Videre viser resultatene at elevenes trivsel med lærerne har både direkte og indirekte betydning for elevenes innsats. Den indirekte betydningen medieres via motivasjon. Enkelt sagt betyr det at et positivt forhold til lærerne øker elevenes motivasjon, som igjen har betydning for elevenes innsats.

Sammenhengen mellom trivsel med lærerne og motivasjon for skolearbeid må betegnes som sterk. Den viser klart betydningen av å arbeide for å skape et godt forhold mellom lærer og elev. Sammenhengen mellom indre motivasjon og innsats må også betegnes som sterk, særlig sett i forhold til at innsats må antas å bli influert av en rekke forhold, for eksempel foreldrenes engasjement, forventning om belønning og frykt for nederlag. Betydningen av å opprette og bevare interesse for faglig arbeid og glede ved det faglige arbeidet, kan derfor ikke betones sterkt nok.

Sammenhengen mellom elevenes innsats og deres karakterer kan synes svak. Dette resultatet bør imidlertid vurderes i forhold til at de faktorene som har størst betydning for elevenes resultater – elevenes evner, deres hjemmeforhold og kvaliteten av undervisningen – ikke er forhold som Elevundersøkelsen gir opplysning om. Sett i lys av dette, er sammenhengen interessant og viser betydningen av innsats.

Analysene av modellen ble deretter gjentatt for hvert av klassetrinnene på ungdomstrinnet samt for Vg1. Analysene viste det samme mønsteret for alle klassetrinn og nær identiske resultater. Disse analysene viser derved at sammenhengen mellom disse variablene ikke endrer seg med elevenes alder eller skoleslag innenfor denne perioden. Analysene, uten karakterer, ble også utført separat for elevene på 7. trinn. Resultatene viste også her det samme mønsteret

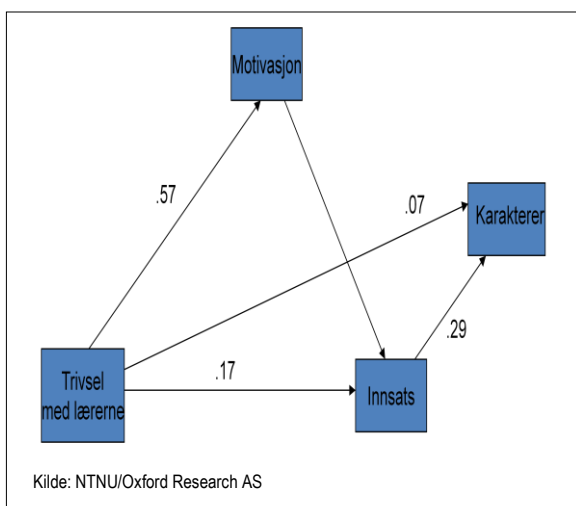
Figur 4: Teoretisk modell

Figur 4 viser teoretisk modell over sammenhenger mellom trivsel med lærerne, indre motivasjon, innsats og karakterer. Analysene gjelder elever på ungdomstrinnet.

Figur 5 viser empirisk analyse av sammenhengene mellom trivsel med lærerne, indre motivasjon, innsats og karakterer. Analysene gjelder elever på ungdomstrinnet.

Figur 5: Empirisk analyse

4.3 Utvelging av de viktigste predikatorene av karakterer, trivsel med lærerne, motivasjon for skolearbeid og innsats

Neste fase i analysearbeidet var å trekke ut de 4-6 forholdene som sterkest predikerte karakterer, elevenes trivsel med lærerne, motivasjon for skolearbeid og innsats. Det er mange forhold som har betydning for elevenes motivasjon osv. Et bilde av det er de mange bekker små som til sammen kan utgjøre en stor elv. Her er vi likevel opptatt av å trekke fram et begrenset antall variabler som har den sterkeste sammenhengen med trivsel med lærerne, motivasjon, innsats og karakterer. Det gjør vi fordi en i det praktiske arbeidet med å fremme motivasjon og innsats bør forholde seg til et begrenset antall forhold.

I første omgang gjennomførte vi regresjonsanalyser hvor vi lot følgende variabler (forhold) predikere karakterer, elevenes trivsel med lærerne, motivasjon for skolearbeid og innsats:

- Elevenes tilfredshet med det fysiske miljøet på skolen (Fysiske miljø)
- Hyppighet av bruk av arbeidsplaner (Arbeidsplaner)
- Elevenes kunnskap om målene for læringsarbeidet (Kunnskap om mål)
- Elevenes trygghet til å stille og svare på spørsmål (Trygghet)
- Elevenes opplevelse av å få hjelp og støtte av lærerne når de hadde behov for det (Faglig støtte)
- I hvilken grad elevene opplevde å bli fortalt hvordan de kunne forbedre seg (Faglig veiledning)
- Om elevene opplevde at det var god arbeidsro i arbeidsøktene (Arbeidsro)
- Om elevene oppfattet at lærerne praktiserte de samme reglene for elevenes atferd (Felles regelhåndtering)
- I hvilken grad elevene opplevde å få velge mellom oppgaver og arbeidsmåter, delta i å lage arbeidsplaner og være med å bestemme hvordan arbeidene deres skal vurderes (Medbestemmelse)

Alle disse forholdene kan teoretisk antas å ha betydning for elevenes trivsel med lærerne, motivasjon og innsats. Spørsmålene og utsagnene for måling av disse variablene, samt reliabiliteten av skalaene, er vist i vedlegg 1.

Tabell 8 viser resultatet av de innledende regresjonsanalysene. Tabellen fremstiller prediksjon av elevenes (på ungdomskolen) trivsel med lærerne, karakterer, motivasjon og innsats. Tabellen illustrerer poenget med de mange bekker små, i og med at de fleste variablene var positivt relatert til motivasjon og innsats. Tabellen viser likevel at fem av prediksjonsvariablene skiller seg ut ved å være de sterkeste predikatorene. Det gjelder:

- Bruk av arbeidsplaner
- Kunnskap om mål
- Faglig støtte
- Trygghet
- Fysisk miljø

Bruk av arbeidsplaner, kunnskap om mål og faglig støtte var positivt relatert til alle avhengige variabler. Trygghet var sterkest relatert til karakterer og bekrefter en del nyere forskning hvor "hjelpesøkende atferd" ses som er viktig læringsstrategi (Skaalvik og Skaalvik 2005, Ryan, Pintrich og Midgley 2001, Tanaka, Murakami, Okuno og Yamauchi 2001). Resultatet indikerer også at det fysiske miljøet har betydning for elevenes opplevelse av lærerne og for motivasjon på skolen.

Faglig veiledning var negativt relatert til karakterer. Vi tolker det som et resultat av at det er de faglig svakeste elevene som får mest faglig veiledning, og at dette er en følge av en bevisst prioritering fra lærernes side. Resultatet kan med andre ord ikke leses som at faglig veiledning har negativ betydning for elevenes resultater!

Tabell 8: Prediksjon av ulike forhold. Standardiserte regresjonskoeffisienter.

Prediksjonsvariabler	Trivsel med lærerne	Karakterer	Motivasjon	Innsats
Fysisk miljø	,12	,01	,12	,06
Arbeidsplaner	,11	,12	,18	,26
Kunnskap om mål	,18	,14	,20	,23
Trygghet	,04	,23	,07	,10
Faglig støtte	,37	,11	,17	,16
Faglig veiledning	,00	-,19	-,03	-,07
Arbeidsro	,06	,04	,05	,05
Felles regelhåndtering	,10	-,04	,05	,05
Medbestemmelse	,01	-,08	,08	,01
R ²	,43	,14	,29	,30

Kilde: Oxford Research AS

Tilsvarende analyser som de som er presentert i Tabell 8, ble deretter gjennomført separat for 8., 9. og 10. trinn og for Vg1. Disse analysene viste det samme mønsteret for alle trinn. Analysene, med unntak av karakterer, kunnskap om mål og valgfrihet, som vi ikke hadde mål på for barnetrinnet, ble også gjennomført på 7. trinn. Også der fant vi det samme mønsteret. Konklusjonen vi kan trekke av disse analysene, er at de indikerer at det er de samme forholdene som har sterkest betydning for elevenes trivsel med lærerne, motivasjon, innsats og karakterer på ulike trinn i skolen

4.4 Videre analyser av de fem viktigste prediksjonsvariablene

Tabell 9 viser forenklete regresjonsanalyser, hvor vi har redusert prediksjonsvariablene til de fem sterkeste predikatorene. Sammenlignet med resultatene i Tabell 8 ser vi at forklart varians (R²) bare er ubetydelig redusert. Det betyr at de variablene eller forholdene som er utelatt i Tabell 9, har liten betydning i tillegg til de fem viktigste predikatorene. Samtidig ser vi at regresjonskoeffisientene øker. Det skyldes at det i analysene i Tabell 9 er færre korrelerte variabler å fordele forklaringen på

Tabell 9: Prediksjon, de viktigste predikatorene. Standardiserte regresjonskoeffisienter.

Prediksjonsvariabler	Trivsel med lærerne	Karakterer	Motivasjon	Innsats
Fysisk miljø	,14	-,03	,15	,07
Arbeidsplaner	,11	,12	,18	,26
Kunnskap om mål	,20	,05	,21	,21
Trygghet	,03	,23	,07	,10
Faglig støtte	,39	,05	,18	,15
R ²	,41	,10	,28	,28

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 9 viser prediksjon av trivsel med lærerne, karakterer, motivasjon for skolearbeid og innsats for elever på ungdomstrinnet - regresjonsanalyser (standardiserte regresjonskoeffisienter).

4.5 Kontroll for karakterer

Tabell 8 og Tabell 9 viser at det er fem variabler som skiller seg ut som de sterkeste predikatorene av elevenes trivsel med lærerne, karakterer, motivasjon

og innsats. Det gjelder bruk av arbeidsplaner, kunnskap om mål, trygghet til å uttale seg og stille spørsmål, faglig støtte og fysisk miljø. Et mulig problem med tolkingen av disse resultatene, er at flere av prediksjonsvariablene, for eksempel trygghet til å stille spørsmål, er korrelert med elevenes prestasjonsnivå, her målt som karakterer. Derfor gjennomførte vi også analyser som viste betydningen av disse predikatorene for elevene på ungdomstrinnet når det var kontrollert for elevenes karakternivå. Disse analysene ble gjennomført som stegvise regresjonsanalyser. Først så vi på prediksjonen av trivsel med lærerne, motivasjon og innsats når vi utelukkende brukte karakterer som prediktor (se M1 eller modell 1 i Tabell 10 til Tabell 12). Deretter inkluderte vi fysisk miljø og arbeidsplaner i analysene (M2). I tredje steg inkluderte vi også kunnskap om mål og faglig støtte (M3), og i fjerde og siste steg inkluderte vi trygghet (M4). På den måten analyserte vi fire modeller for prediksjon av motivasjon og tilsvarende for prediksjon av innsats og trivsel med lærer. For hvert steg eller hver modell kunne vi da se på økningen i forklart varians (R^2) og endringer av regresjonskoeffisientene.

Resultatene av analysene er vist i Tabell 10 til Tabell 12. Tabell 10 viser prediksjonen av trivsel med lærerne for elevene på ungdomskolen. Tallene viser standardiserte regresjonskoeffisienter i stegvise regresjonsanalyser.

Tabell 10: Prediksjon av trivsel med lærerne

Prediksjonsvariabler	M1 ⁵	M2	M3	M4
Karakterer	,25	,19	,11	,11
Fysisk miljø	---	,34	,13	,13
Arbeidsplaner	---	,20	,09	,09
Kunnskap om mål	---	---	,16	,16
Faglig støtte	---	---	,43	,43
Trygghet	---	---	---	,00
R ²	,06	,24	,44	,44

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 10 viser prediksjon av trivsel med lærerne for elever på ungdomstrinnet, analysert gjennom stegvise regresjonsanalyser (standardiserte regresjonskoeffisienter).

Tabell 11: Prediksjon av indre motivasjon

Prediksjons-	M1 ⁶	M2	M3	M4
--------------	-----------------	----	----	----

⁵ M1= Modell 1 osv.

⁶ M1= Modell 1 osv.

variabler				
Karakterer	,28	,22	,18	,17
Fysisk miljø	---	,27	,15	,15
Arbeidsplaner	---	,24	,16	,16
Kunnskap om mål	---	---	,20	,19
Faglig støtte	---	---	,19	,18
Trygghet	---	---	---	,03
R ²	,08	,23	,31	,31

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 11 fremstiller prediksjon av indre motivasjon for skolearbeid for elevene på ungdomskolen. Tallene viser standardiserte regresjonskoeffisienter i stegvise regresjonsanalyser.

Tabell 12: Prediksjon av innsats

Prediksjonsvariabler	M1 ⁷	M2	M3	M4
Karakterer	,35	,28	,24	,23
Fysisk miljø	---	,19	,07	,07
Arbeidsplaner	---	,30	,23	,23
Kunnskap om mål	---	---	,19	,19
Faglig støtte	---	---	,16	,15
Trygghet	---	---	---	,04
R ²	,13	,26	,34	,34

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 12 fremstiller prediksjon av innsats for elevene på ungdomskolen. Tallene viser standardiserte regresjonskoeffisienter i stegvise regresjonsanalyser.

Ser vi på Tabell 11 og Tabell 12, ser vi at det er en klar sammenheng mellom karakterer og henholdsvis motivasjon og innsats. Det er de faglig sterkeste elevene som er mest motivert og yter høyest innsats. Det kan både bety at motivasjon og innsats gir resultater i form av bedre karakterer, og det kan bety at de flinkeste elevene og de elevene som får de beste karakterene, er eller blir mest motivert og yter den største innsatsen.

Ser vi videre på innsats (Tabell 12), ser vi at fysisk miljø og bruk av arbeidsplaner predikerer innsats ut over den betydningen som karakterer eller faglig nivå har (modell 2). Det går fram både av regresjonskoeffisientene (.19 og .30) og av at forklart varians øker fra 13 % til 26 %. Modell 3 viser at prediksjonsverdien av arbeidsplaner synker, men ikke mye, når kunnskap om mål og faglig støtte blir inkludert i analysene. Prediksjonsverdien av fysisk miljø synker sterkt. Modell 4 viser at trygghet har liten

⁷ M1= Modell 1 osv.

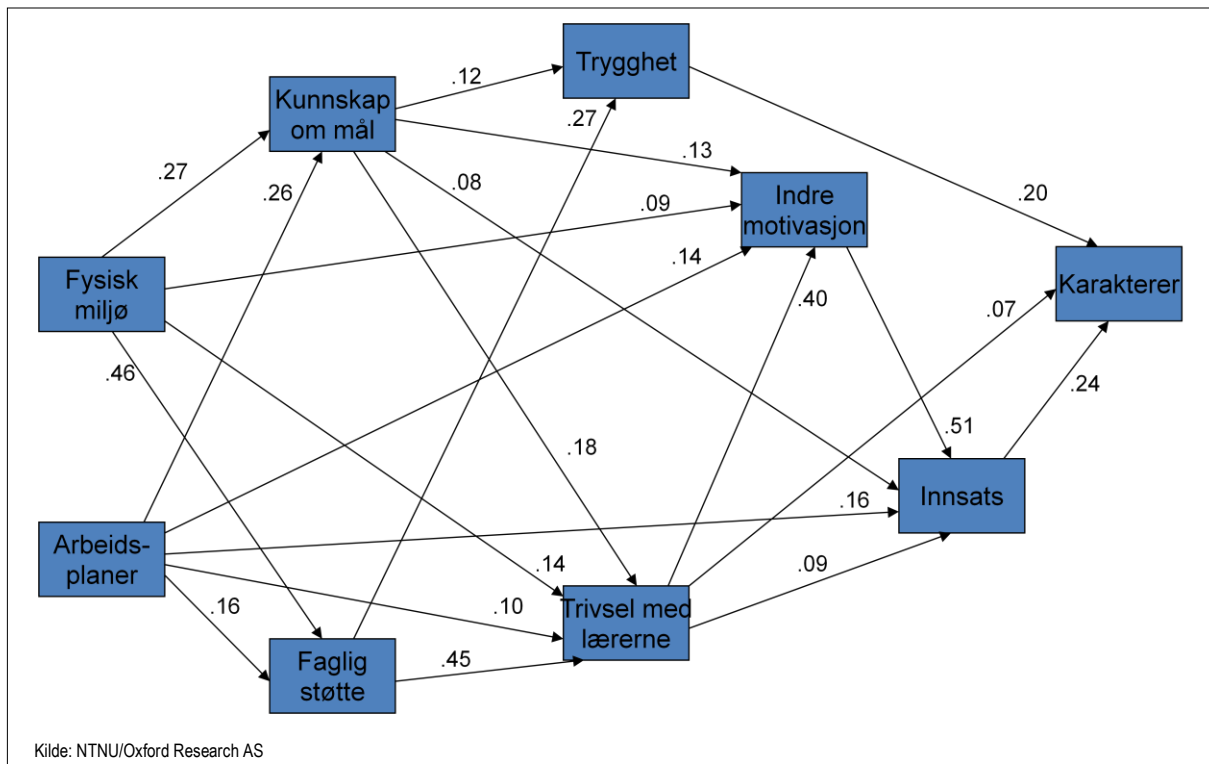
betydning i tillegg til de variablene som er inkludert i modell 3.

Det generelle bildet av analysene i Tabell 10 til Tabell 12 er at fysisk miljø, bruk av arbeidsplaner, kunnskap om mål og faglig støtte framstår som selvstendige prediktor av trivsel med lærerne, motivasjon og innsats, også etter at vi har kontrollert for den betydningen som karakterer eller prestasjonsnivå kan ha.

4.6 Stianalyser

For å få et bedre bilde av sammenhengene mellom alle variablene i Tabell 9, gjennomførte vi først en mer kompleks stianalyse for alle elevene på ungdomstrinnet. Figur 6 viser empirisk stianalyse med direkte og indirekte sammenhenger. Tallene viser regresjonskoeffisienter, og kun koeffisienter lik eller over ,07 er rapportert i figuren.

Figur 6: Empirisk stianalyse som viser direkte og indirekte sammenhenger

Analyseresultatene i Figur 6 viser at bruk av arbeidsplaner er en sentral variabel for å forklare elevenes motivasjon og innsats. I stianalysen er bruk av arbeidsplaner positivt og direkte relatert til flere sentrale variabler. Bruk av arbeidsplaner er direkte og positivt relatert til elevenes kunnskap om mål, opplevelse av å få faglig støtte av lærerne, elevenes emosjonelle trivsel med lærerne, indre motivasjon og innsats. I tillegg finner vi positive indirekte sammenhenger med motivasjon, innsats og faglige resultater, mediert via kunnskap om mål, faglig støtte og trivsel med lærerne. Kunnskap om mål framstår også som en sentral variabel som er positivt relatert til elevenes trivsel med lærerne, motivasjon og innsats. Stianalysen bekrefter også betydningen av å få faglig støtte og av at elevene trives med lærerne. Elevenes emosjonelle trivsel med lærerne var særlig sterkt relatert til deres motivasjon for skolearbeid.

Variablene i modellen forklarer 18 % av variansen eller variasjonen mellom elevene når det gjelder karakterer. Det kan synes lite, men som vi har pekt på tidligere, mangler vi opplysninger om viktige forhold som har betydning for elevenes faglige resultater, for eksempel evnenivå, hjemmeforhold og kvaliteten av undervisningen. Men 18 % er heller ingen liten forklaringsverdi og resultatene vitner om store pedagogisk muligheter.

Variablene i modellen forklarer 38 % av variasjonen i motivasjon og 50 % av variasjonen i elevenes innsats. De prediksjonsvariablene vi har analysert i modellen i Figur 6, framstår derved som særdeles viktige å fokusere på i arbeidet med å fremme motivasjon og innsats hos elevene.

4.7 Analyse av utviklingstrekk og forskjeller mellom grupper

Modellen i Figur 6 ble deretter lagt til grunn for separate analyser på alle klassetrinn på ungdomstrinnet og i videregående skole. Disse analysene viste at det mønsteret som framkommer i Figur 6 er det samme for alle klassetrinn. Vi fant heller ingen store endringer i regresjonskoeffisientene. Av dette kan vi trekke den konklusjonen at, så lenge vi begrenser oss til forhold som Elevundersøkelsen gir opplysninger om, kan ikke reduksjonen i motivasjon og innsats med økende alder forklares med at det skjer en endring i hva som har betydning for elevenes motivasjon og innsats. Vi kan ikke utelukke at det over tid skjer endringer i hva som har betydning for elevenes motivasjon, men slike endringer kan ikke

registreres for de forholdene vi på grunnlag av Elevundersøkelsen har mulighet til å analysere.

Vi foretok også separate analyser av modellen som er vist i Figur 6 for gutter og jenter. Også disse analysene viste det samme mønsteret for begge kjønn. Deretter delte vi elevene på ungdomstrinnet i fire grupper etter prestasjonsnivå, med ca. 20 % av elevene i høyeste og laveste prestasjonsgruppe. Separate analyser ble utført for hver prestasjonsgruppe. Igjen fikk vi fram det samme mønsteret for alle gruppene.

4.8 Konklusjon

De innledende analysene bekrefter tidligere resultater som viser at elevenes motivasjon og innsats synker med økende alder. Denne negative utviklingen kan spores gradvis fra 5. trinn, som er det laveste trinn vi har data fra. Det betyr at vi ikke finner noen markert endring ved overgangen til ungdomstrinnet, som for flertallet av elevene innebærer et skifte av skole så vel som en overgang til et mer utpreget faglærersystem. En tilsvarende tendens kan spores når det gjelder elevenes trivsel med lærerne. Også her finner vi en gradvis negativ utvikling fra 5. trinn.

Denne utviklingen kan ikke forklares ved at det er ulike forhold som har betydning for motivasjon på ulike trinn. De forholdene som predikerer motivasjon og innsats, er de samme på ulike trinn fra 5. trinn til og med videregående skole. Her må vi ta forbehold om at denne konklusjonen bare gjelder for de forholdene som vi har opplysninger om og har kunnet analysere.

Av de ulike forholdene vi har hatt mulighet til å analysere, er det fem forhold som peker seg ut som de som sterkest predikerer motivasjon, innsats og elevenes trivsel med lærerne. Det gjelder:

- Bruk av arbeidsplaner
- Kunnskap om mål
- Faglig støtte
- Trygghet
- Fysisk miljø

Bruk av arbeidsplaner framstår som den sterkeste predikator av innsats. Det gjelder både i analyser hvor vi ikke kontrollerer for den betydningen karakterer kan ha (Tabell 8 og Tabell 9), men også etter at det er kontrollert for variasjonen i elevenes karakterer (Tabell 12). Bruk av arbeidsplaner er også positivt

relatert til kunnskap om mål, følelse av å få faglig støtte, positivt trivsel med lærerne og indre motivasjon. Gjennom disse forholdene, er bruk av arbeidsplaner også indirekte relatert til innsats.

Kunnskap om mål er også positivt relatert til innsats så vel som til motivasjon og elevenes trivsel med lærerne. Sammenhengen mellom kunnskap om mål på den ene siden og motivasjon og innsats på den andre siden, svekkes heller ikke vesentlig når vi kontrollerer for variasjonen i karakterer.

Faglig støtte er den langt sterkeste prediktor av elevenes trivsel med lærerne. Vi ser en sterk sammenheng mellom elevenes opplevelse av å få faglig hjelp og støtte og deres mer emosjonelle opplevelse av forholdet til lærerne. Etter som de faglig svakeste elevene kan forventes å få mest hjelp og støtte, er det viktig å merke seg at sammenhengen mellom faglig støtte og forholdet til lærerne ikke svekkes når vi kontrollerer for variasjonen i karakterer. Elevenes trivsel med lærerne er igjen sterkt relatert til motivasjon for skolearbeid.

Vår tolking av disse resultatene er at de viser to generelle eller prinsipielle forhold som har stor betydning for elevenes skolearbeid, for motivasjon og innsats, og indirekte for elevenes læringsresultater. Disse forholdene kan vi betegne som

- Struktur og oversikt og
- Positivt emosjonelt forhold til lærerne

Med struktur og oversikt mener vi dels en *ytre struktur*. Det vil si at elevene har en plan som viser hvilke aktiviteter de skal delta i og på hvilke tidspunkt, men også hvilke arbeidsoppgaver som skal gjøres og når de skal være gjort. En slik ytre struktur vil også bidra til å skape en *indre struktur*. Det innebærer at elevene vet hvilke oppgaver de skal utføre og når de skal være gjort, og at de kan innstille seg mentalt på oppgavene. Den ytre strukturen gir også mulighet til å planlegge hvordan tiden skal disponeres og til å ha kontroll med og oversikt over hvilke oppgaver som er gjort og hva som gjenstår innenfor en tidsperiode. Dette gir også, som vist i Figur 6, bedre kunnskap om målene med arbeidet. I tillegg kan arbeidsplaner brukes som redskap for tilpassing av undervisningen og for oppøving i selvregulering (se Skaalvik og Skaalvik, 2009). Slike strukturer har en åpenbart motiverende betydning for elevene.

Vi vet likevel lite om hvordan arbeidsplaner brukes i skolen og om ulike måter å bruke arbeidsplaner på har ulik betydning for elevene. Som eksempler på

ulike måter å bruke planer på, kan vi nevne at planene kan gjelde ulike tidsperioder, de kan variere med hensyn til om de inkluderer både arbeid på skolen og arbeid hjemme, om de skiller mellom arbeid på skolen og arbeid hjemme, om planene differensieres for å tilpasse arbeidsoppgavene bedre til elevenes ståsted, om elevene får være med å velge oppgaver eller nivå på oppgavene og om planene brukes som et redskap for kommunikasjon med foresatte. Dette trenger vi mer kunnskap om for å få bedre forståelse av den betydningen bruk av arbeidsplaner har.

Betydningen av et positivt emosjonelt forhold til lærerne framgår også klart av våre analyser. Forholdet til lærerne har stor betydning for elevenes motivasjon. Dette forholdet predikeres også positivt av bruk av arbeidsplaner og av å ha kunnskap om mål. Sterkest predikeres det av å oppleve å få faglig hjelp og støtte av lærerne. Trygghet til å stille spørsmål og til å uttale seg avspeiler også positive emosjoner. Slik spørsmålene er stilt i Elevundersøkelsen, avspeiler de etter vår tolking en faktisk aktivitet, det å stille spørsmål når det er noe en ikke forstår. Slik sett kan vi forstå sammenhengen mellom "trygghet" og karakterer som et resultat av en læringsstrategi, som igjen betinger positive emosjonelle forhold.

I våre analyser er elevenes vurdering av *det fysiske miljøet* positivt relatert til motivasjon for skolearbeid og elevenes trivsel med lærerne. Stianalysen i Figur 6 viser en særlig sterk relasjon mellom vurdering av fysiske forhold og faglig støtte. Disse relasjonene må tolkes med stor forsiktighet. Det er ingen tvil om selve relasjonene, men stor usikkerhet når det gjelder hvordan de skal tolkes. I de statistiske analysene har vi behandlet fysisk miljø som en uavhengig variabel. Det vil si som noe som kan ha betydning for elevenes opplevelse av andre forhold ved skolen. En mulig fortolking er for eksempel at dårlig ventilasjon, dårlig innelima og dårlige sanitærforhold kan ha betydning for elevenes generelle opplevelse av skolen, og at det har betydning for elevenes vurdering av ulike konkrete forhold ved skolen. En motsatt fortolking er at elevenes opplevelse av aktivitetene og det sosiale miljøet på skolen gir seg utslag i generelle holdninger til skolen, og at disse holdningene også avspeiles i vurderingen av det fysiske miljøet. Elevundersøkelsen gir imidlertid ikke noe godt grunnlag for å vurdere slike spørsmål.

Kapittel 5. Deskriptiv analyse av spørsmål som inngår i Skoleporten.

I dette kapittelet presenteres resultatene fra en del de obligatoriske spørsmålene i undersøkelsen. Til hvert spørsmål har elevene som besvarer undersøkelsen valget mellom fem svaralternativ som er gradert fra 1-5.

En del av de obligatoriske spørsmålene i Elevundersøkelsen er sortert i temaer og temaene presenteres i Skoleporten som indekser. Indeksene i Skoleporten, unntatt indeksen om mobbing, består av flere spørsmål. Indeksen om mobbing er således strengt tatt kun en indikator og ikke en indeks.

Tematisk er resultatene i denne rapporten inndelt etter indeksene som ligger i Skoleporten og vi har vektlagt å presentere de samme temaene og indeksene som Skoleporten. Først presenteres indeksene for de 11 temaene samlet, deretter hvert spørsmål som indeksene består av. For hver indeks vil resultatene først presenteres på grunnlag av hvert enkelt av de obligatoriske trinnene for undersøkelsen, for deretter å vise resultatet for samtlige elever som er med i undersøkelsen. I figurene som inkluderer resultater for hvert av de enkelte obligatoriske trinnene, sammenstilles resultatene på tvers av de ulike trinnene. En sammenlikning på tvers av trinn må gjøres med stor grad av varsomhet. I et så stort datamateriale som ligger til grunn for Elevundersøkelsen skal det betydelige forskjeller til mellom grupper for at forskjellene skal være signifikante. Det betyr at i de aller fleste tilfellene skyldes forskjeller i resultater mellom trinn kun tilfeldigheter. I de tilfellene hvor det finnes signifikante forskjeller i svarene til elevene, det vil si forskjeller som ikke kan tilskrives tilfeldigheter, vil dette presenteres grafisk og kommenteres.

Indeksene er altså basert på svar fra flere spørsmål som omhandler samme tema. Svaralternativene til

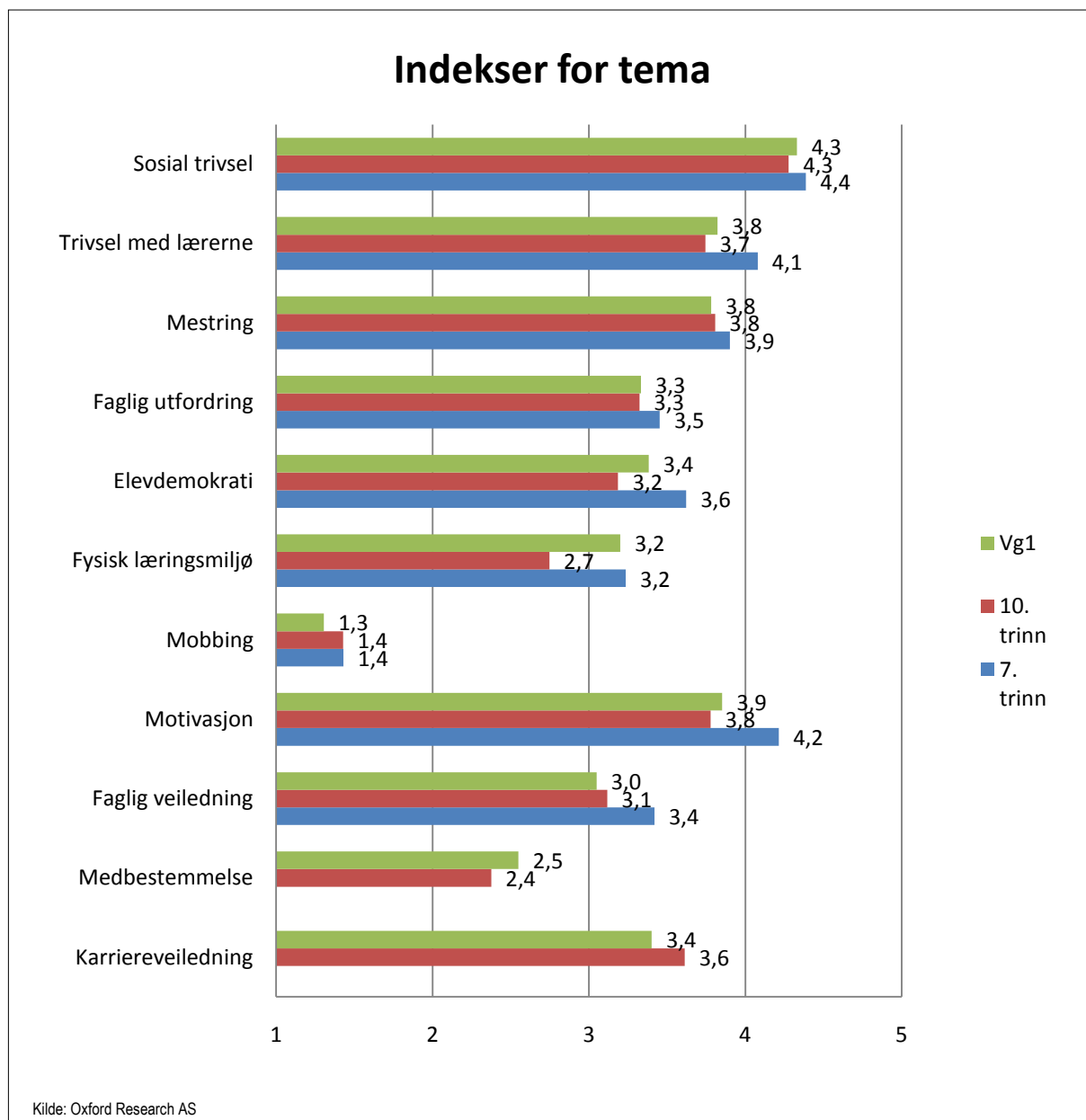
hvert spørsmål er gitt en tallverdi. Indeksen er et uttrykk for resultater som knytter seg til samme type spørsmål eller tema. I samfunnsvitenskapen defineres en indeks som et sammensatt mål som består av flere variabler (spørsmål). Hver enkelt variabel (spørsmål) i en indeks kalles en indikator.

Indeksene består av spørsmål som gjennom teori og forskning antas å måle ett og samme fenomen eller tema. Eksempelvis har man et begrep om hva trivsel er. Spørsmål som kan sies å representere fenomenet trivsel slik det forstås i teori og forskning, kan med andre ord brukes som indekser.

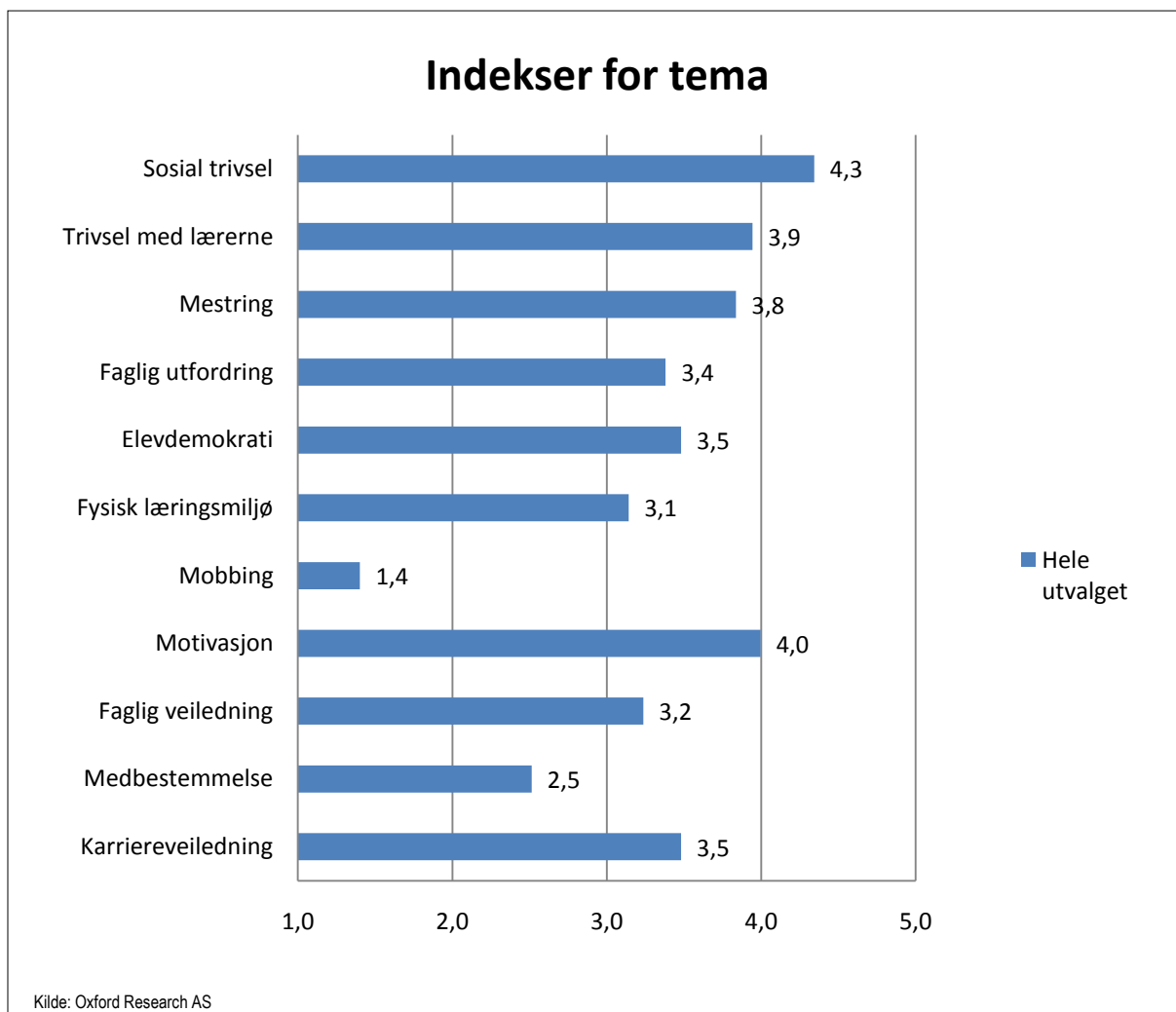
I tillegg baseres indeksene på et statistisk krav. Det innebærer at det skal være en indre konsistens i de indikatorene eller variablene som inngår i indeksen. For å måle den indre konsistensen har det blitt brukt et statistisk mål (Cronbachs alpha større enn 0,70 betyr at spørsmålene i indeksen i stor grad måler det samme fenomenet). Videre er det brukt faktoranalyse for å undersøke om variablene som inngår i indeksen gir statistisk holdbarhet for nettopp en slik gruppering. Et tredje element som har vært med på å avgjøre om et spørsmål kan inngå i indeksen eller ikke, er omfanget av elever som har svart på spørsmålet. Dersom bare en mindre andel av elevene har svart på spørsmålet, har denne variabelen ikke blitt inkludert i indeksen til tross for at de andre kriteriene er oppfylt.

Resultatene for hver av indeksene presenteres grafisk lik Figur 7 og Figur 8 med liggende søylediagrammer. En lang søyle betyr at det er en høy skåre. Det betyr at gjennomsnittet for alle de svarene som inngår i indeksen gir en høy skåre. Dess lengre søyle, dess mer positivt har elevene i gjennomsnitt svart på alle spørsmålene som inngår i indeksen. For mobbing betyr lav verdi liten forekomst av mobbing.

Figur 7: Samtlige indekser, obligatoriske trinn.

Figur 8: Samtlige indekser, hele utvalget.

Skår på 1,4 på mobbing innebærer at det finner sted forholdsvis lite mobbing i skolen. Skåren på sosial trivsel på 4,3 indikerer høy grad av trivsel. Videre ser vi at trivsel med lærerne har en litt lavere skår en sosial trivsel. Vi ser også at indeksen medbestemmelse har en forholdsvis lav skår på 2,5.

På grunnlag av indeksene i Skoleporten har vi inndelt dette kapittelet i følgende tema:

- Avsnitt 4.1 Sosial trivsel
- Avsnitt 4.2 Trivsel med lærerne
- Avsnitt 4.3 Mestring
- Avsnitt 4.4 Faglig utfordring
- Avsnitt 4.5 Elevdemokrati
- Avsnitt 4.6 Fysisk læringsmiljø
- Avsnitt 4.7 Mobbing
- Avsnitt 4.8 Motivasjon
- Avsnitt 4.9 Faglig veiledning
- Avsnitt 4.10 Medbestemmelse
- Avsnitt 4.11 Karriereveiledning

I avsnittene 4.1- 4.11 vil vi presentere resultatene for hver indeks og ved sammenlikninger av de ulike bakgrunnsvariablene vil funn som for utslag med Effect size større enn pluss, minus 0,2 også presenteres. Innenfor enkelte temaer finnes det et utvalg tilleggsspørsmål som skolene selv velger om de vil bruke. Resultatene fra disse presenteres grafisk i eget vedlegg 2.

5.1 Sosial trivsel

Trivsel er et sammensatt fenomen. Med trivselsbegrepet kan en bl.a. sikte til sosial trivsel og/eller faglig trivsel. Fra i år er trivsel delt inn i to indekser: Sosial trivsel og trivsel med lærerne. Sosial trivsel består av følgende tre spørsmål:

- Trives du i friminuttene/fritimene?
- Trives du sammen med elevene i gruppa/klassen din?
- Trives du godt på skolen?

Alle spørsmålene i indeksen har samme svaralternativer og graderinger og indeksen måles med følgende inndeling:

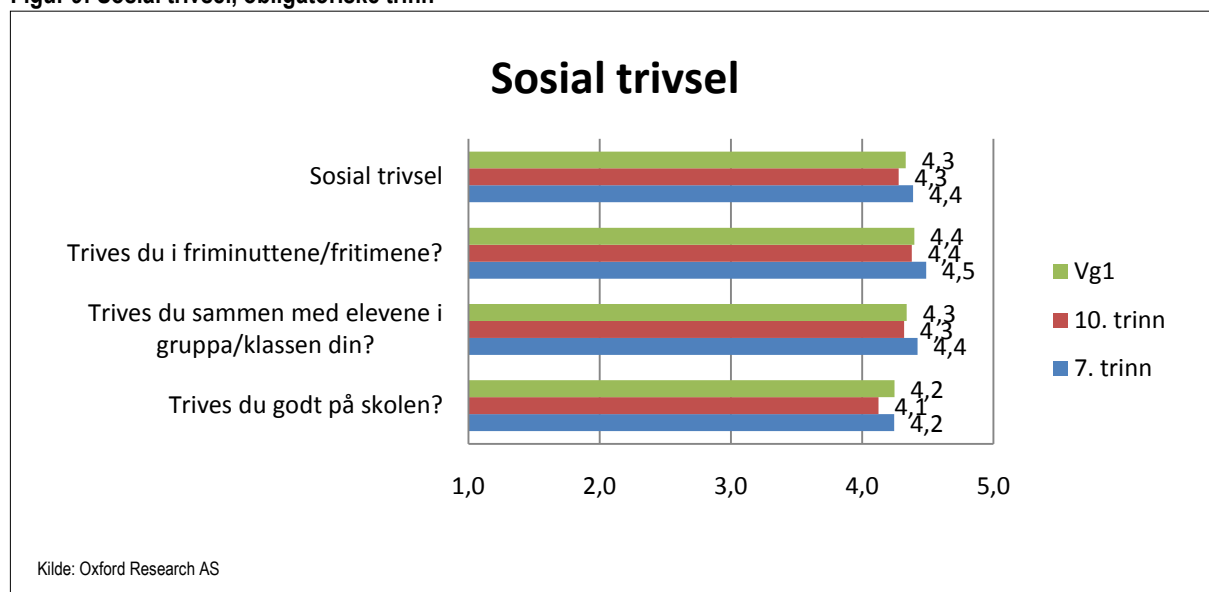
Trives svært godt (5) - Trives godt (4) - Trives litt (3) - Trives ikke noe særlig (2) - Trives ikke i det hele tatt (1)

Samtlige av spørsmålene ble stilt alle elevene, det vil si både 5.-7. trinn, ungdomstrinnet og videregående skole.

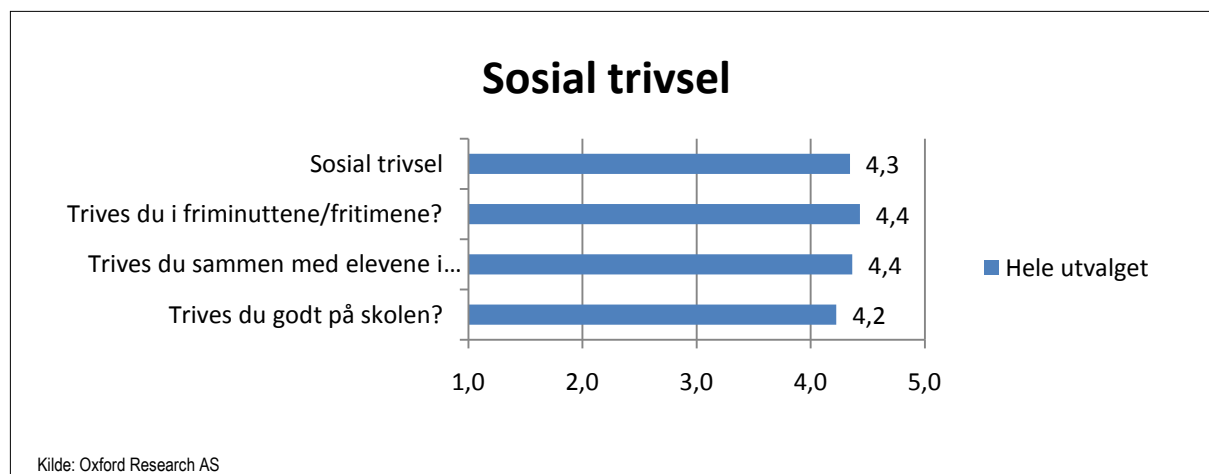
I Figur 9 nedenfor ser vi at det er generell høy gjennomsnittsskår på alle de tre obligatoriske trinn, vi ser imidlertid at 7. trinn skiller seg ut som mest positiv og 10. trinn som mest negativ.

Fremstilling av hele utvalget i Figur 10 bekrefter det vi ser på de obligatoriske trinnene: Funnene viser en generelt høy, sosial trivsel blant elevene.

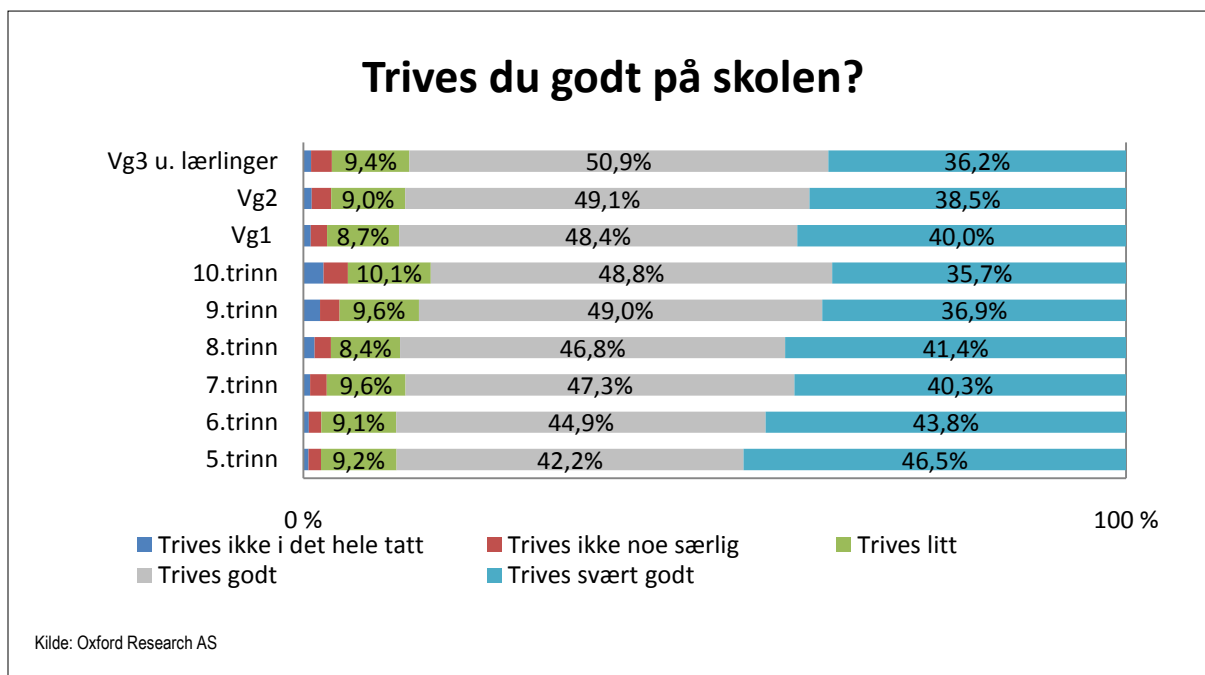
Figur 9: Sosial trivsel, obligatoriske trinn

Figur 10: Sosial trivsel, samtlige trinn

Figur 11: Trives du godt på skolen? Hele utvalget.

5.1.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

Selv om fremstillingen ovenfor viser en generelt høy sosial trivsel blant elevene, ser vi likevel utslag på Effekt size mellom 10.- og 5. trinn på følgende spørsmål:

Trives du godt på skolen?

Figur 11 viser hvordan de ulike trinn fordeler seg på spørsmålet. 5. trinn viser høyest trivsel der 89 % svarer at de trives godt eller trives svært godt, tilsvarende svarer 85 % det samme på 10. trinn. Dette betyr at det er en andel på ca 15 % på 10. trinn som kun trives litt, trives ikke noe særlig eller trives ikke i det hele tatt. Forskjellene mellom de to trinnene er meget svak, men signifikant og utgjør en Effect size(ES- verdi) på 0,24.

5.1.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

Vi finner ingen signifikante forskjeller på elevenes sosiale trivsel på de obligatoriske trinnene.

5.1.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskole vs Vgs

Vi finner ingen signifikante forskjeller på elevenes sosiale trivsel når vi sammenlikner Grunnskolen og Vgs.

5.1.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn

Vi finner ingen signifikante forskjeller på elevenes sosiale trivsel når vi sammenlikner elever på 5.- 7. trinn og elever på 8.-10. trinn.

5.1.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

Vi finner ingen signifikante forskjeller på elevenes sosiale trivsel i forhold til skolestørrelse målt som undervisningsårsverk.

5.2 Trivsel med lærerne

Trivsel med lærerne er sammen med sosial trivsel nye indekser i år. Trivsel med lærerne viser i større grad faglig trivsel enn hva sosial trivsel kan tenkes å gjøre. I indeksene inngår følgende tre spørsmål og graderinger:

- Trives du sammen med lærerne dine?
- Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene?

Svaralternativene: I alle eller de fleste fag (5) - I mange fag (4) - I noen fag (3) - I svært få fag (2) - Ikke i noen fag (1)

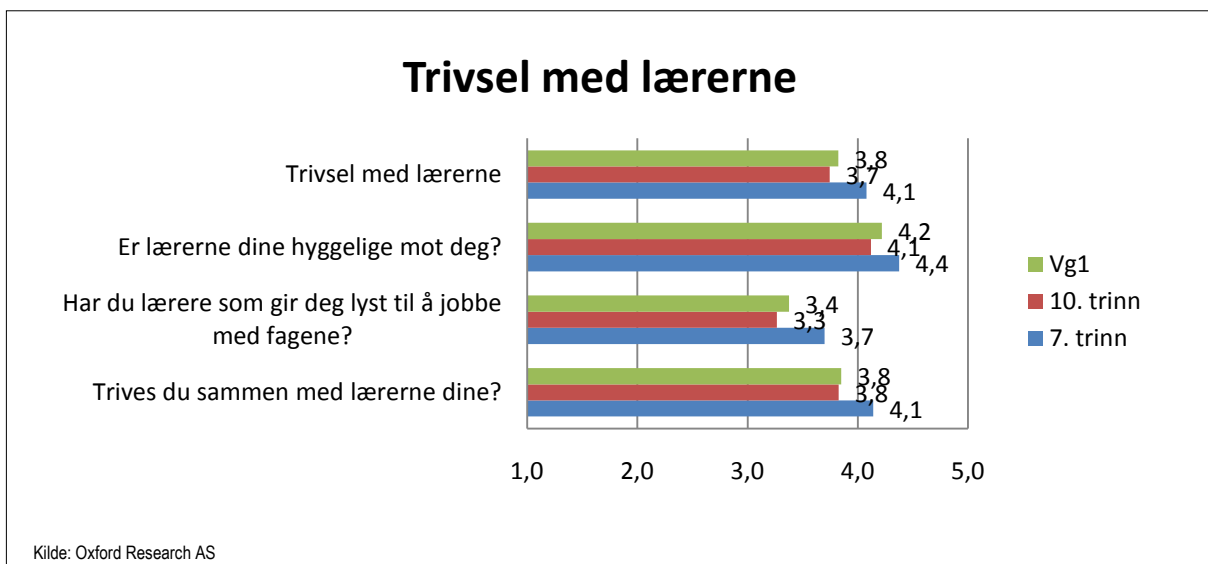
- Er lærerne dine hyggelige mot deg?

Svaralternativene: Svært ofte eller alltid (5) - Ofte (4) - Av og til (3) – Sjelden (2) – Aldri (1)

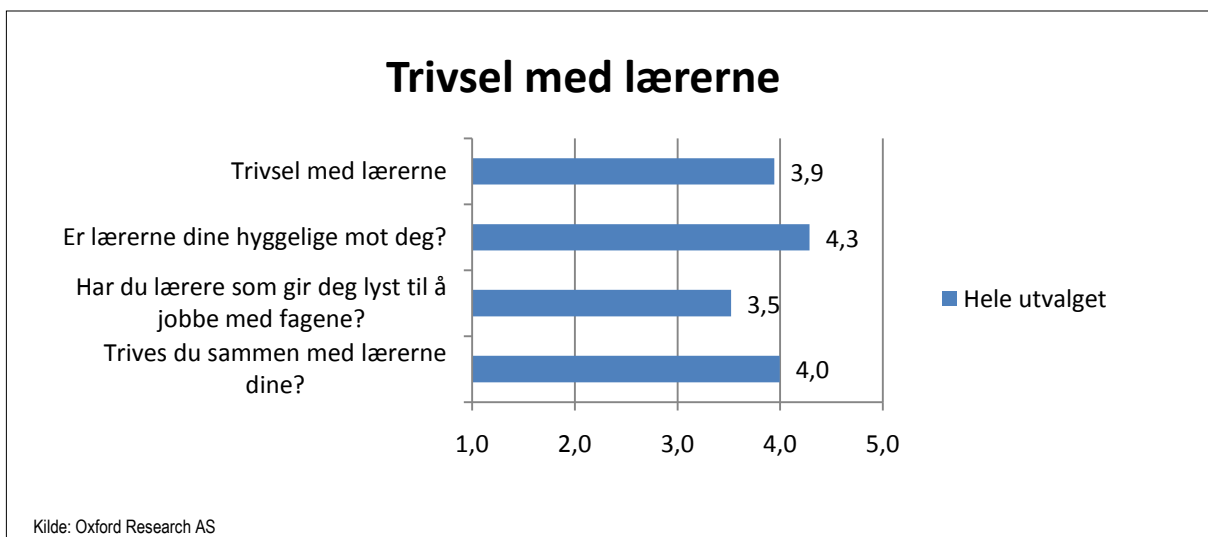
Figur 12 og Figur 13 **Feil! Fant ikke referanse kilden.** nedenfor viser trivsel med lærerne for obligatoriske trinn og for hele utvalget.

I Figur 12 ser vi at det varierer hvordan elevene svarer på de obligatoriske trinnene svarer på spørsmålene i indeksen. Vi ser at 7. trinn er gjennomgående mest positiv og 10. trinn er gjennomgående mest negativ. Videre ser vi at spørsmålet "Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene?" har lavest skår. Det kan tenkes at dette spørsmålet skiller seg litt ut fra de andre spørsmålene ved at det også er en indikasjon på i hvilken grad lærerne makter å motivere eleven.

Figur 12: Trivsel med lærerne, obligatoriske trinn.

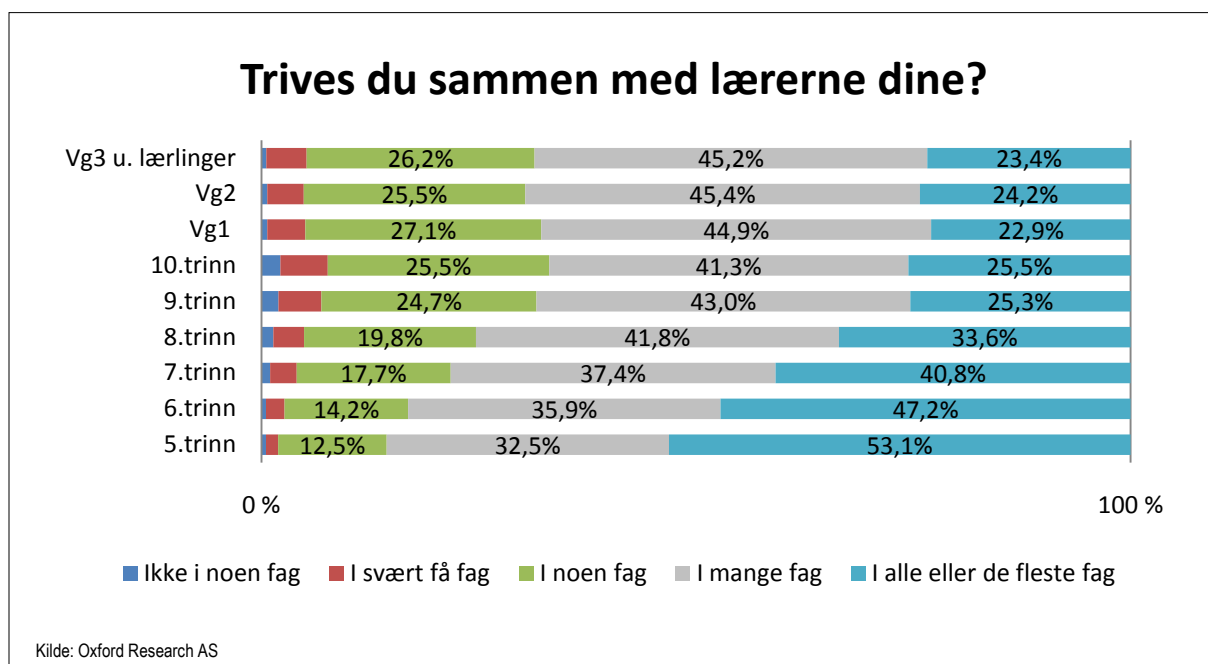
Figur 13: Trivsel med lærerne, hele utvalg

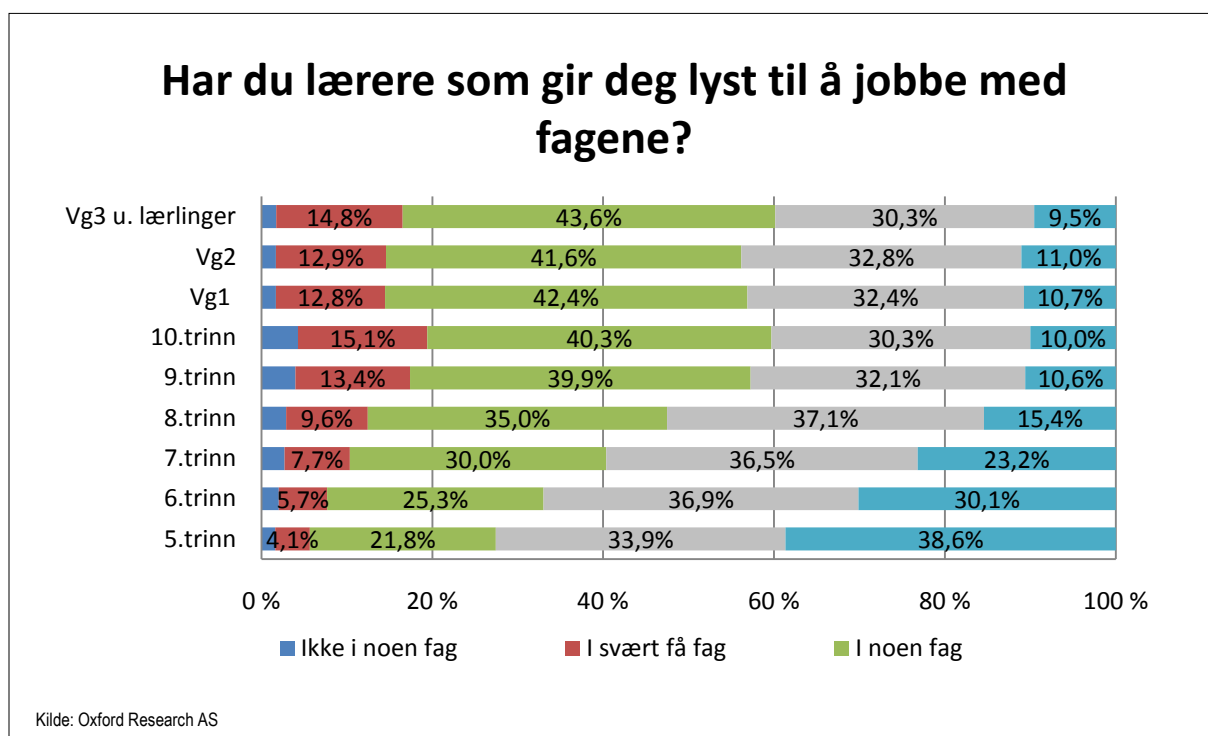
5.2.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

Med bakgrunnsvariabelen Hele utvalget viser alle spørsmål i indeksen signifikant ES- størrelse. Nedenfor presenteres prosentfordelingen på de ulike spørsmålene.

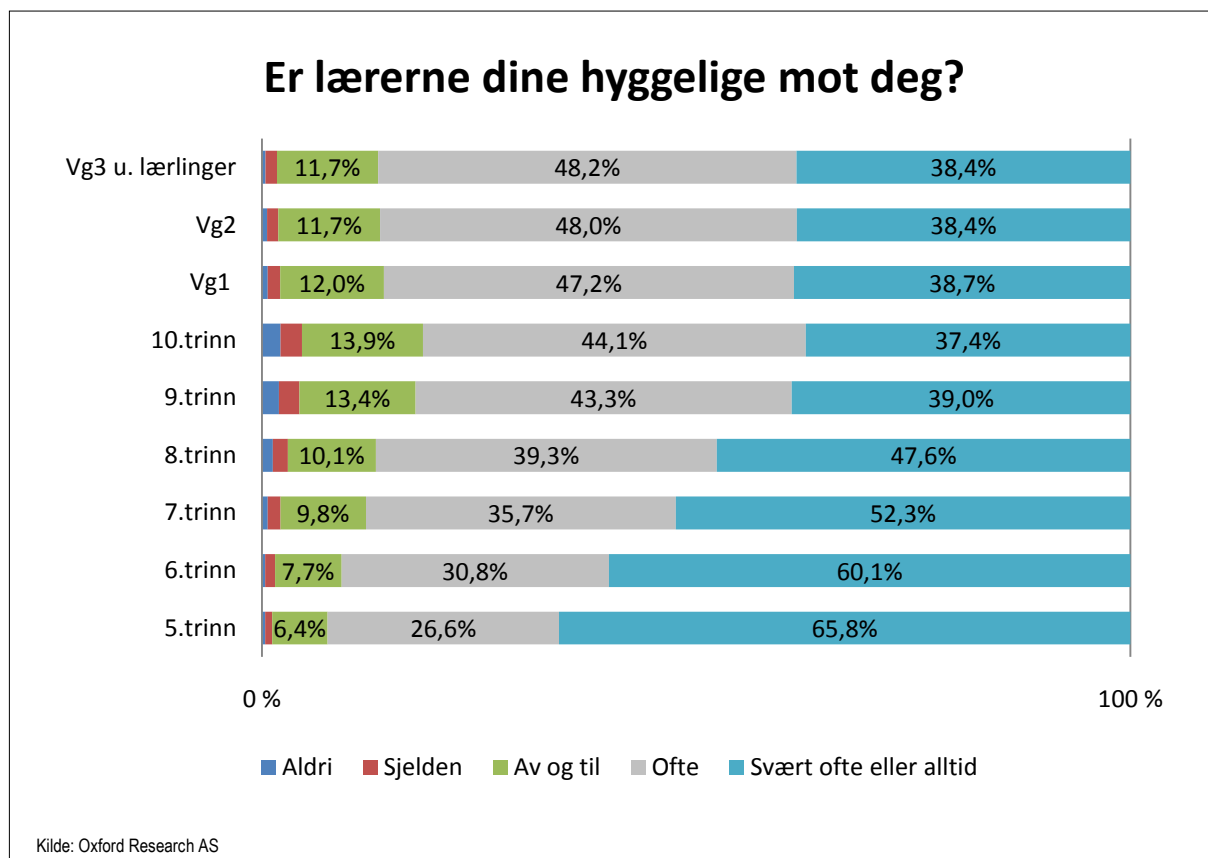
Figur 14: Trives du sammen med lærerne? Hele utvalg

Figur 15: Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene? Hele utvalg

Figur 16: Er lærerne dine hyggelige mot deg? Hele utvalg

Figur 14 ovenfor viser frekvensfordelingen på spørsmålet Trives du med lærerne dine? Vi ser at 5. trinn skiller seg ut som mer positive enn 10. trinn med en moderat ES- størrelse på 0,62. Vi ser at trivselen med lærerne synker med stigende trinn på grunnskolen, for så å være stabil på vgs.

Tilsvarende ser vi i Figur 15 tilknyttet spørsmålet "Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fage- ne?" Også her skiller 10. trinn seg ut som mest negative og 5. trinn som mest positive og får et kraftig utslag i ES på 0,8. Dette viser at det er stor forskjell på i hvilken grad lærerne klarer å motivere elever på 10. trinn i forhold til på 5. trinn.

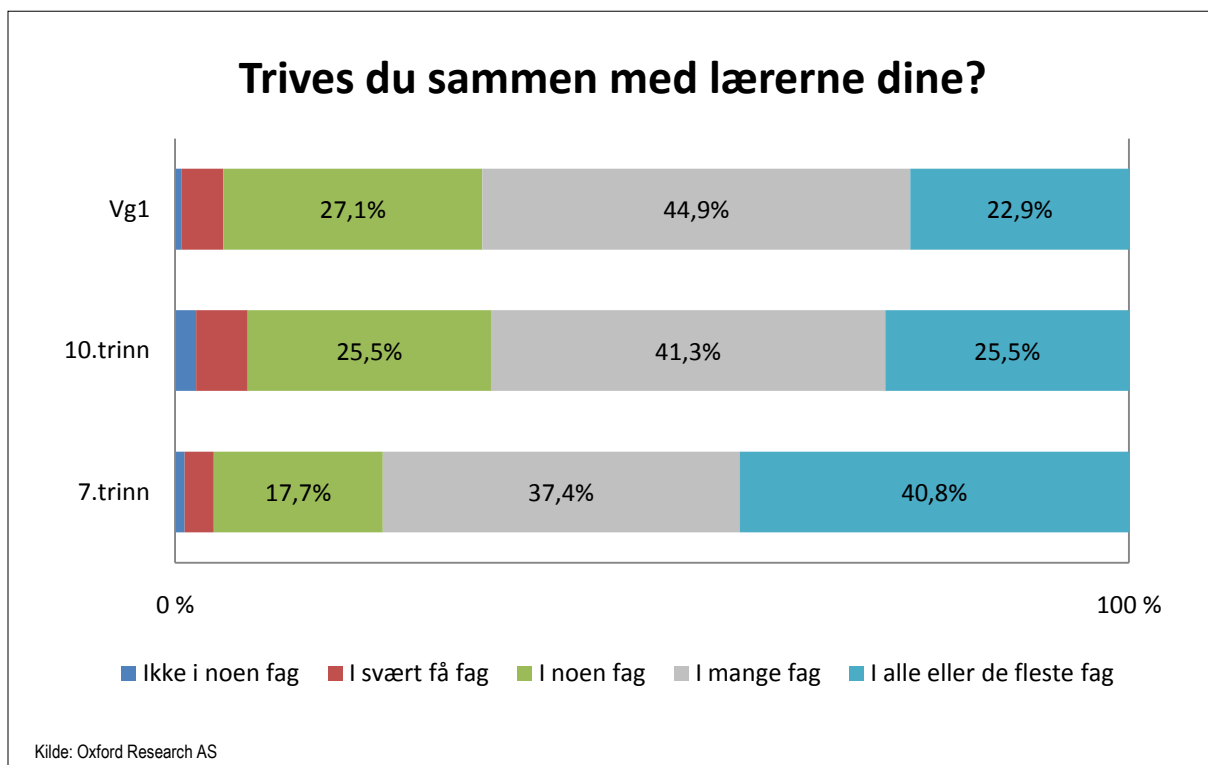
Vi ser en tilsvarende forskjell på 10.- og 5.- trinn i Figur 16. Her ser vi at i hvilken grad elevene synes

lærerne er hyggelige reduseres fra 5.- til 10. trinn for så å øke fra 10. til Vg1 og elevene på vgs svarer stabilt på dette spørsmålet. ES- utslaget mellom 5. og 10. trinn på dette spørsmålet er moderat høyt: 0,57.

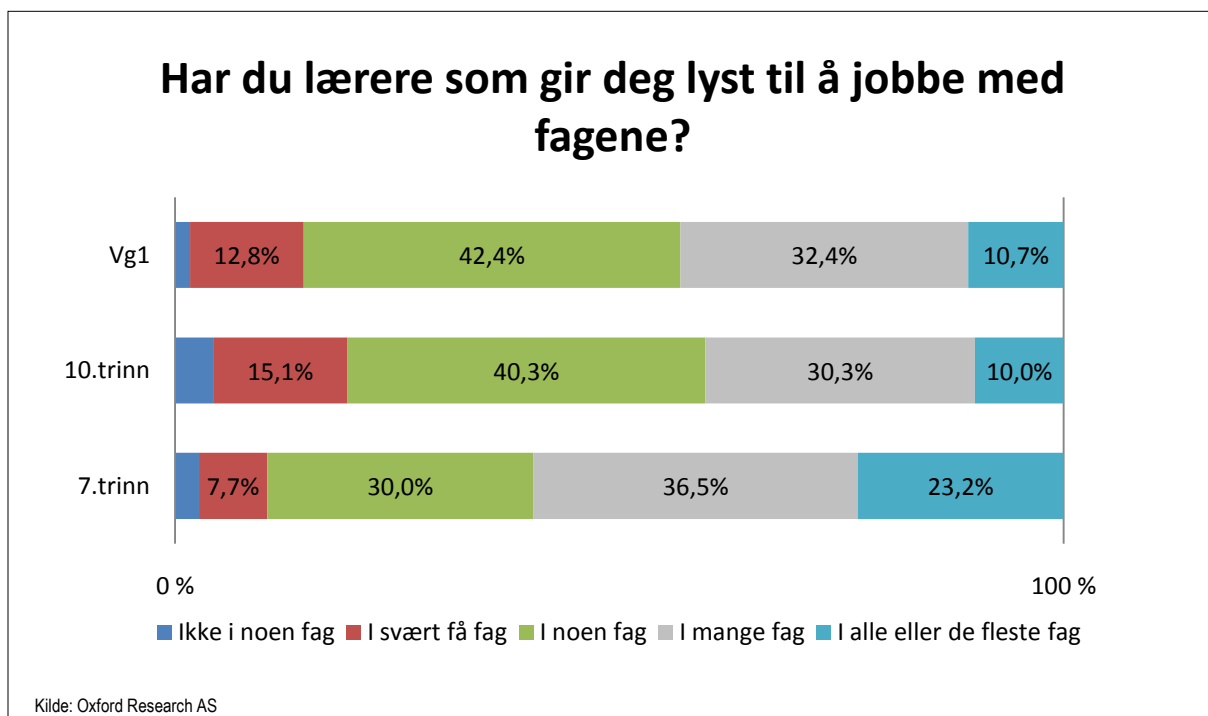
5.2.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

I forhold til bakgrunnsvariabelen Obligatoriske trinn vises også her signifikante ES- tall på samtlige spørsmål i indeksen Trivsel med lærerne. Nedenfor vises figurene med prosentvise fordelinger på hvert spørsmål.

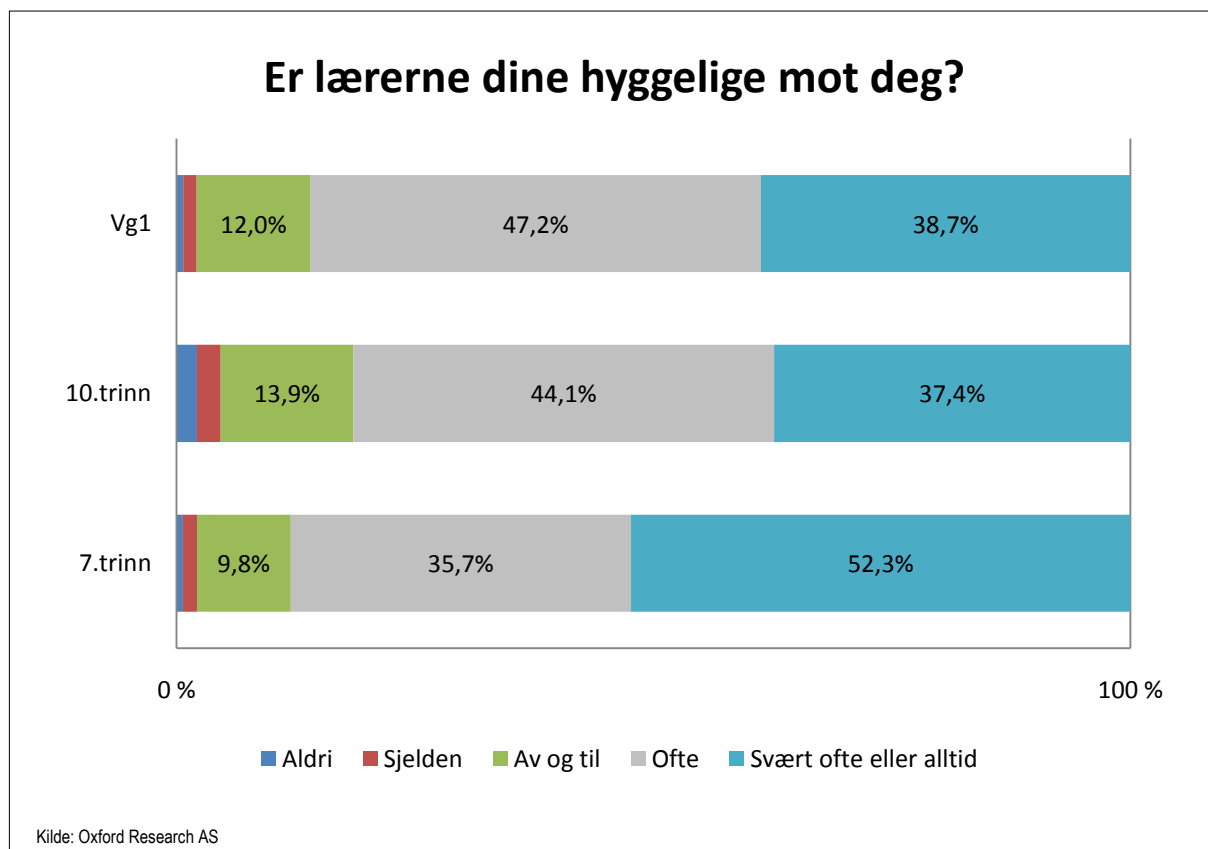
Figur 17: Trives du sammen med lærerne dine? Obligatoriske trinn.

Figur 18: Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene? Obligatoriske trinn

Figur 19: Er lærerne dine hyggelige mot deg? Obligatoriske trinn

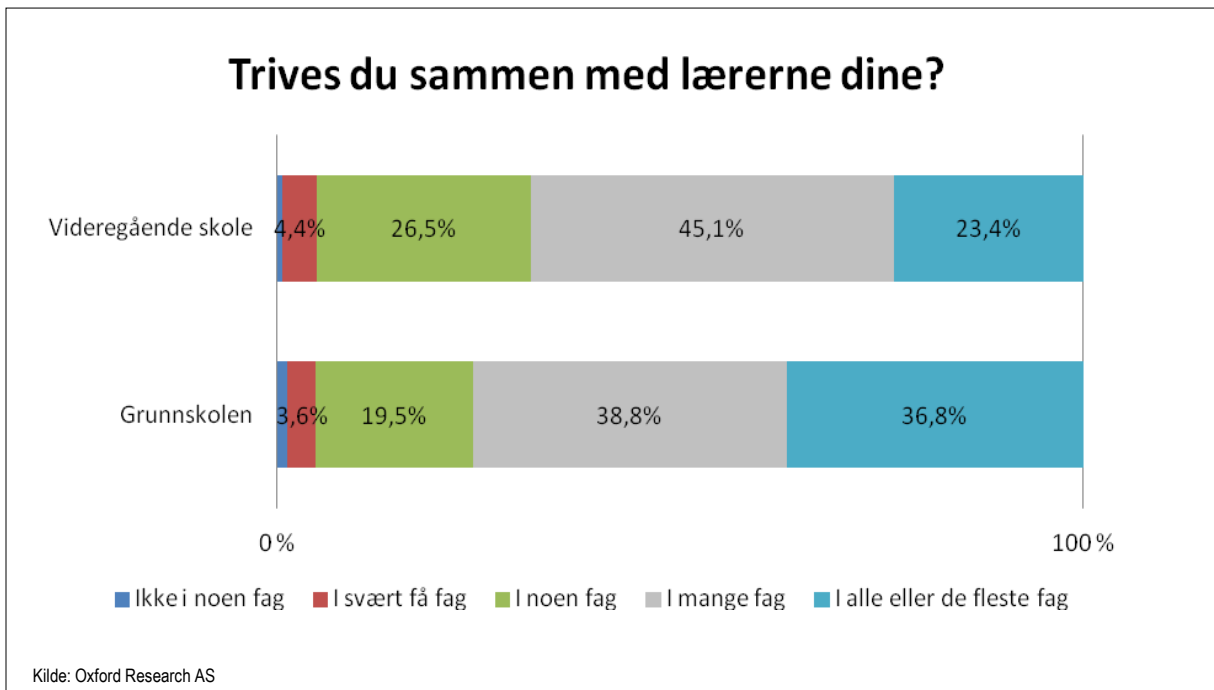
Figur 17, Figur 18 og Figur 19 ovenfor fremstiller spørsmålene "Trives du sammen med lærerne dine?", "Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene?" og "Er lærerne dine hyggelige mot deg?" og viser alle den samme tendensen: 10. trinn skiller seg ut som mest negative og 5. trinn som mest positive. Vi ser imidlertid også en tendens til at trivselen øker etter at elevene starter opp på Vg1. Dette kan ha en sammenheng med at elevenes motivasjon og trivsel synker etter hvert som de har gått flere år på grunnskolen, men at Vg1 representerer noe nytt og spennende og dermed også påvirker den faglige trivselen. Vi vil i denne forbindelsen særlig nevne spørsmålet "Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene?" som viser at nærmest 20 prosent av elevene på 10. trinn mener at de i svært få fag

eller ikke i noen fag har lærere som gir dem lyst til å jobbe med fagene.

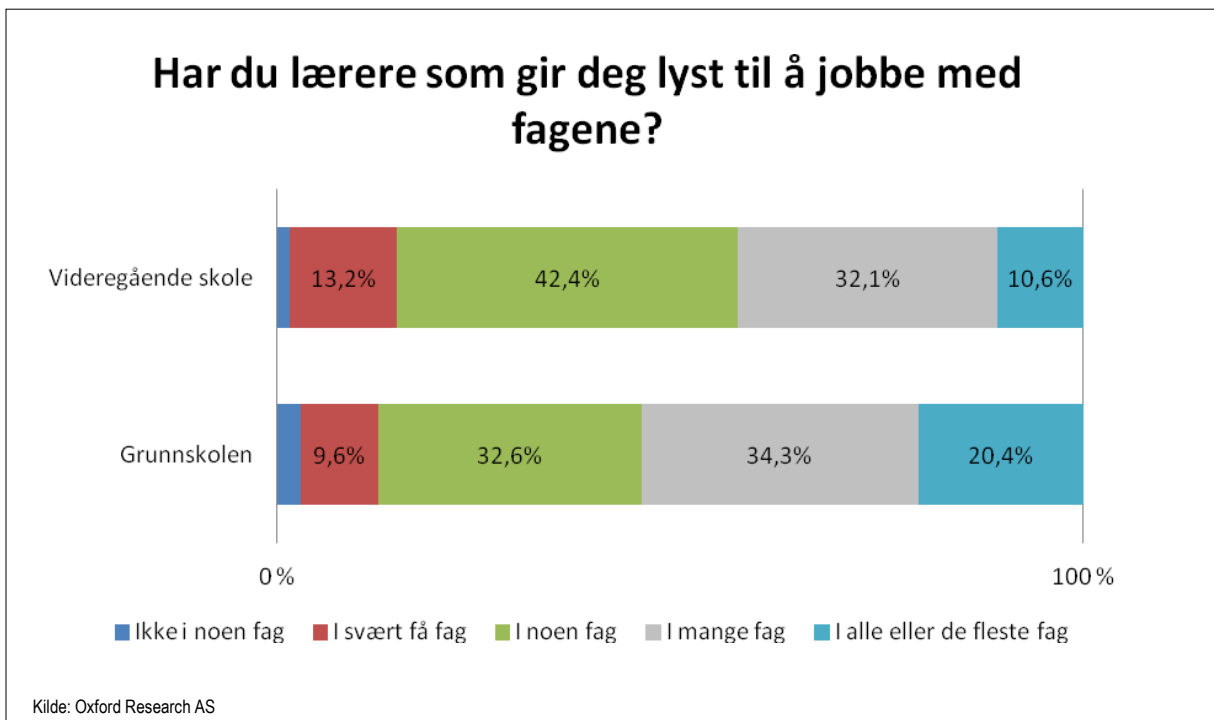
5.2.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskole vs. Vgs

Når vi slår sammen hele grunnskolen og vgs ser vi at bortsett fra spørsmålet "Er lærerne dine hyggelige mot deg?" er det også her signifikante, men dog svake, forskjeller mellom de to overnevnte gruppene (grunnskole og vgs). Figurene nedenfor viser hvordan gruppene fordeler seg på de ulike spørsmål i indeksen.

Figur 20: Trives du sammen med lærerne dine? Grunnskole vs Vgs

Figur 21: Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene? Grunnskolen vs Vgs

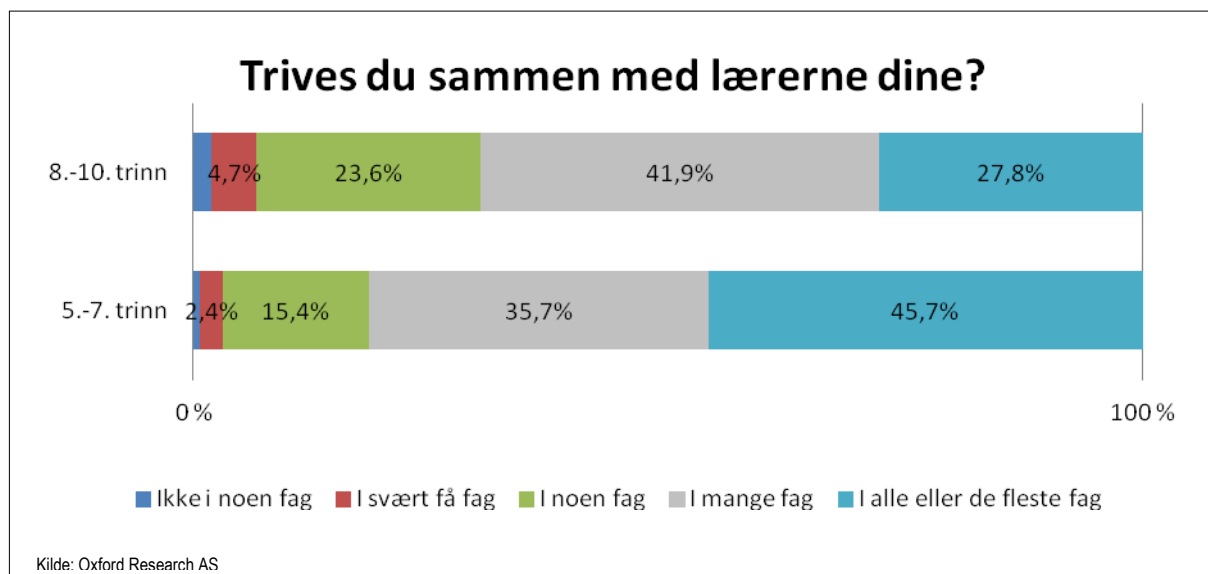

I Figur 20 og Figur 21 ovenfor ser vi små ES- størrelser på henholdsvis 0,23 og 0,24. Dette betyr at når vi slår sammen trinnene på denne måten får vi ikke det samme utslaget som når vi deler opp og ser på enkelttrinn. Men vi ser likevel resultater som bekrefter bildet vi har sett tidligere; nemlig at den faglige trivsel og motivasjon ser ut til å synke med elevens alder og tid i skolen.

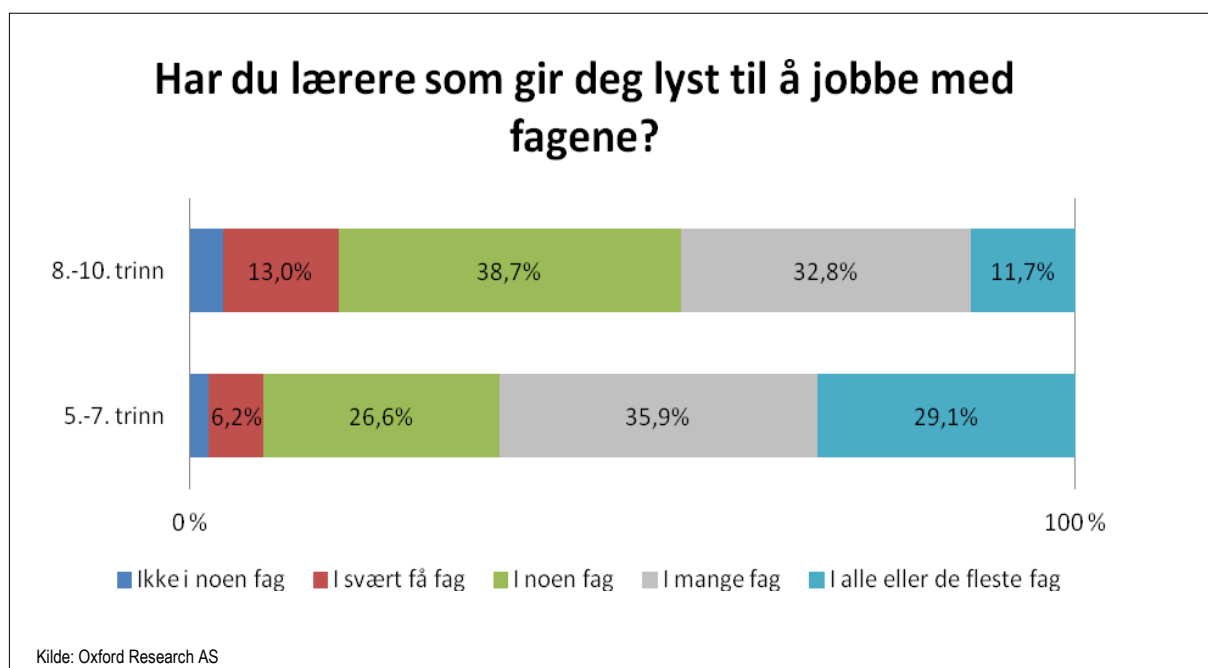
5.2.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn

Nedenfor presenteres resultatene på indeksen "Trivsel med lærerne" når vi sammenlikner mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Med denne bakgrunnsvariabelen ser vi igjen signifikante ES -utslag på samtlige spørsmål og nedenfor presenteres resultatene grafisk.

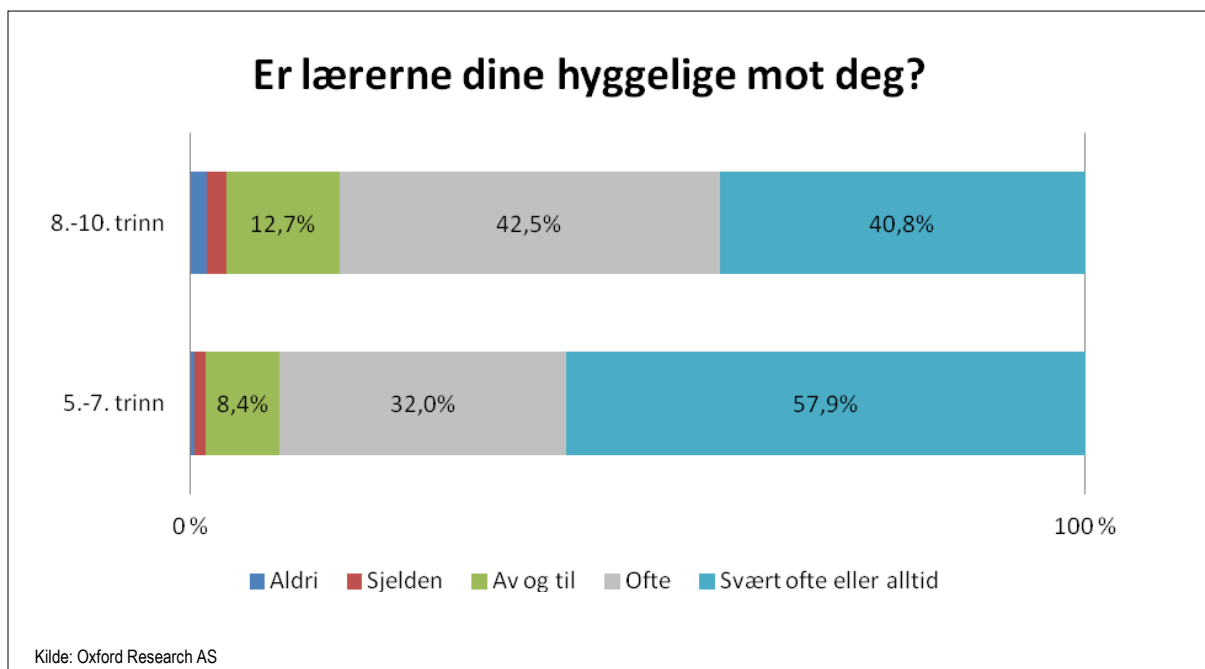
Figur 22: Trives du sammen med lærerne dine? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

Figur 23: Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

Figur 24: Er lærerne dine hyggelige mot deg? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

I Figur 22, Figur 23 og Figur 24 ovenfor ser vi at 5.-7. trinn er gjennomgående mer positive på samtlige spørsmål. På figurene ser vi henholdsvis ES- verdier på 0,39, 0,49 og 0,34. Dette betyr at det ikke er store forskjeller på de to gruppene. Spørsmålet som har høyest ES- verdier er "Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene?" Dette kan igjen tyde på at det er mer krevende å motivere elevene jo eldre de blir.

5.2.6 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

Når det gjelder bakgrunnsvariabelen "Undervisningsårsverk" i forhold til spørsmålene i indeksen "Trivsel med lærerne" ser vi ingen signifikante forskjeller mellom skoler med få undervisningsårsverk sammenliknet med skoler med mange undervisningsårsverk. Dette kan tyde på at skolestørrelse ikke har noen betydning for elevenes faglige trivsel.

5.3 Mestring

Indeksen "Mestring" består av følgende tre spørsmål:

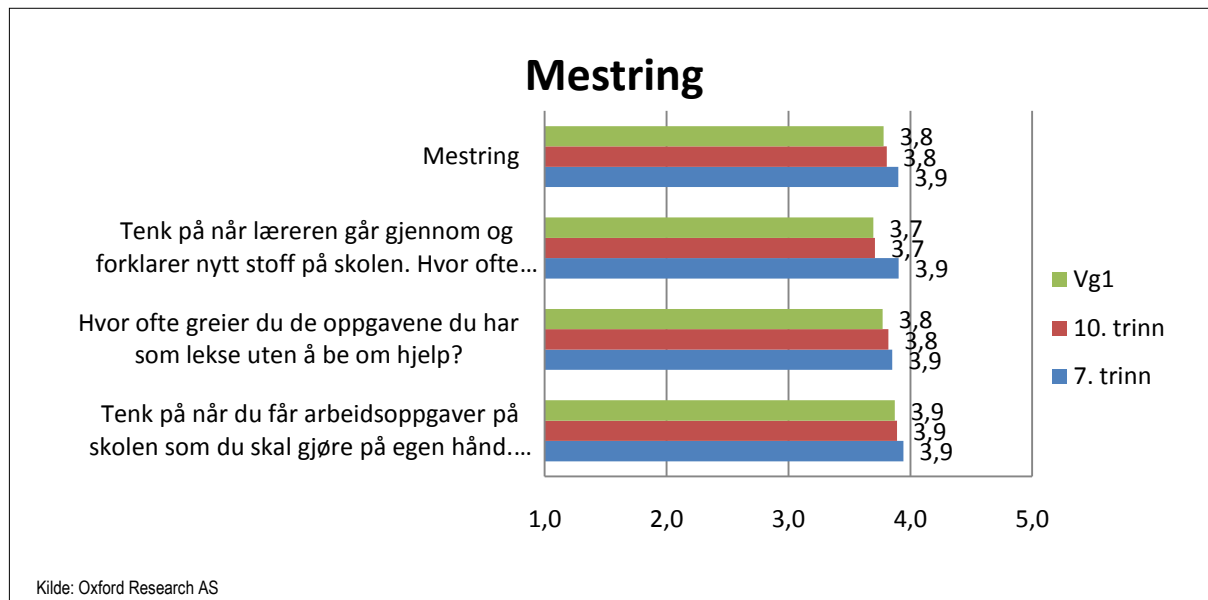
- Tenk på når du får arbeidsoppgaver på skolen som du skal gjøre på egenhånd. Hvor ofte klarer du oppgavene alene?
- Hvor ofte greier du de oppgavene du har som lekse uten å be om hjelp?
- Tenk på når læreren går igjennom og forklarer nytt stoff på skolen. Hvor ofte forstår du det som læreren gjennomgår og forklarer?

Spørsmålene i indeksen har følgende svaralternativer og graderinger:

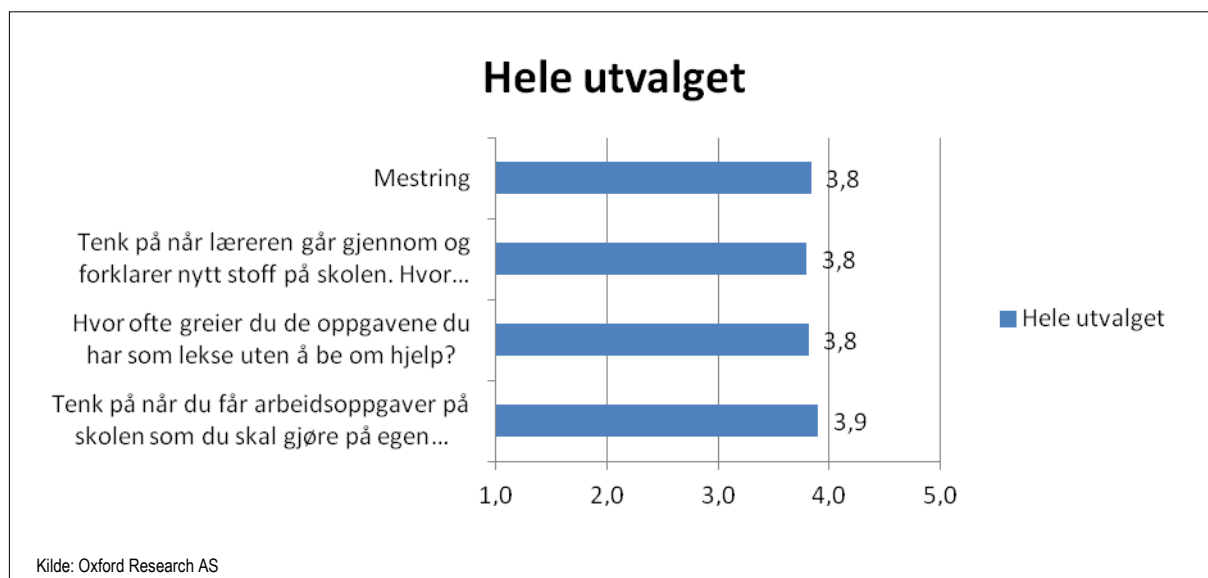
Aldri (1)- Sjelden (2)- Noen ganger (3)- Ofte (4)- Alltid (5)

I Figur 25 og Figur 26 nedenfor presenteres grafisk hvordan gjennomsnittsskåren er for de obligatoriske trinn på indeksen "Mestring" og spørsmålene som inngår i denne. Videre presenteres gjennomsnittsskåren på indeksen og de ulike spørsmålene for hele utvalget.

Figur 25: Mestring, obligatoriske trinn

Figur 26: Mestring, hele utvalg

Av Figur 25 og Figur 26 ser vi at alle de obligatoriske trinnene og hele utvalget har en høy gjennomsnittsskår på i underkant av 4 på spørsmålene om mestring. Vi ser dog at 7. trinn opplever gjennomgående høyere mestring enn 10. trinn og Vg1.

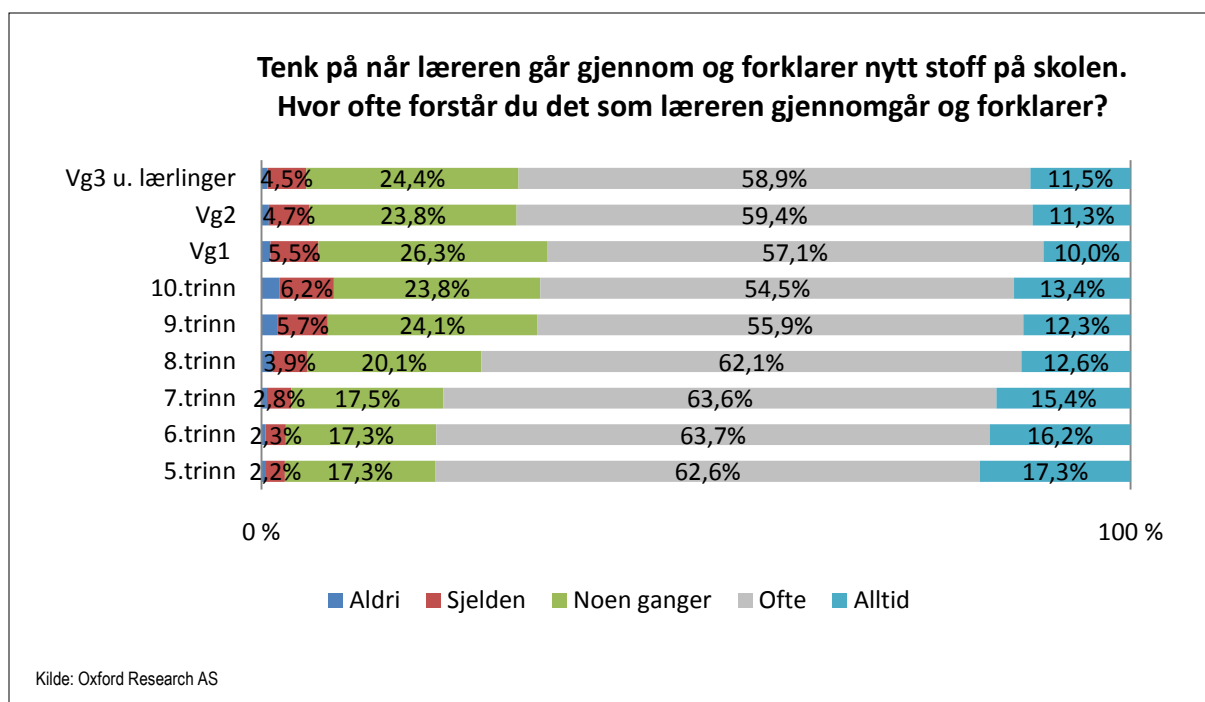
5.3.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

Når vi sammenlikner spørsmålene i indeksen med hele utvalget i utvalget ser vi kun signifikante ES-verdier på ett spørsmål:

Tenk på når læreren går igjennom og forklarer nytt stoff på skolen. Hvor ofte forstår du det som læreren gjennomgår og forklarer?

I Figur 27 nedenfor ser vi hvordan de ulike trinn fordeler seg på overnevnte spørsmål. Vi ser at 5. trinn er mest positive og Vg1 fremstår som mest negative til denne mestringsindikatoren. Vi får en svak ES-verdi på 0,34 men den kan tyde på at det skjer en endring fra 10. trinn til Vg1 som gir et utslag her.

Figur 27: Hvor ofte forstår du det som læreren gjennomgår og forklarer? Hele utvalg

5.3.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

For de obligatoriske trinnene er det kun tilsvarende spørsmål som ovenfor som er signifikant. I Figur 28 nedenfor presenteres den prosentvise fordelingen på spørsmålet grafisk. Vi får her en svak ES- verdi på 0,28 mellom 7. trinn og Vg1 der 7. trinn opplever større grad av mestring enn Vg1.

5.3.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs

På mestringsindikatorene finner vi ingen signifikante forskjeller mellom grunnskolen og videregående skole.

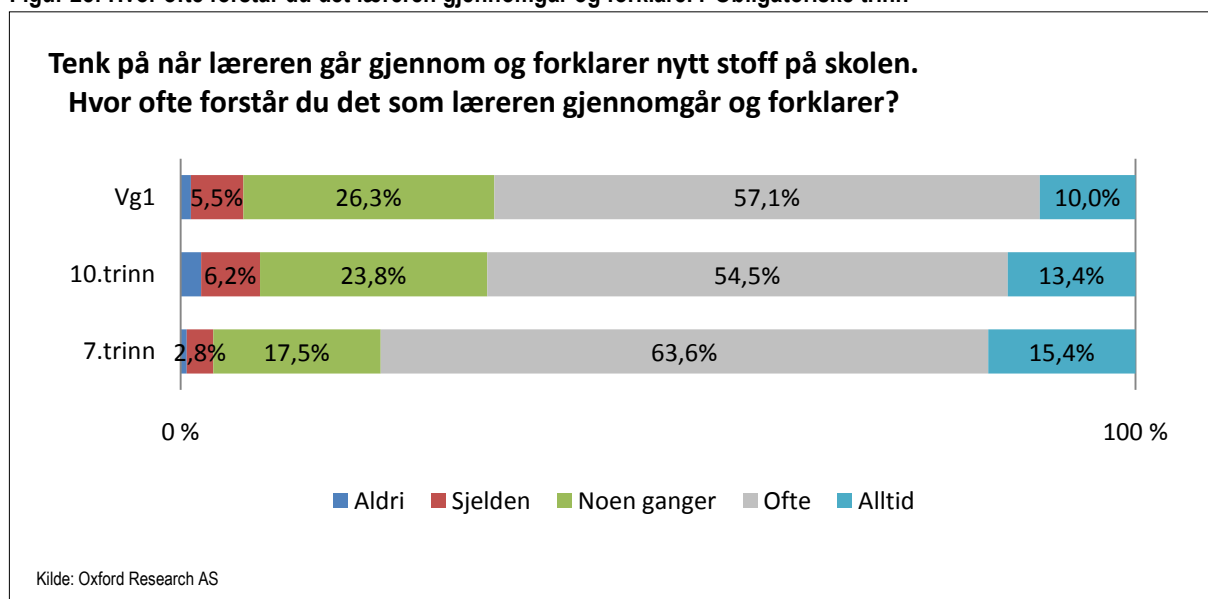
5.3.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

Når vi sammenlikner overnevnte grupper ser vi igjen signifikans på spørsmålet om Hvor ofte forstår du det læreren gjennomgår og forklarer? I Figur 29 nedenfor presenteres den prosentvise fordelingen på indikatoren grafisk. Vi får her en svak ES- verdi på 0,24 der 5.-7. trinn opplever større grad av mestring enn 8.-10. trinn.

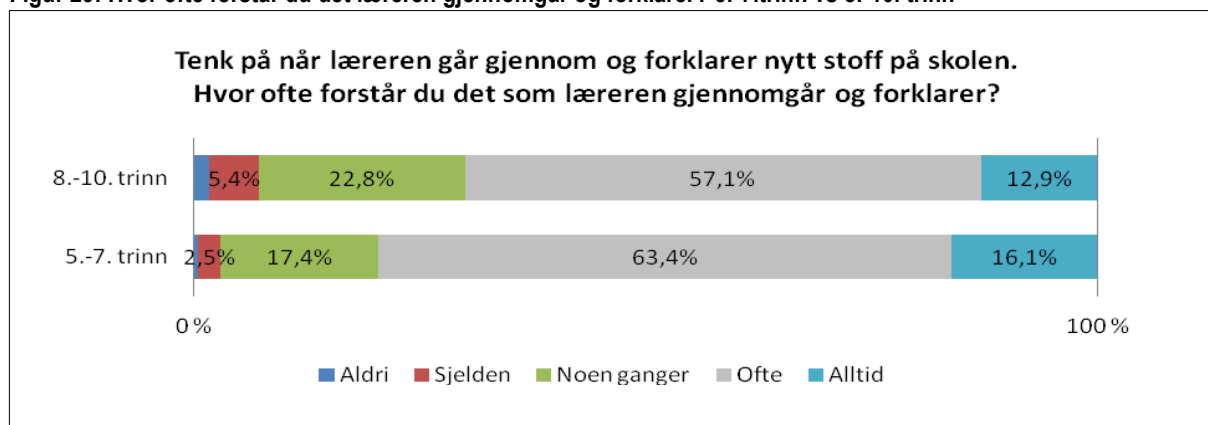
5.3.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

På mestringsindikatorene finner vi ingen signifikante forskjeller mellom grunnskoler med ulike antall undervisningsårsverk.

Figur 28: Hvor ofte forstår du det læreren gjennomgår og forklarer? Obligatoriske trinn

Figur 29: Hvor ofte forstår du det læreren gjennomgår og forklarer? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

5.4 Faglig utfordring

Indeksen "Faglig utfordring" består av følgende to spørsmål:

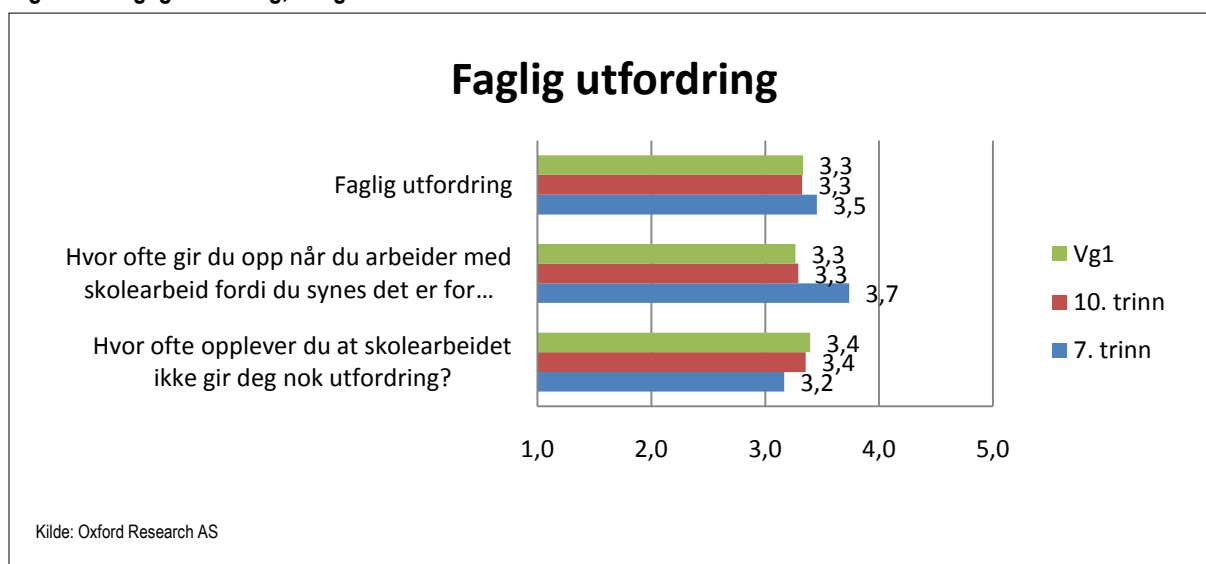
- Hvor ofte opplever du at skolearbeidet ikke gir deg nok utfordring?
- Hvor ofte gir du opp når du arbeider med skolearbeid fordi du synes det er for vanskelig?

Spørsmålene har følgende svaralternativer og graderinger:

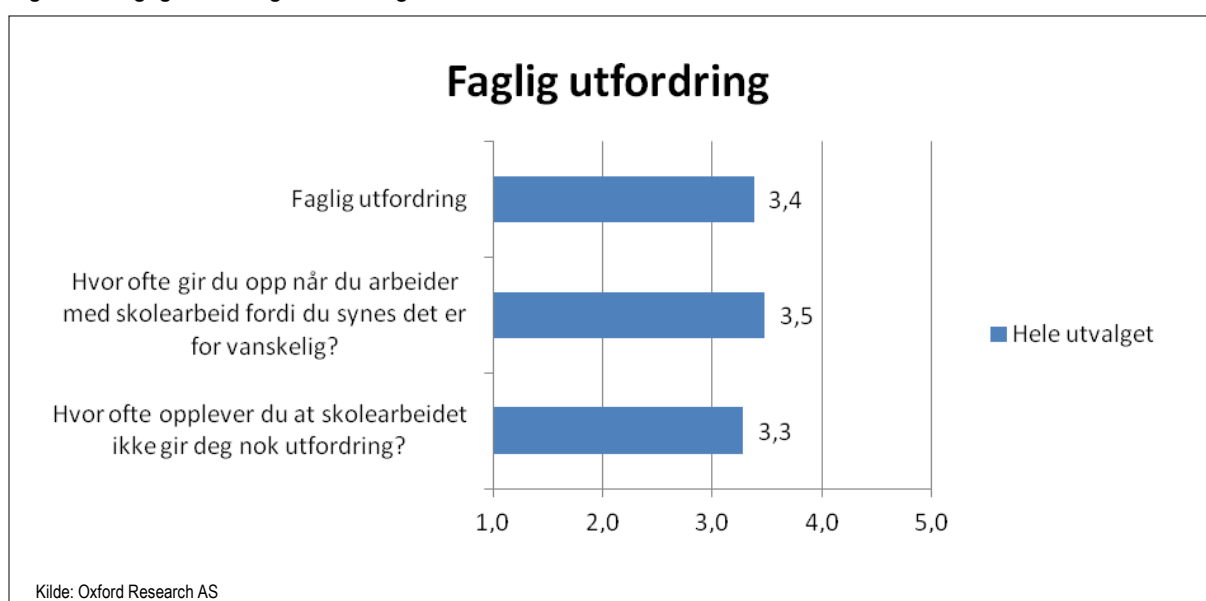
Alltid (1)- Ofte (2)- Noen ganger (3)- Sjelden (4)- Aldri (5)

I Figur 30 og Figur 31 nedenfor presenteres grafisk hvordan gjennomsnittsskåren er for de obligatoriske trinn på indeksen "Faglig utfordring" og spørsmålene som inngår i denne. Videre presenteres gjennomsnittsskåren på indeksen og de ulike spørsmålene for hele utvalget.

Figur 30: Faglig utfordring, obligatoriske trinn

Figur 31: Faglig utfordring, hele utvalg

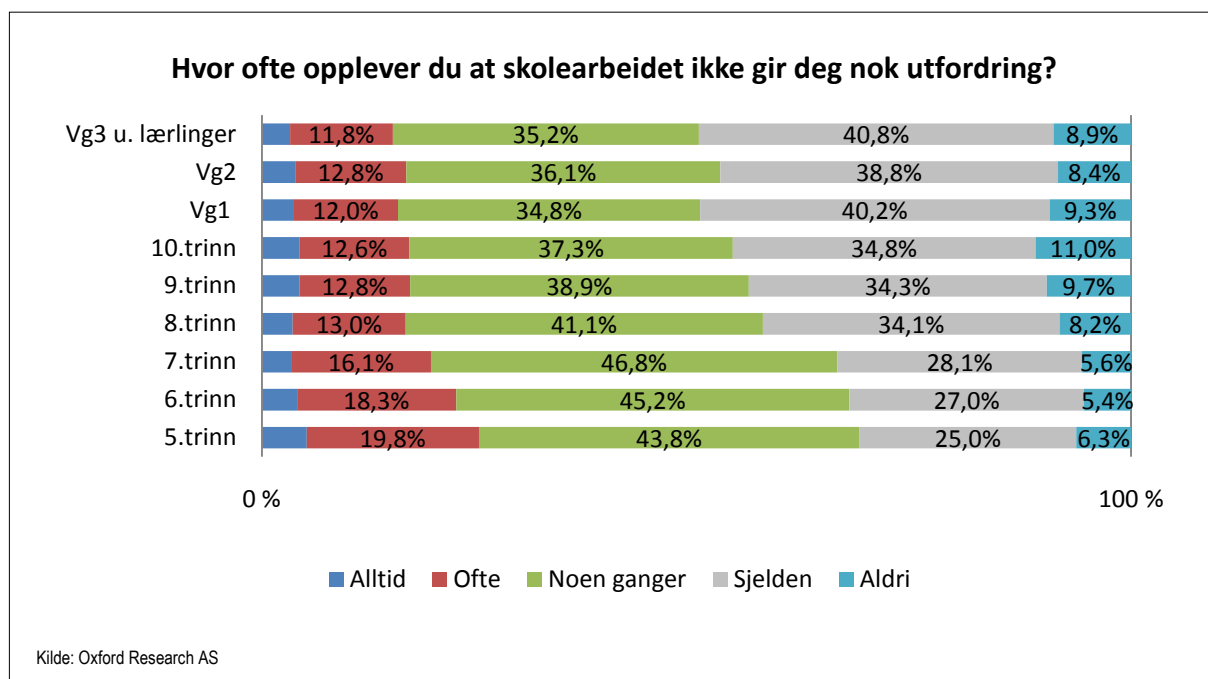

Av figurene ovenfor ser vi at gjennomsnittsskåren varierer mellom 3,2 og 3,7 for de obligatoriske trinnene. Videre ser vi av Figur 30 at Vg1 sammenliknet med 7. trinn gir lettere opp hvis skolearbeidet blir for vanskelig. Vi ser også at 7. trinn sammenliknet med Vg1 opplever mindre grad av faglige utfordringer på skolen.

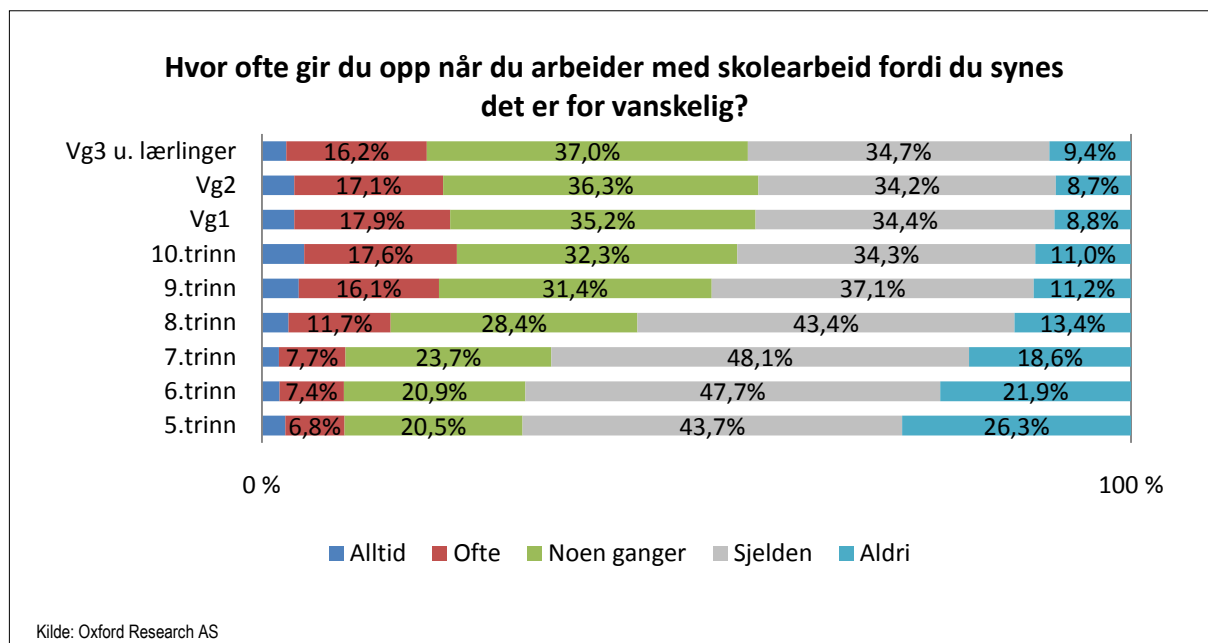
5.4.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

Nedenfor følger en grafisk presentasjon av spørsmålene med signifikante forskjeller mellom hele utvalget.

Figur 32: Hvor ofte opplever du at skolearbeidet ikke gir deg nok utfordring? Hele utvalg

Figur 33: Hvor ofte gir du opp når du arbeider med skolearbeid fordi du synes det er for vanskelig? Hele utvalg

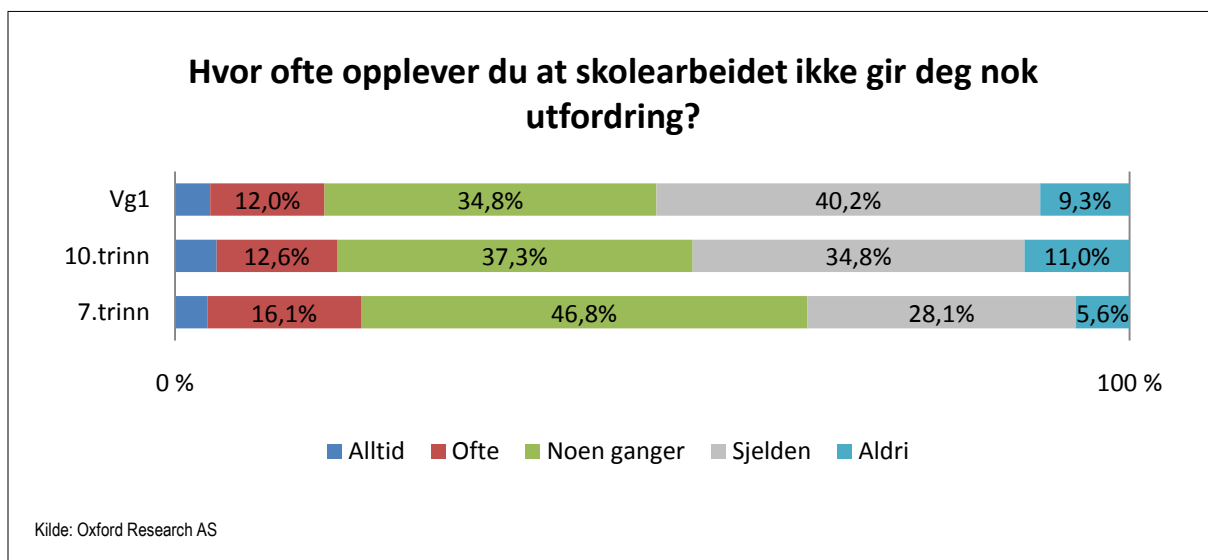
Vi ser av Figur 32 ovenfor at når det gjelder i hvilken grad elevene opplever at skolearbeidet gir dem nok utfordring ligger 5. trinn på bunn og Vg1 på topp. Forskjellen på disse to gruppene på denne indikatoren utgjør en ES-verdi på 0,34. Motsatt situasjon har vi i Figur 33 som ser på i hvilken grad elevene gir opp hvis de synes oppgavene er vanskelige. Her ligger Vg1 på bunn og 5. trinn på topp og forskjellen gir en ES-verdi på 0,59. Dette betyr at Vg1 sammenliknet med 5. trinn opplever å ha større utfordringer og gir

samtidig lettere opp hvis oppgavene blir for vanskelige

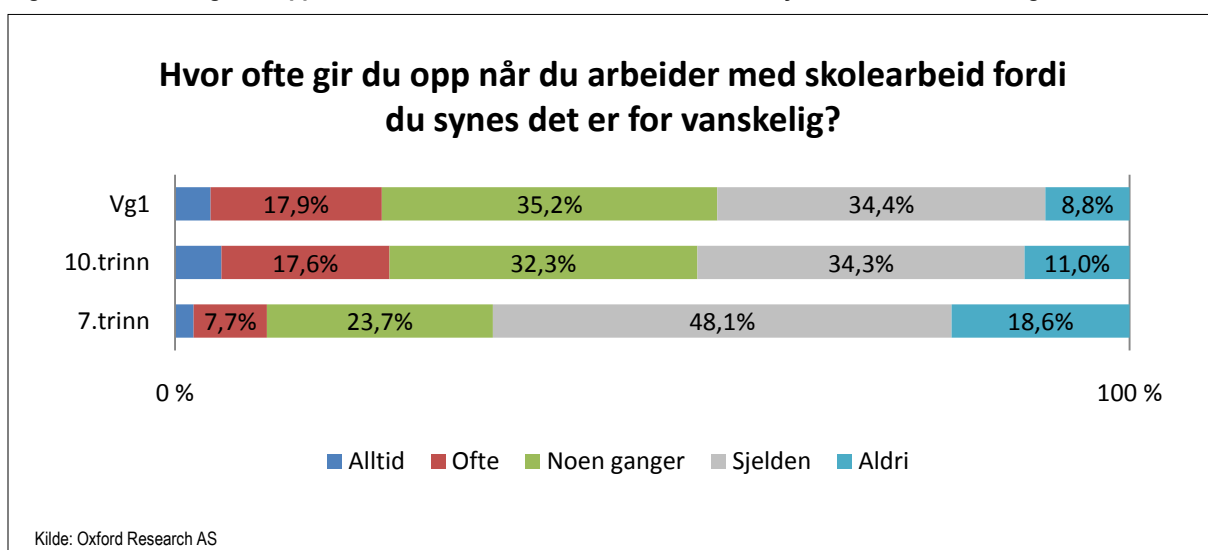
5.4.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

Nedenfor følger en grafisk fremstilling av prosentvise fordelinger på signifikante faglig utfordringsindikatorer på de obligatoriske trinn

Figur 34: Hvor ofte opplever du at skolearbeidet ikke gir deg nok utfordring? Obligatoriske trinn

Figur 35: Hvor ofte gir du opp når du arbeider med skolearbeid fordi du synes det er for vanskelig? Obl. trinn

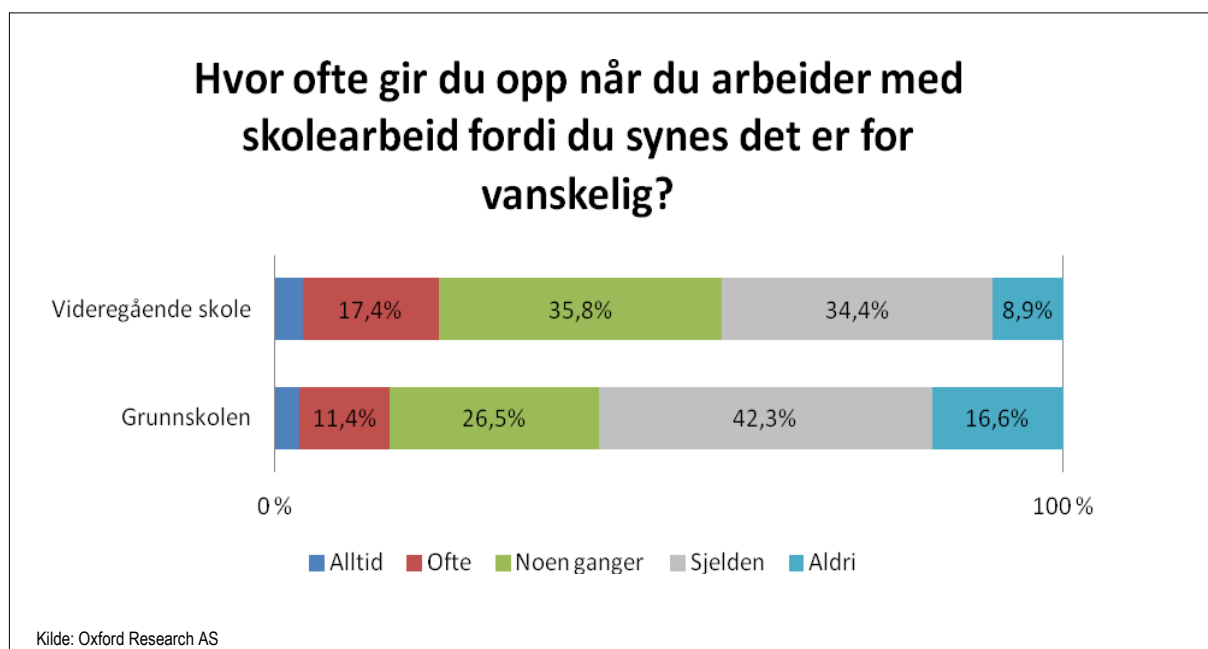
Figur 34 viser at 7. trinn er mest negative i forhold til i hvilken grad de opplever faglig utfordring og Vg1 er mest positive. Dette gir et utslag i ES- verdi 0,25. Dette betyr at det er en svak, men signifikant forskjell på de to trinnene. Videre ser vi i Figur 35, også tilsvarende som i forrige avsnitt, at Vg1 gir lettest opp når skolearbeidet blir for vanskelig. Forskjellen på 7. trinn og Vg1 gir en ES- verdi på 0,50 som er en moderat forskjell

indikatoren i faglig utfordringsindeksen. Når vi deler inn i to grupper, grunnskolen og vgs, ser vi også her tilsvarende som i de to foregående avsnitt: Elever på vgs, sammenliknet med grunnskoleelever, gir lettere opp når de faglige utfordringene blir for store. Forskjellen på disse to gruppene gir en svak ES- verdi på 0,31.

5.4.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs

For denne bakgrunnsvariabelen ser vi nedenfor i Figur 36 prosentvis fordeling på den ene, signifikante

Figur 36: Hvor ofte gir du opp når du arbeider med skolearbeidet fordi du synes det er for vanskelig? Vgs vs Gs

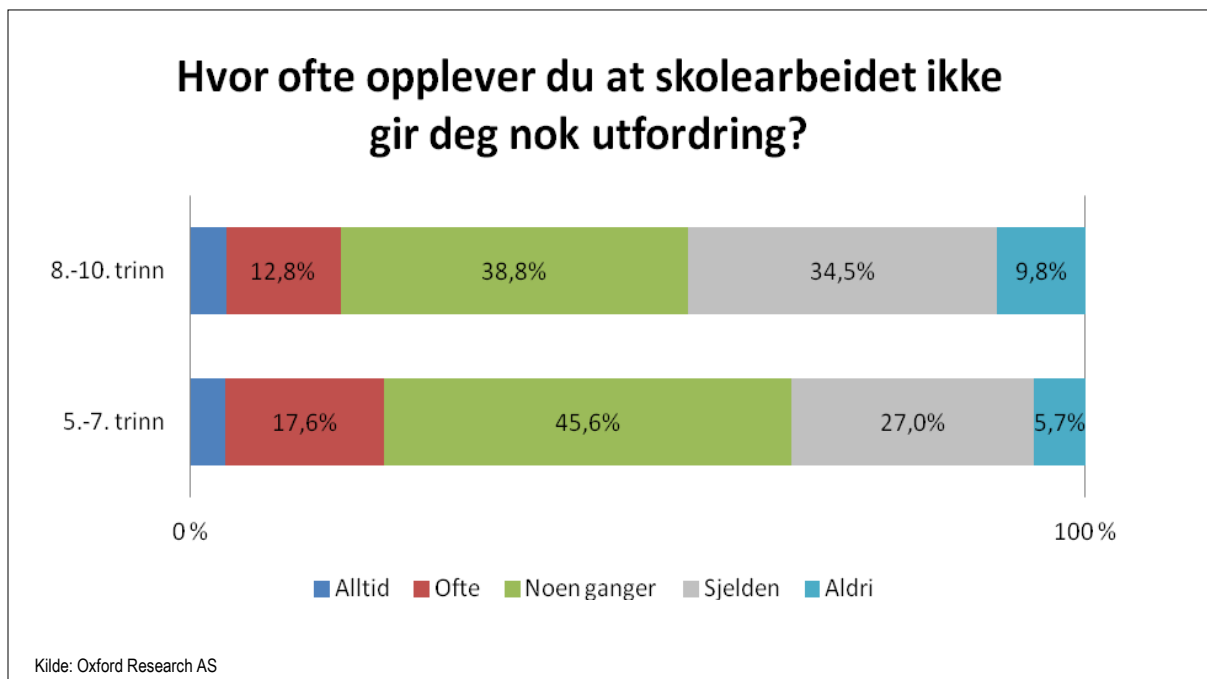
5.4.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

Samme tendensen ser vi grafisk fremstilt nedenfor i Figur 37 og Figur 38: 8.-10. trinn opplever større grad av faglig utfordring enn 5.-7. trinn. Men de gir samtidig opp lettere når utfordringene blir for store.

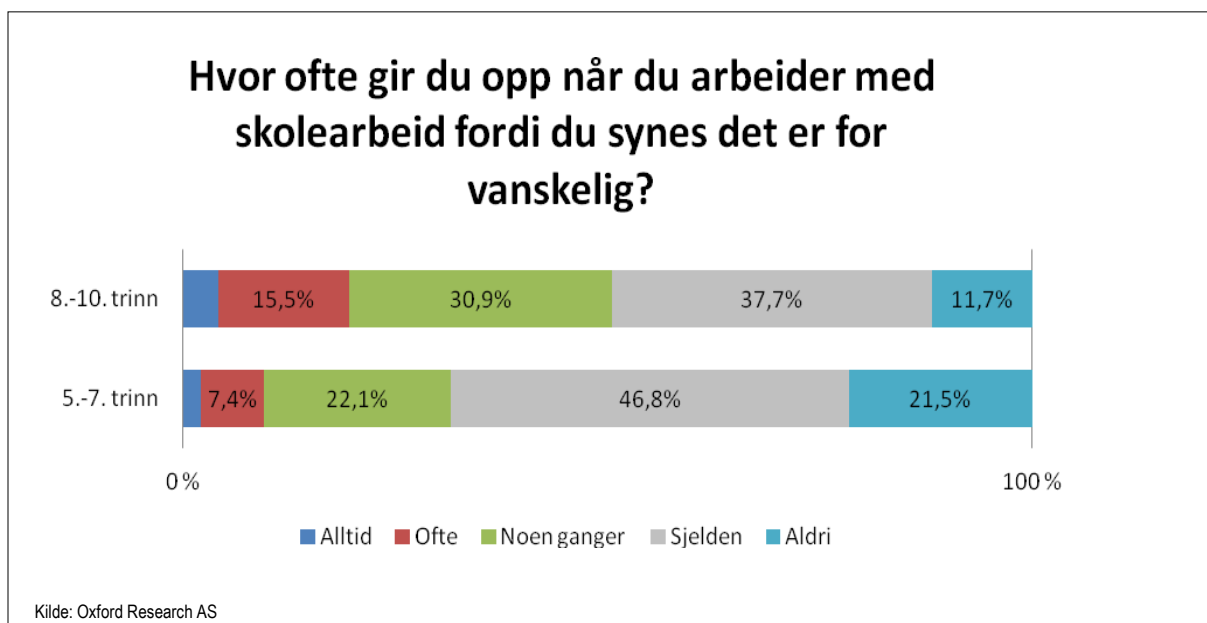
5.4.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

Vi ser ingen signifikante forskjeller på elevens opplevelse av faglige utfordringer når det gjelder skolestørrelse målt som undervisningsårsverk.

Figur 37: Hvor ofte opplever du at skolearbeidet ikke gir deg nok utfordringer? 8.-10. trinn vs 5.-7. trinn.

Figur 38: Hvor ofte gir du opp når du arbeider med skolearbeid fordi du synes det er for vanskelig? 8.-10. vs 5.-7.

5.5 Elevdemokrati

Indeksen "Elevdemokrati" består av følgende to spørsmål:

- Hører skolen på elevenes forslag?

Spørsmålet har følgende svaralternativer og gradering:

Aldri (1)- Sjelden (2)- Av og til (3)- Ofte (4)- Alltid (5)

- Hvor godt arbeid synes du elevrådet gjør på skolen?

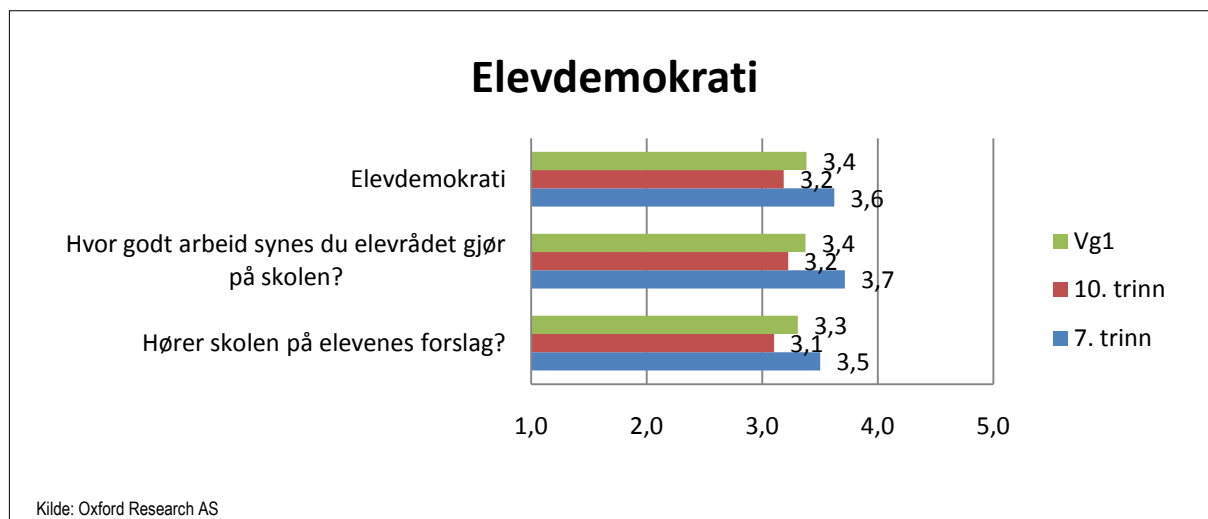
Spørsmålet har følgende svaralternativer og graderinger:

Vet ikke (0)- Svært dårlig (1)- Dårlig (2)- Litt godt (3)- Godt (4)- Svært godt (5)

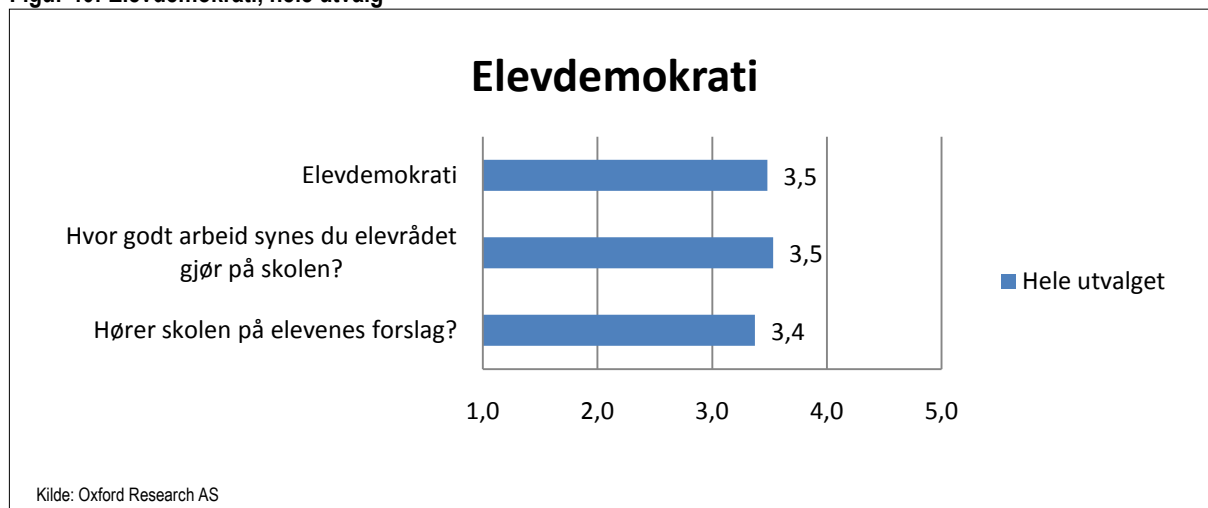
I indeksen er "Vet ikke" tatt bort og erstattet med "missing". Dette for at begge spørsmålene i indeksen skal være gradert likt. "Vet ikke"- verdien tas likevel med i presentasjonen av enkeltspørsmålene.

Nedenfor i Figur 39 og Figur 40 presenteres gjennomsnittsskåren på indeksen "Elevdemokrati" for de obligatoriske trinn og for hele utvalget.

Figur 39: Elevdemokrati, Obligatoriske trinn

Figur 40: Elevdemokrati, hele utvalg

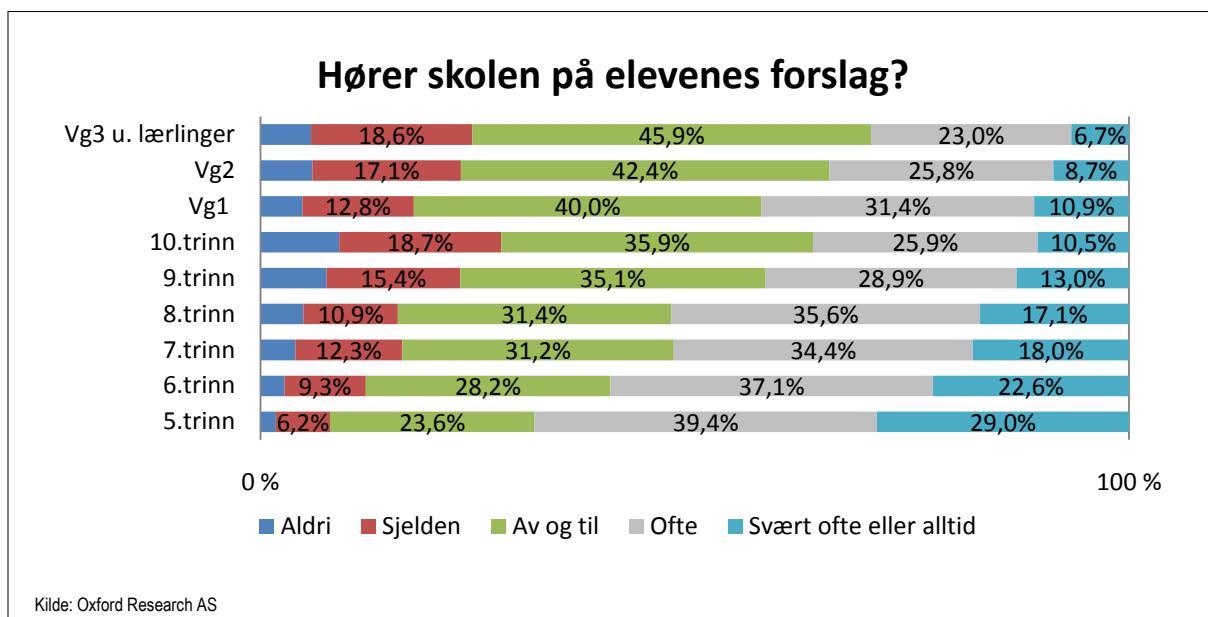

Ovenfor ser vi at elevene på de obligatoriske trinn varierer fra 3,1 til 3,7 i gjennomsnittsskåre på hvordan de svarer på spørsmålene om elevdemokrati. Det vi ser er at av de obligatoriske trinnene opplever 7. trinn sammenliknet med 10. trinn høyest grad av elevdemokrati. Videre ser vi at for hele utvalget får vi en gjennomsnittsskåre på 3,5. I det følgende presenterer vi enkeltspørsmålene i indeksen i forhold til bakgrunnsvariablene.

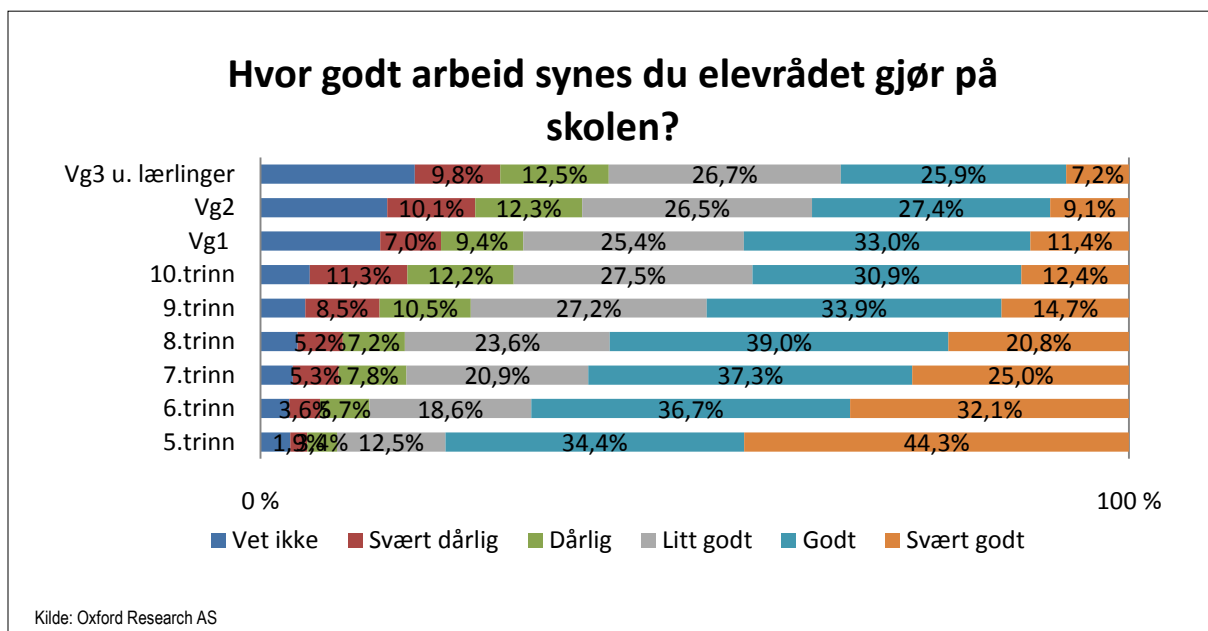
5.5.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

Nedenfor presenteres prosentvis fordeling på de ulike, signifikante indikatorene i indeksen i forhold til hele utvalget.

Figur 41: Hører skolen på elevenes forslag? Hele utvalg

Figur 42: Hvor godt arbeid synes du elevrådet gjør på skolen? Hele utvalg

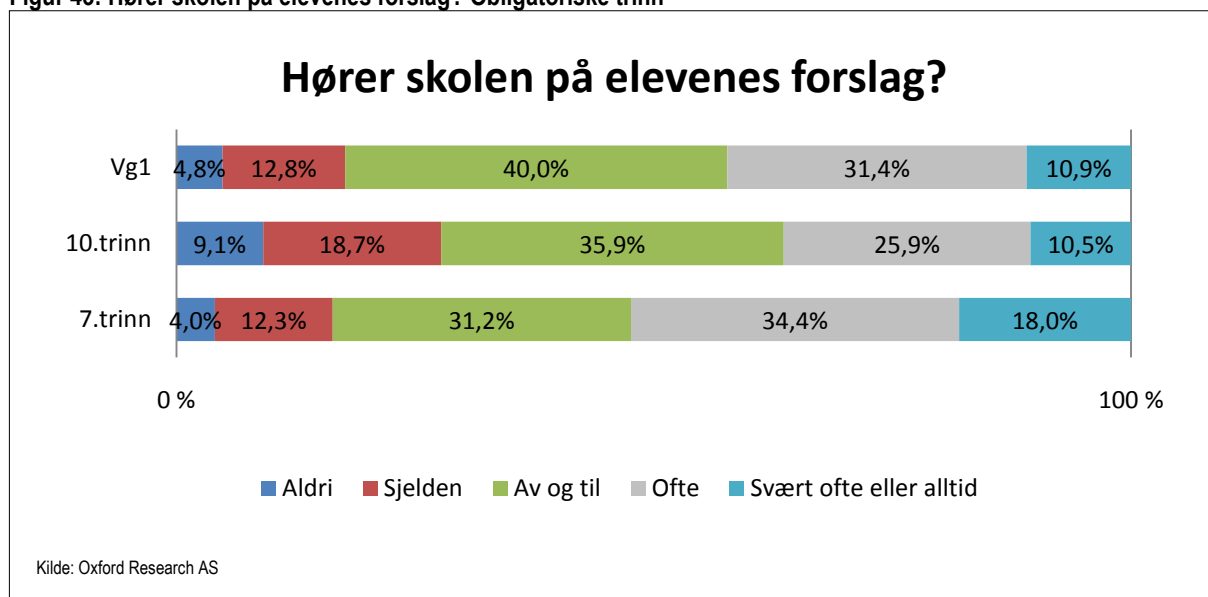

I Figur 41 ser vi størst forskjell på 5. trinn og Vg3. Der 68 prosent av elevene på 5. trinn opplever at skolen ofte, svært ofte eller alltid hører på elevenes forslag opplever bare 30 prosent det samme på Vg3. Forskjellen her er kraftig og gir et utslag i ES- verdi= 0,85. Tilsvarende ser vi i Figur 42. Mens 79 prosent av elevene på 5. trinn opplever at elevrådet gjør et godt eller svært godt arbeid opplever bare 33 prosent det samme på Vg3. Denne forskjellen er også kraftig og gir en ES- verdi= 1,06

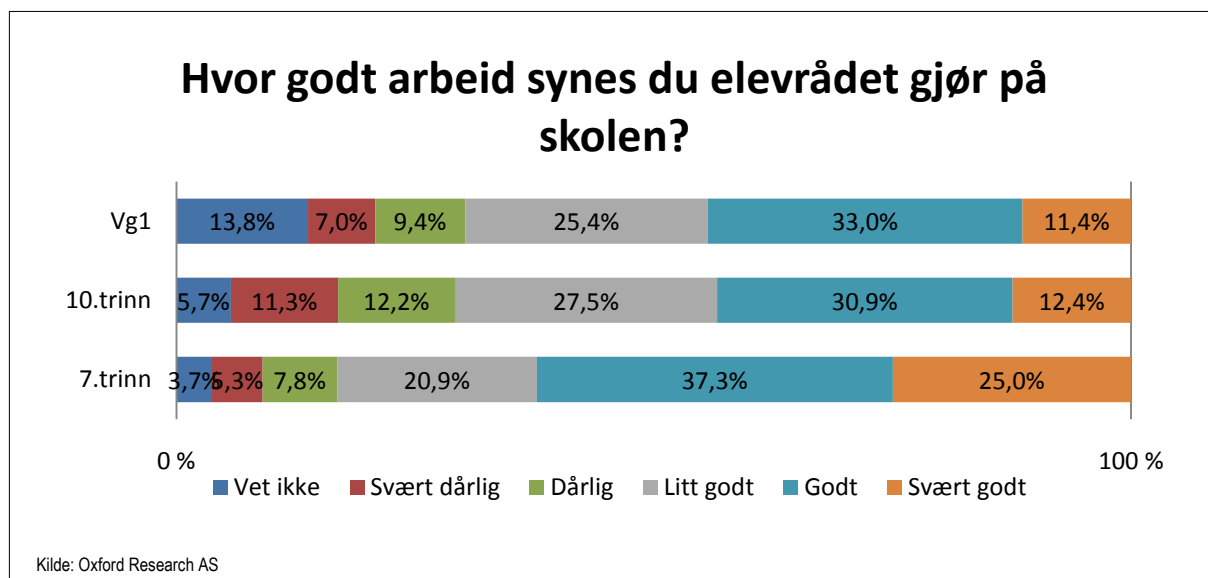
5.5.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

I Figur 43 og Figur 44 nedenfor ser vi prosentvis fordeling på de signifikante spørsmålene i elevdemokratiindeksen i forhold til obligatoriske trinn.

Figur 43: Hører skolen på elevenes forslag? Obligatoriske trinn

Figur 44: Hvor godt arbeid synes du elevrådet gjør på skolen? Obligatoriske trinn

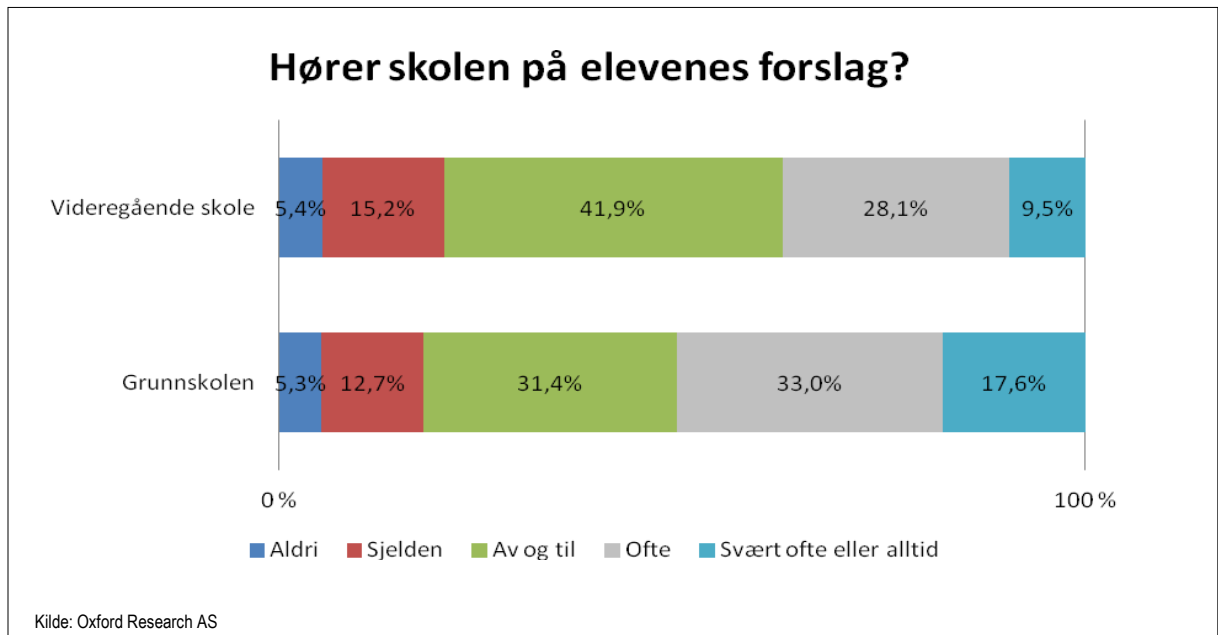

I Figur 43 ser vi størst forskjell mellom 7. trinn og 10. trinn. Mens 52 prosent av elevene på 7. trinn svarer at skolen ofte, svært ofte eller alltid hører på deres forslag, svarer 36 prosent det samme på 10. trinn. Forskjellen er svak og gir en ES- verdi= 0,37. Videre ser vi i Figur 44 at mens 62 prosent av elevene på 7. trinn svarer at de er godt eller svært godt fornøyd med elevrådets arbeid, svarer 43 prosent det samme på 10. trinn. Forskjellen her er også svak og gir en ES-verdi= 0,43.

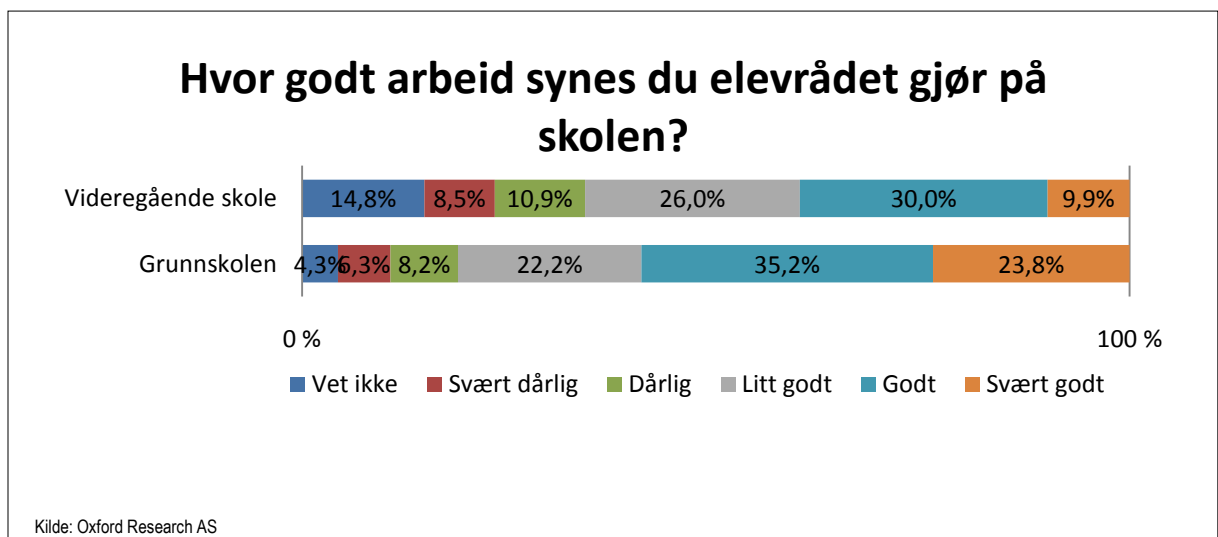
5.5.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs. Vgs

I Figur 45 og **Feil! Fant ikke referanseilden.** nedenfor ser vi prosentvis fordeling på de signifikante spørsmålene i elevdemokratiindeksen i forhold til grunnskole vs. vgs.

Figur 45: Hører skolen på elevenes forslag? Grunnskolen vs Vgs

Figur 46: Hvor godt arbeid synes du elevrådet gjør på skolen? Grunnskolen vs Vgs

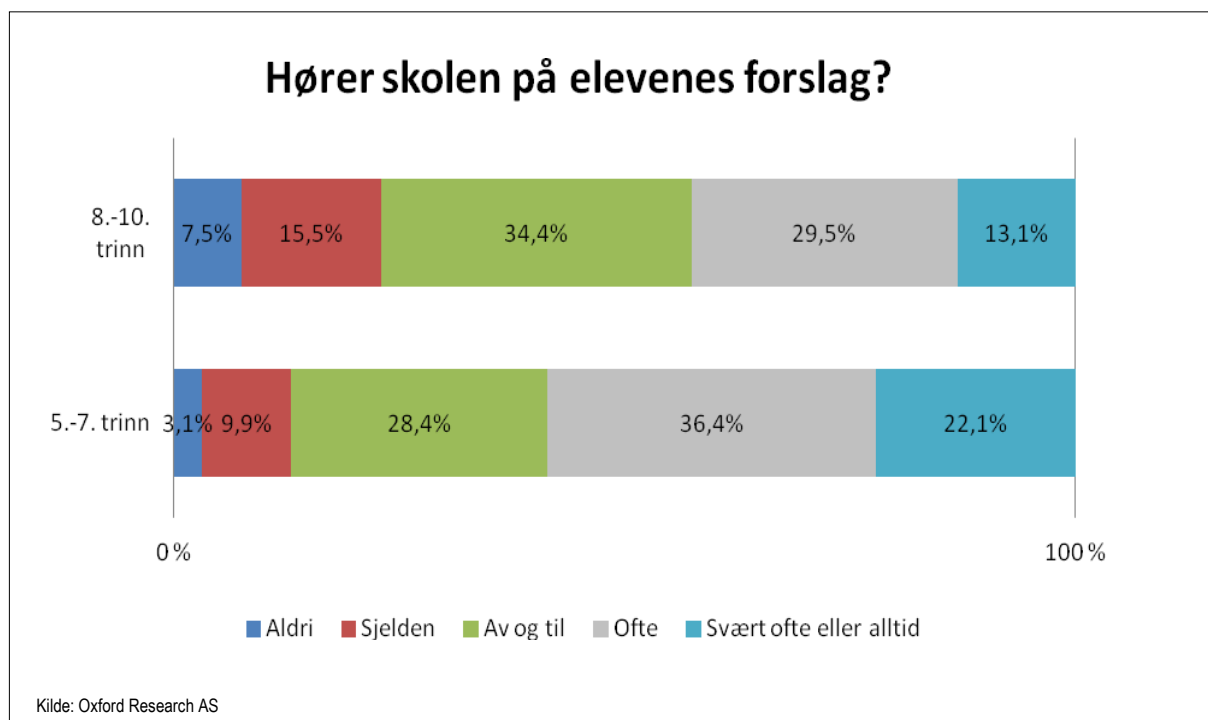

I Figur 45 ser vi at av elever på grunnskolen svarer 51 prosent at skolen ofte, svært ofte eller alltid hører på deres forslag, mens for elever på vgs mener 38 prosent dette. Forskjellen mellom de to gruppene gir seg utslag i en svak ES- verdi på 0,34.

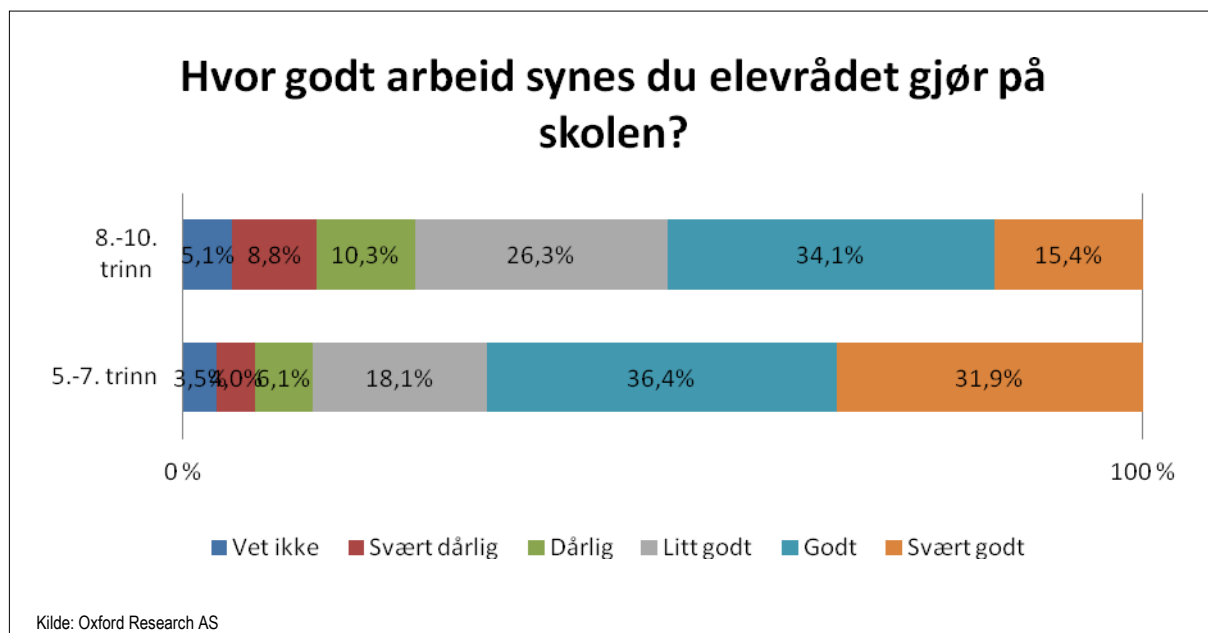
godt fornøyd med elevrådets arbeid. Mens det for elevene på vgs er 40 prosent som mener dette. På denne indikatoren får vi også et svakt utslag i ES-verdipå 0,30.

Tilsvarende ser vi i Figur 46. Her svarer 59 prosent av elevene på grunnskolen at de er godt eller svært

Figur 47: Hører skolen på elevenes forslag? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

Figur 48: Hvor godt arbeid synes du elevrådet gjør på skolen? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

5.5.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn

I Figur 47 ovenfor ser vi at for 5.-8. trinn er det 57 prosent av elevene som mener at skolen hører på elevenes forslag, mens det for 8.-10. trinn er 43 prosent av elevene som mener det samme. Forskjellen på disse to gruppene gir en svak ES- verdi= 0,37.

Likeledes ser vi i Figur 48 tilsvarende forskjell der 68 prosent av elevene på 5.-7. trinn svarer at de er godt, eller svært godt fornøyd med arbeidet til elevrådet. På 8.-10. trinn gjelder dette 50 prosent av elevene. Forskjellene på dette spørsmålet for denne gruppen utgjør en svak ES- verdi=0,45.

5.5.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

Vi ser ingen signifikante forskjeller på elevens opplevelse av elevdemokrati når det gjelder skolestørrelse målt som undervisningsårsverk.

5.6 Fysisk læringsmiljø

Indeksen viser elevenes vurdering av 10 forhold tilknyttet det fysiske læringsmiljøet. Indeksen består av følgende spørsmål:

Er du fornøyd med følgende forhold på skolen?

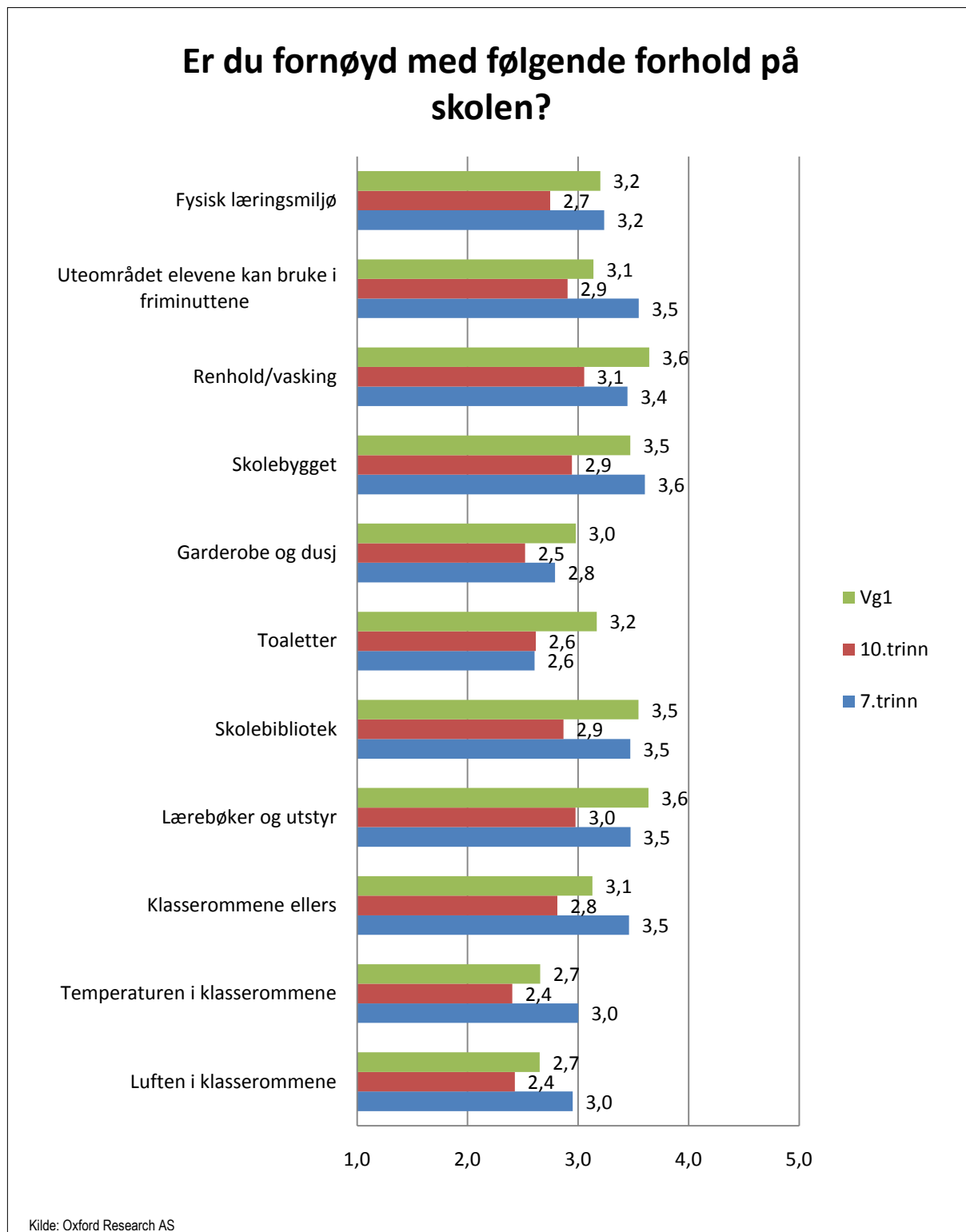
- Luften i klasserommene
- Temperaturen i klasserommene
- Klasserommene ellers
- Lærebøker og utstyr
- Skolebibliotek
- Toaletter
- Garderobe og dusj
- Skolebygget
- Renhold/vasking
- Uteområdet elevene kan bruke i friminuttene

Spørsmålene har følgende svaralternativer og gradering

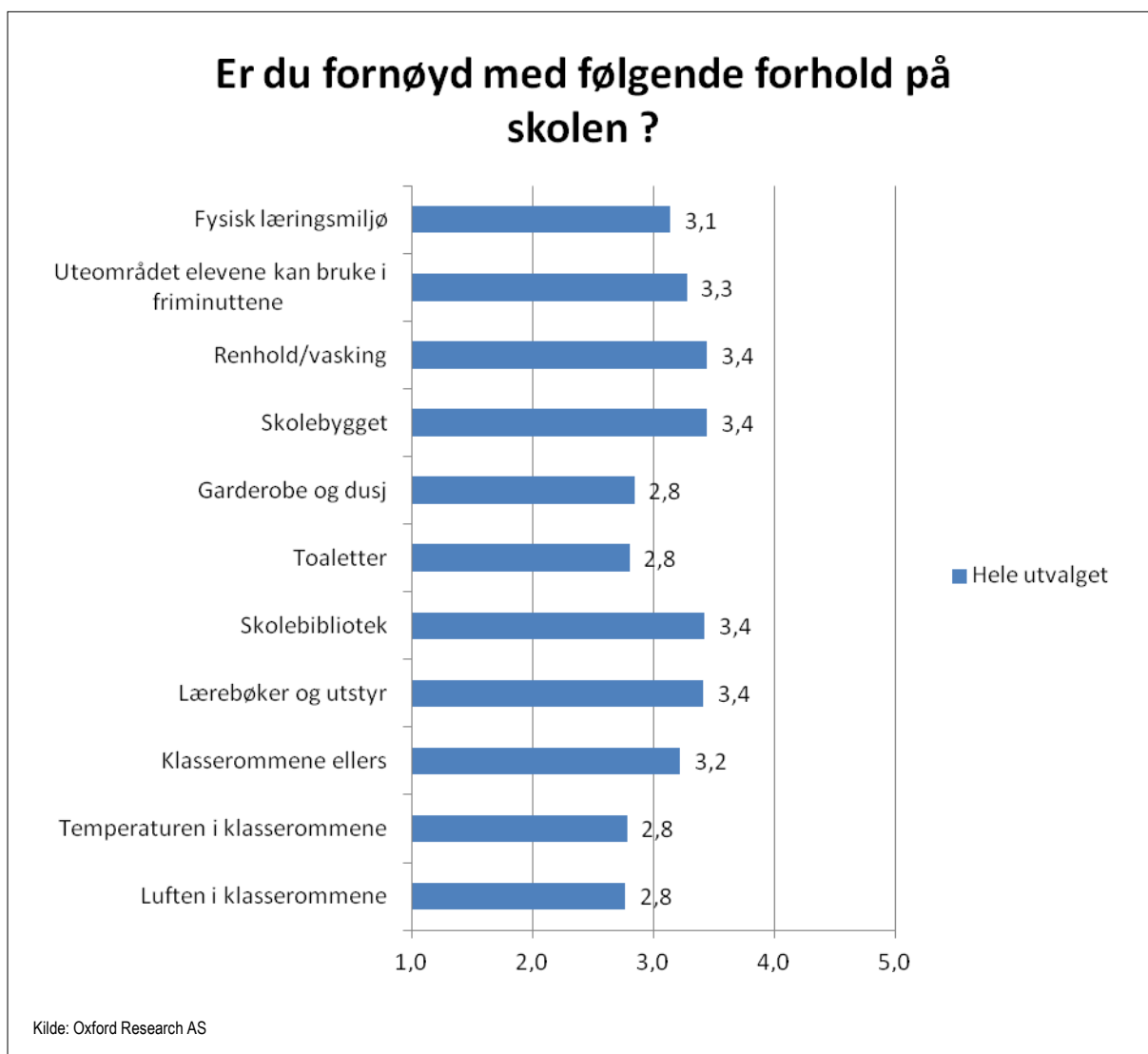
Ikke særlig fornøyd (1)- Litt fornøyd (2)- Ganske fornøyd (3)- Fornøyd (4)- Svært fornøyd (5)

Nedenfor i Figur 49 presenteres gjennomsnittsskåren på indeksen Fysisk læringsmiljø for de obligatoriske trinn og for hele utvalget i Figur 50.

Figur 49: Fysisk læringsmiljø, obligatoriske trinn

Figur 50: Fysisk læringsmiljø, hele utvalget

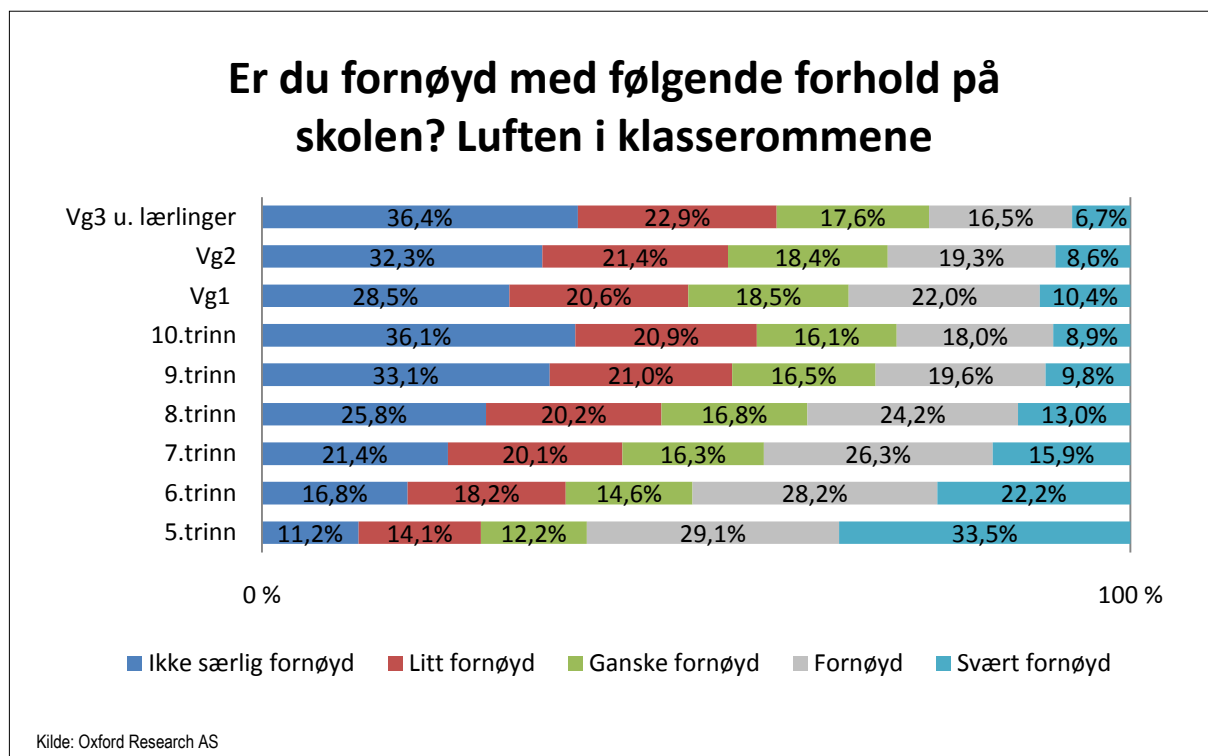
I Figur 49 ser vi at 10. trinn er gjennomgående mest negative på alle spørsmål unntatt spørsmålet om toaletter. Videre varierer gjennomsnittsskåren på de ulike spørsmål fra 2,4 til 3,6.

I Figur 50 for hele utvalget ser vi at det elevene er mest fornøyd med er renhold, skolebygget, skolebiblioteket og lærebøker og utstyr. Det de er minst fornøyd med er garderobe, dusj og toaletter og temperaturen og luften i klasserommene.

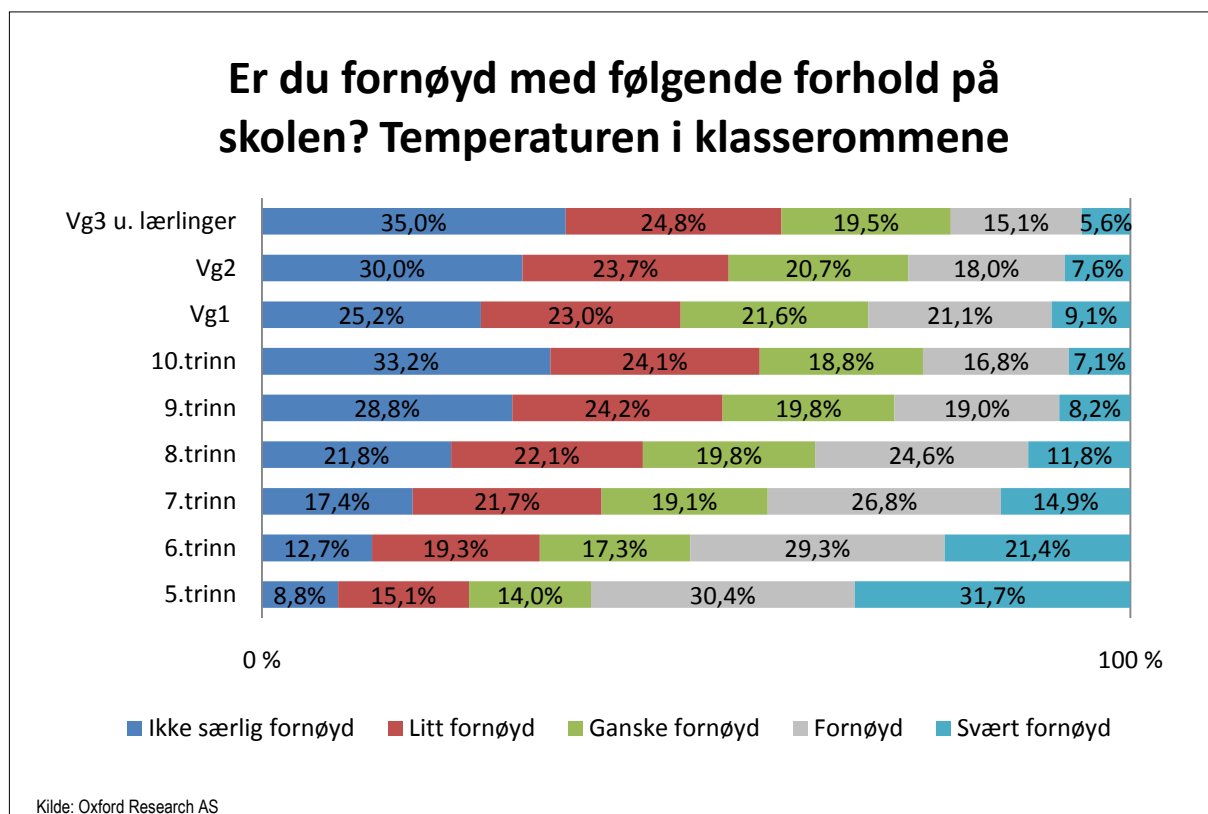
5.6.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

Nedenfor presenteres prosentvis fordeling på de ulike, signifikante indikatorene i indeksen i forhold til hele utvalget.

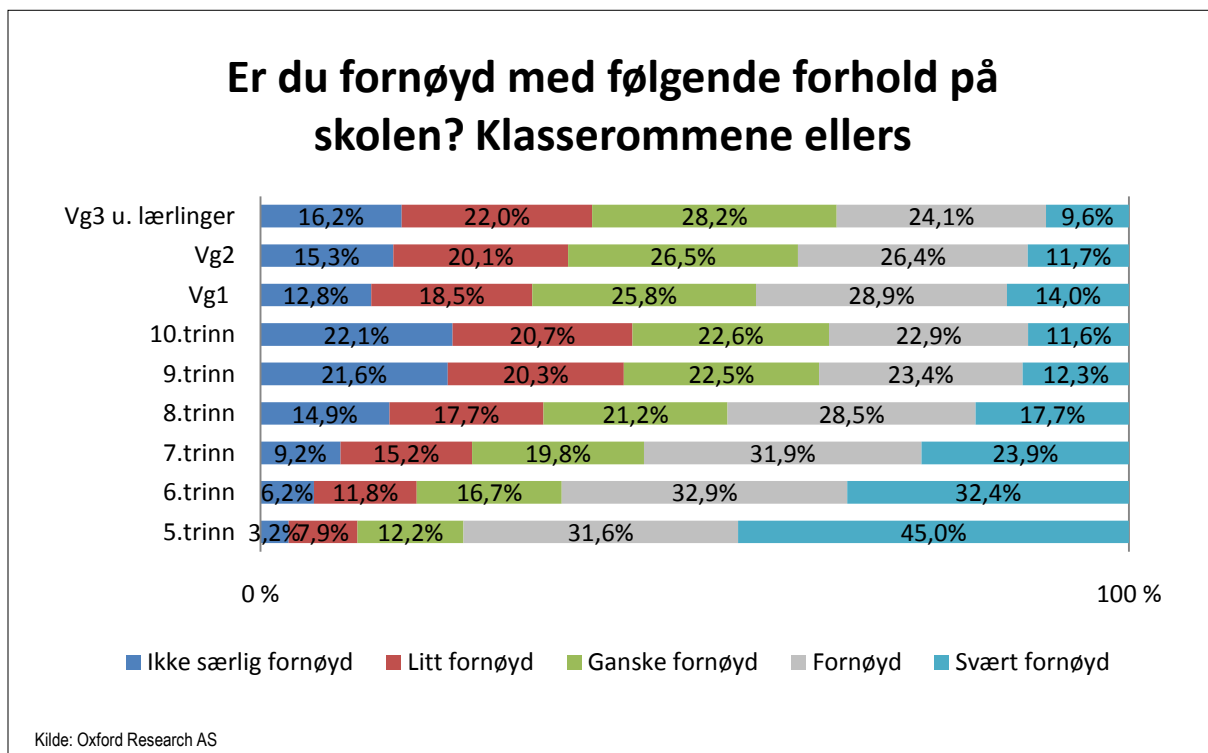
Figur 51: Luften i klasserommene? Hele utvalget

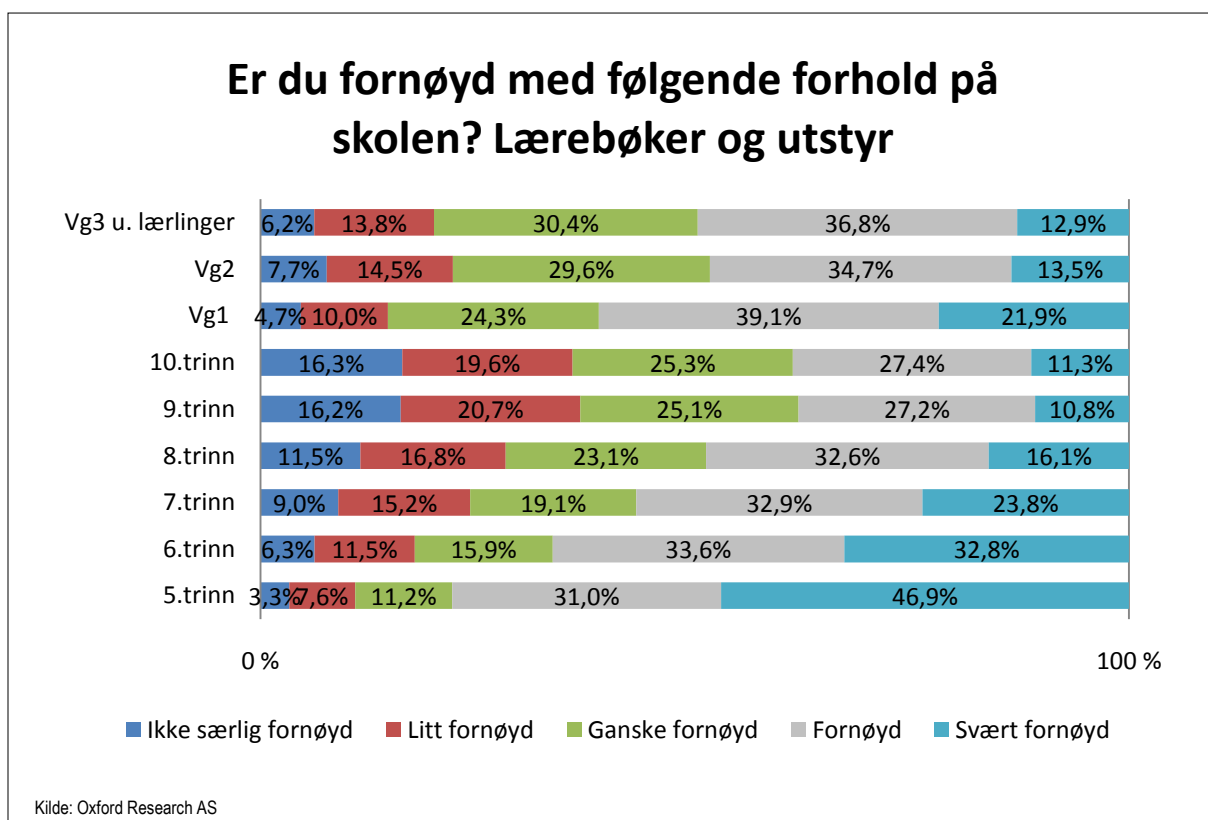
Figur 52: Temperaturen i klasserommene? Hele utvalget

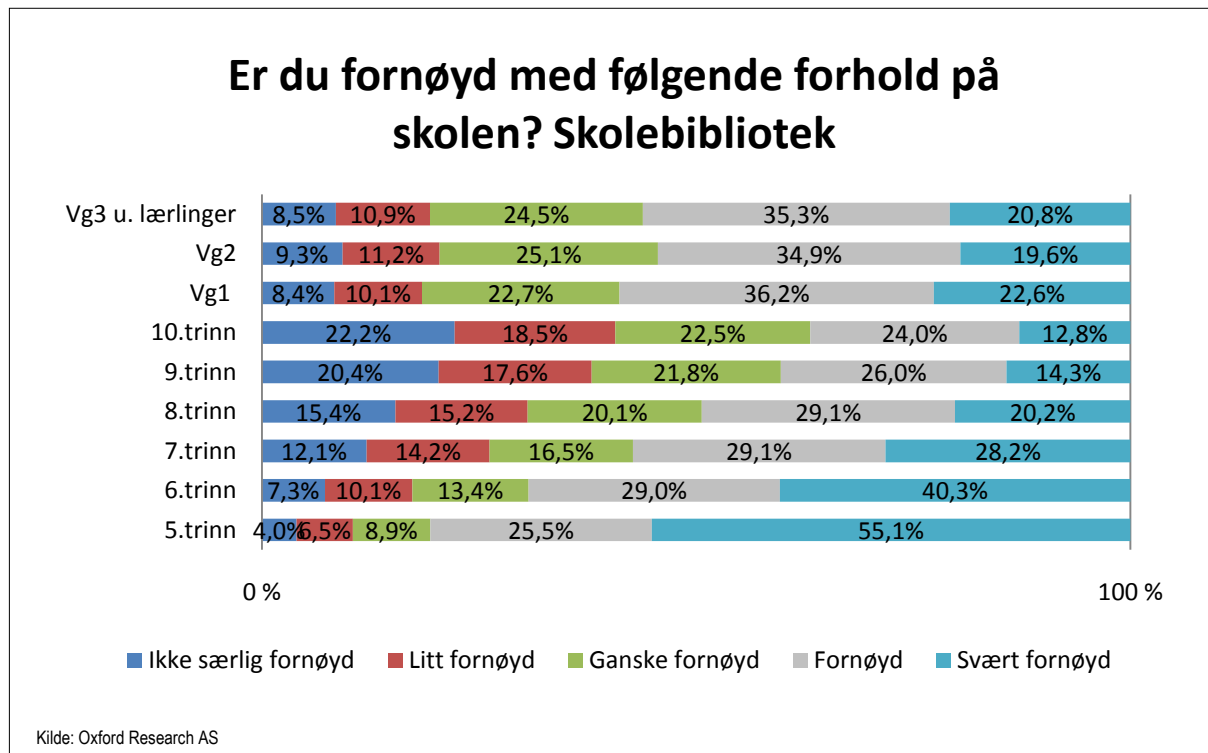
Figur 53: Klasserommene ellers? Hele utvalget

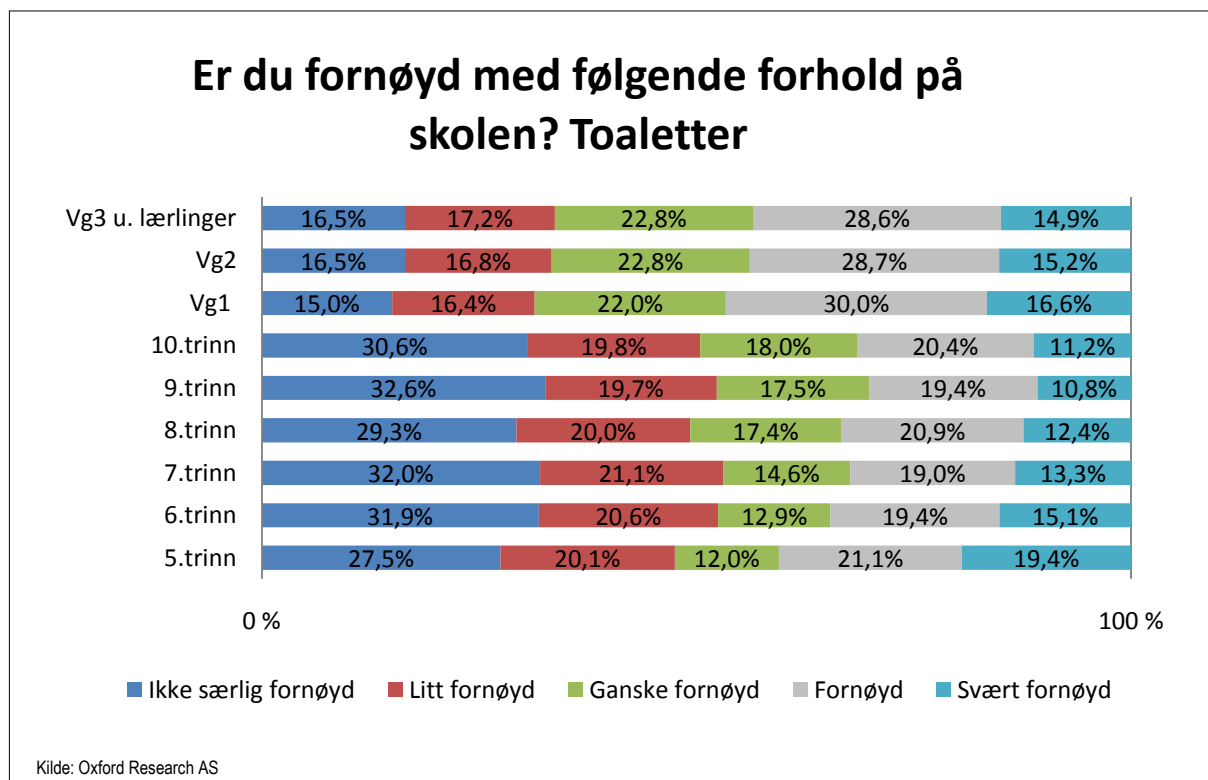
Figur 54: Lærebøker og utstyr? Hele utvalget

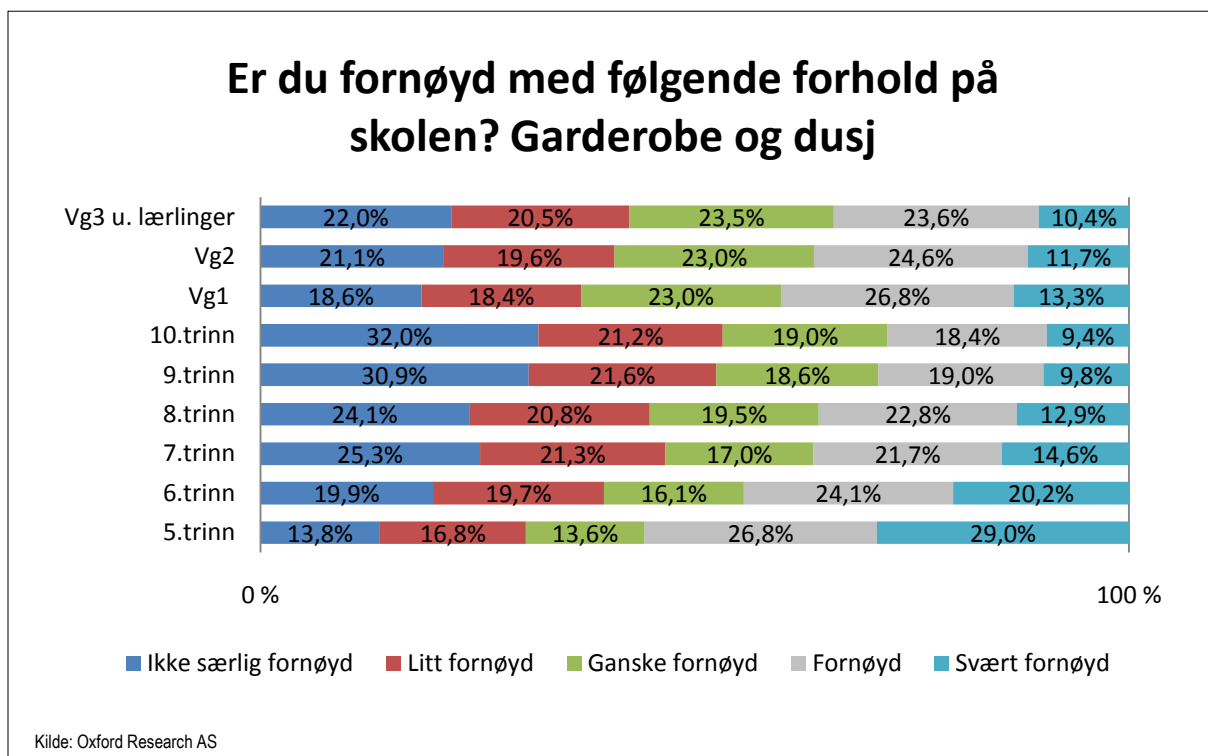
Figur 55: Skolebiblioteket? Hele utvalget

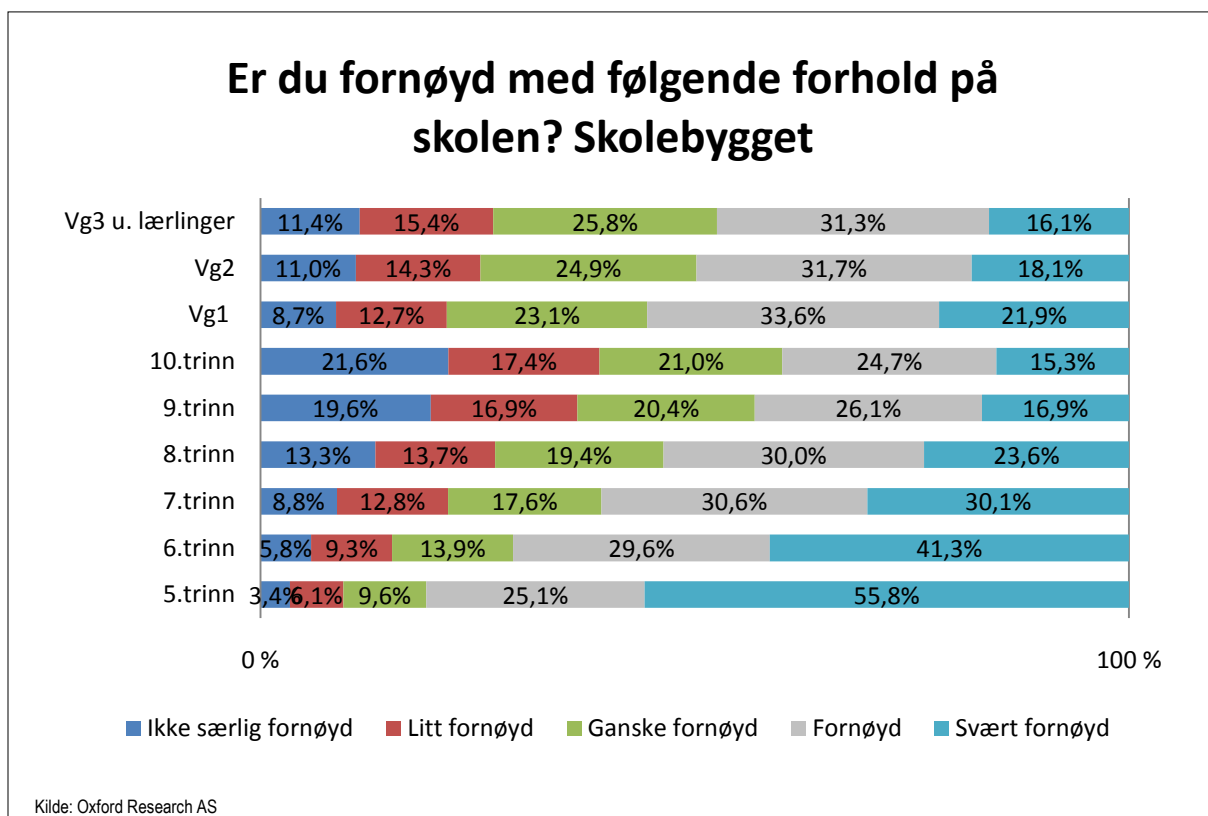
Figur 56: Toaletter? Hele utvalget

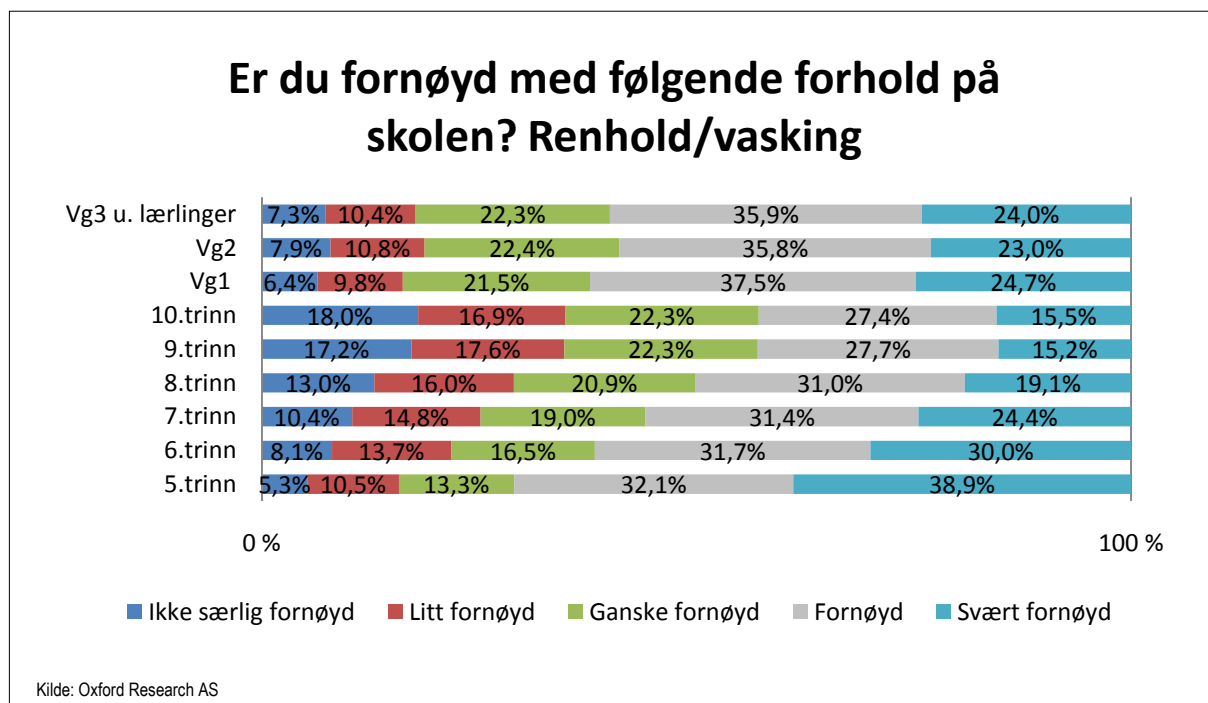
Figur 57: Garderobe og dusj? Hele utvalget

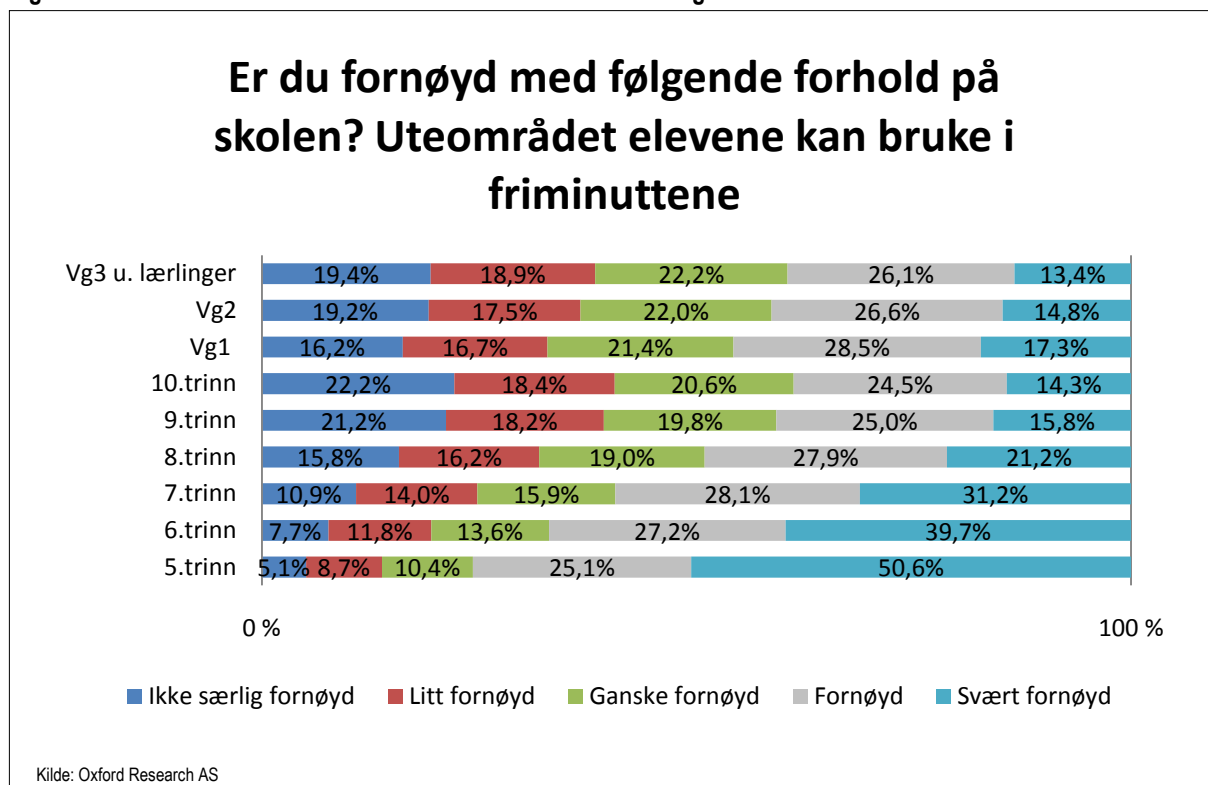
Figur 58: Skolebygget? Hele utvalget

Figur 59: Renhold/vasking? Hele utvalget

Figur 60: Uteområdet elevene kan bruke i friminuttene? Hele utvalget

I Figur 51 ser vi at 5. trinn er mest fornøyd med luften i klasserommene der 63 prosent av elevene svarer at de er svært fornøyd eller fornøyd. 23 prosent svarer det samme på Vg3 og dette gir en kraftig forskjell med ES- verdi= 0,94

Videre i Figur 52 ser vi at også her er 5. trinn mest positive der 24 prosent sammenliknet med 60 prosent av elevene på Vg3 svarer at de er ikke særlig fornøyd eller litt fornøyd med temperaturen i klasserommet. Kraftig forskjell med ES- verdi= 1,02.

I Figur 53 ser vi at igjen er 5. trinn de mest positive elevene der 77 prosent svarer at de er fornøyd eller svært fornøyd med klasserommene ellers. Mens det på 10. trinn er kun 35 prosent av elevene som svarer det samme. ES- verdi gir et kraftig utslag på 1,05.

Videre i Figur 54 ser vi at 5. trinn igjen er mest positive sammenliknet med 9. trinn. På 5. trinn svarer 78 prosent av elevene at de er fornøyd eller svært fornøyd med lærebøker og utstyr, mens 38 prosent svarer det samme på 9. trinn. ES- verdi får her et utslag på 0,99.

I Figur 55 ser vi at når det gjelder skolebiblioteket er 5. trinn mest fornøyd der 81 prosent av elevene svarer at de er fornøyd eller svært fornøyd med biblioteket. For 10. trinn svarer 37 prosent det samme. Dette utgjør en kraftig ES- verdi på 1,10.

I Figur 56 ser vi at de mest fornøyd elevene går på Vg1 der 47 prosent svarer at de er fornøyd eller svært fornøyd med toalettene. For 9. trinn gjelder

dette 30 prosent av elevene og forskjellen utgjør en svak ES- verdi på 0,45

I Figur 57 ser vi at når det gjelder 5. trinn er 13,8 prosent av elevene ikke særlig fornøyd med garderobes og dusjer mens 32 prosent av elevene svarer det samme på 10. trinn. Forskjellen her utgjør en ES- verdi på 0,64.

I Figur 58 ser vi at når det gjelder skolebygget er 5. trinn igjen mest fornøyd. Mens kun 3,4 prosent av elevene her svarer at de ikke er særlig fornøyd svarer 22 prosent det samme på 10. trinn. Forskjellen gir en kraftig ES- verdi på 1,06.

Tilsvarende som ovenfor ser vi i Figur 59 at også her er 5. trinn mest fornøyd. Der 71 prosent av elevene på 5. trinn svarer at de er fornøyd eller svært fornøyd med renholdet svarer 43 prosent det samme på 10. trinn. Denne forskjellen utgjør en moderat ES- verdi på 0,66.

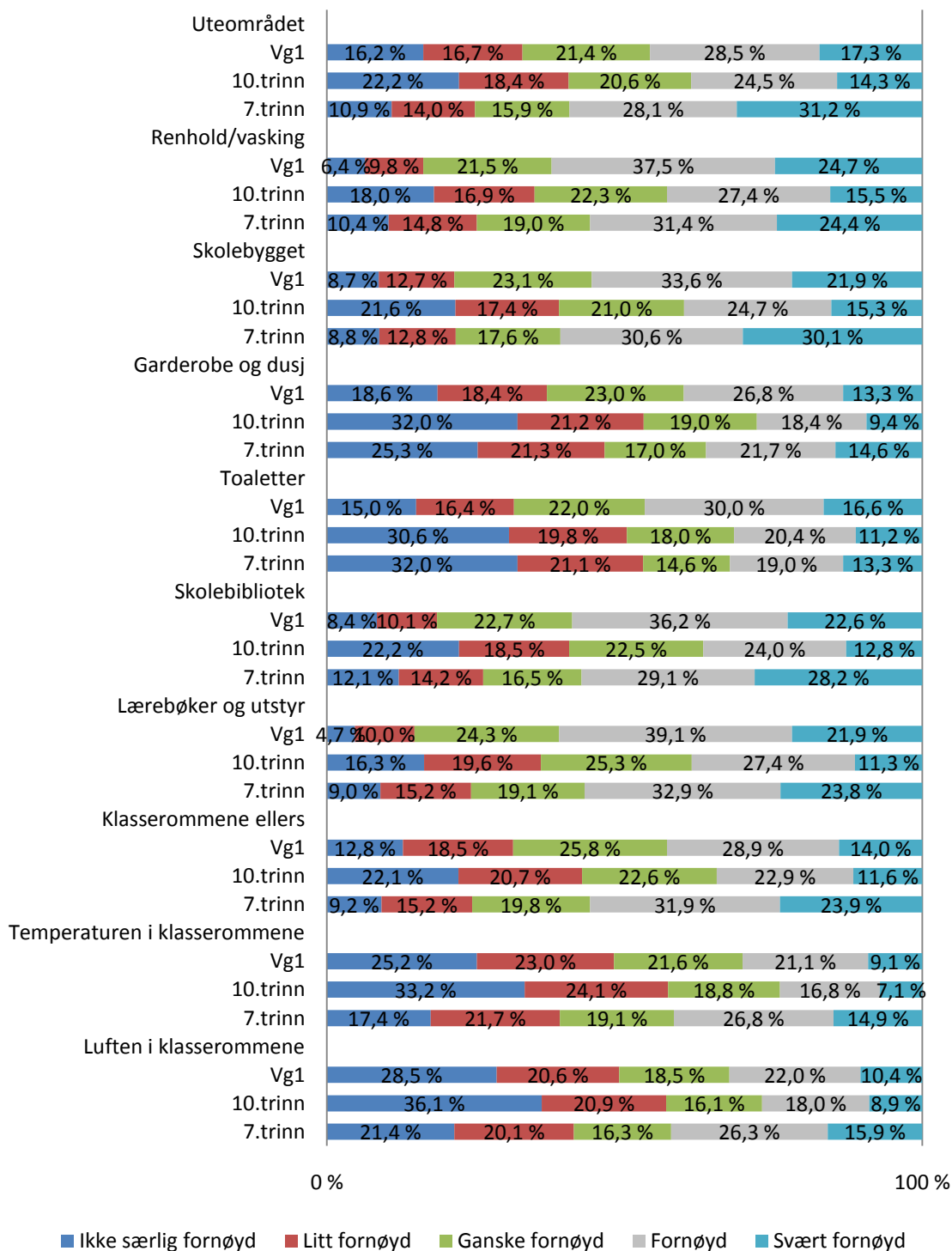
Endelig i Figur 60 ser vi at i forhold til uteområdene er 5. trinn de mest fornøyd elevene. Her svarer 51 prosent av elevene at de er fornøyd med uteområdene mens bare 14 prosent svarer det samme på 10. trinn. Det er stor forskjell på disse to trinnene og dette utgjør en ES- verdi på 1,15.

5.6.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

I Figur 61 nedenfor ser vi prosentvis fordeling på de signifikante spørsmålene i fysisk læringsmiljøindeksen i forhold til obligatoriske trinn.

Figur 61: Fysisk læringsmiljø, obligatoriske trinn

Er du fornøyd med følgende forhold på skolen?

Kilde: Oxford Research AS

Når det gjelder uteområdet elevene kan bruke i friminuttene, ser vi at 59 prosent av elevene på 7. trinn svarer at de er fornøyd eller svært fornøyd med disse. For 10. trinn gjelder dette 39 prosent av elevene. Forskjellen på disse to trinnene er liten og utgjør en ES= 0,48.

Videre ser vi at i forhold til renhold/vasking er det Vg1- elever som peker seg ut som mest positive. Her svarer 62 prosent av elevene at de er fornøyd eller svært fornøyd med renhold/vasking i motsetning til 43 prosent på 10. trinn. Forskjellen utgjør en svar ES-verdi= 0,48.

I forhold til skolebygget er 7. trinn mest fornøyd. Her svarer 61 prosent av elevene at de er fornøyd eller svært fornøyd med skolebygget i motsetning til 40 prosent på 10. trinn. Forskjellen er svak til moderat og gir utslag i ES- verdi= 0,50.

Når vi ser på hva elevene på de obligatoriske trinn mener om garderobes og dusjer, ser vi at Vg1 er mest positive. Her svarer 40 prosent av elevene at de er fornøyd eller svært fornøyd med garderobe og dusj på skolen. 10. trinn er mest negative og her svarer 28 prosent det samme. Forskjellen på de to trinnene er svak og gir en ES- verdi= 0,34.

Videre ser vi at når det gjelder toaletter, svarer 47 prosent av elevene på Vg1 at de er fornøyd eller svært fornøyd med toalettene i motsetning til 32 prosent på 7. trinn. Denne forskjellen gir en svak ES-verdi på 0,41.

Vi ser også at i forhold til skolebiblioteket er det Vg1- elevene som er mest fornøyd. Her svarer 59 prosent av elevene at de er fornøyd eller svært fornøyd med biblioteket i motsetning til 37 prosent på 10. trinn. Forskjellen på disse to trinnene gir en moderat ES- verdi på 0,54.

Igjen er det elevene på Vg1 som her mest positive. Her svarer 61 prosent at de er fornøyd eller svært fornøyd med lærebøker og utstyr. Til sammenlikning svarer 39 prosent det samme på 10. trinn. Forskjellen utgjør en moderat ES- verdi på 0,57.

I forhold til klasserommene ellers er det 7. trinn som utpeker seg som mest positive. Her svarer 56 prosent av elevene at de er fornøyd eller svært fornøyd med klasserommene ellers i motsetning til 10. trinn der 35 prosent svarer det samme. Forskjellen gir en moderat ES- verdi på 0,5.

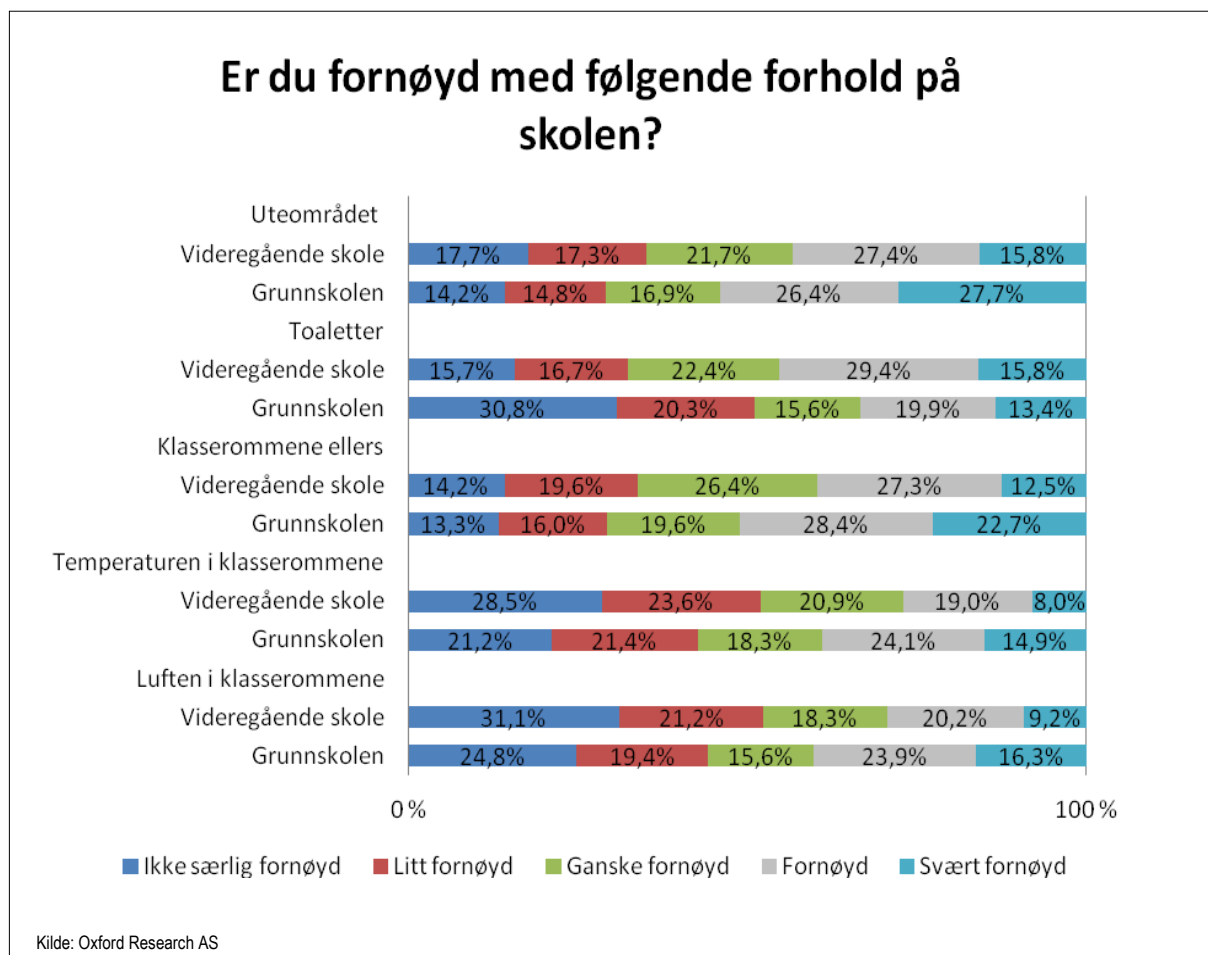
I forhold til temperaturen i klasserommene er det 7. trinn som utpeker seg som mest positive. Her svarer 42 prosent av elevene at de er fornøyd eller svært fornøyd med temperaturen i klasserommene. På 10. trinn svarer 24 prosent av elevene det samme. Forskjellen gir en svak ES- verdi på 0,46.

Når det gjelder luften i klasserommene er det også 7. trinn som er mest positive. Her svarer 42 prosent av elevene at de er fornøyd eller svært fornøyd med luften i klasserommene. Til sammenlikning svarer 27 prosent av elevene på 10. trinn det samme. Forskjellen gir en svak ES- verdi på 0,46.

5.6.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs. Vgs

I Figur 62 nedenfor ser vi prosentvis fordeling på signifikante indikatorer vedrørende fysisk læringsmiljø i forhold til bakgrunnsvariabelen grunnskole vs. vgs.

Figur 62: Fysisk læringsmiljø, grunnskole vs vgs

I forhold til Figur 62 ovenfor ser vi at vgs er gjennomgående mer negative enn grunnskolen på alle bortsett fra ett spørsmål. På spørsmålet om toaletter ser vi at 51 prosent av grunnskolen er ikke særlig fornøyd eller litt fornøyd med toalettene sammenliknet med 32 prosent på vgs. Forskjellen gir en svak ES-verdi på 0,35.

De andre ES verdiene (alle svake):

Uteområdet- ES 0,24

Klasserommene ellers- ES 0,21

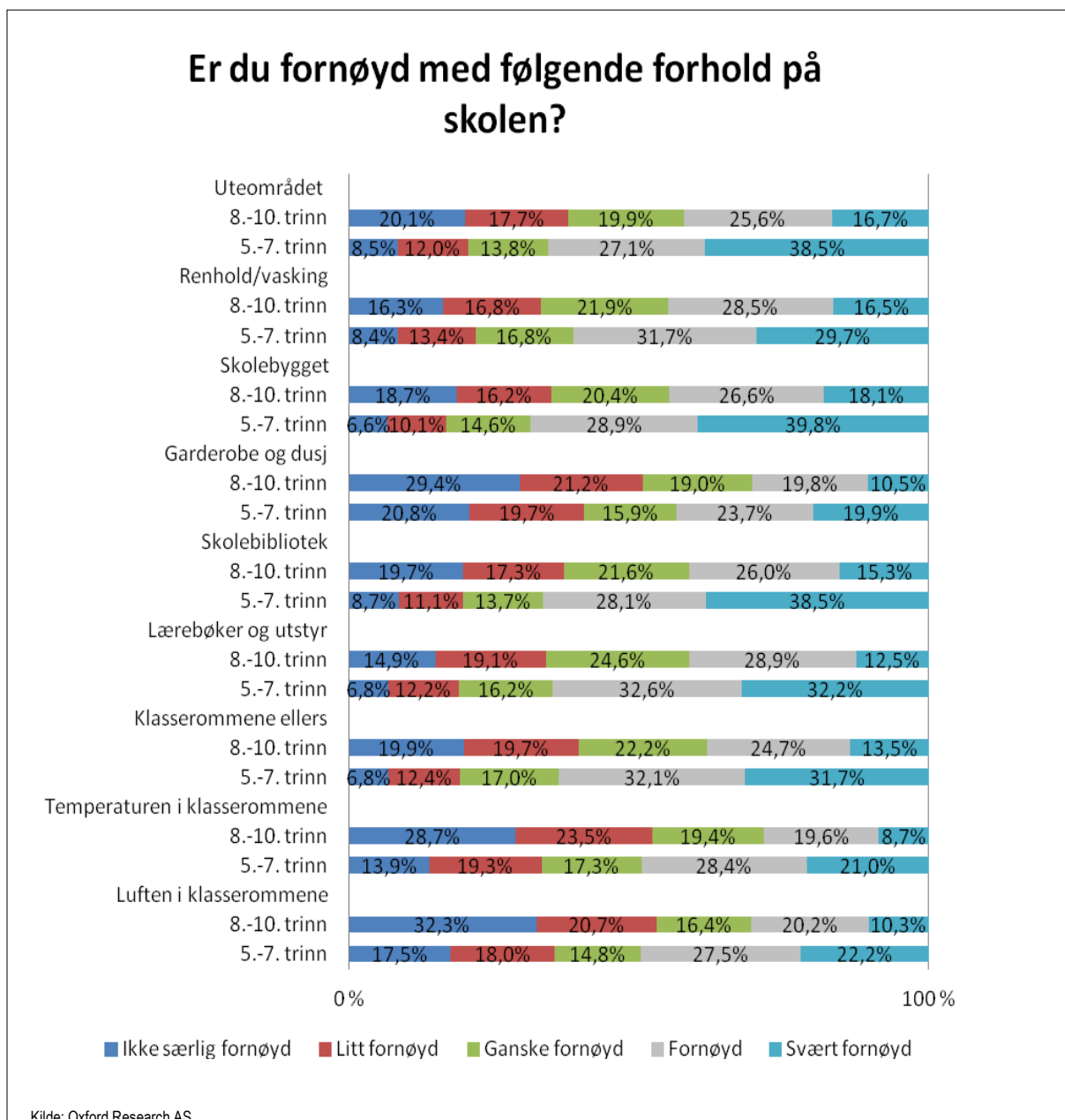
Temperaturen i klasserommene- ES 0,21

Luften i klasserommene- ES 0,23

5.6.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn

Nedenfor ser vi på prosentvis fordeling på signifikante indikatorer vedrørende fysisk læringsmiljø i forhold til bakgrunnsvariabelen 5.-7. trinn vs. 8.-10. trinn.

Figur 63: Fysisk læringsmiljø, 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn.

I Figur 63 ovenfor ser vi at 8.-10. trinn gjennomgående, og på hver indikator, er mer negative enn elevene på 5.-7. trinn. Vi finner moderate ES- forskjeller:

Uteområdet- ES 0,55

Renhold/vasking- 0,38

Skolebygget- 0,58

Garderobe og dusj- 0,29

Skolebiblioteket- 0,58

Lærebøker og utstyr- 0,53

Klasserommene ellers- 0,60

Temperaturen i klasserommene- 0,50

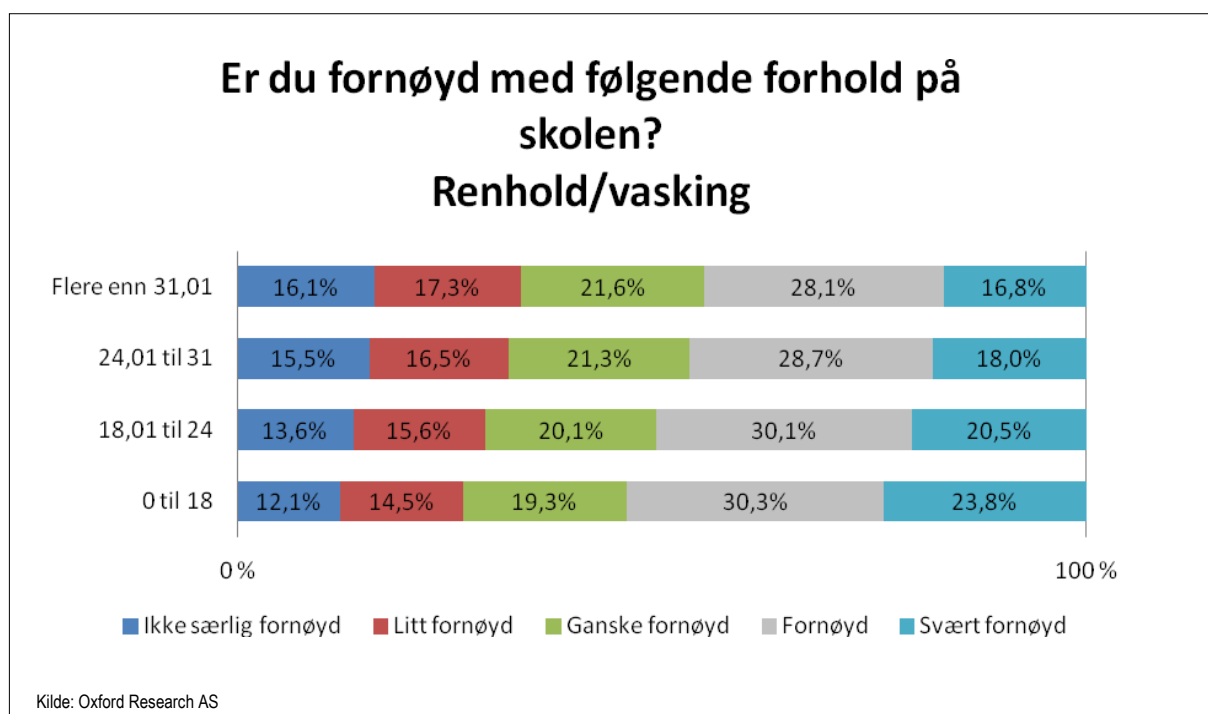
Luften i klasserommene- 0,45

5.6.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

Når det gjelder i hvilken grad elevene er fornøyde med sitt fysiske læringsmiljø, sett i forhold til skolestørrelse (målt som undervisningsårsverk), ser vi kun signifikante tall på én indikator: Renhold/vasking. Nedenfor ser vi hvordan elevene fordeler seg pro-

sentvis på indikatoren. Funnene viser at jo større skolen er, jo mer misfornøyde er elevene med renhold/vasking. Vi ser ikke store forskjeller, men av elevene som går på skole med 0-18 undervisningsårsverk svarer 54 prosent at de er fornøyde eller svært fornøyde med renhold/vasking. På skoler med 31,01 undervisningsårsverk eller flere svarer 45 prosent det samme. Vi får en svak ES-verdi her på 0,26.

Figur 64: Renhold/ vasking, antall undervisningsårsverk.

5.7 Mobbing på skolen

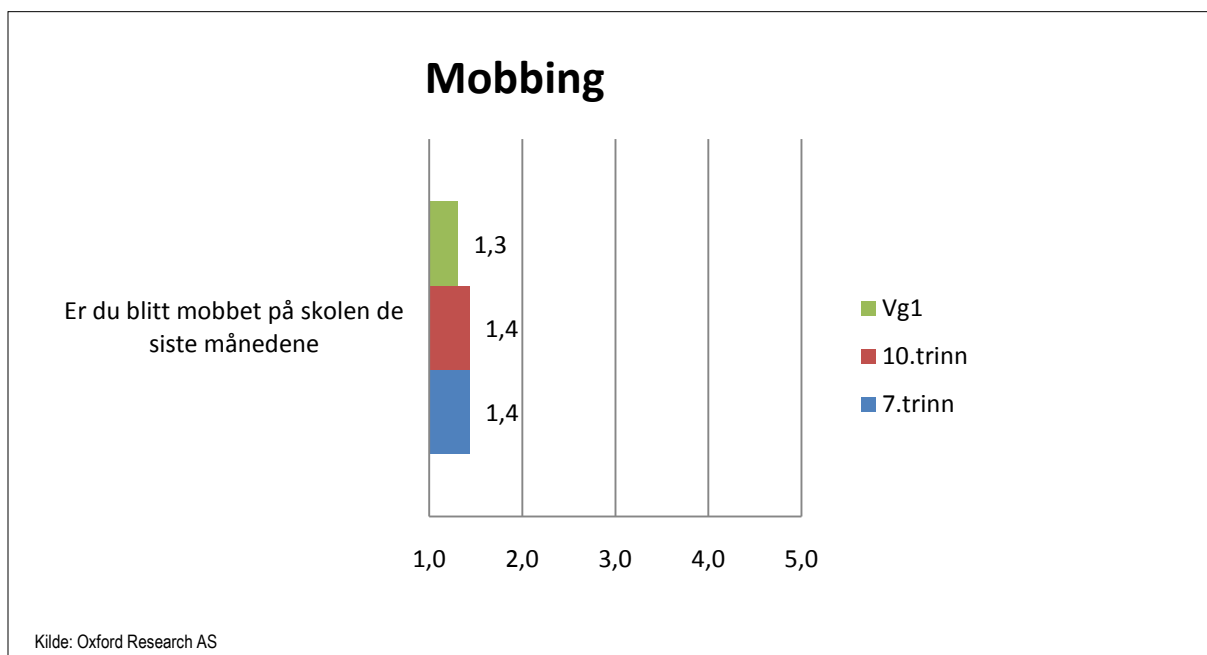
Mobbing måler vi med en indikator som er formulert og gradert som følger:

Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene?

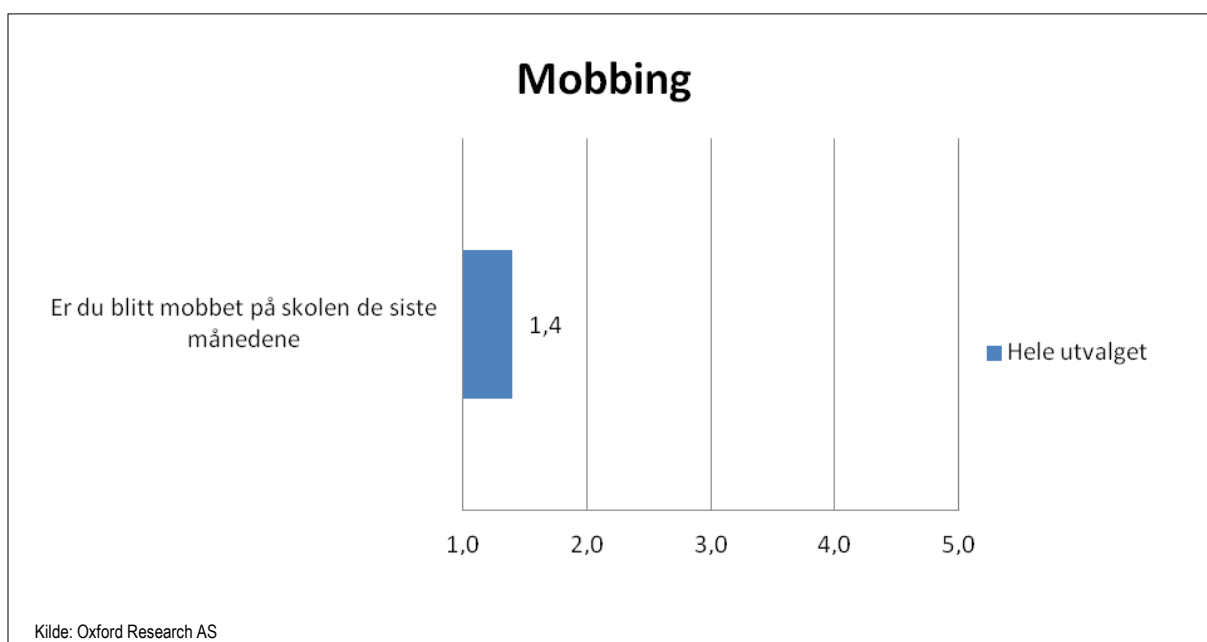
Ikke i det hele tatt (1), En sjelden gang (2), 2 eller 3 ganger i måneden (3), Omtrent en gang i uken (4), Flere ganger i uken (5)

Nedenfor viser vi først gjennomsnittskåren for de obligatoriske trinn, deretter for hele utvalget i undersøkelsen.

Figur 65: Mobbing på skolen, obligatoriske trinn

Figur 66: Mobbing på skolen, hele utvalget

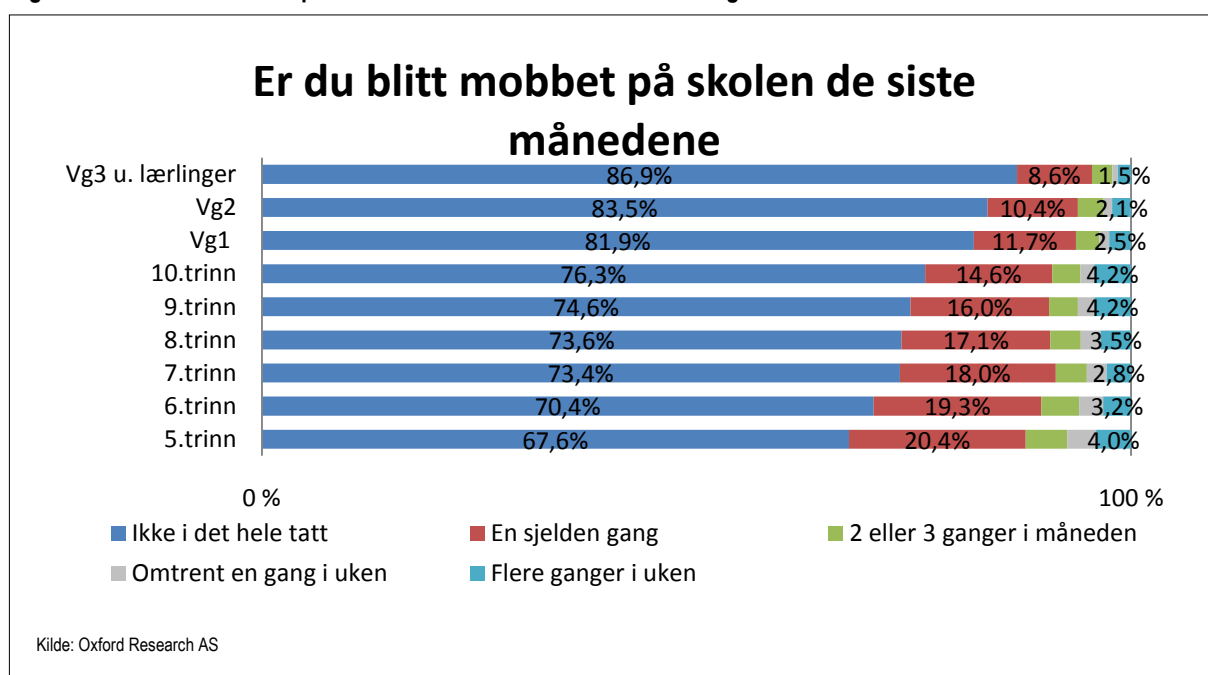

I Figur 65 og Figur 66 ovenfor ser vi at gjennomsnittsskåren for mobbing på skolen for obligatoriske trinn og hele utvalget ligger mellom ikke i det hele tatt (1) og en sjelden gang (2). Nedenfor skal vi presentere mobbeindikatoren grafisk i forhold til de bakgrunnsvariablene hvor vi finner signifikante forskjeller mellom grupper.

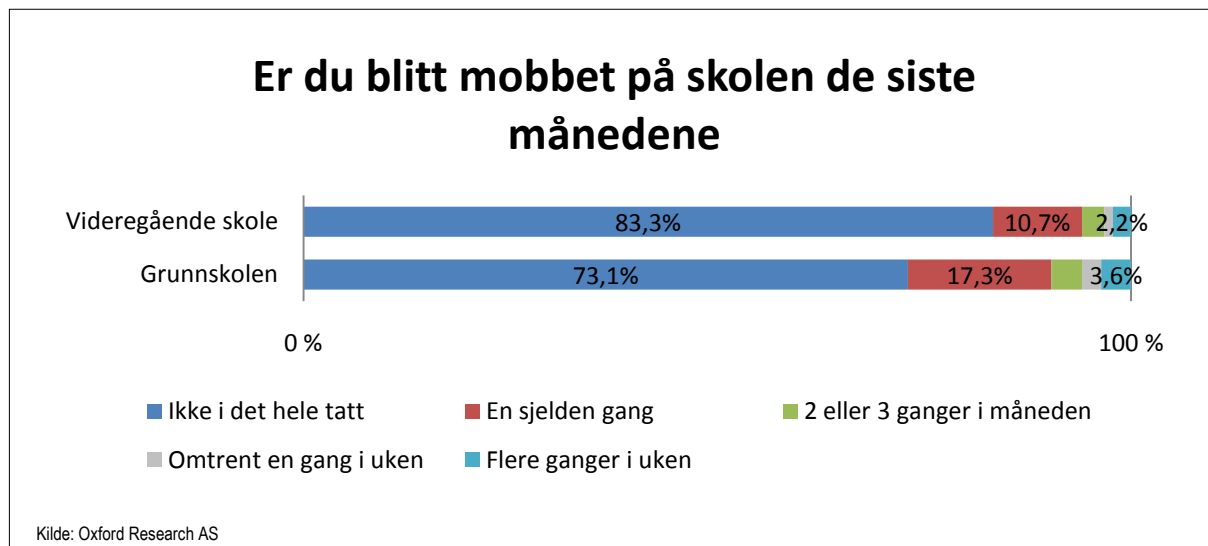
5.7.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

I Figur 67 nedenfor ser vi prosentvis fordeling på indikatoren for de ulike trinn. Vi ser at mobbefrekvensen reduseres etter hvert som elevene blir eldre og størst forskjell ser vi på 5. trinn og Vg3. På 5. trinn svarer 12 prosent av elevene at de opplever mobbing 2 eller 3 ganger i måneden eller mer, mens 4,5 prosent svarer det samme på Vg3. Forskjellen gir en svak ES-verdi på 0,42.

Figur 67: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Hele utvalget

Figur 68: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Grunnskolen vs Vgs

5.7.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

Vi finner ingen signifikante forskjeller mellom de obligatoriske trinnene når det gjelder indikatoren om mobbing.

5.7.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs. Vgs

I Figur 68 ovenfor ser vi en forskjell når det gjelder mobbing i grunnskolen vs. videregående skole. På vgs er det 6 prosent av elevene som sier at de blir mobbet 2 eller 3 ganger i måneden eller mer, mens det på grunnskolen er 10 prosent som svarer det samme. Dette utgjør en svak, signifikant forskjell på $ES=0,21$.

5.7.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn

Vi finner ingen signifikante forskjeller mellom 5.-7. trinn vs. 8.-10. trinn når det gjelder indikatoren om mobbing.

5.7.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

Vi finner ingen signifikante forskjeller mellom skolestørrelse målt som undervisningsårsverk når det gjelder indikatoren om mobbing.

5.8 Motivasjon

Indeksen som måler motivasjon består av følgende fire spørsmål og svaralternativer:

- Følger du med og hører etter når lærerne snakker?

Aldri (1), Sjelden (2), Av og til (3), Ofte (4), Svært ofte eller alltid (5)

- Hvor godt liker du skolearbeidet?

Ikke i det hele tatt (1), Ikke særlig godt (2), Nokså godt (3), Godt (4), Svært godt (5)

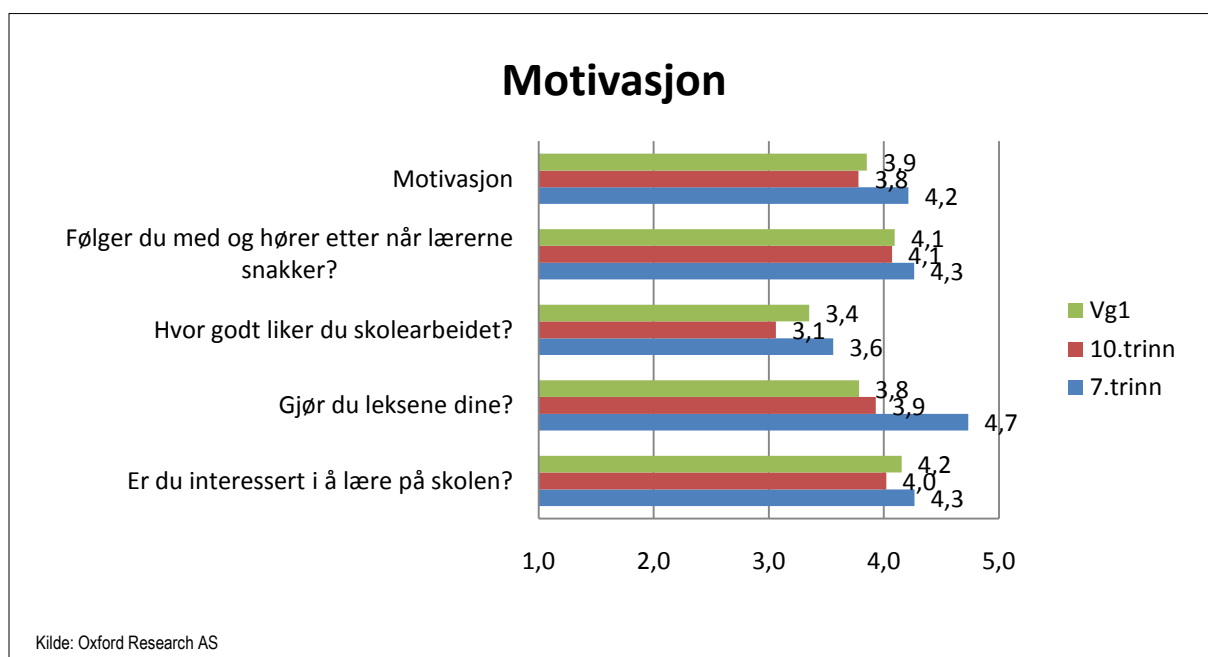
- Gjør du leksene dine?

- Er du interessert i å lære på skolen?

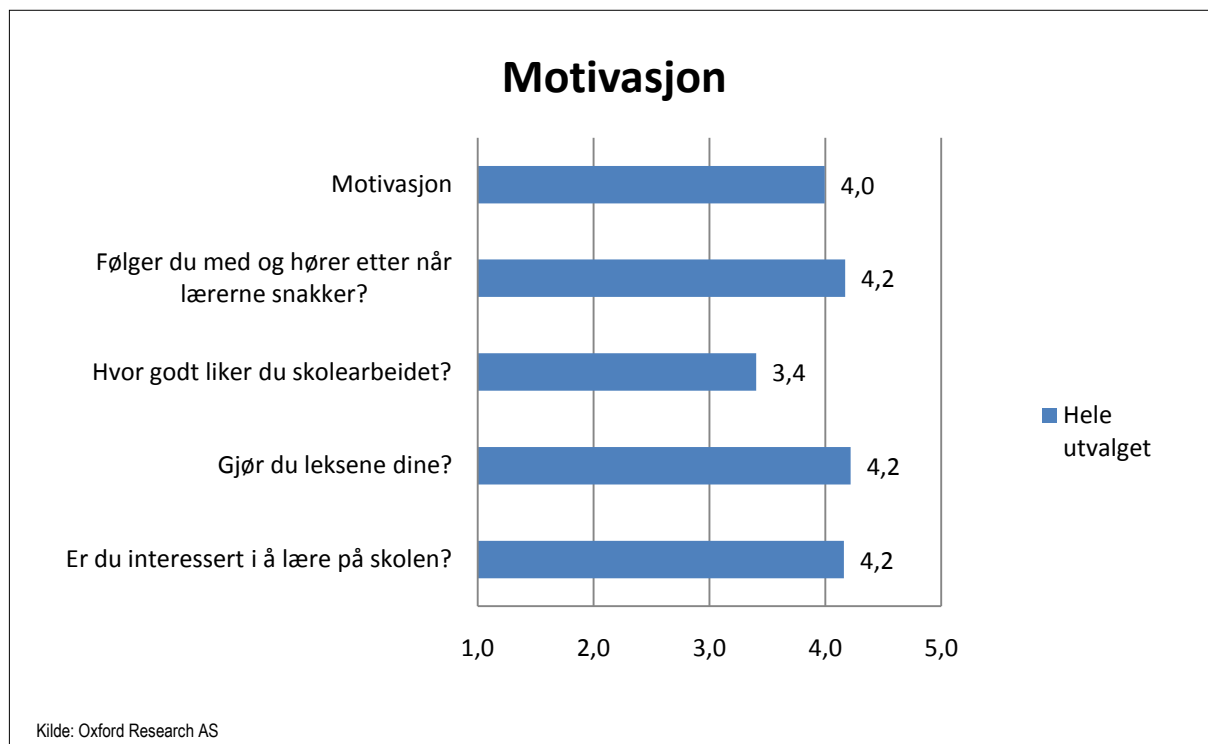
Ikke i noen fag (1), I svært få fag (2), I noen fag (3), I mange fag (4), I alle eller de fleste fag (5)

Nedenfor fremstiller vi grafisk gjennomsnittsskåren for de obligatoriske trinn og for hele utvalget i undersøkelsen.

Figur 69: Motivasjon, obligatoriske trinn

Figur 70: Motivasjon, hele utvalget

I Figur 69 ovenfor ser vi at gjennomsnittsskåren varierer fra 3,1 til 4,7 på de ulike spørsmålene i motivasjonsindeksen. Vi ser at 7. trinn er mest positive og 10. trinn er gjennomgående mest negative bortsett fra på ett spørsmål: "Gjør du leksene dine". Her kommer Vg1 dårligst ut. Figur 70 ovenfor viser samlet gjennomsnittsskår som ligger på 4, noe som tyder på at elevene i gjennomsnitt er over middels, godt motiverte.

Videre vil vi presentere grafisk hvordan elevene fordeler seg på de ulike, signifikante indikatorene i indeksen.

5.8.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

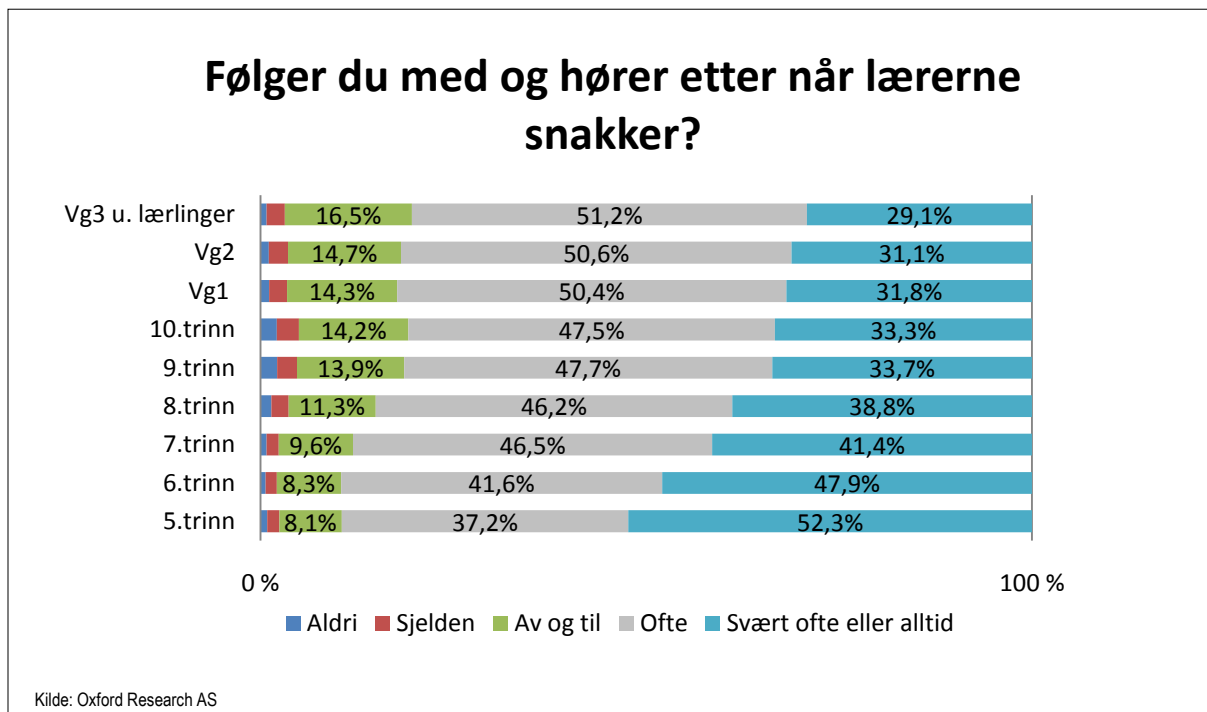
Nedenfor presenteres grafisk hvordan elevene svarer på motivasjonsindikatorerne. Vi ser at motivasjonen reduseres jo lengre elevene har vært i skolen. I Figur 71 ser vi at 20 prosent av elevene på Vg3 sier at de aldri eller sjelden følger med når lærerne snakker mens bare 11 prosent sier det samme på 5. trinn. Forskjellen her er svak og gir en ES- verdi på 0,42.

Videre ser vi i Figur 72 at 74 prosent av elevene på 5. trinn svarer de liker skolearbeidet godt eller svært godt, mens bare 37 prosent svarer det samme på 10. trinn. Dette gir en kraftig, signifikant forskjell og en ES- verdi= 0,86.

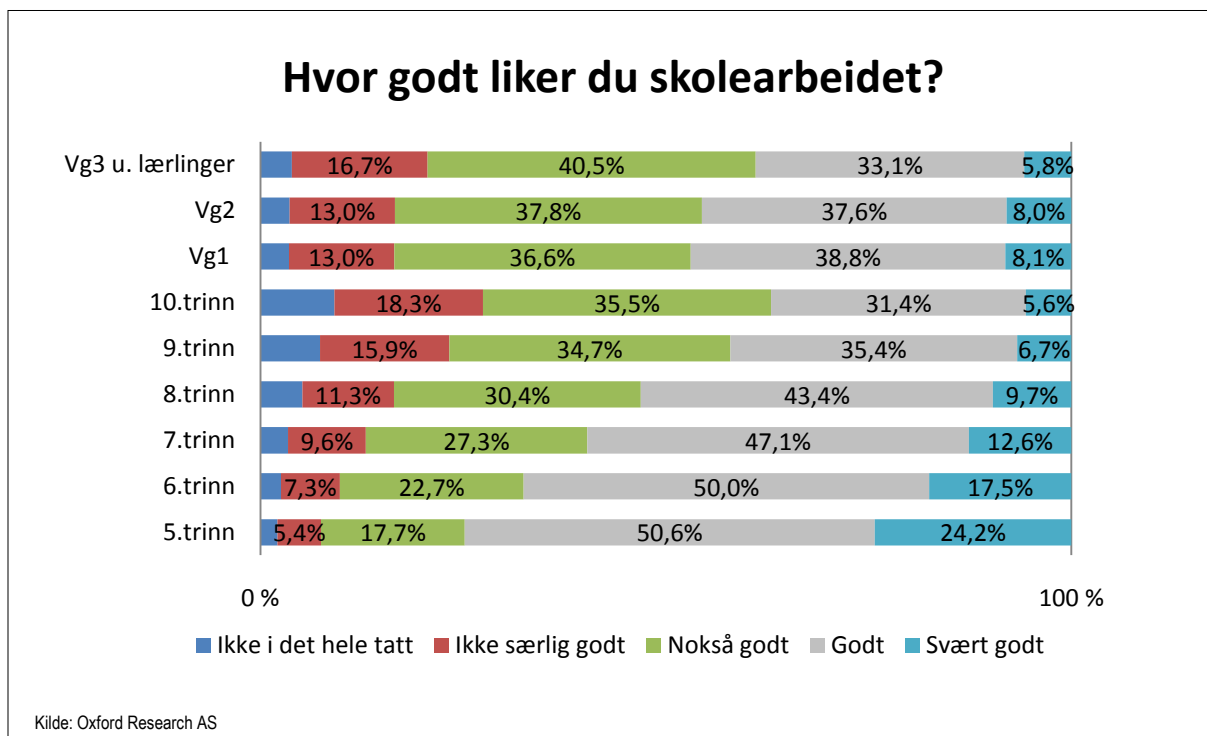
Størst forskjell finner vi på indikatoren "Gjør du leksene dine?" I Figur 73 ser vi at for Vg3- elever svarer 17 prosent at de ikke i noen fag eller i svært få fag gjør leksene. I motsatt ende av skalaen finner vi 5. trinn der kun 1 prosent av elevene svarer det samme. Dette gir et sterkt utslag i ES med en verdi på 1,41.

Til slutt har vi Figur 74 som viser i hvilken grad elevene er interessert i å lære på skolen. Vi ser ingen markant forskjell her, men 5. trinn skiller seg likevel ut som mest lærevillige sammenliknet med 10. trinn som er minst lærevillige. Av elevene på 5. trinn svarer 84 prosent at de i mange fag eller i alle eller de fleste fag er interessert i å lære på skolen. På 10. trinn svarer 76 prosent av elevene det samme.

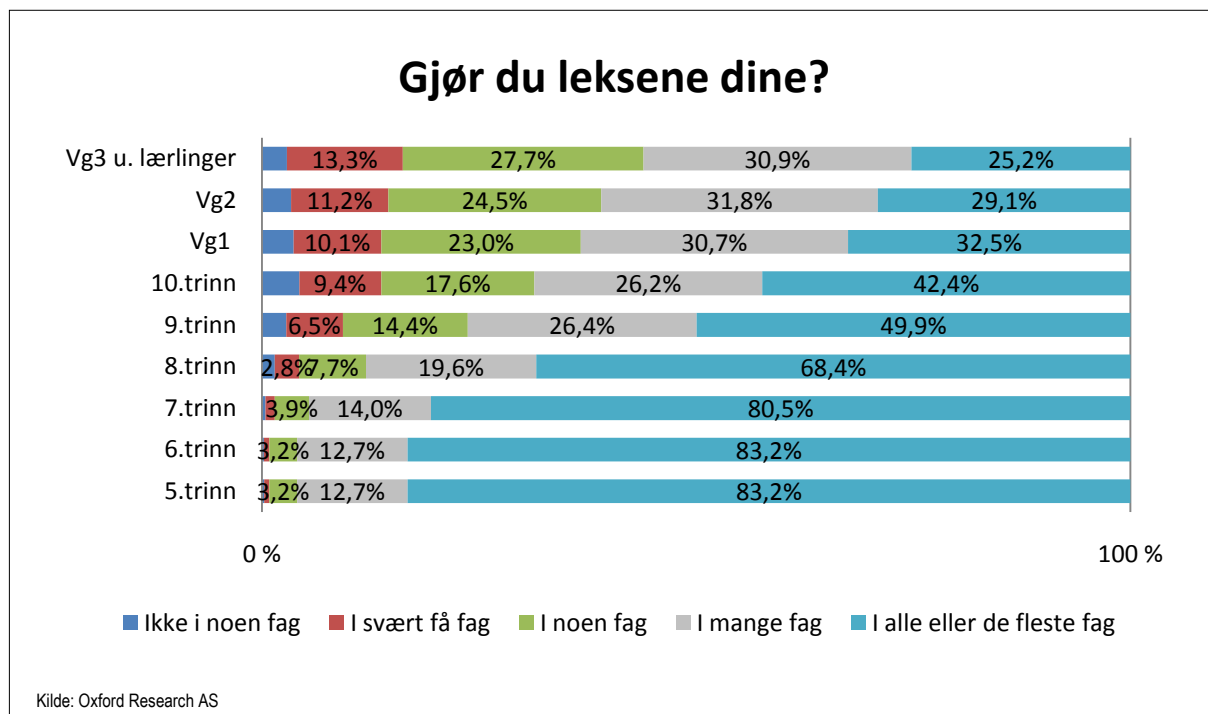
Figur 71: Følger du med og hører etter...?, Hele utvalget

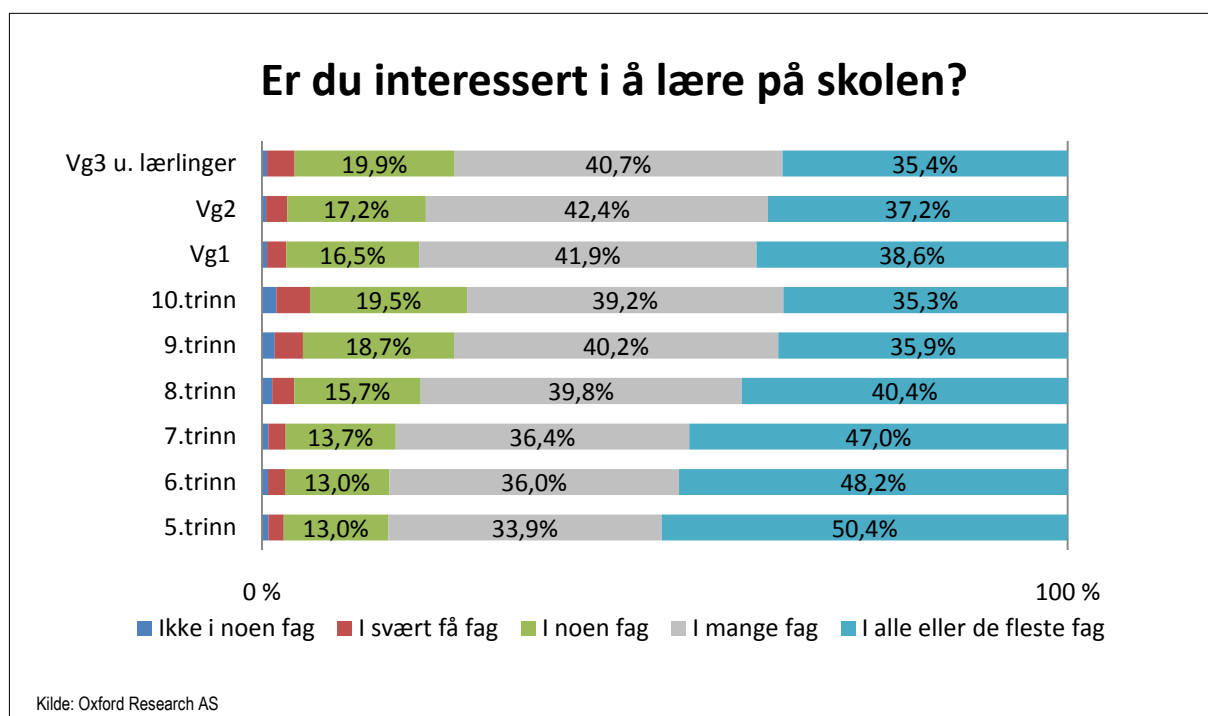
Figur 72: Hvor godt liker du skolearbeidet? Hele utvalget

Figur 73: Gjør du leksene dine? Hele utvalget

Figur 74: Er du interessert i å lære på skole? Hele utvalget

I det følgende presenterer vi hvordan motivasjonsindikatorerne slår ut på de obligatoriske trinn.

5.8.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

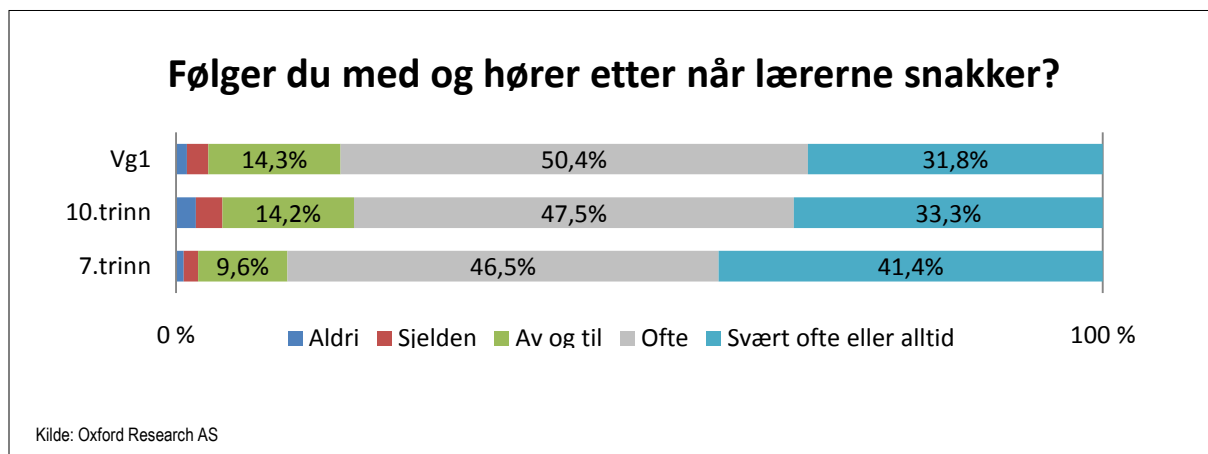
Når vi deler opp bakgrunnsvariabelen i kun de obligatoriske trinnene ser vi i Figur 75 at elevene på 10. trinn er de som oppgir å følge minst med når lærerne snakker. På 10. trinn oppgir 5 prosent av elevene at de sjelden eller aldri følger med i timen. På 7. trinn oppgir 2,5 prosent av elevene det samme. Dette utgjør en svak forskjell med ES- verdi på 0,23.

Videre ser vi av Figur 76 at de samme trinnene igjen skiller seg ut. I forhold til hvor godt eleven liker skolearbeidet svarer 27 prosent av elevene på 10. trinn at de liker skolearbeidet ikke i det hele tatt eller ikke særlig godt. På 7. trinn svarer 13 prosent av elevene det samme. Forskjellen her gir en moderat ES- verdi på 0,50.

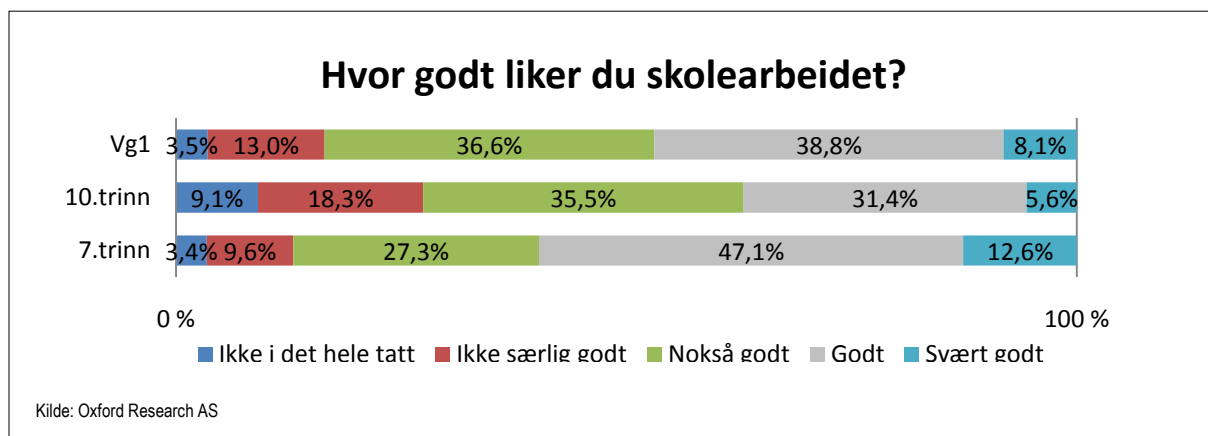
Figur 77 Størst forskjell ser vi igjen på indikatoren "Gjør du leksene dine?" Her svarer 14 prosent av elevene på Vg1 at de ikke i noen fag eller i svært få fag gjør leksene sine. På 7. trinn oppgir kun 1,6 prosent av elevene det samme. Dette er en kraftig forskjell og gir seg utslag i ES- verdi= 1,09.

I Figur 78 ser vi hvordan de obligatoriske trinnene fordeler seg på indikatoren "Er du interessert i å lære på skolen?" Vi ser at 7. trinn har høyest grad av lærevillighet der 83 prosent av elevene svarer at de i mange fag eller i alle eller de fleste fag er interessert i å lære på skole. For elever på 10. trinn er det 75 prosent som svarer det samme. Forskjellen er svak og gir ES- verdi= 0,28

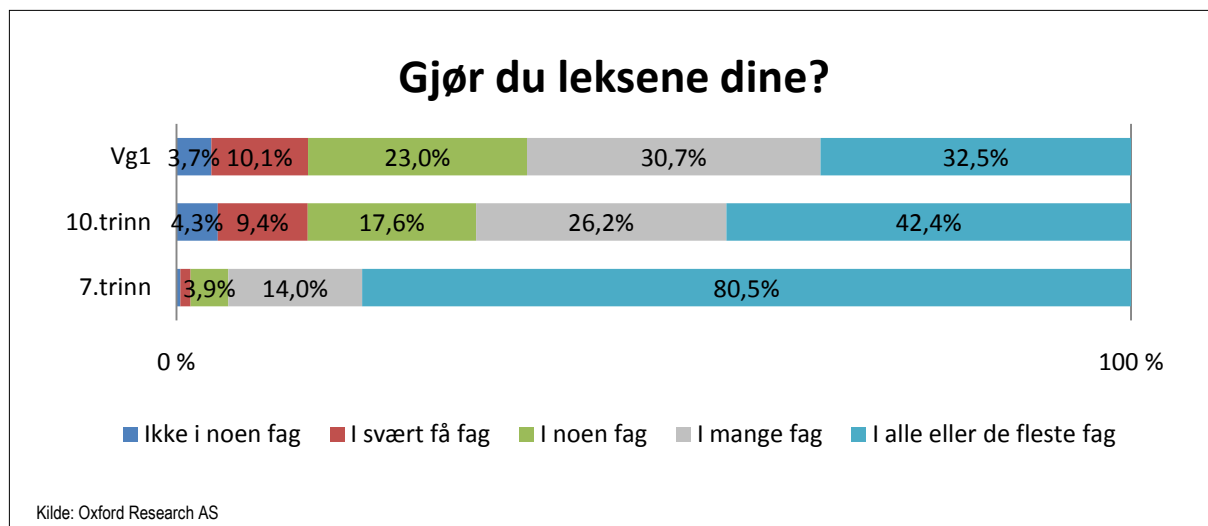
Figur 75: Følger du med og hører etter...?, Obligatoriske trinn

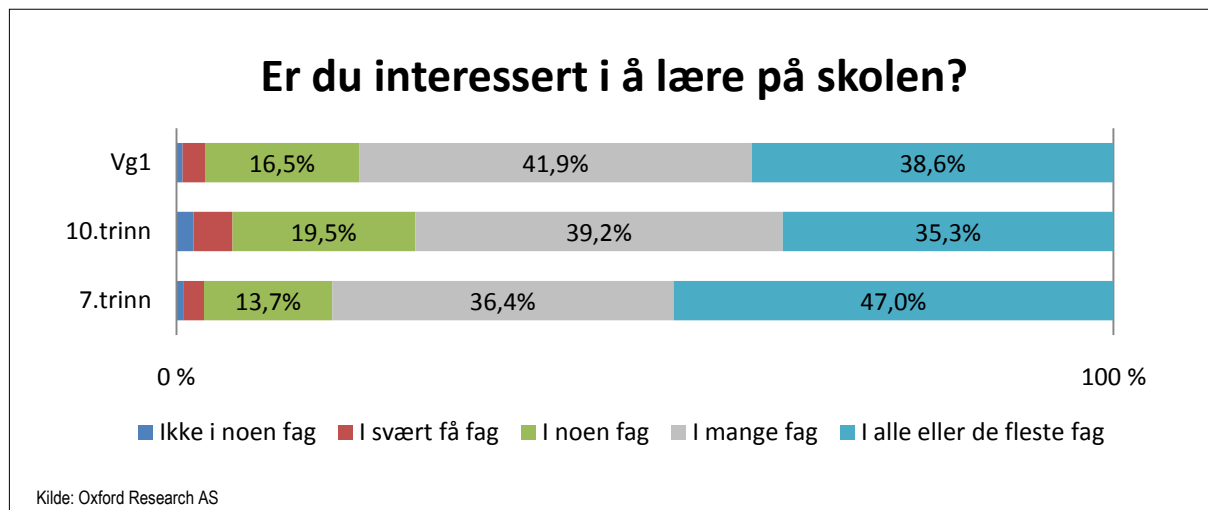
Figur 76: Hvor godt liker du skolearbeidet? Obligatoriske trinn

Figur 77: Gjør du leksene dine? Obligatoriske trinn

Figur 78: Er du interessert i å lære på skole? Obligatoriske trinn

5.8.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs

Når vi tester motivasjonsindikatorerne mot bakgrunnsvariabelen grunnskole vs. vgs, finner vi kun én signifikant indikator: Gjør du leksene dine? I Figur 79 nedenfor ser vi at av elevene på vgs svarer 15 prosent at de ikke i noen fag eller i svært få fag gjør lekser, mens for grunnskolen gjelder dette bare 6

prosent av elevene. Forskjellen på de to skoletypene utgjør en moderat ES- verdi= 0,71.

5.8.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn vs.8.-10.trinn

I Figur 80 til **Feil! Fant ikke referansekilden.** nedenfor presenterer vi grafisk fordelingene på motivasjonsindikatorerne med bakgrunnsvariabelen 5.-7. trinn vs. 8.-10. trinn. Vi ser at motivasjonen målt

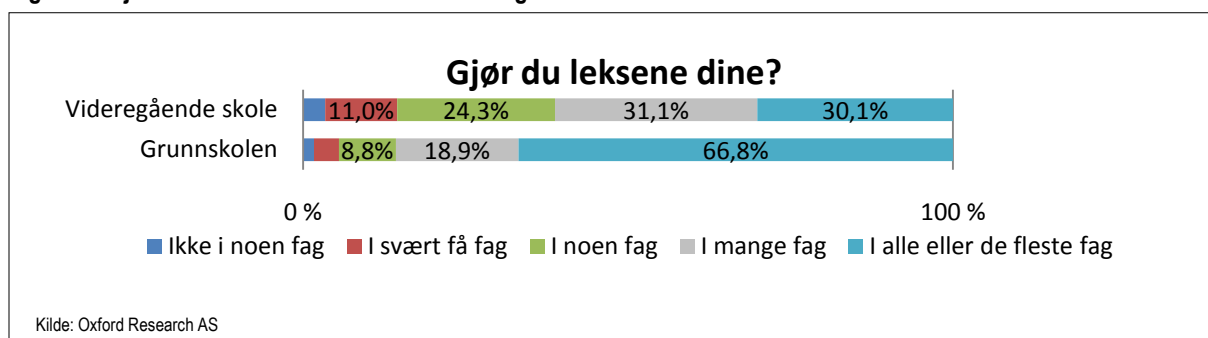
med disse indikatorene reduseres fra 5.-7. trinn til 8.-10. trinn. Vi ser som tidligere at særlig indikatoren "Gjør du leksene dine?" viser en markant forskjell med en ES- verdi på 0,72. De øvrige ES verdiene viser:

- Følger du med og hører etter når lærerne prater? ES= 0,26.
- Hvor godt liker du skolearbeidet? ES= 0,51.
- Gjør du leksene dine? ES= 0,72
- Er du interessert i å lære på skolen? ES= 0,25.

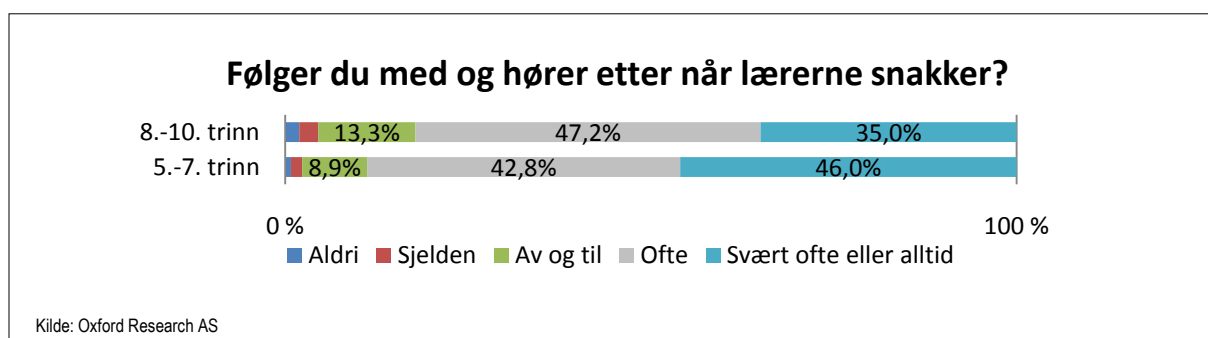
5.8.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

Når vi ser på skolestørrelse målt som undervisningsårsverk i Figur 84, ser vi at elevene gjør mindre lekse jo større skolen er. På skoler med 18 undervisningsårsverk eller færre svarer 6 prosent av elevene at de ikke i noen fag eller svært få fag gjør lekser. For skoler med 31,01 undervisningsårsverk eller flere svarer 9 prosent av elevene det samme. Forskjellen er imidlertid svak og gir en ES- verdi på 0,21.

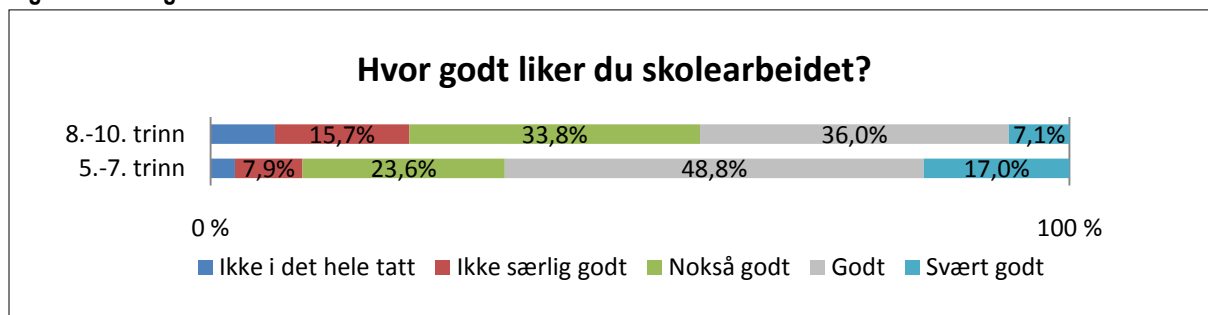
Figur 79: Gjør du leksene dine? Grunnskole vs Vgs

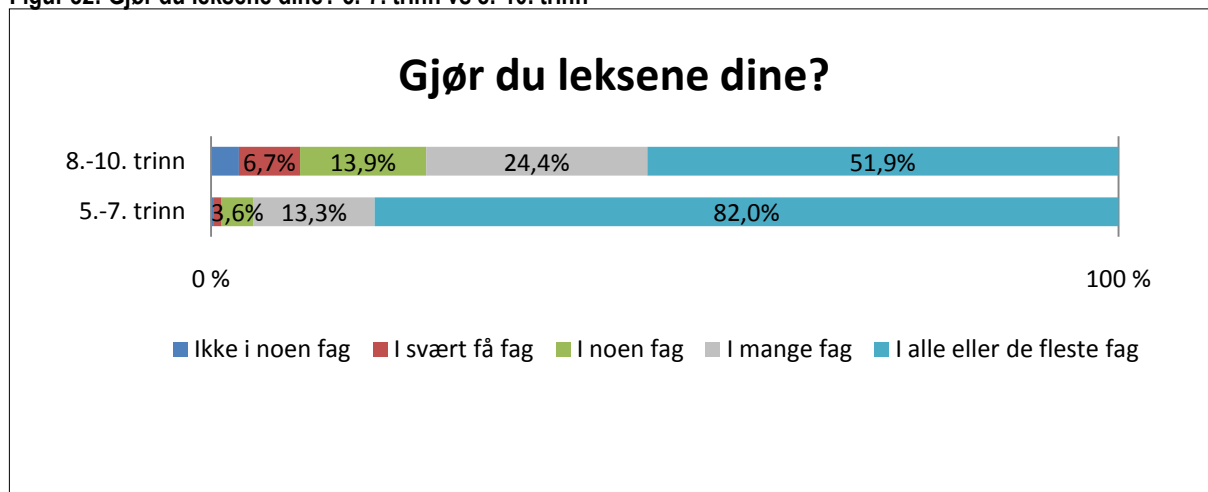
Figur 80: Følger du med og hører etter når lærerne snakker? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

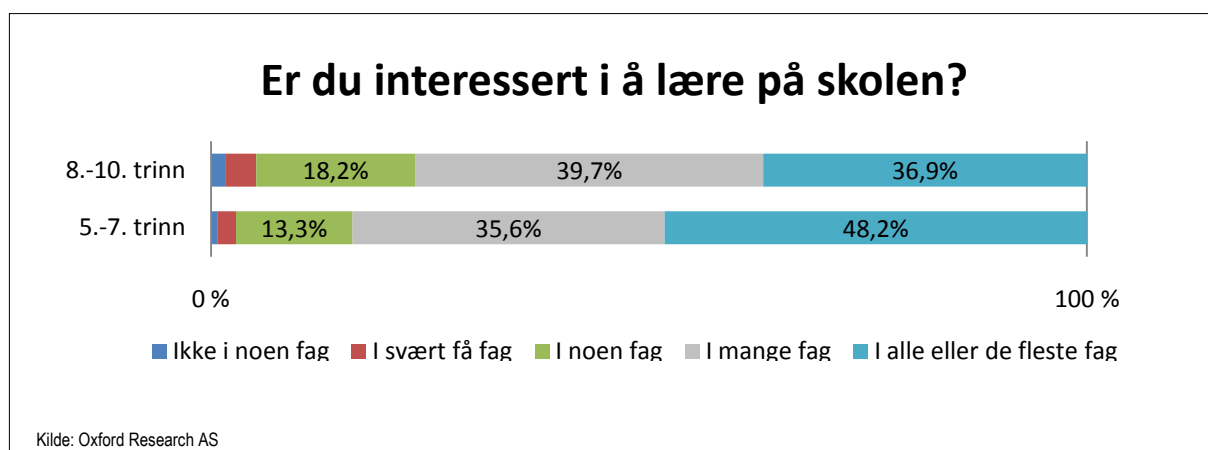
Figur 81: Hvor godt liker du skolearbeidet? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

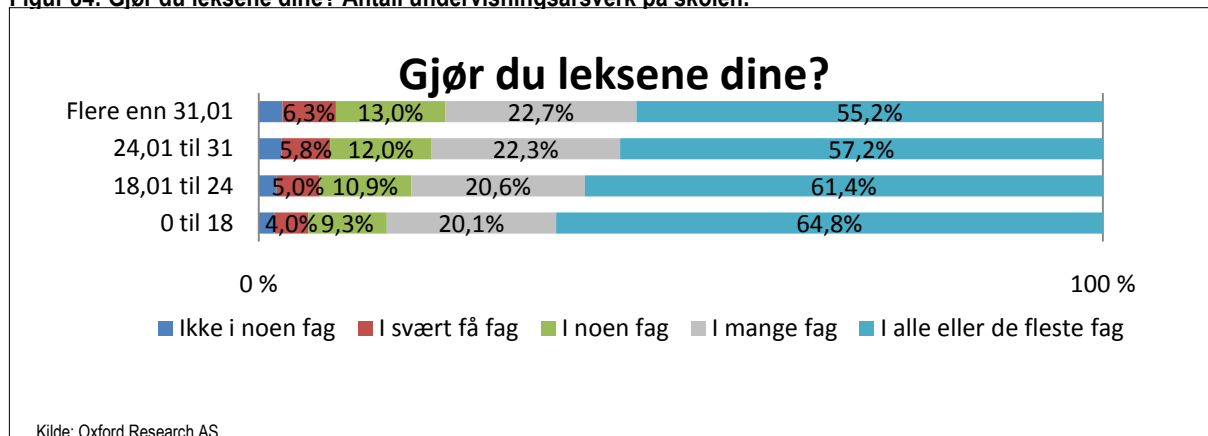
Figur 82: Gjør du leksene dine? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

Figur 83: Er du interessert i å lære på skolen? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn

Figur 84: Gjør du leksene dine? Antall undervisningsårsverk på skolen.

5.9 Faglig veiledning

Faglig veiledningsindeksen består av følgende to spørsmål og svaralternativer:

- Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene?

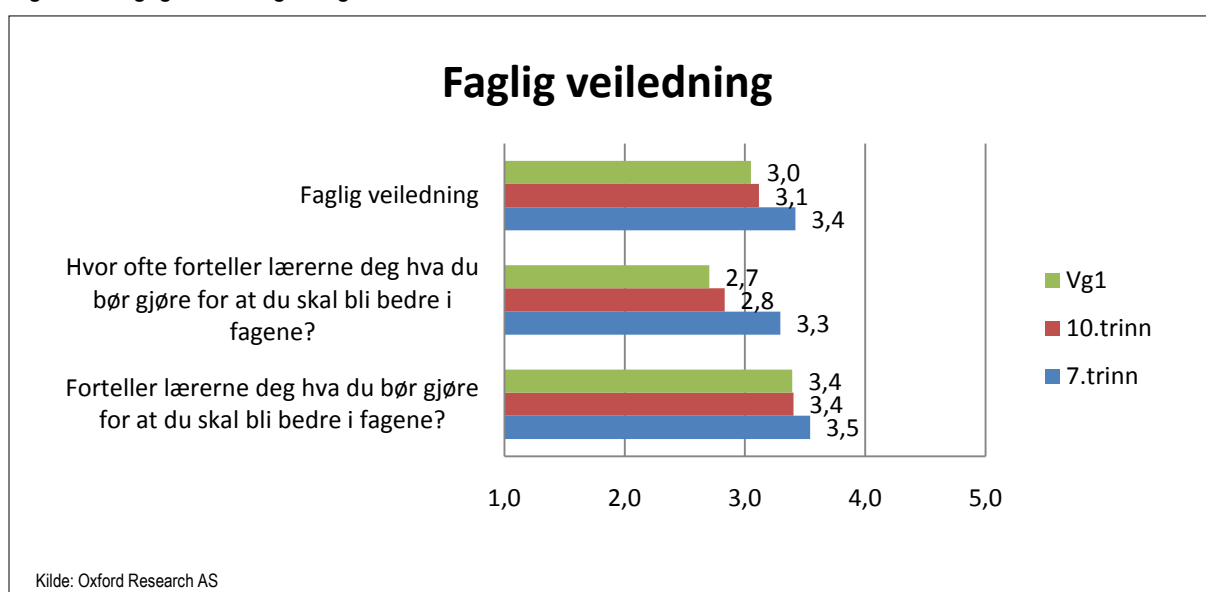
Sjeldnere (1), 2-4 ganger i halvåret (2), 1-3 ganger i måneden (3), 1 gang i uken (4), Flere ganger i uken (5)

- Forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene?

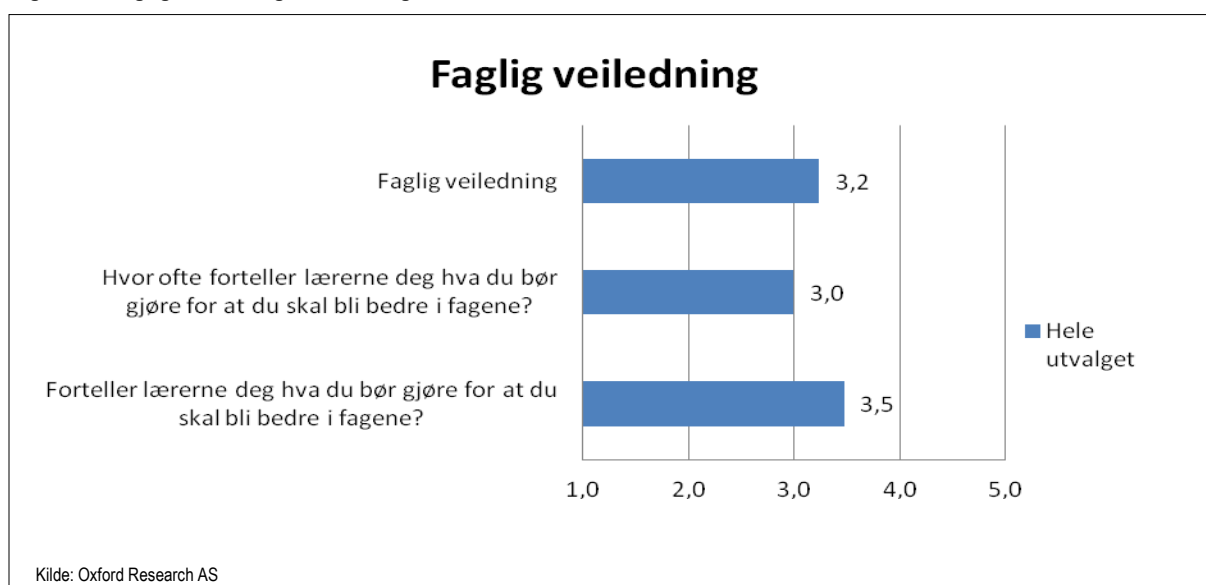
Ikke i noen fag (1), I svært få fag (2), I noen fag (3), I mange fag (4), I alle eller de fleste fag (5)

Nedenfor fremstiller vi grafisk gjennomsnittskåren på "Faglig veiledning"-indeksen for de obligatoriske trinn og for hele utvalget i undersøkelsen.

Figur 85: Faglig veiledning, obligatoriske trinn

Figur 86: Faglig veiledning, hele utvalget.

I Figur 85 ser vi at gjennomsnittsskåren på indeksen "Faglig veiledning" reduseres etter hvert som elevene blir eldre. Vi ser at spesielt indikatoren "Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene?" viser gjennomsnittsvariasjoner på 2,7 og 3,3 på henholdsvis Vg1 og 7. trinn.

I Figur 86 ser vi at for hele utvalget finner vi en høyere gjennomsnittsskår på spørsmålet om lærerne forteller hva som bør gjøres for å bli bedre i fagene enn vi gjør på spørsmålet om frekvensen i forhold til hvor ofte lærerne forteller hva som kreves for å bli bedre i fagene. Her ser vi en forskjell på henholdsvis 3,5 og 3,0.

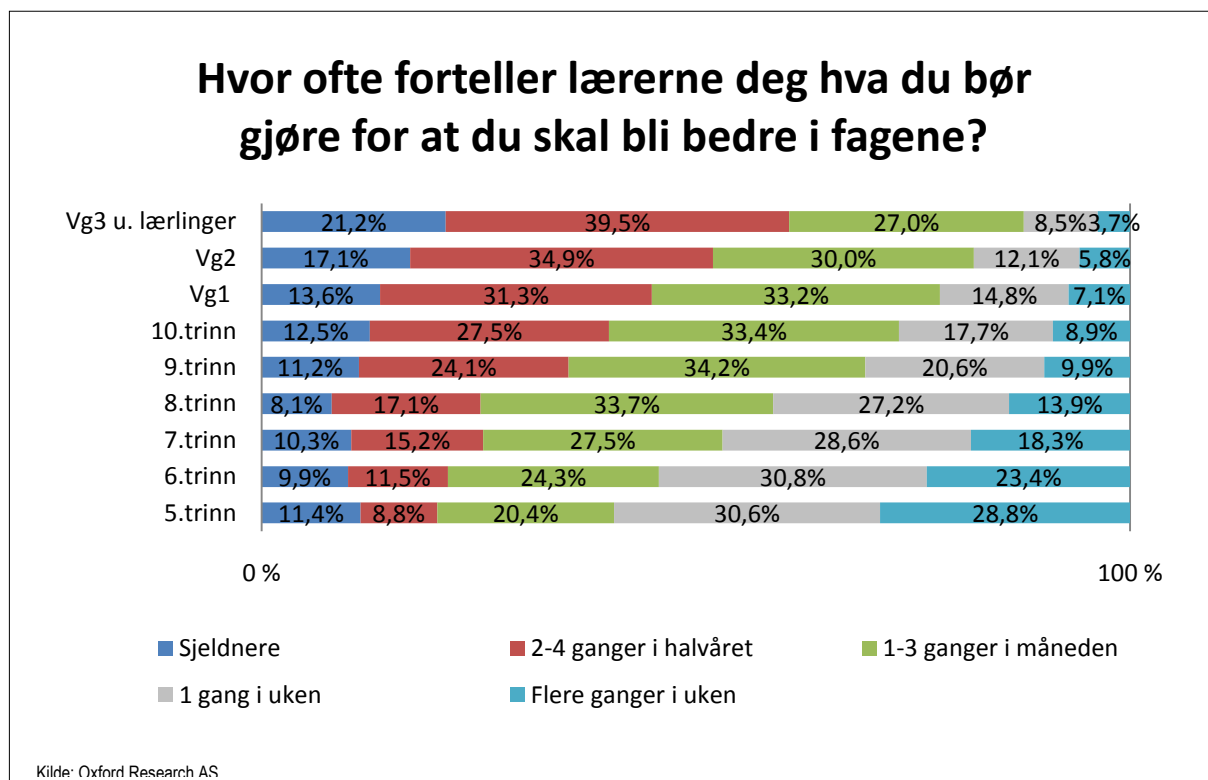
I det følgende vil vi presentere grafisk hvordan elevene fordeler seg på de ulike, signifikante indikato-

rene i faglig veiledningsindeksen, i forhold til de ulike bakgrunnsvariablene.

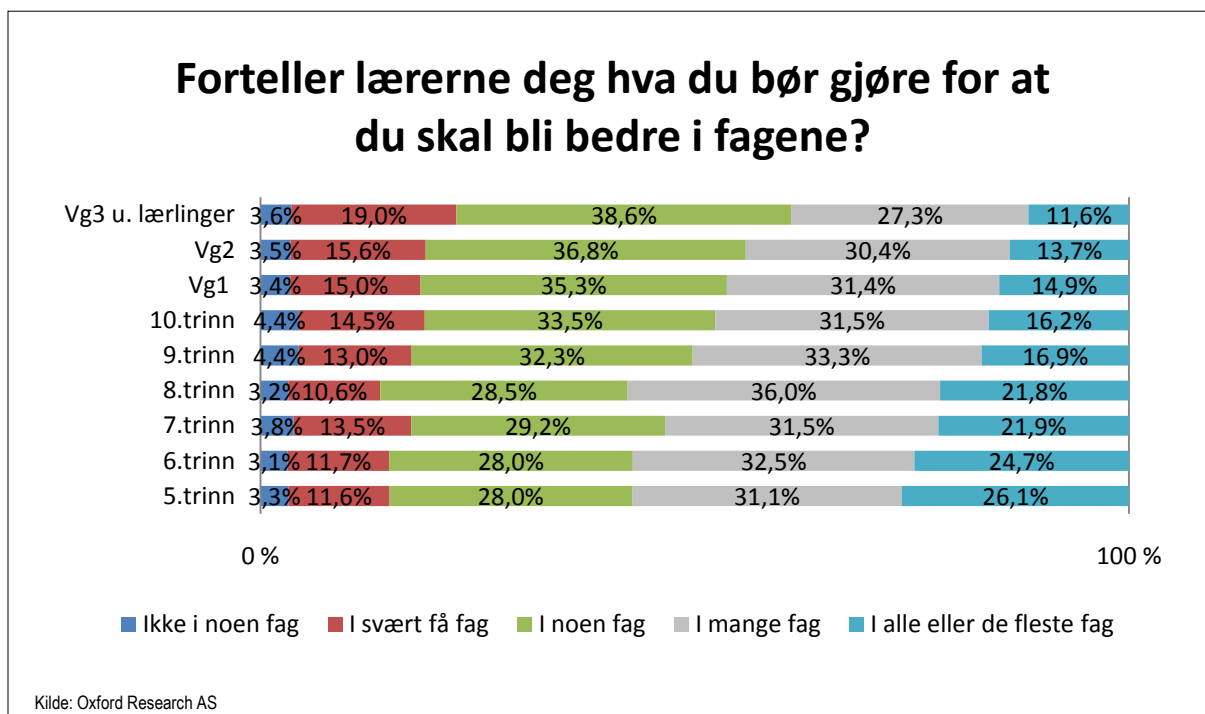
5.9.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

Nedenfor i Figur 87 ser vi hvordan elevene på hele utvalget fordeler seg på indikatoren "Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene?" Vi ser at det skjer store endringer oppover i trinnene og størst forskjell ser vi på 5. trinn og Vg3. I forhold til hvor ofte elevene opplever å bli veiledet faglig, ser vi at 59 prosent av elevene på 5. trinn opplever å bli veiledet faglig 1 gang i uken eller flere ganger i uken. På Vg3 svarer kun 12 prosent at de opplever dette. Forskjellen her gir et kraftig utslag på ES-verdi= 1,06.

Figur 87: Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre..etc? Hele utvalget

Figur 88: Forteller lærerne deg hva du bør gjøre..etc? Hele utvalget.

I Figur 88 ovenfor vises hvordan elevene på hele utvalget fordeler seg på indikatoren "Forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene?" Vi finner ikke så store forskjeller på denne indikatoren, men trinnene som igjen skiller seg ut er 5. trinn og Vg3. På 5. trinn svarer 57 prosent av elevene at lærerne veileder faglig i mange, i alle eller i de fleste fag. På Vg3 svarer 39 prosent av elevene det samme. Forskjellen her er svak og gir en ES-verdi= 0,39. I figuren ser vi også at elevmassen som opplever ikke i noen fag å bli fortalt av lærerne hva de skal gjøre for å forbedre seg, er relativt stabil oppover i trinnene.

5.9.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

I Figur 89 nedenfor vises den ene, signifikante indikatoren i forhold til bakgrunnsvariabelen "Obligatoriske trinn". I forhold til hvor ofte elevene opplever å bli veiledet faglig ser vi at 7. trinn skiller seg fra Vg1. På 7. trinn svarer 47 prosent av elevene at de én gang i uken eller flere ganger i uken opplever å bli veiledet faglig av lærerne. På Vg1 svarer 22 prosent av elevene det samme. Dette er en moderat forskjell og gir en ES-verdi på 0,51.

5.9.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs

I Figur 90 ser vi forskjellen på grunnskole og videregående på samme indikator som i forrige avsnitt. Blant grunnskoleelever svarer 42 prosent at de 1 gang i uken eller flere ganger i uken blir veiledet av lærerne, mens for vgs gjelder dette 19 prosent av elevene. Forskjellen her er moderat og gir en ES-verdi på 0,52.

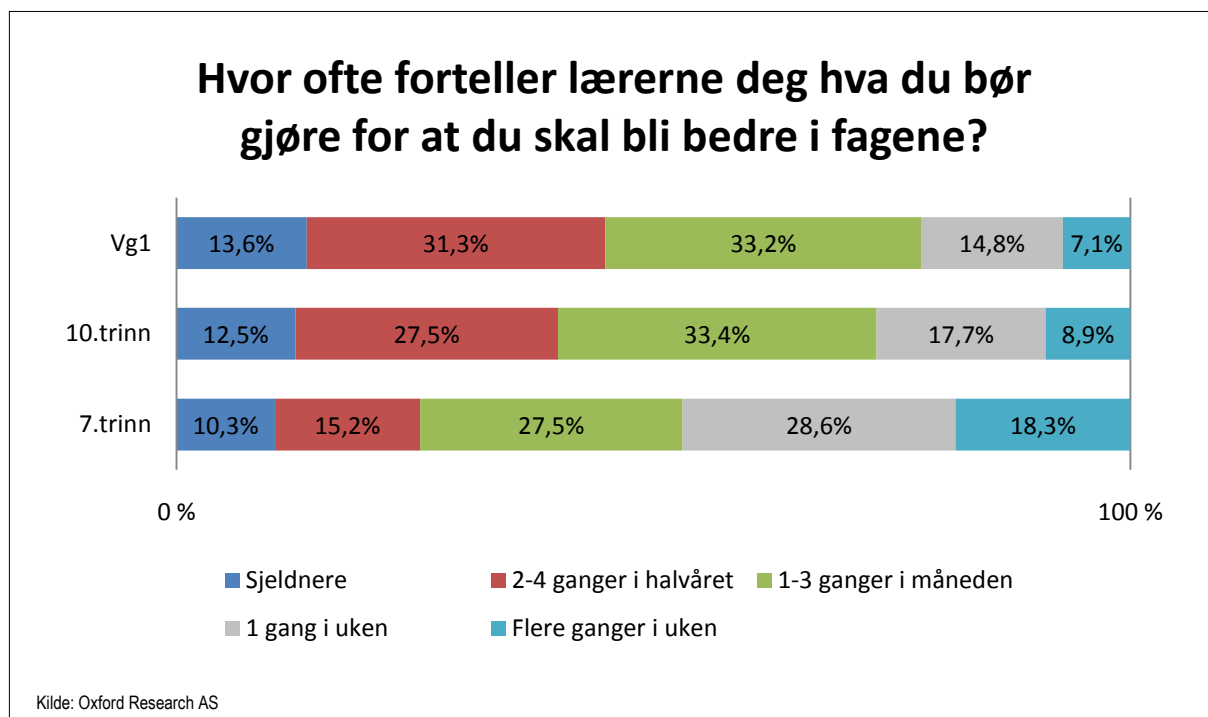
5.9.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn

Tilsvarende forskjell ser vi også i Figur 91 der 5.-7. trinn skiller seg ut i forhold til at de opplever å få mer veiledning enn 8.-10. trinn. Mens 52 prosent av elevene på 5.-7. trinn opplever å bli veiledet én gang i uken eller flere ganger i uken opplever 32 prosent av elevene på 8.-10. trinn det samme. Forskjellen er svak og gir en ES-verdi= 0,37.

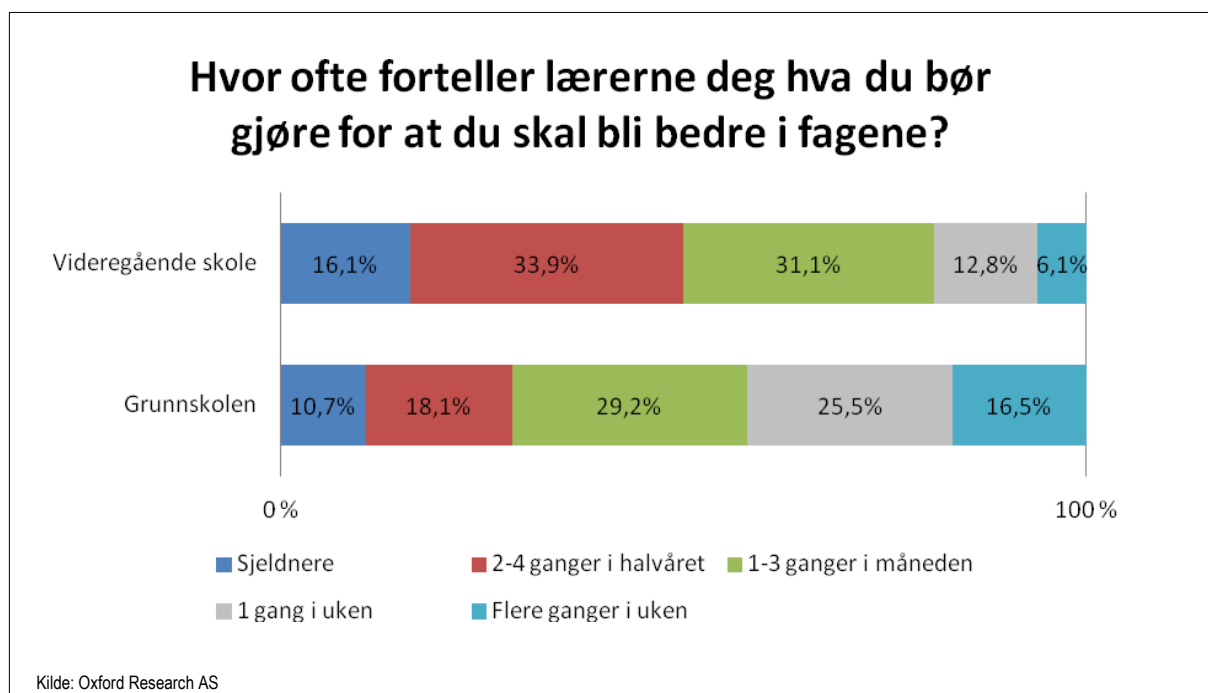
5.9.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

Vi ser ingen signifikante forskjeller på faglig veiledning i forhold til skolestørrelse målt som undervisningsårsverk.

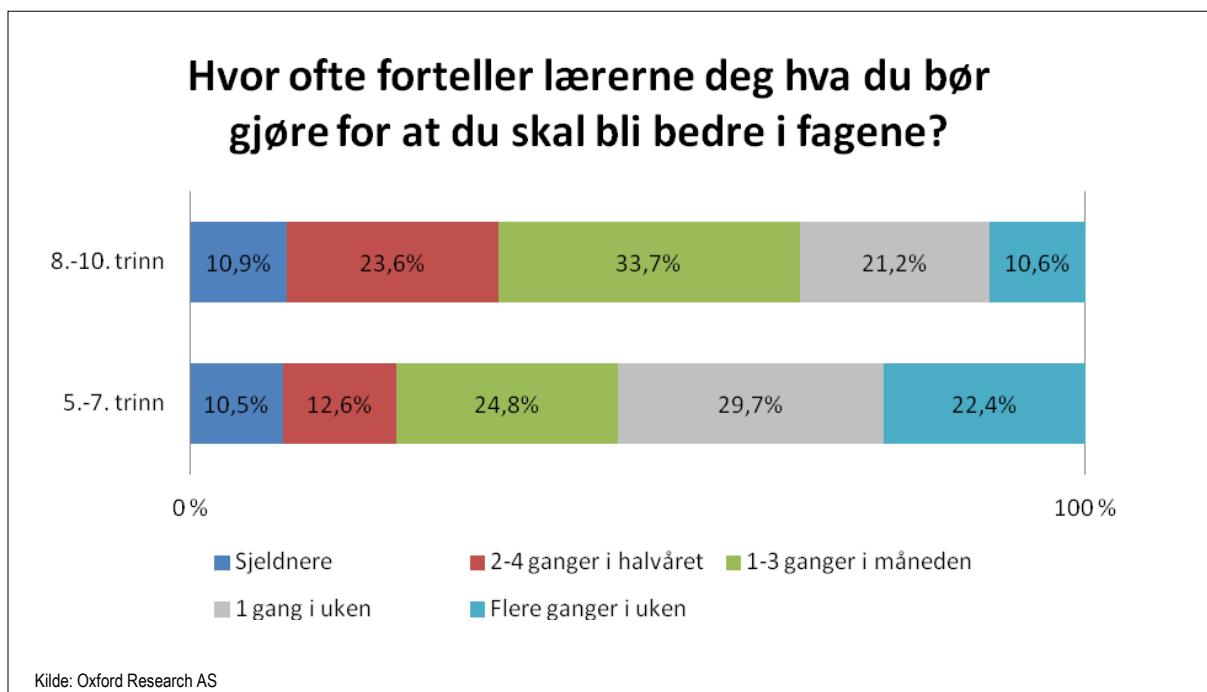
Figur 89: Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre..etc? Obligatoriske trinn

Figur 90: Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre..etc? Grunnskolen vs Vgs.

Figur 91: Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre..etc? 5.-7. trinn vs 8.-10. trinn.

5.10 Medbestemmelse

Spørsmålene i medbestemmelsesindeksen ble kun stilt til ungdomsskolen og vgs, bortsett fra ett spørsmål som ble stilt til alle trinn i undersøkelsen. Dette ene spørsmålet er: "Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme hvordan dere skal arbeide med fagene?"

Medbestemmelsesindeksen består av totalt seks spørsmål som har følgende svaralternativer og graderinger:

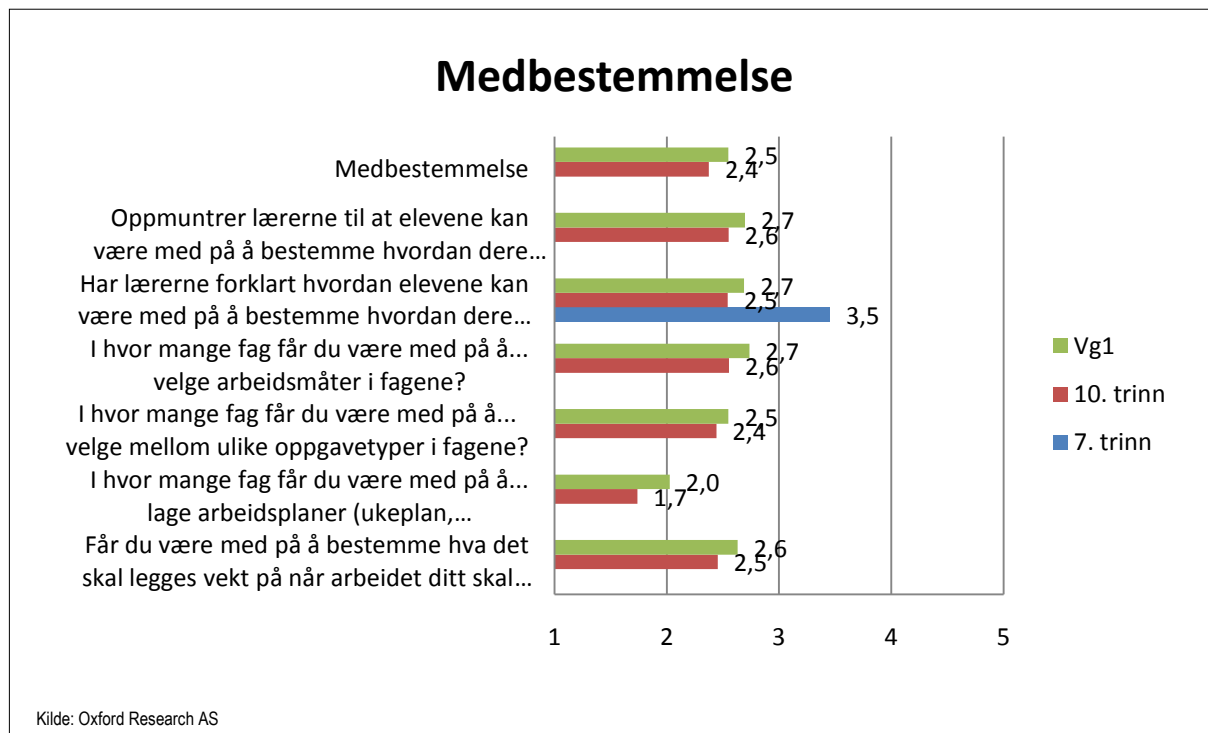
- Oppmuntrer lærerne til at elevene kan være med på å bestemme hvordan dere skal arbeide med fagene?
- Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme hvordan dere skal arbeide med fagene?

- I hvor mange fag får du være med på å... velge arbeidsmåter i fagene?
- I hvor mange fag får du være med på å... velge mellom ulike oppgavetyper i fagene?
- I hvor mange fag får du være med på å... lage arbeidsplaner (ukeplan, periodeplan, årsplan) i fagene?
- Får du være med på å bestemme hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?

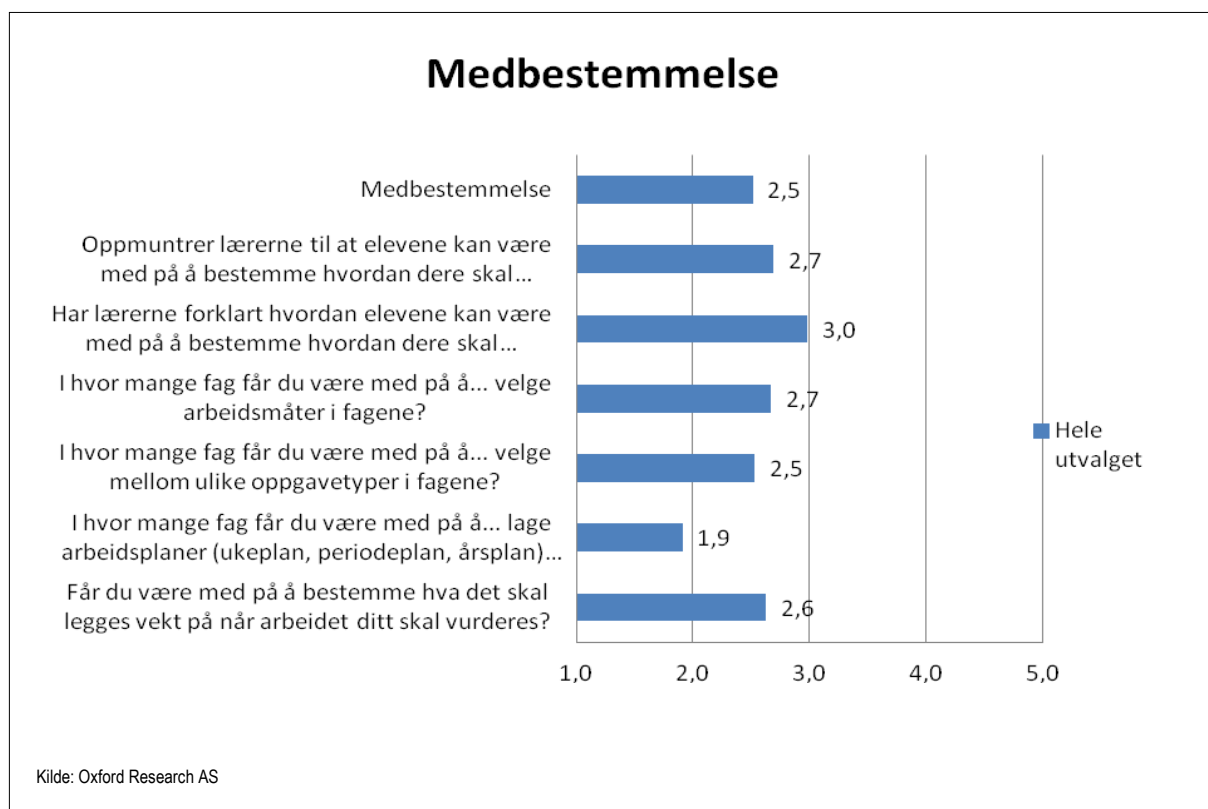
Ikke i noen fag (1), I svært få fag (2), I noen fag (3), I mange fag (4), I alle eller de fleste fag (5)

Nedenfor fremstiller vi grafisk gjennomsnittsskåren på medbestemmelsesindeksen for de obligatoriske trinn og for hele utvalget i undersøkelsen.

Figur 92: Medbestemmelse, obligatoriske trinn

Figur 93: Medbestemmelse, hele utvalget.

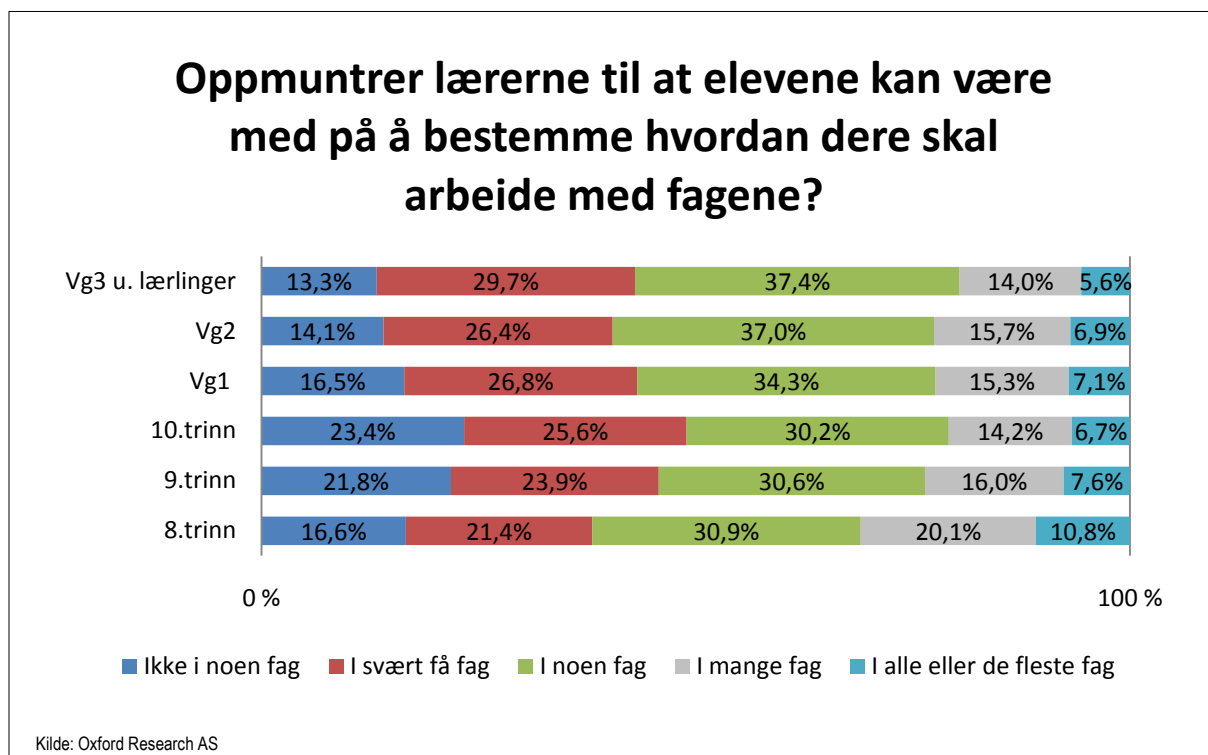
I Figur 92 og Figur 93 ovenfor ser vi at gjennomsnittsskåren varierer fra 1,7 til 3,5 på de obligatoriske trinn og fra 1,9 til 3,0 på hele utvalget. Vi ser at når det gjelder de obligatoriske trinnene er det særlig indikatoren "Har lærerne forklart hvordan etc?" som gir størst forskjell. Når det gjelder hele utvalget ser vi at indikatoren med lavest gjennomsnittsskår på 1,9 er "I hvor mange fag får du lov til å være med på å lage arbeidsplaner?" Indikatoren med høyest gjennomsnittsskår er "Har lærerne forklart hvordan dag..etc?" Her er gjennomsnittsskåren 3,0.

Nedenfor skal vi fremstille grafisk hvordan elevene fordeler seg de ulike, signifikante indikatorene i forhold til bakgrunnsvariablene.

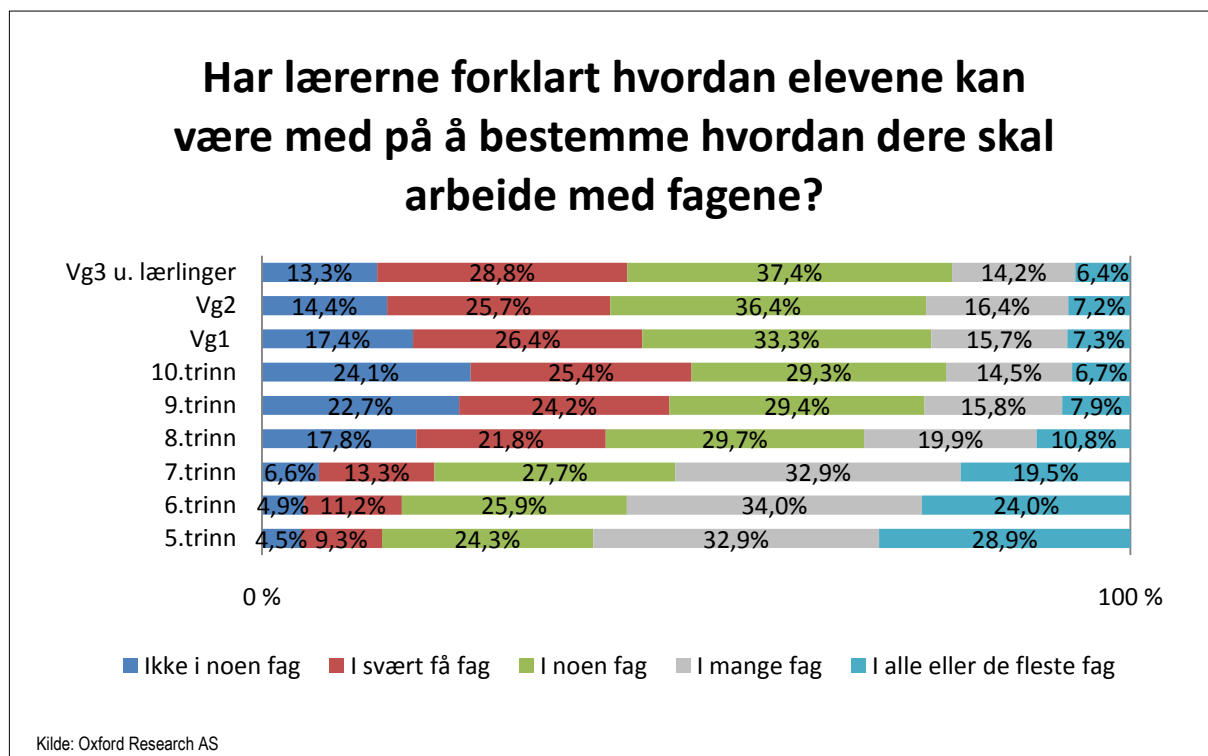
5.10.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

I figurene nedenfor ser vi elevfordelingen i forhold til bakgrunnsvariablen "Hele utvalget". Det er dog som sagt bare ungdomstrinnet og vgs som fikk de fleste spørsmålene som inngår i medbestemmelsesindeksen. I Figur 94 ser vi at 8. trinn er mest positive til hvordan lærerne oppmuntrer til medbestemmelse, mens 10. trinn er mest negative. Av elevene på 8. trinn mener 31 prosent at lærerne i mange, i alle eller de fleste fag oppmuntrere til medbestemmelse, mens 21 prosent av elevene på 10. trinn mener det samme. Det er en svak forskjell og gir en ES-verdi på 0,26.

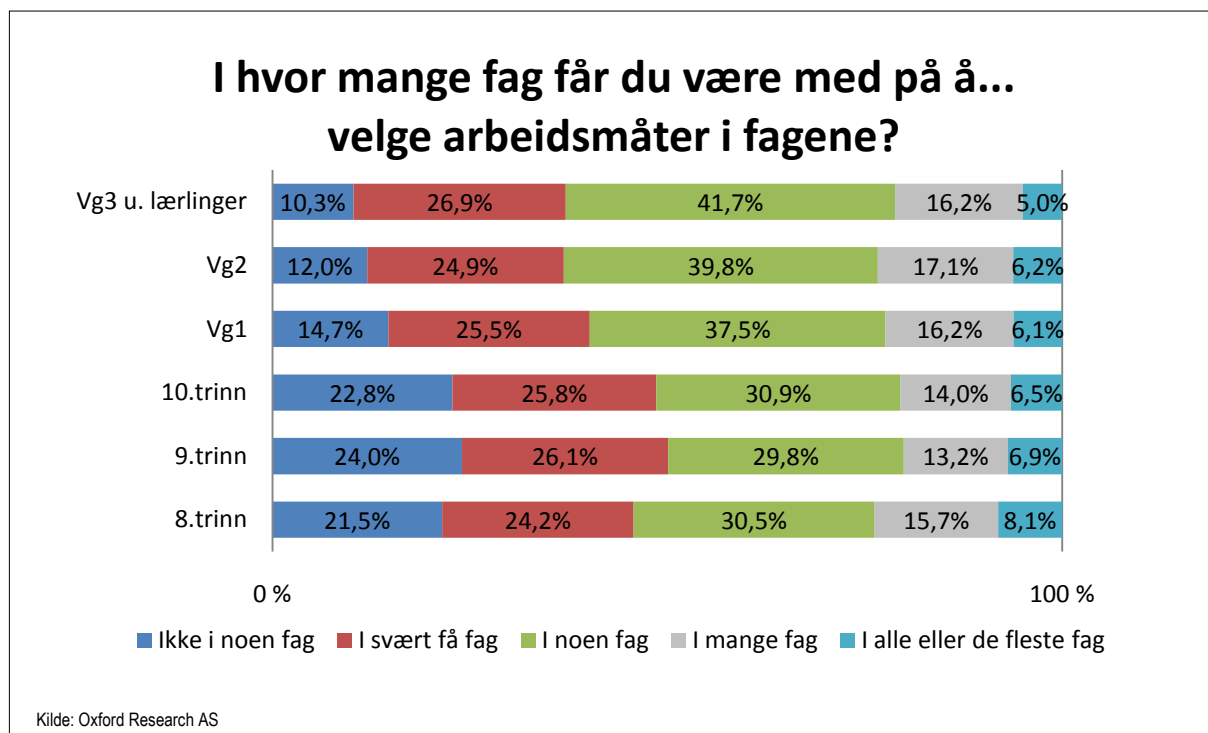
Figur 94: Oppmuntrer lærerne til at elevene kan være med å bestemme..etc? Hele utvalget

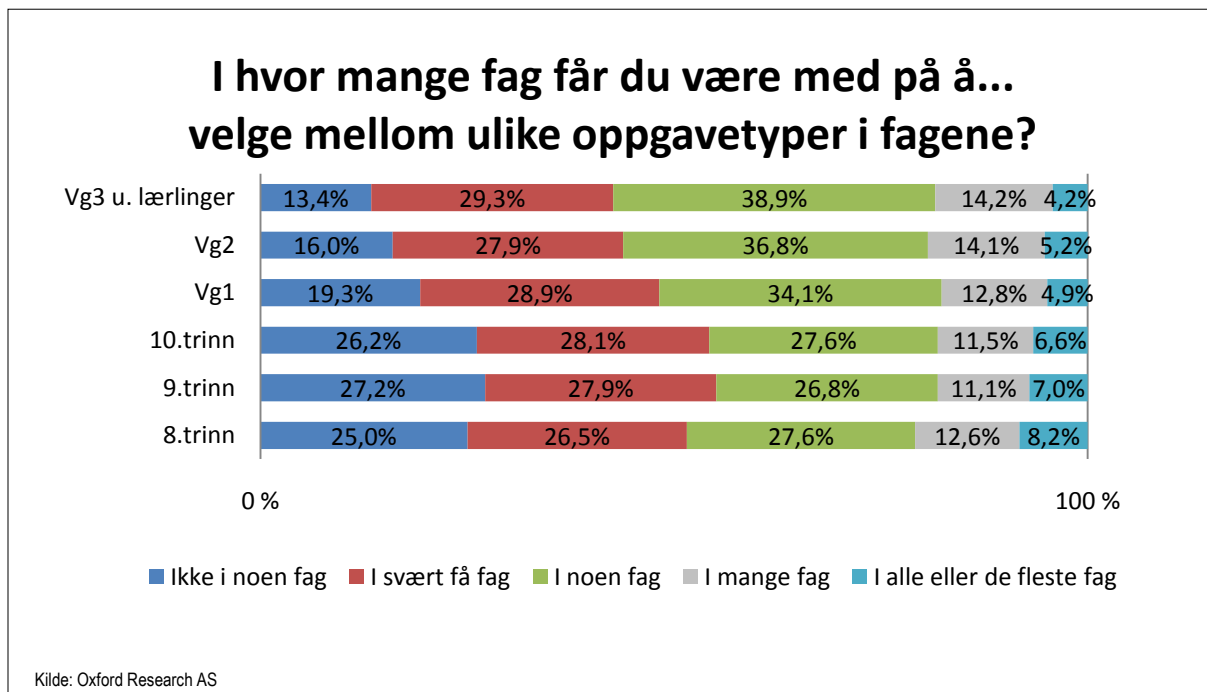
Figur 95: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme..etc? Hele utvalget

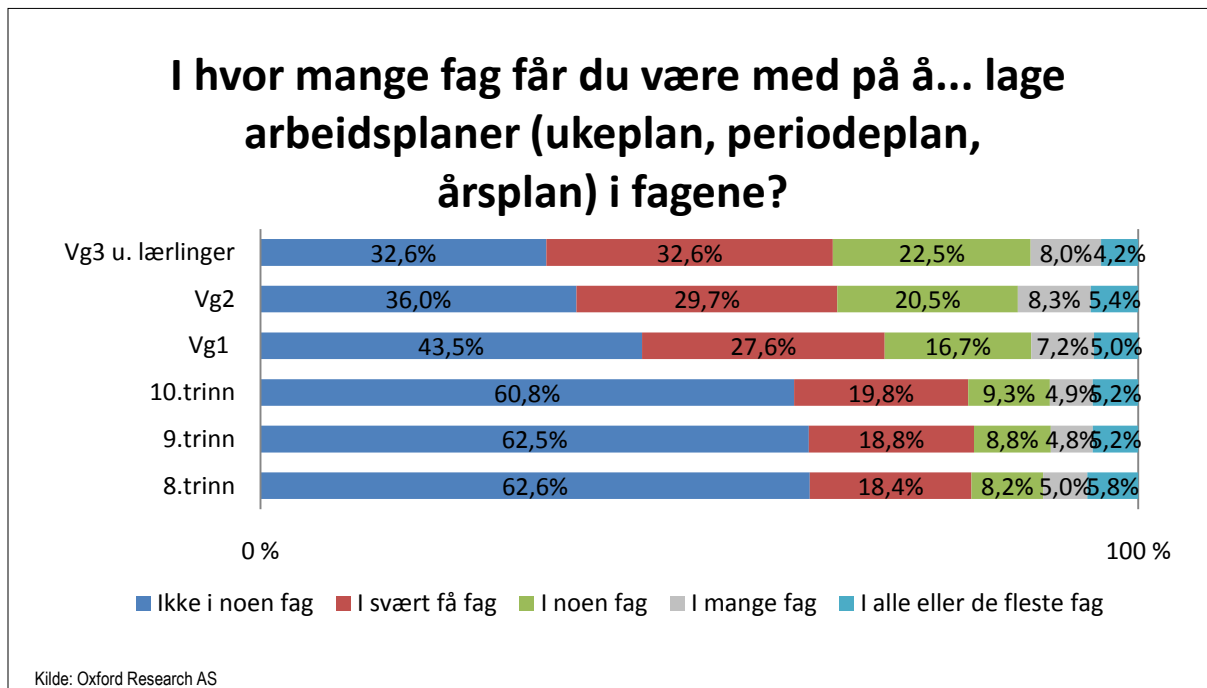
Figur 96: I hvor mange fag får du være med på å velge arbeidsmåter i fagene? Hele utvalget.

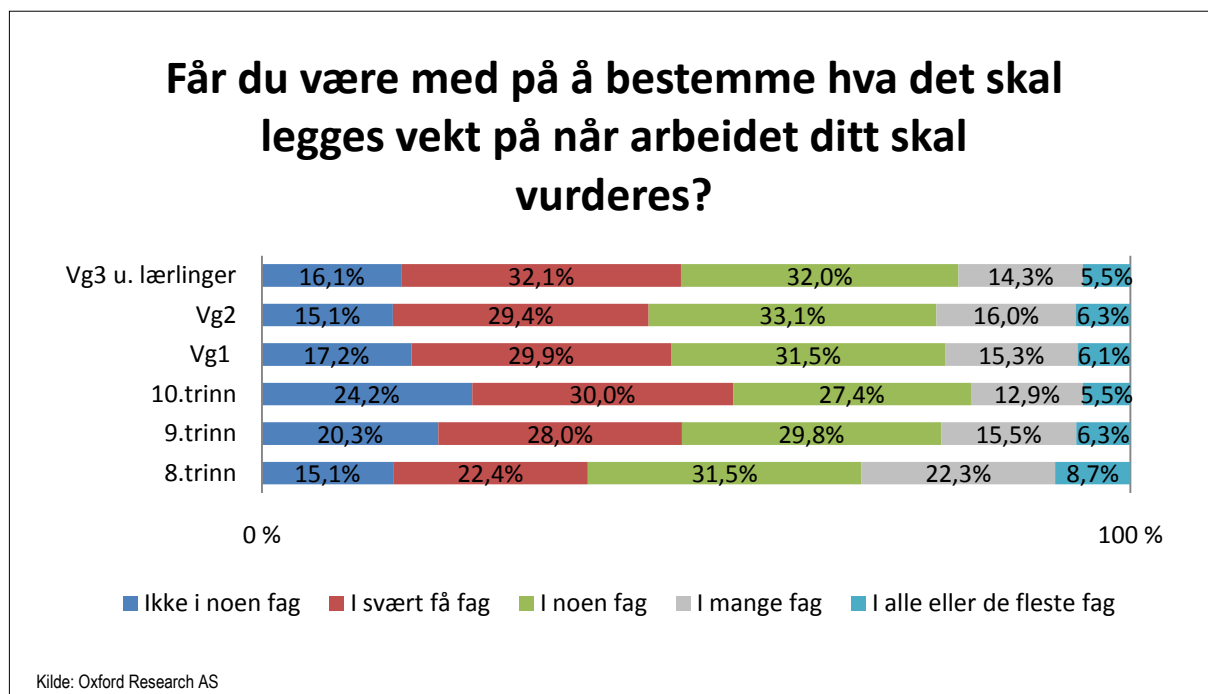
Figur 97: I hvor mange fag får du være med på å velge arbeidsmåter..etc? Hele utvalget

Figur 98: I hvor mange fag får du være med på å lage arbeidsplaner i fagene? Hele utvalget.

Figur 99: Får du være med på å bestemme hva det skal legges vekt på..etc? Hele utvalget

I Figur 95 ovenfor ser vi hvordan elevene fordeler seg på indikatoren om lærerne har forklart elevene hvordan de selv kan påvirke arbeidsmetode i fagene. Trinnene som skiller seg ut her er 10. trinn som mest negative og 5. trinn som mest positive. Av elevene på 10. trinn svarer 50 prosent av elevene at de ikke i noen fag eller i svært få fag blir forklart av lærerne hvordan de selv kan være med å bestemme sine arbeidsmetoder i fagene. På 5. trinn svarer kun 14 prosent dette. Vi ser her en kraftig forskjell som gir en ES-verdi på 1,02.

I Figur 96 ovenfor ser vi hvordan elevene fordeler seg på indikatoren som omhandler elevenes medbestemmelse i forhold til arbeidsmåter. Her er det elevene på 9. trinn som skiller seg ut som mest negative og elevene på Vg2 som mest positive. På 9. trinn svarer 50 prosent av elevene at de ikke i noen fag eller i svært få fag får være med på å bestemme arbeidsmåter. På Vg2 svarer 37 prosent det samme. Dette er ingen kraftig forskjell og gir en ES-verdi på 0,25.

Figur 97 ovenfor omhandler i hvilken grad elevene opplever å kunne velge ulike oppgavetyper i fagene. Her skiller også elevene på 9. trinn seg ut som mest negative, mens elevene på Vg3 er mest positive. Av elevene på 9. trinn svarer 55 prosent at de ikke i noen fag eller i svært få fag får velge mellom ulike oppgave typer. På Vg3 svarer 43 prosent det samme. Forskjellen på de to trinnene er meget svak og gir en ES-verdi på 0,22.

Figur 98 ovenfor viser hvordan elevene fordeler seg på indikatoren som omhandler elevenes opplevelse av medbestemmelse i forhold til utforming av arbeidsplaner. Trinnene som skiller seg ut her er igjen Vg3 som mest positive og 9. trinn som mest negative. Av elevene på 9. trinn svarer 81 prosent at de ikke i noen fag eller i svært få fag får være med å lage arbeidsplaner. På Vg3 svarer 65 prosent det samme. Forskjellen på denne indikatoren på de to trinnene er svak og gir en ES-verdi= 0,42.

I Figur 99 ovenfor ser vi fordelingen på indikatoren som omhandler medbestemmelse i forhold til vurdering av arbeid som eleven har utført. Trinnene som

skiller seg ut her er 8. trinn som mest positivt og 10. trinn som mest negativt. Av elevene på 8. trinn svarer 31 prosent at de i mange, i alle eller de fleste fag får være med på å bestemme hva som skal vektlegges når arbeid skal vurderes. På 10. trinn svarer 18 prosent det samme. Dette er heller ingen kraftig forskjell men gir en ES- verdi på 0,36.

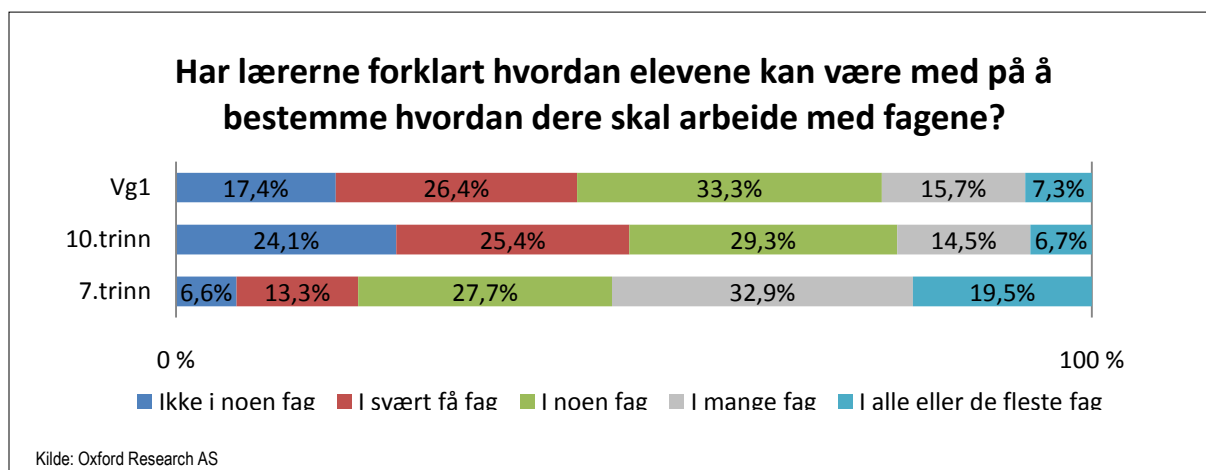
5.10.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

I Figur 100 nedenfor ser vi hvordan de ulike obligatoriske trinnene som har fått spørsmålene i medbestemmelsesindeksen, fordeler seg på spørsmålet om lærerne har forklart hvordan elevene kan påvirke hvordan de jobber med fagene. Trinnene som peker

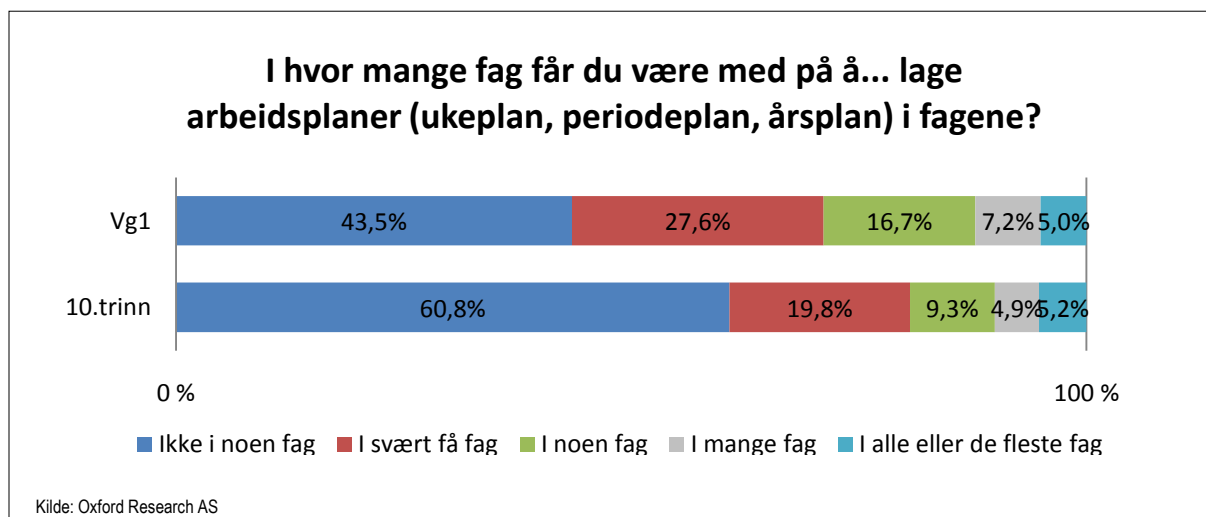
seg ut er 7. trinn som mest positive og 10. trinn som mest negative. Av elevene på 7. trinn svarer 52 prosent at lærerne har i mange, i alle eller de fleste fag forklart hvordan de kan være med og bestemme hvordan de skal jobbe med fagene. Av elevene på 10. trinn svarer 21 prosent det samme. Dette er en moderat forskjell og gir en ES- verdi= 0,78.

I Figur 101 nedenfor ser vi hvordan de to obligatoriske trinnene som har fått spørsmålet fordeler seg på indikatoren "I hvor mange fag får du være med å lage arbeidsplaner i fagene?" Her viser 10. trinn seg som mest negativ der hele 61 prosent av elevene svarer at de ikke i noen fag får være med å lage arbeidsplaner. På Vg1 svarer 44 prosent det samme. Dette er en svak forskjell og gir ES- verdi 0,25.

Figur 100: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme..etc? Obligatoriske trinn

Figur 101: I hvor mange fag får du være med på å lage arbeidsplaner..etc? Obligatoriske trinn

5.10.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs. Vgs

I Figur 102 nedenfor ser vi hvordan grunnskoleelever og elever på videregående skole fordeler seg på indikatoren som omhandler i hvilken grad lærerne har forklart elevene hvordan de kan påvirke hvordan de jobber med fagene. Vi ser at av elevene på grunnskolen svarer 41 prosent at lærerne i mange, i alle eller de fleste fag har forklart hvordan elevene kan være med å bestemme hvordan de jobber med fagene. Av elevene på videregående skole svarer 23 prosent det samme. Forskjellen på disse gruppene er svak og gir en ES- verdi på 0,33.

I Figur 103 nedenfor ser vi hvordan de to skoletypene fordeler seg på indikatoren som omhandler i hvilken grad elevene får være med å lage arbeidsplaner i fagene. Vi ser at av grunnskoleelevene svarer hele 62 prosent at de ikke i noen fag får være med å lage arbeidsplaner. For videregående skole gjelder dette 39 prosent av elevene. Forskjellen her er liten og gir en ES- verdi= 0,32.

5.10.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn

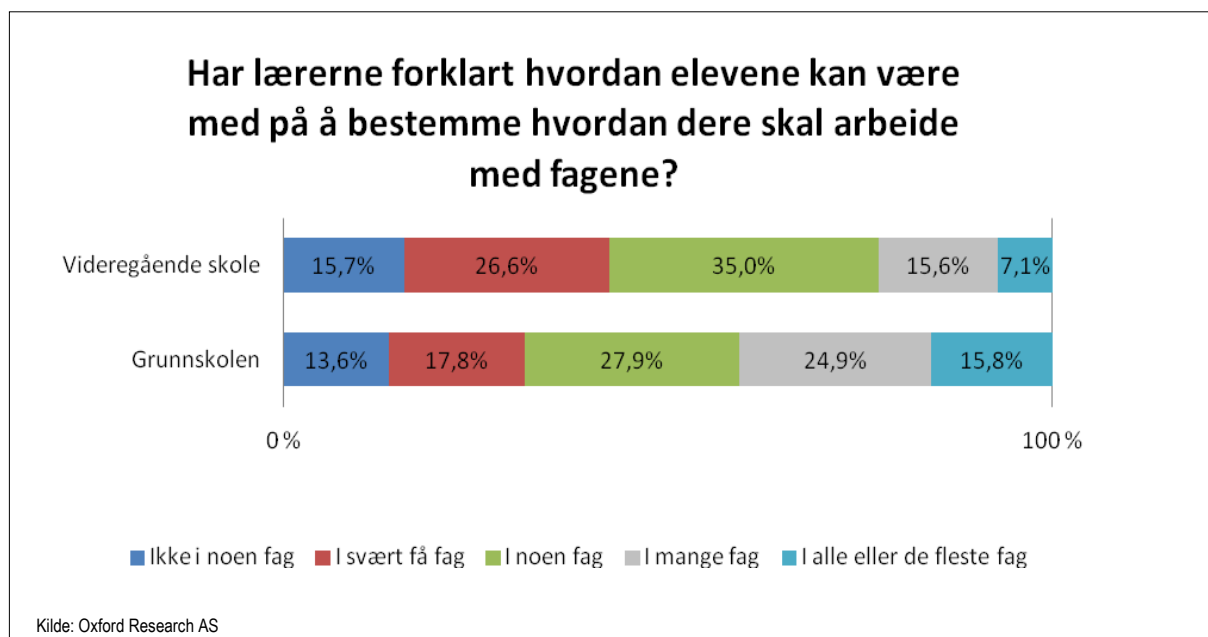
Figur 104 nedenfor viser hvordan på 5.-7. trinn og 8.-10. trinn fordeler seg på indikatoren som omhandler

i hvilken grad lærerne har forklart hvordan elevene kan være med å bestemme hvordan de kan jobbe med fagene. Vi ser at av elevene på 8.-10. trinn svarer 47 prosent at lærerne ikke i noen fag eller i svært få fag har forklart hvordan elevene kan være med og bestemme hvordan de kan jobbe med fagene. For 5.-7.trinn gjelder dette 18 prosent av elevene. Forskjellen på de to gruppene er moderat og gir en ES- verdi på 0,78.

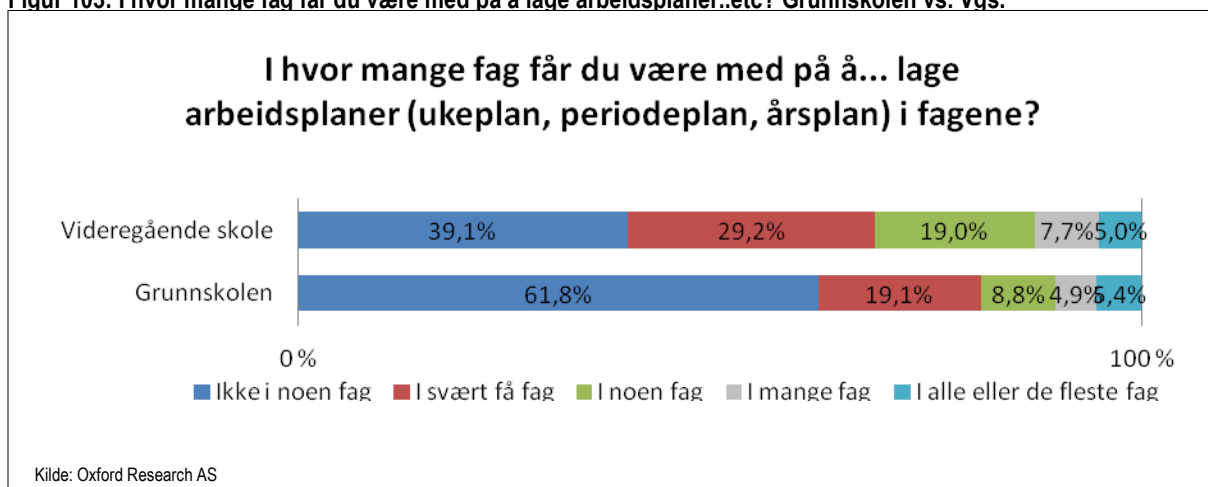
5.10.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

I Figur 105 ser vi hvordan skolestørrelse, målt som undervisningsårsverk, påvirker hvordan elevene svarer på indikatoren. Av figuren ser vi at jo større skole, jo mindre opplever elevene at lærerne forklarer om deres mulighet for medbestemmelse. Vi ser at av elever på skoler med 18 eller færre undervisningsårsverk svarer 38 prosent at lærerne i mange, i alle eller de fleste fag forklarer hvordan elevene kan være med å bestemme hvordan de skal jobbe med fagene. På skoler med 31,01 undervisningsårsverk eller flere svarer 31 prosent av elevene det samme. Dette er en svak forskjell og gir seg utslag i ES- verdi= 0,22.

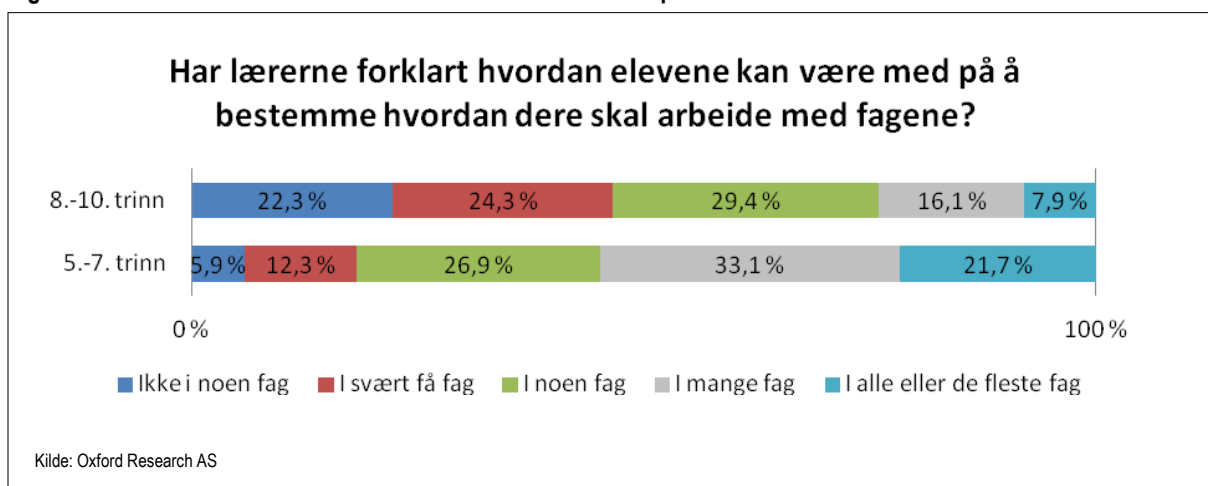
Figur 102: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme..etc? Grunnskolen vs. Vgs.

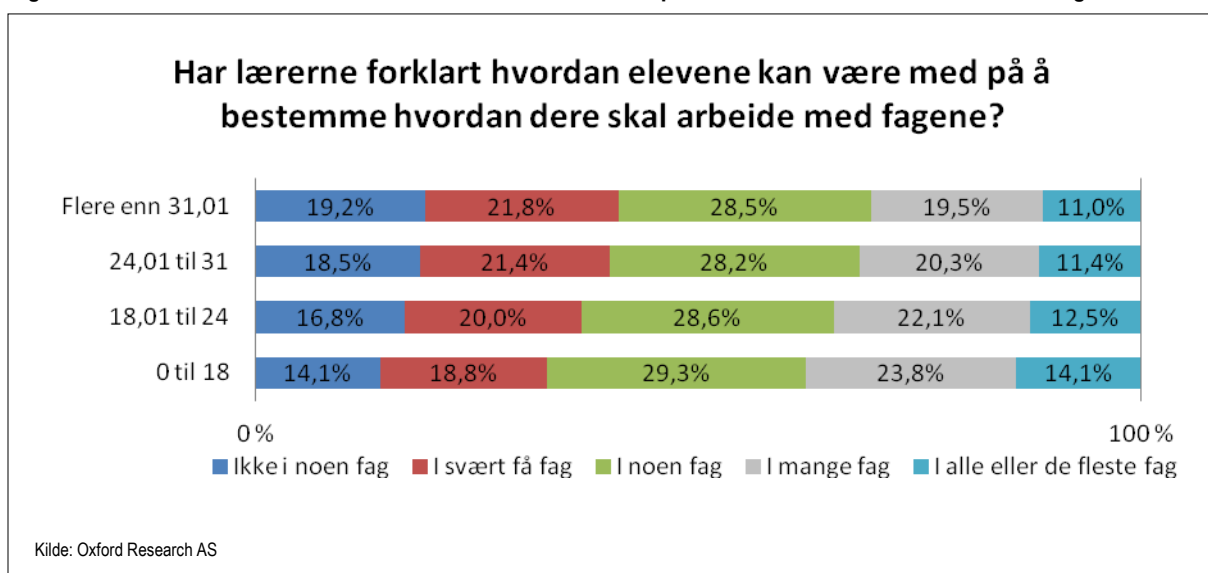
Figur 103: I hvor mange fag får du være med på å lage arbeidsplaner..etc? Grunnskolen vs. Vgs.

Figur 104: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme..etc? 5.-7. trinn vs. 8.-10. trinn.

Figur 105: Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme..etc? Antall undervisningsårsverk.

5.11 Karriereveiledning

Spørsmålene som måler karriereveiledning ble bare stilt til 9. og 10. trinn og vgs. På vgs ble følgende spørsmål kun stilt til Vg1+vk1 og Vg2+vk2: "I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen fra ungdomsskolen i forhold til å velge typen videregående opplæring som passer deg?" Karriereveiledningsindeksen består av to spørsmål med følgende svaralternativer og graderinger:

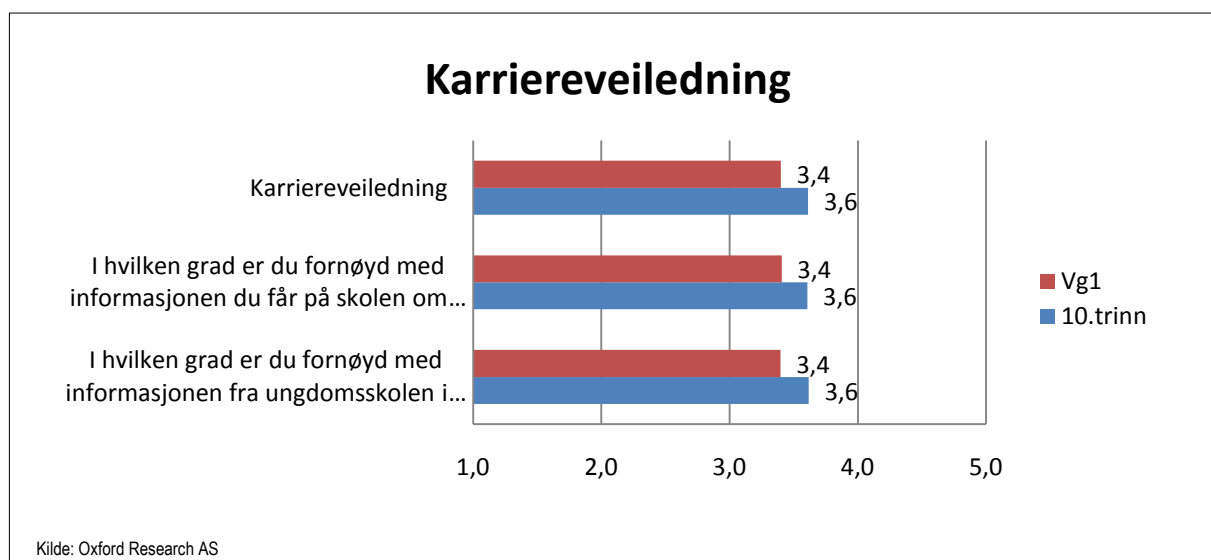
- I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen du får på skolen om ulike utdannings- og yrkesvalg?

- I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen fra ungdomsskolen i forhold til å velge type videregående opplæring som passer for deg?

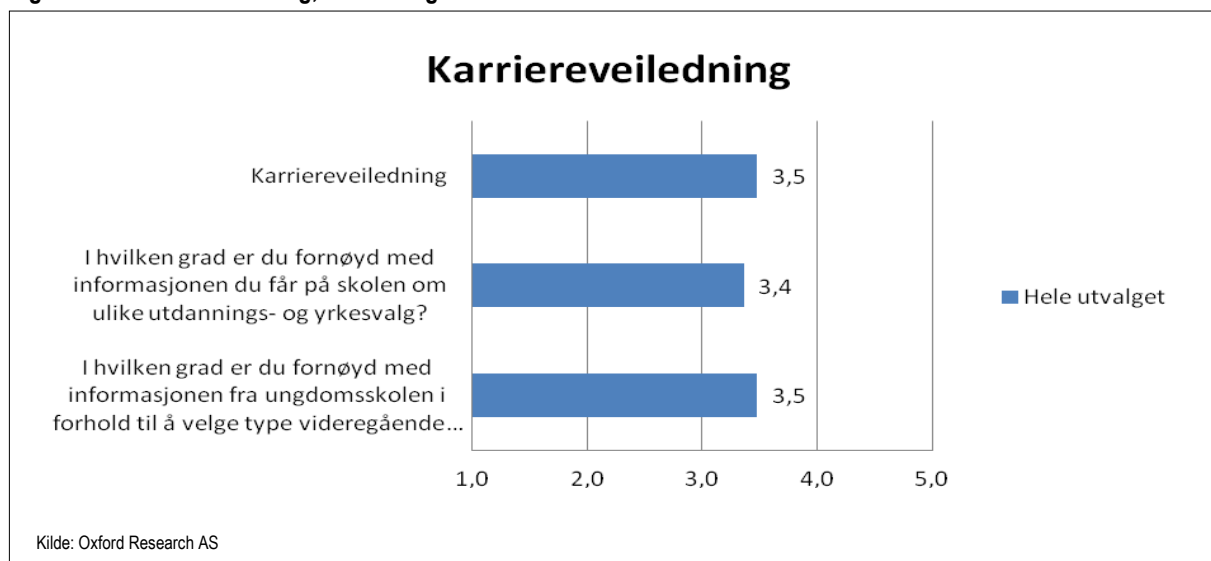
Svært misfornøyd (1), Misfornøyd (2), verken fornøyd eller misfornøyd (3), Fornøyd (4), Svært fornøyd (5).

Nedenfor fremstiller vi grafisk gjennomsnittskåren på karriereveiledningsindeksen for de obligatoriske trinn og for hele utvalget i undersøkelsen.

Figur 106: Karriereveiledning, obligatoriske trinn

Figur 107: Karriereveiledning, hele utvalget

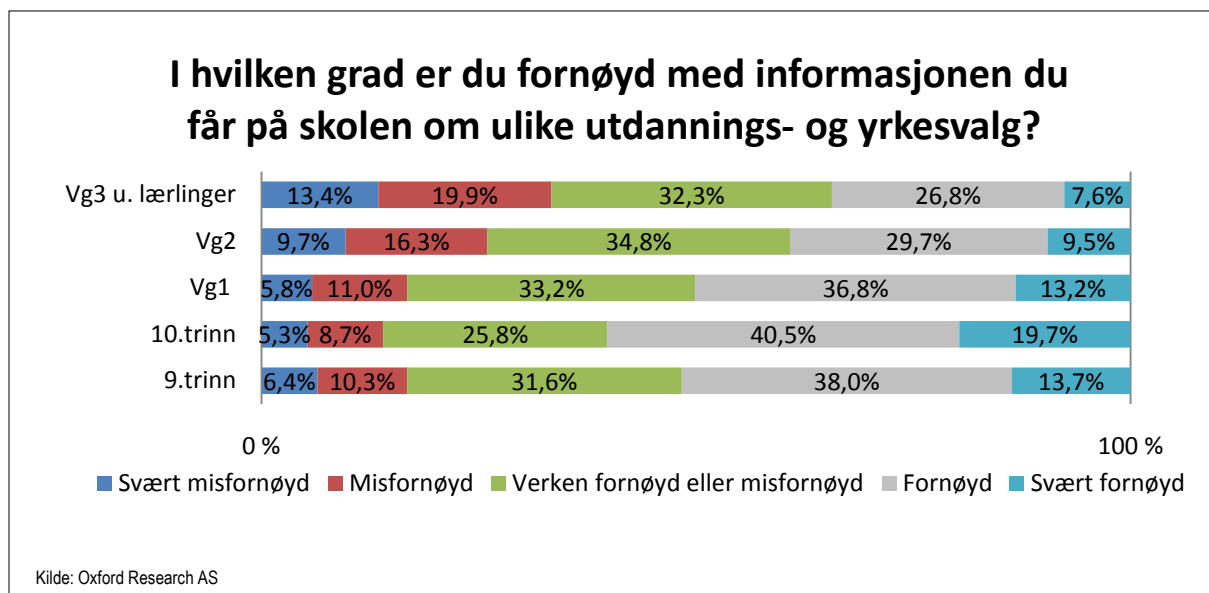
I Figur 106 og Figur 107 ovenfor ser vi at det er små variasjoner på de to indikatorene i karriereveiledningsindeksen når det gjelder gjennomsnittsskår. Vi ser imidlertid at 10. trinn har en gjennomsnittsskår på 3,6 mot Vg1 som har 3,4. Elevene på 10. trinn ser dermed ut til å være litt mer positive til veiledningen enn Vg1- elever.

Nedenfor skal vi se på hvordan elevene fordeler seg på spørsmålene i indeksen når vi tester mot bakgrunnsvariablene.

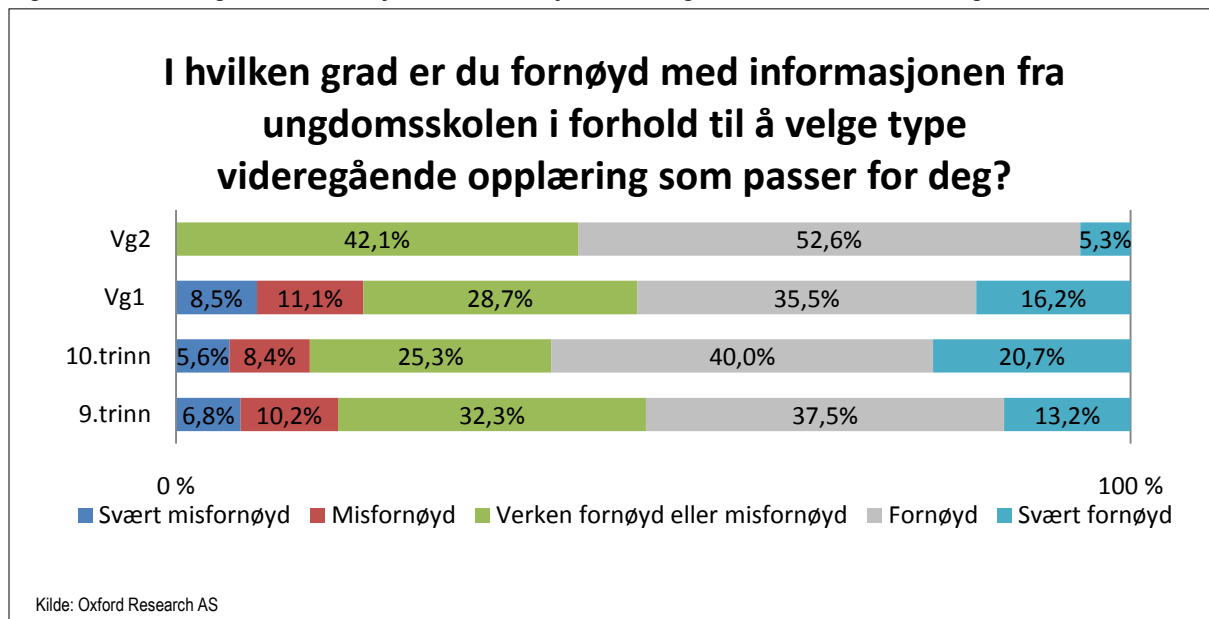
5.11.1 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Hele utvalget

I Figur 108 nedenfor er det elevene på 10. trinn og Vg3 som skiller seg ut som henholdsvis mest positive og mest negative til karriereveiledningen. Av elevene på 10. trinn svarer 14 prosent at de er svært misfornøyd eller misfornøyd med informasjonen de får på skolen om utdannings- og yrkesvalg. På Vg3 svarer hele 33 prosent det samme. Forskjellen er moderat og gir en ES- verdi på 0,59.

Figur 108: I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen du får på skolen etc? Hele utvalget

Figur 109: I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen fra ungdomskolen etc? Hele utvalget

Videre ser vi i Figur 109 ovenfor at Vg2 skiller seg ut som mest positive der 58 prosent av elevene svarer at de er fornøyde eller svært fornøyde med informasjonen fra ungdomskolen. På 9. trinn svarer 51 prosent det samme. Forskjellen er liten men signifikant og gir en ES- verdi på 0,28.

5.11.2 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Obligatoriske trinn

I Figur 110 nedenfor ser vi at av elevene på 10. trinn svarer 61 prosent at de er fornøyde eller svært fornøyde med informasjonen fra ungdomskolen i forhold til å velge type videregående opplæring som passer. Av elevene på Vg1 svarer 52 prosent det samme. Forskjellen her er meget svak og gir en ES-verdi som er på grensen til signifikant på 0.20.

5.11.3 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Grunnskolen vs Vgs

I Figur 111 ser vi at når vi sammenlikner grunnskolen, her 9. og 10. trinn, med Vgs skiller grunnskolen

seg ut som mer positiv. Her svarer 57 prosent at de er fornøyde mot 44 prosent på Vgs. Forskjellen gir en svak ES- verdi på 0,28.

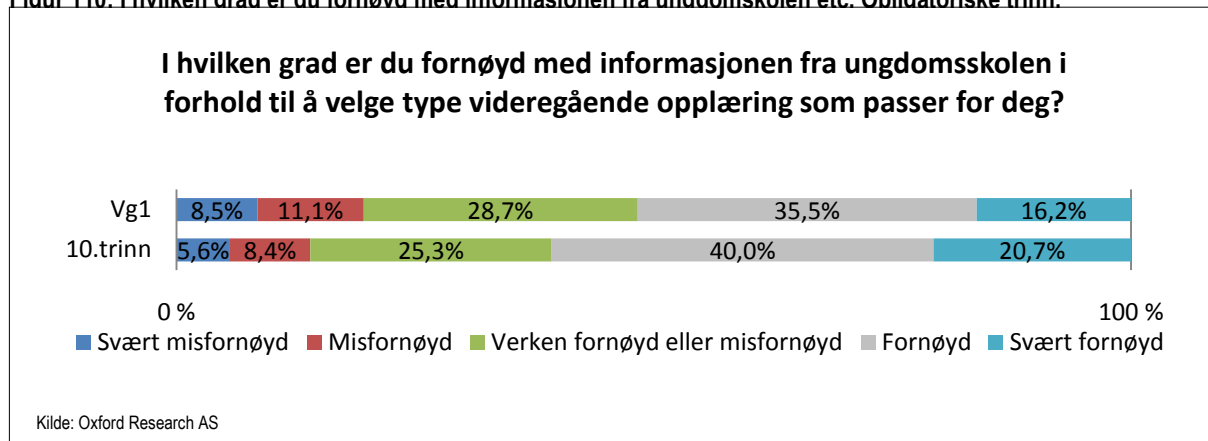
5.11.4 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: 5.-7. trinn versus 8.-10.trinn

Denne analysen blir ikke aktuell fordi gruppen 5.-7. trinn ikke har fått spørsmålene om karriereveiledning.

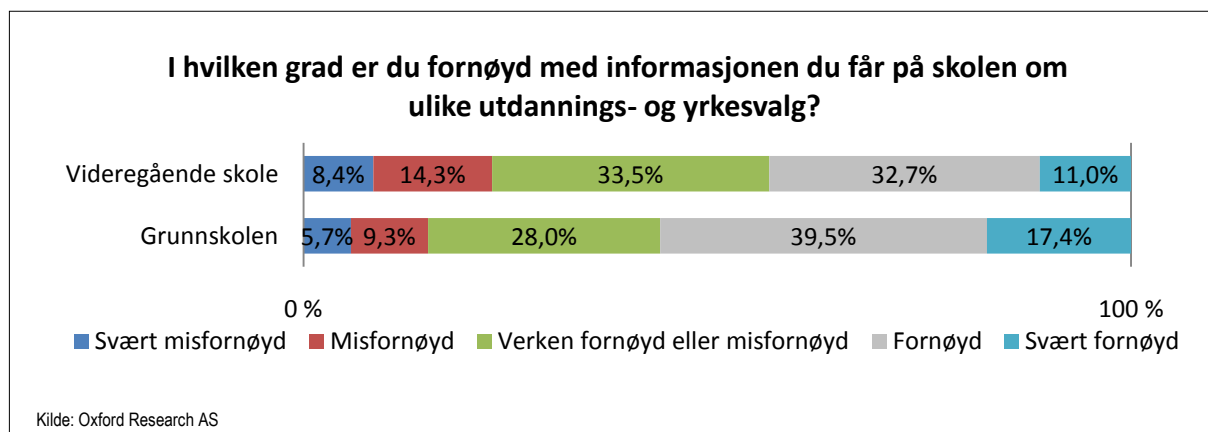
5.11.5 Forskjeller i svar mellom grupper av bakgrunnsvariabler: Antall undervisningsårsverk på skolen

Vi finner ingen signifikante forskjeller på hva elevene synes om karriereveiledningen i forhold til skolestørrelse målt som undervisningsårsverk.

Figur 110: I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen fra ungdomskolen etc. Obligatoriske trinn.

Figur 111: I hvilken grad er du fornøyd med informasjonen du får på skolen etc? Grunnskolen vs Vgs

Kapittel 6. Mobbing og diskriminering

6.1 Trender knyttet til mobbing på skolen

Hovedinntrykket fra Elevundersøkelsen 2010 når det gjelder mobbing på skolen er at det er en svak nedgående trend. Mobbing er et begrep som vekker følelser og engasjement hos de fleste som er opptatt av læringsmiljøet i skolen. Likevel er det komplisert å kommunisere rundt et begrep som mobbing, fordi ulike aktører ofte har ulike oppfatninger om hva mobbing er. Utdanningsdirektoratet definerer i Elevundersøkelsen mobbing slik:

Med mobbing mener vi gjentatt negativ eller "ondsinnnet" atferd fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing.

Dette er en definisjon som også ligger tett opp til den definisjonen som Senter for atferdsforskning ved Universitetet i Stavanger benytter på mobbing:

Vi kaller det mobbing når én eller flere (sammen) er uvennlige og ubehagelige mot en annen som ikke så lett kan forsvare seg, og når dette gjentar seg. Dette kan f. eks være ved at han/hun blir sparket, slått eller dyttet. Det er også mobbing når han/hun blir mye ertet eller utestengt fra de andre.

Det gjentakende elementet i den negative eller "ondsinnete" atferden er også et poeng hos Olweus og Roland i deres tidlige beskrivelse av fenomenet mobbing (Olweus & Roland, 1983). Gjentakelse og hyppighet er et viktig element når begrepet skal operasjonaliseres slik at det passer i et spørreskjema og kan være gjenstand for analyse og fortolkning. I Elevundersøkelsen stilles det følgende spørsmål til elevene: "Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene?" Spørsmålet har følgende svaralternativer: *Ikke i det hele tatt – En sjelden gang - 2 eller 3 ganger i måneden - Omtrent 1 gang i uken – Flere ganger i uken.* I denne operasjonaliseringen av begrepet overfor elevene, kan det stilles spørsmål om "en sjelden gang" kan klassifiseres som mobbing. I neste svaralternativ er hyppighet mer konkretisert "2 eller 3 ganger i måneden". Vi vil hevde at med bakgrunn i

de definisjoner som ligger til grunn for begrepet mobbing, så faller bare de som har svart at de blir mobbet 2 eller 3 ganger i måneden eller mer inn under begrepet mobbing. Det betyr ikke at det er uvesentlig at noen elever også opplever å bli plaget en sjelden gang. Dette er også selvsagt forhold som det er viktig at den enkelte skole tar tak i. Det er også begrunnelsen for at en velger å inneha dette svaralternativet i Elevundersøkelsen, slik at dette forholdet også blir synliggjort.

Prosentandelen elever som har oppgitt å ha blitt mobbet overhodet, inkludert dem som har oppgitt alternativet "en sjelden gang", er nedenfor vist for årene 2005 til 2010.

- 2005: 24,7 %
- 2006: 23,8 %
- 2007: 23,2 %
- 2008: 24,0 %
- 2009: 23,6 %
- 2010: 23,6 %

For å vise helheten når det gjelder elevers opplevelse av å ha blitt plaget på skolen, har vi også tatt med gruppen som oppgir "en sjelden gang". Vi ser av tallene at den svake økningen fra 2007 til 2008 nå er redusert noe. Selv om tallene fra 2005 til 2010 viser en nedgang 1,1 prosentpoeng, så kan dette ikke direkte sammenlignes fordi en endret spørsmålene i undersøkelsen fra og med 2007. Tallene fra 2007 til 2010 viser kun mindre variasjoner.

Tabell 13 viser svarfordelingen for samlet elevgruppe i 2007, 2008, 2009 og 2010. Vi ser en svak nedgang i gruppen som oppgir flere ganger i uken, mens omtrent en gang i uken forblir uendret. Vi får en svak økning i de som opplever seg mobbet 2 eller 3 ganger i uken og gruppen som svarer ikke i det hele tatt forholder seg stabil.

Tabell 13: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Prosent, samlet elevgruppe.

Samlet elev-gruppe	2007	2008	2009	2010
Flere ganger i uken	3,30	3,50	3,32	3,15
Omtrent 1 gang i uken	1,80	1,90	1,87	1,88
2 eller 3 ganger i måneden	2,90	3,20	3,25	3,39
En sjelden gang	15,20	15,40	15,10	15,20
Ikke i det hele tatt	76,80	76,00	76,37	76,39
	100,0	100,0	100,0	100,0
ES 07-10 ⁸	0,013			

Kilde: Oxford Research AS

Tallene for 2009 og 2010 er svært sammenfallende, men vi vil peke på at det er en liten reduksjon i andelen elever som mener de blir mobbet "flere ganger i uken". Dette faller sammen med en liten økning i andelen elever som opplever å bli mobbet "2 eller 3 ganger i måneden" og "en sjelden gang". Overnevnte trender kan tyde på at det samlet sett, for alle elever som har besvart Elevundersøkelsen, er en svak nedgang i mobbing som skjer "flere ganger i uken", men det har blitt en svak økning i mobbing som skjer "2 eller 3 ganger i måneden" og "en sjelden gang".

Tallene for dem som mener seg mobbet holder seg stabile de siste fire årene, endringene er små og gir ikke utslag i signifikante effektstørrelser. Alle resultater må derfor tolkes med forsiktighet.

I analysene har vi skilt mellom 5. - 7. trinn, ungdomstrinnet(8.- 10. trinn) og videregående skole, dette for å få frem eventuelle forskjeller mellom de ulike utdanningsnivå.

Tabell 14: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Prosent, 5. 7. trinn.

5.-7.trinn	2007	2008	2009	2010
Flere ganger i uken	3,05	3,14	3,20	3,20
Omtrent 1 gang i uken	2,50	2,67	2,68	2,71
2 eller 3 ganger i måneden	3,77	4,13	4,19	4,07
En sjelden gang	18,98	19,46	19,25	18,94
Ikke i det hele tatt	71,70	70,61	70,68	71,08
	100,0	100,0	100,0	71,1
ES 07-10 ⁹	-0,005			

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 14 viser en liten reduksjon fra 2009 til 2010 i andelen elever på 5.-7. trinn som rapporterer at de blir mobbet "2 eller 3 ganger i måneden" og "En sjelden gang". Dette faller sammen med en økning i andelen elever som "ikke i det hele tatt" opplever seg mobbet. Endringene er minimale, ingen signifikant effect size og det er mest nærliggende å tolke dette som tilfeldige variasjoner.

Tabell 15: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Prosent, 8.- 10. trinn.

8. 10 trinn	2007	2008	2009	2010
Flere ganger i uken	4,05	4,57	4,30	4,00
Omtrent 1 gang i uken	1,76	1,85	1,83	1,87
2 eller 3 ganger i måneden	3,04	3,19	3,26	3,34
En sjelden gang	15,32	15,37	15,39	15,70
Ikke i det hele tatt	75,84	75,02	75,23	75,08
	100,0	100,0	100,0	100,0
ES 07-10 ¹⁰	0,006			

Kilde: Oxford Research AS

⁸ Effect size 2007- 2010

⁹ Effect size 2007- 2010

¹⁰ Effect size 2007- 2010

Tabell 15 viser at for ungdomstrinnet er det en svak nedgang, spesielt for de som oppgir å bli mobbet "flere ganger i uken". Dette faller sammen med en økning i gruppen som opplever å bli mobbet "en sjelden gang". Videre ser vi en økning i gruppen som opplever å bli mobbet "omtrent 1 gang i uken" og en liten reduksjon i gruppen som svarer at de "ikke i det hele tatt" blir mobbet. Effect size er ikke signifikant.

Tabell 16: Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene? Prosent, Videregående skole..

VGS	2007	2008	2009	2010
Flere ganger i uken	2,63	2,71	2,44	2,21
Omtrent 1 gang i uken	1,06	1,08	1,03	1,01
2 eller 3 ganger i måneden	1,96	2,28	2,25	2,71
En sjelden gang	11,28	10,88	10,61	10,74
Ikke i det hele tatt	83,08	83,05	83,67	83,33
	100,0	100,0	100,0	100,0
ES 07-10 ¹¹	0,001			

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 16 viser at for videregående skole er det svake reduksjoner i andelen elever som opplever å bli mobbet "flere ganger i uken" og "omtrent en gang i uken". Det er en økning i andelen elever som opplever å bli mobbet "2 eller 3 ganger i måneden" og "en sjelden gang", mens det er en liten reduksjon i gruppen som svarer at de "ikke i det hele tatt" blir mobbet. Effekt size er ikke signifikant.

6.1.1 Hvem opplever elevene seg mobbet av?

Vi laget en egen inndeling av hvem som faller inn under begrepet mobbing. Vi delte inn variabelen "Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene" i to deler: 1) De som opplever seg mobbet "En sjelden gang" eller "Ikke i det hele tatt" og 2) "2 eller 3 ganger i måneden", "Omtrent en gang i uken" og "Flere ganger i uken". De som faller inn under kategori 1 blir i motsetning til de som faller inn under kategori 2, ikke utsatt for alvorlig, systematisk mobbing. Elevene i kategori 2 utgjorde i 2007 8 prosent og i 2010 8,4 prosent.

Vi gjennomførte en analyse der vi så på hvem elevene i kategori 2 opplever seg mobbet av og de ulike kategoriene er:

- Elever i gruppen/klassen
- Andre elever på skolen
- En eller flere lærere
- Andre voksne på skolen

Spørsmålene er ikke gjensidig utelukkende og elevene kan dermed krysse av for flere alternativer.

Vi kjørte analysen i to tidsrom: 2007 og 2010 og Tabell 17 viser hvordan elevene i kategori 2 fordeler seg på de ulike kategoriene for "mobbere". Det er viktig å poengtere at som vist i "Notatet om mobbing og diskriminering" (Oxford Research 2010) er det ingen negativ utvikling med hensyn til mobbing på skolen. Tallene her er svært stabile både mellom fylker og over tid (2007-2010) For elevene som blir mobbet, altså de i kategori 2, ser vi imidlertid en økning i fra 2007 til 2010 for alle kategoriene av "mobbere". Vi ser for eksempel at de som opplever seg mobbet av en eller flere lærere og av andre voksne på skolen har økt med over 10 prosentpoeng. Tabell 17 og overnevnte sier ikke noe om endringer i mobbefrekvens men hvem elevene som mobbes opplever å bli mobbet av.

I rangert rekkefølge ser vi at elever i klassen/gruppen er de som flest elever i kategori 2 (de som blir mobbet) opplever seg mobbet av. Deretter kommer andre elever på skolen. Så kommer en eller flere lærere og til slutt andre voksne på skolen.

Når det gjelder signifikantesting av forskjellene mellom år 2007 og 2010 henviser vi til Tabell 3: Konfidensintervall ved 95 % sikkerhet. Tabellen viser at for totalutvalget har vi et konfidensintervall på 0,13 prosent. Det vil si at tallene i Tabell 17 med 95 prosent sikkerhet ligger innenfor $\pm 0,13$ prosent. Alle tallene er signifikante testet med Kji-kvadrat-test. Det beste hadde vært å teste kraften i forskjell mellom 2007 og 2010 med effect size-test. Da kunne vi sagt noe også om betydningen av endringen. Det er et lite problem at med så store datasett blir nærmest alt signifikant. Vi kan imidlertid ikke si noe om hvor kraftig endringen er fordi man ikke kan beregne gjennomsnitt på en to-delt variabel og gjennomsnittsverdien er nødvendig for å beregne effect size. En to-delt variabel, eller en dikotom

¹¹ Effect size 2007- 2010

variabel er en variabel med to verdier som i seg selv ikke har noen betydning men bare skiller mellom to grupper. Et klassisk eksempel på dikotom variabel er kjønn som deles inn i kvinner og menn. I denne un-

dersøkelsen har vi for eksempel delt den opprinnelige mobbevariabelen (Er du blitt mobbet på skolen de siste månedene?) inn som beskrevet i avsnitt 6.1.1

Tabell 17: Elever som opplever seg mobbet 2 eller 3 ganger i måneden eller mer: Hvem opplever de seg mobbet av. Hele utvalget.

		2007	2010	Differanse 2007-2010
Blir du mobbet av... elever i gruppa/klassen?	Flere ganger i uken	28,0 %	29,1 %	
	Omtrent 1 gang i uken	15,2 %	15,4 %	
	2 eller 3 ganger i måneden	19,9 %	26,5 %	
	sum	63,1 %	71,0 %	7,89
Blir du mobbet av... andre elever på skolen?	Flere ganger i uken	24,0 %	23,4 %	
	Omtrent 1 gang i uken	12,8 %	11,4 %	
	2 eller 3 ganger i måneden	19,0 %	24,6 %	
	sum	55,9 %	59,4 %	3,51
Blir du mobbet av... en eller flere lærere?	Flere ganger i uken	18,1 %	19,5 %	
	Omtrent 1 gang i uken	4,4 %	5,3 %	
	2 eller 3 ganger i måneden	7,5 %	15,3 %	
	sum	30,0 %	40,0 %	10,05
Blir du mobbet av... andre voksne på skolen?	Flere ganger i uken	16,0 %	17,5 %	
	Omtrent 1 gang i uken	3,0 %	3,8 %	
	2 eller 3 ganger i måneden	5,6 %	13,5 %	
	sum	24,6 %	34,8 %	10,16

Kilde: Oxford Research AS

6.1.2 Mobbing på skoler med varierende andel minoritetsspråklige elever.

Videre har vi sett på frekvensen av mobbing på skoler med varierende andel av minoritetsspråklige elever, målt som andelen elever som mottar særskilt undervisning i norsk. Inndelingen har vært som følger:

- 1) 0 % - 5 %
- 2) 5,01 % - 10 %
- 3) 10,01 % - 15 %
- 4) 15,01 % eller mer

I analysen bruker vi fremdeles vår to- delte mobbevariabel som er beskrevet i avsnitt 6.1.1 og tallene fremstilles i Tabell 18. Ut fra tabellen ser vi at andelen som opplever seg mobbet 2 eller tre ganger i uken eller mer forholder seg konstant opp til og med 15 prosent minoritetsspråklige elever på skolen. Når andelen minoritetsspråklige elever blir over 15 prosent ser mobbefrekvensen ut til å øke noe. Vi kan ikke uten videre sammenlikne årets tall med fjorårets på grunn av ulike analysemetoder, men vi kan sammenlikne skoler med mer enn 15 prosent minoritetsspråklige elever fordi denne gruppen er lik i fjor og i år. I fjor hadde disse skolene en andel på 10,4 prosent av elever som opplevde seg mobbet 2-3 ganger i måneden eller mer. I år har denne andelen økt til 11,3 prosent. Vi får altså en økning fra i fjor på 0,9 prosentpoeng av gruppen elever som opplever seg mobbet 2-3 ganger i måneden eller mer, på skoler med mer enn 15 prosent fremmedspråklige elever. Signifikantesting på data fra denne analysen ble utført på samme måte som beskrevet for analysen i 6.1.1 og de samme argumentene gjelder også her angående Effect size målinger.

Tabell 18: Andelen elever som blir mobbet 2 eller 3 ganger i måneden eller mer sett i forhold til andelen minoritetsspråklige elever på skolen

	0-5 prosent	5,01-10 prosent	10,01-15 prosent	Mer enn 15,01 prosent
Blir mobbet på skolen 2-3 ganger i måneden eller mer	9,3 %	9,3 %	9,5 %	11,3 %

Kilde: Oxford Research AS

6.1.2.1 Sammenlikning mellom 5.-7. trinn og 8.-10. trinn

I følgende avsnitt skal vi se på om det er noen forskjell på 5.-7.trinn og 8.-10. trinn i forhold til mobbing med variert andel minoritetsspråklige elever. Vi deler nå variabelen "Andelen minoritetsspråklige elever" inn i to grupper:

1. Skoler med 0-15 prosent minoritetsspråklige elever
2. Skoler med mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever

For å se på signifikante forskjeller mellom trinnene har vi utført to One Way Anova- tester (Bonferonni og Duncan)¹². For å se på forskjeller i mobbefrekvens per trinn i forhold til variert andel minoritetsspråklige elever, har vi gjennomført Kji- kvadrattest.

Skoler med mindre enn 15 prosent minoritetsspråklige elever:

5.- 7.-trinn skiller seg signifikant fra hverandre og fra 8.-10. trinn. Det er ikke signifikante forskjeller i mobbefrekvensen mellom 8.- 10. trinn.

Dette betyr at det er signifikant mer mobbing på 5.- 7. trinn, enn det er på 8.-10. trinn på skoler med mindre enn 15 prosent minoritetsspråklige elever.

Skoler med mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever:

Her er det kun 5. trinn som skiller seg fra alle de andre trinnene med signifikant høyere mobbefrekvens, men tester viser at også 6. trinn skiller seg ut med signifikant høyere mobbefrekvens enn 9. trinn. Mellom de øvrige trinnene er det ingen forskjell på skoler med mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever.

Sammenlikning horisontalt

Tabell 19 viser at når vi sammenlikner endring i mobbefrekvens mellom skoler med mindre enn 15 prosent og mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever, ser vi et mønster. Vi ser kun signifikant endring i mobbefrekvens på 5.- 7. trinn, mens vi ser ingen signifikant endring i mobbefrekvens på 8.- 10. trinn.

Vi ser at 5. trinn utpeker seg med 4,5 prosentpoeng økt mobbing på skoler med mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever. 6. og 7. trinn viser en økning på henholdsvis 1,7 og 1,5 prosentpoeng.

¹² Disse testene er brukt som signifikantesting mellom grupper, i hele kapittel 6.

Overnevnte kan tyde på at andelen minoritetsspråklige elever medfører økt mobbing på skolen. Det er imidlertid viktig å poengtere at det er en høyst usikker konklusjon uten å ha kontrollert for andre faktorer. Overnevnte resultater kan likevel være et utgangspunkt som gir grunnlag for en dypere analyse der man kontrollerer også for andre faktorer man vet kan tenke har en innvirkning på mobbing, som for eksempel trygghet og elevens relasjon med lærerne.

Tabell 19: Elever på 5.-10. trinn som blir mobbet på skolen 2-3 ganger i måneden eller mer

	Mindre enn 15 prosent minoritetsspråklige elever	Mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever	To sidig kji-kvadrat test ¹³
5.trinn	11,5 %	16,0 %	,000
6.trinn	10,1 %	11,5 %	,004
7.trinn	8,5 %	10,1 %	,000
8.trinn	9,2 %	9,6 %	,447
9.trinn	9,5 %	8,8 %	,281
10.trinn	9,1 %	10,0 %	,083

Kilde: Oxford Research AS

6.2 Trend knyttet til uro

Elevundersøkelsen har tre spørsmål knyttet til uro som var felles for samlet elevgruppe.

- Spm 1: Må lærerne bruke mye tid på å få ro i klassen?
- Spm 2: Forstyrrer du andre elever når de arbeider?
- Spm 3: Blir du forstyrret av at andre elever lager bråk og uro i arbeidsøktene?

Spørsmålene har vært inkludert i undersøkelsen siden 2007. I tidligere undersøkelser er det ikke sammenlignbare spørsmål. Vi registrerer at nedgangen i andel elever, som opplever at lærerne "svært ofte eller alltid" må bruke tid på å få ro i klassen (spm. 1) blir redusert med 2,8 prosentpoeng fra 2007 til 2010.

- 2007: 14,9 %
- 2008: 15,4 %
- 2009: 14,1 %

¹³ Signifikanstesting, 0,004 = 4 prosent usikkerhet hvorvidt det er noen forskjell mellom mindre enn 15 prosent og mer enn 15,01 prosent minoritetsspråklige elever på skolen.

- 2010: 12,1 % (Effect size 2007-2010= -0,145)

Vi ser at effect size- verdien er svak og endringen fra i fra 2007 til 2010 er sannsynligvis ikke mulig å observere i realiteten.

I Tabell 20 og Tabell 21 nedenfor ser vi elevenes fordeling på spm. 2 og spm. 3.

Tabell 20: Forstyrrer du andre elever når de arbeider? Prosent, samlet elevgruppe.

Samlet elev-gruppe	2007	2008	2009	2010
Svært ofte eller alltid	4,70	4,69	4,50	3,99
Ofte	5,20	5,17	5,07	4,73
Av og til	24,50	23,12	22,96	20,25
Sjelden	47,70	47,60	48,25	48,48
Aldri	17,90	19,42	19,22	22,54
	100,0	100,0	100,0	100,0
ES 07-10 ¹⁴	-0,204			

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 21: Blir du forstyrret av at andre elever lager bråk og uro i arbeidsøktene? Prosent, samlet elev-gruppe.

Samlet elev-gruppe	2007	2008	2009	2010
Svært ofte eller alltid	11,10	11,98	11,45	10,52
Ofte	18,60	18,88	18,44	18,12
Av og til	38,10	37,44	37,51	37,03
Sjelden	24,00	23,53	24,36	25,83
Aldri	8,20	8,16	8,25	8,49
	100,0	100,0	100,0	100,0
ES 07-10 ¹⁵	-0,043			

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 20 viser at når det gjelder elevenes mening om de forstyrrer andre elever når de arbeider, ser endringene ut til å fortsette samme trend som i 2009. Vi ser nedgang både i gruppen som svarer at de "svært ofte eller alltid" forstyrrer andre elever, de som "ofte" forstyrrer og de som "av og til" forstyrrer. Vi ser også en markant økning i gruppen som "aldri" forstyrrer andre elever og en liten økning i de som mener at de sjelden forstyrrer. Vi ser også at end-

¹⁴ Effect size 2007- 2010

¹⁵ Effect size 2007- 2010

ringene i fra 2007 er signifikante(Effect size), dette tyder på at overnevnte endring er en reell og ikke tilfeldig.

Tabell 21 understøtter resultatene i Tabell 20.

Vi ser også her en nedgang i gruppene som "svært ofte eller alltid, "ofte" og "av og til" opplever seg forstyrret av andre elever. Vi ser videre en økning i gruppene som "sjelden" og "aldri" opplever seg forstyrret. Effect size slår dog ikke ut som signifikant på dette spørsmålet.

Overnevnte resultater kan tyde på en trend der færre opplever at de forstyrrer andre elever når de arbeider og færre opplever å bli forstyrret av andre når de arbeider.

Samlet sett, på spørsmålene rundt uro, ser det ut til å være en trend i retning av at færre opplever at lærerne må bruke tid på å få ro i klassen, færre mener de forstyrrer andre og færre opplever å bli forstyrret av andre.

6.2.1 Sammenlikning mellom 8.-10. trinn og Vg1

I denne delen skal vi sammenlikne fra 8. trinn til Vg1 i forhold til de tre spørsmålene som omhandler uro i klassen. For hvert spørsmål skal vi ta for oss prosentvise fordelinger på hvert trinn og se på signifikante forskjeller og effect size(ES) mellom trinnene.

6.2.1.1 Spm 1: Må lærerne bruke mye tid på å få ro i klassen?

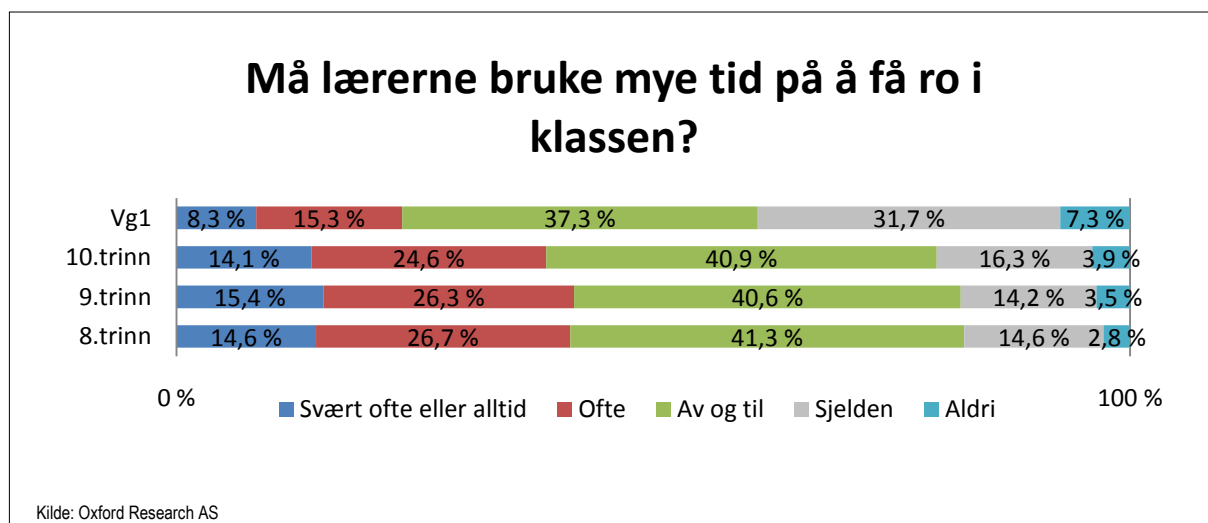
Figur 112 nedenfor viser hvordan de fire trinnene fordeler seg på spørsmålet. Vg1 og 10. trinn er signifikant forskjellige fra 8. og 9. trinn, mens sistnevnte to er tilnærmet like. Vi ser at elevene på 9. trinn opplever at lærerne må bruke lengst tid. Her svarer om lag 42 prosent av elevene at lærerne svært ofte eller alltid må bruke mye tid på å få ro i klassen.

På Vg1 svarer 24 prosent det samme, og forskjellen på 18 prosentpoeng gir et svakt ES- utslag på 0,46.

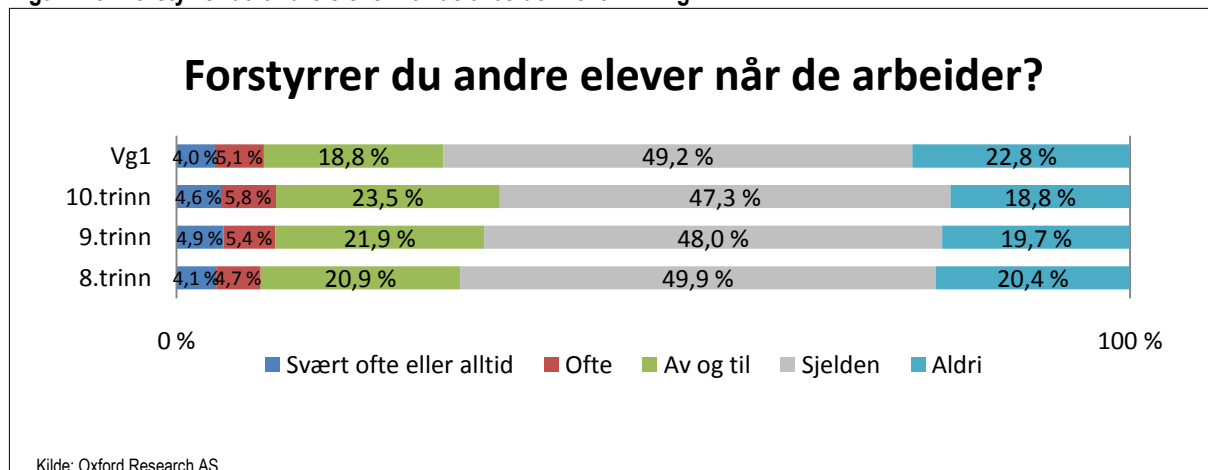
6.2.1.2 Spm 2: Forstyrrer du andre elever når de arbeider?

Figur 113 nedenfor viser trinnenes fordeling på spørsmålet og her er samtlige trinn signifikant forskjellige fra hverandre. Vi ser at i hvilken grad elevene opplever de forstyrrer andre, stiger fra 8. til 10. trinn for så å synke på Vg1. På dette spørsmålet kommer 10. trinn dårligst ut der 34 prosent av elevene svarer at svært ofte eller alltid/oftefte/av og til mener de forstyrrer andre når de arbeider. 28 prosent svarer de samme på Vg1 og forskjellen på 6 prosentpoeng gir et meget svakt utslag i ES på 0,12 noe som kan tyde på at ulikheten er så ubetydelig at den antakelig ikke vil være observerbar i realiteten.

Figur 112: Må lærerne bruke mye tid på å få ro i klassen? 8. trinn- Vg1

Figur 113: Forstyrrer du andre elever når de arbeider? 8. trinn- Vg1

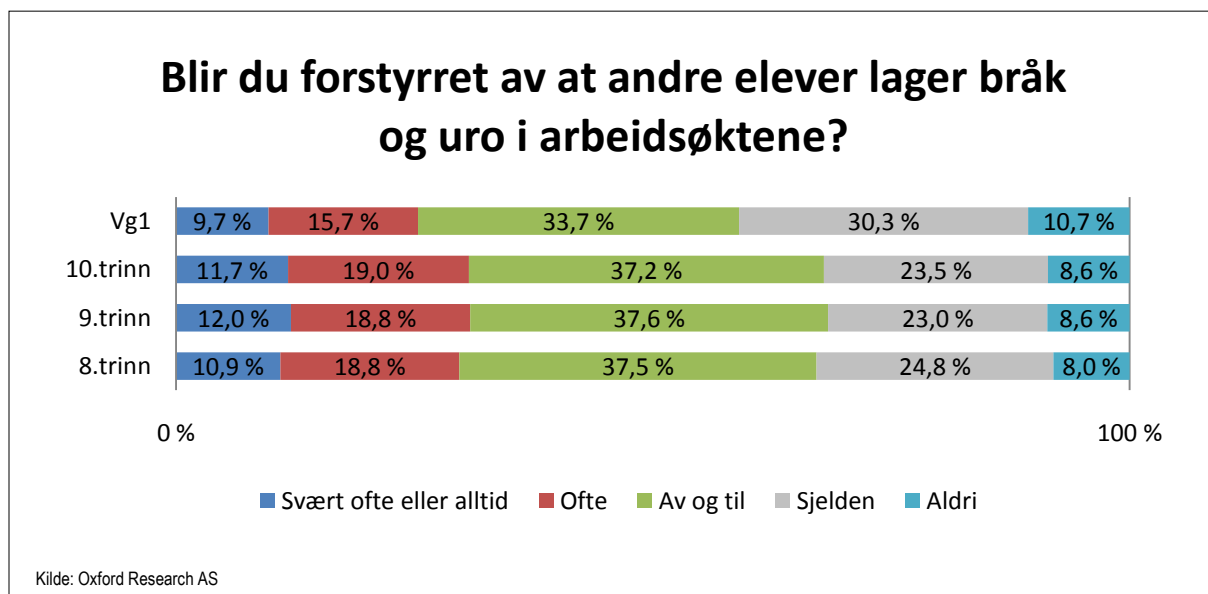

6.2.1.3 Blir du forstyrret av at andre elever lager bråk og uro i arbeidsøktene?

På dette spørsmålet er alle trinn signifikant forskjellige fra hverandre, bortsett fra 9. og 10. trinn som er tilnærmet like. På 9. trinn svarer 68 prosent av elevene at de svært ofte eller alltid/ofte/av og til blir

forstyrret av andre elever, mens 59 prosent svarer det samme på Vg1. Forskjellen på 9 prosentpoeng gir en ubetydelig ES på 0,17 som tyder på at forskjellen mellom de to trinnene sannsynligvis ikke vil være observerbar i realiteten.

Figur 114: Blir du forstyrret av at andre elever lager bråk og uro i arbeidsøktene? 8. trinn- Vg1

6.3 Diskriminering

I Elevundersøkelsen stilles det spørsmål til elevene på ungdomstrinnet og i videregående skole om de opplever å ha blitt diskriminert av ulike grunner som kjønn eller nasjonalitet.

Tabell 22: Er du blitt utsatt for urettferdig behandling/diskriminering på skolen på grunn av nasjonalitet? Prosent, 8.-10. trinn og VGS

Ungdomstrinn + VGS	2007	2008	2009	2010
Flere ganger i uken	2,17	2,71	2,20	2,07
Omtrent 1 gang i uken	0,59	0,73	0,60	0,63
2 eller 3 ganger i måneden	1,53	1,80	1,80	2,09
En sjelden gang	4,98	6,35	4,96	5,27
Ikke i det hele tatt	90,74	88,41	90,43	89,93
Total	100,0	100,0	100,0	100,0
ES 07-10 ¹⁶	0,024			

Kilde: Oxford Research AS

Som vist i Tabell 22, ser vi små endringer fra fjoråret, men nevner likevel en liten reduksjon i de som opplever diskriminering ofte og en liten økning i de som opplever seg diskriminert "2 eller 3 ganger i måneden" og "en sjelden gang". Vi har et meget svakt utslag på effect size på 0,024.

Tabell 22 viser videre at vi har hatt små endringer siden 2007 og hvis vi summerer prosentandeler elever som har blitt diskriminert 2 eller 3 ganger i måneden eller mer, ser vi en økning på 0,5 prosentpoeng fra 2007-2010. Endringene er dog små og retningsstabile i fra år til år.

Tabell 23 viser utviklingen fra 2007 til 2010 i forhold til hvem elever som opplever urettferdig behandling/diskriminering 2 eller 3 ganger i måneden eller mer, opplever seg diskriminert av. Prosentfordelingene for årene 2007 og 2010 vises i vedlegg 3, og det er ingen av gruppene som skiller seg ut som typisk diskriminerende.

For de som opplever diskriminering ser vi av tabellen nedenfor at vi har fått en generell økning i avkrysningen på alle gruppene. For 2010 tyder tallene som vises i tabellen på at elevene som krysser av for at de blir diskriminert av elever i klassen også blir diskriminert av andre elever, en eller flere lærere og andre voksne på skolen.

Tabell 23: Hvem opplever elevene seg diskriminert av? 2007-2010

	diskriminert/urettferdig beh. av elever i gruppa/klassen 2 eller 3 ganger i mnd eller mer	diskriminert/urettferdig beh. av andre elever på skolen 2 eller 3 ganger i mnd eller mer	diskriminert/urettferdig beh. av en eller flere lærere 2 eller 3 ganger i mnd eller mer	diskriminert/urettferdig beh. av andre voksne på skolen 2 eller 3 ganger i mnd eller mer
2007	48,9 %	48,9 %	53,2 %	48,6 %
2010	53,1 %	53,5 %	55,2 %	52,2 %
Endring	4,2 %	4,6 %	2,1 %	3,6 %

Kilde: Oxford Research AS

¹⁶ Effect size 2007- 2010

6.3.1 Sammenlikning mellom 8.-10. trinn og Vg1

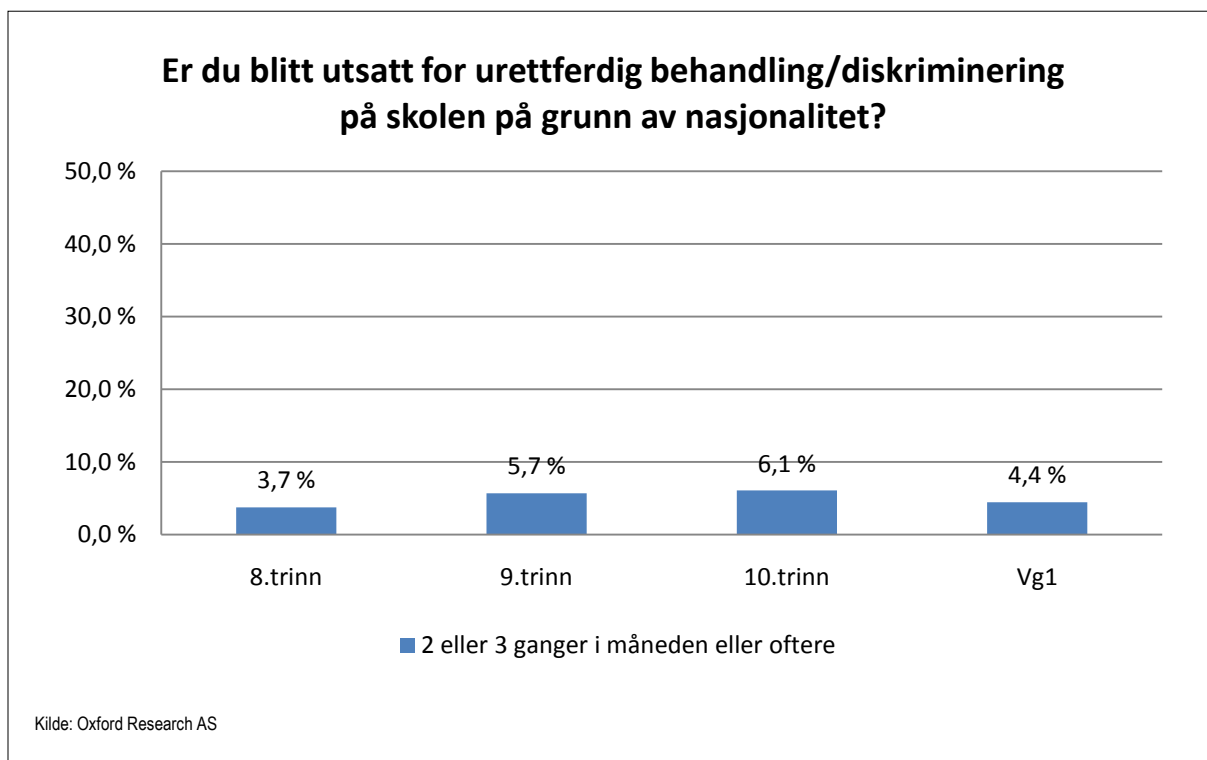
I denne delen skal vi undersøke videre på spørsmålet Er du blitt utsatt for urettferdig behandling/diskriminering på skolen på grunn av nasjonalitet? Vi skal se på forskjellen mellom 8.trinn- Vg1.

I denne delen kan vi ikke beregne effect size fordi vi jobber med to-delte variabler(se forklaring av snitt 6.1.1)

Figur 115 fremstiller prosentvis fordeling på spørsmålet fordelt på de ulike trinnene som undersøkes. Vi ser her kun på prosentandelen som opplever urettferdig behandling/diskriminering 2 eller 3 ganger i måneden eller oftere.

Av de fire trinnene som undersøkes er det på 10. trinn vi finner den høyeste andelen på 6,1 prosent elever. Den laveste andelen på 3,7 prosent finner vi på 8. trinn. Forskjellene mellom alle trinnene er signifikante og graden av diskriminering på grunn av nasjonalitet ser ut til å øke fra 8.- til 10. trinn, for så å synke igjen på Vg1. Forskjellen mellom 10. trinn og 8. trinn gir en ES- verdi på 0,11. Dette er en meget svak forskjell som sannsynligvis ikke vil være observerbar i skolemiljøet.

Figur 115: Elever på 8.tr-Vg1 som har opplevd urettferdig behandling/diskriminering 2 eller 3 ganger i mnd eller mer

6.3.1.1 Hvem opplever elevene på 8. trinn- Vg1 seg urettferdig behandlet/diskriminert av?

Figur 116 nedenfor viser hvem elevene, som blir diskriminert 2 eller 3 ganger i måneden eller mer, opplever at diskriminerer dem eller behandler dem urettferdig på grunn av nasjonalitet.

Diskriminert/urettferdig behandlet av elever i gruppa/klassen

På dette spørsmålet er det 8. trinn som kommer best ut og som skiller seg signifikant fra alle de andre trinn vi undersøker. 9. og 10. trinn skiller seg også signifikant fra hverandre, mens Vg1 kun skiller seg signifikant fra 8. trinn. Dette betyr at det er små forskjeller på 9. trinn- Vg1 i forhold til graden av diskriminering fra medelever i gruppa/klassen.

Det som er viktig er forskjellen mellom 8. trinn og 10. trinn på 17 prosentpoeng. Dette betyr at det er 17 prosentpoeng flere elever som opplever diskriminering, på grunn av nasjonalitet, av medelever på 10. trinn enn på 8. trinn

Diskriminert/urettferdig behandlet av andre elever på skolen

På dette spørsmålet er det signifikante forskjeller mellom alle trinn, bortsett fra mellom 10. trinn og Vg1 som vi også ser er veldig like.

Vi ser at av de elever som opplever diskriminering 2 eller 3 ganger i måneden eller mer, kommer også her 8. trinn best ut med lavest andel elever som opplever mobbing fra andre elever på skolen. Vg1 kommer dårligst ut og forskjellen mellom de to trinn er på 21 prosentpoeng, noe man må kunne si er en betydelig forskjell.

Diskriminert/urettferdig behandlet av en eller flere lærere

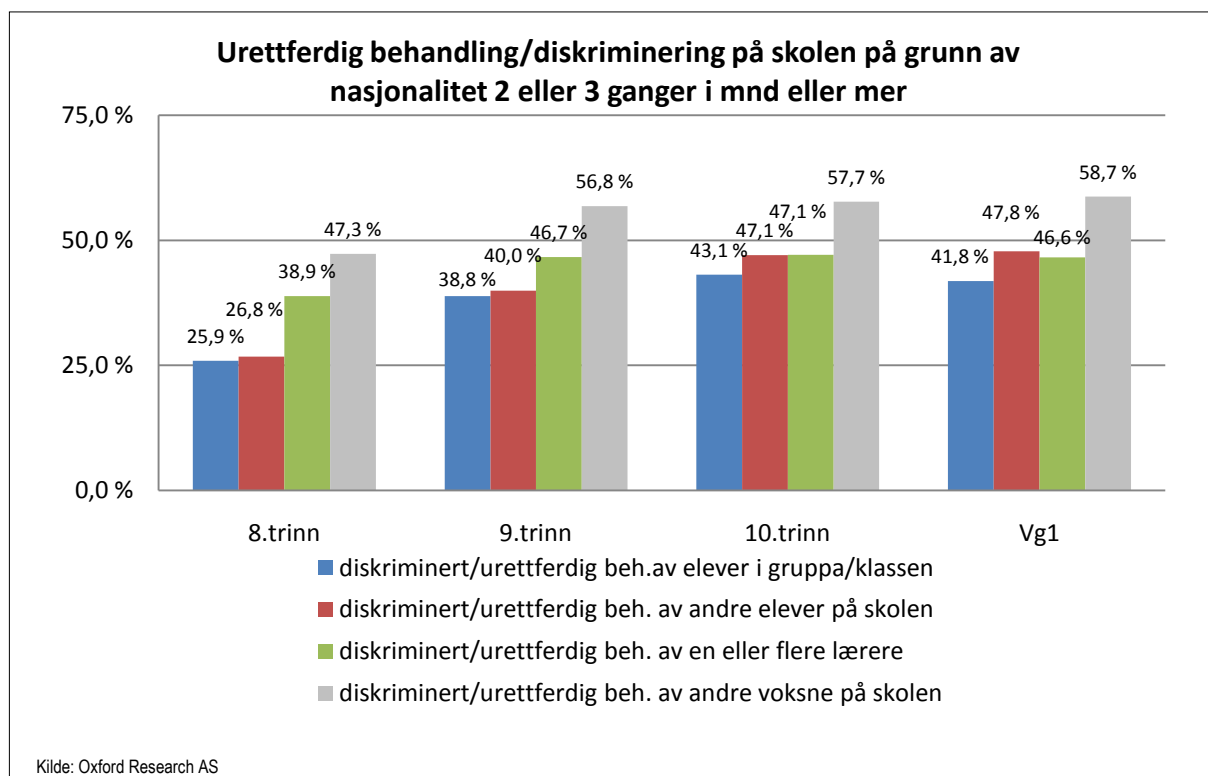
På dette spørsmålet er det kun 8. trinn som er signifikant forskjellig fra de andre trinnene. Vi ser at for elevene som opplever diskriminering på grunn av nasjonalitet, er det færre elever på 8. trinn som opplever diskriminering av en eller flere lærere enn på de andre trinnene vi undersøker. Størst forskjell ser vi mellom 10. trinn og 8. trinn på 8 prosentpoeng.

Diskriminert/urettferdig behandlet av andre voksne på skolen

Også på dette spørsmålet er det kun 8. trinn som skiller seg signifikant fra de andre. Vi ser også ut av figuren at elever som opplever diskriminering på de andre trinnene, svarer stabilt på dette spørsmålet.

Størst forskjell ser vi mellom 8. trinn og Vg1 på 11 prosentpoeng.

Figur 116: Hvem opplever elevene på 8. trinn- Vg1 at utsetter dem for urettferdig behandling/diskriminering?

Litteraturliste

- Bjørger, I. (1991). *Ansvar for egen læring*. Den profesjonelle elev og student. Trondheim: Tapir.
- Danielsen, I-J, Skaar, K., & Skaalvik, E. M. (2007). *De viktige få. Analyse av elevundersøkelsen 2007*. Kristiansand: Oxford Research.
- Danielsen, I-J, Garmannslund, P, Viblemo, T. E, E. M. Skaalvik (2009). *Elevene svarer! Analyse av Elevundersøkelsen 2009*. Kristiansand: Oxford Research.
- Darling, N. og Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative modell. *Psychological Bulletin*, 113, 487-496.
- Garmannslund, P. (2009). "Læreren og elevenes læring", Upublisert Ph.d avhandling, Universitet i Oslo.
- Garmannslund, P, Topland, B. (2010). *Notat vedrørende mobbing, uro og diskriminering i Elevundersøkelsen*. Kristiansand: Oxford Research.
- Goodenow, C. (1993). Classroom belonging among early adolescent students: Relationships to motivation and achievement. *Journal of Early Adolescence*, 3, 21-43.
- Kjærnsli, M., Lie, S., Olsen, R.V., Roe, A., Turmo, A. (2004). *Rett spor eller ville veier?* Norske elevers prestasjoner i matematikk, naturfag og lesing i PISA 2003. Universitetsforlaget.
- Klette, K. (2008). Når elevene får ansvaret for å forvalte egen ulykke. *Bedre skole*, nr. 1, ss. 9-13.
- Maehr, M. L. (1991). The psychological environment of the school: A focus for school leadership. *Advances in Educational Administration*, 2, 51-81.
- Olweus, D. (1977). Aggression and peer acceptance in adolescent boys : Two shortterm longitudinal studies on ratings. *Child Development*, 48, 1301-1313.
- Olweus, D. (1999). *Noen hovedresultater fra Det nye Bergensprosjektet mot mobbing og antisosial atferd*. Bergen: HEMIL-senteret.
- Roland, E. (2003). "Pluss 70 prosent mobbing". *Utdanning 2*, nr 3.
- Roland E. og Auestad G. (2009). *Seksuell orientering og mobbing*. Senter for atferdsforskning, Universitetet i Stavanger.
- Roland, E. og Olweus D. (1983). *Mobbing: bakgrunn og tiltak*. Kirke- og undervisningsdepartementet.
- Ryan, A. M., Pintrich, P. R., og Midgley, C. (2001). Avoiding seeking help in the classroom: Who and why? *Educational Psychology Review*, 13 (2), 93-114.
- Skog, O.J. (2004). *Å forklare sosiale fenomener*. En regresjonsbasert tilnærming. Gyldendal Akademisk.
- Skaalvik, S. og Skaalvik, E. M. (2005). Self-concept, motivational orientation, and help seeking behavior in mathematics: A study of adults returning to high school. *Social Psychology of Education*, 8, 285-302.
- Skaalvik, E. M. og Skaalvik, S. (2009). *Arbeidsplaner fremmer flere mål*. Trondheim, Pedagogisk institutt, NTNU.
- Skaar, K, Viblemo, T. E, Skaalvik, E. M.(2008). *Se den enkelte. Analyse av Elevundersøkelsen 2009*. Kristiansand: Oxford Research.
- Stortingsmelding nr 11 – 2008/2009.
- Tanaka, A., Murakami, Y., Okuno, T. og Yamauchi, H. (2001). Achievement goals , attitudes toward help seeking, and help-seeking behavior in the classroom. *Learning and Individual Differences*, 13 (1), 23-35.
- Unnever, J. og Cornell, D (2004). Middle school victims of bullying: Who reports being bullied? *Aggressive Behavior*, 30, 373-388.

Wigfield, A. J., Eccles, J. S., Schiefele, U., Roeser, R., & Davis-Kean, P. (2006). Development of achievement motivation. In W. Damon, & N. Eisenberg: *Handbook of Child Psychology; Vol 3, Social, Emotional, and Personality Development*. New York: Wiley.

Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation. A social cognitive perspective: i M. Boekaerts, P. R. Pintrich og M. Zeidner (red.): *Handbook of Self-Regulation* (ss.13-39). San Diego: Academic press.

Vedlegg

Vedlegg 1

Variablene som er analysert i dette kapitlet (Cronbachs alpha i parentes)

Trivsel med lærerne (alpha = .83)

Trives du sammen med lærerne dine?

Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene?

Er lærerne dine hyggelige mot deg?

Indre motivasjon (alpha = .86)

Jeg liker å arbeide med skolefagene.

Jeg liker å gjøre skolearbeid.

Jeg gleder meg til å gå på skolen.

Jeg liker de fleste skolefagene.

Innsats (alpha = .79)

Når jeg arbeider med skolefag, jobber jeg så hardt jeg kan.

Når jeg arbeider med skolefag, fortsetter jeg å jobbe selv om stoffet er vanskelig.

Prioriterer du å bruke tid på skolearbeidet (både arbeid i timene og lekser)?

Arbeidsplaner (alpha = .81)

Hvor ofte bruker du skriftlige planer i arbeidet med fagene?

Hvor ofte bruker du skriftlige planer når du er på skolen?

Kunnskap om mål (alpha = .68)

Vet du hva du skal lære i de ulike fagene?

Har læreren snakket om hva som kreves for å oppnå de ulike karakterene?

Vet du hva som kreves for å oppnå de ulike kompetansemålene?

Faglig støtte (alpha = .86)

Får du god støtte og hjelp av læreren hvis det er noe du ikke forstår?

Får du god hjelp og støtte av læreren hvis det er noe du ikke greier på egen hånd?

Får du støtte og hjelp i fagene når du trenger det... fra læreren?

Medbestemmelse (alpha = .90)

Får du være med på å bestemme hva det skal legges vekt på når arbeidet ditt skal vurderes?

I hvor mange fag får du være med på å...

lage arbeidsplaner (ukeplan, periodeplan, årsplan) i fagene?

velge mellom ulike oppgavetyper i fagene?

velge arbeidsmåter i fagene?

Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme hvordan dere skal arbeide med fagene?

Oppmuntrer lærerne til at elevene kan være med på å bestemme hvordan dere skal arbeide med fagene?

Trygghet (alpha = .72)

I skoletimene tør jeg å si hva jeg mener.

Jeg tør å spørre lærer om hjelp når det er noe jeg ikke forstår.

Faglig veiledning (alpha = .70)

Forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene?

Hvor ofte forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene?

Fysisk miljø (alpha = .90)

Er du fornøyd med følgende forhold på skolen?

- Luften i klasserommene
- Temperaturen i klaserommene
- Klasserommene ellers
- Lærebøker og utstyr
- Skolebibliotek
- Toaletter
- Garderobe og dusj
- Skolebygget
- Renhold/vasking
- Uteområdet

Arbeidsro (alpha = .72)

Det er god arbeidsro i timene?

Elevene er stille og hører etter når læreren snakker?

Blir du forstyrret av at andre elever lager bråk og uro i arbeidsøktene?

Jeg blir ofte forstyrret av andre elever når jeg arbeider på skolen.

Felles regelhåndtering (alpha = .85)

Lærerne på denne skolen reagerer på samme måte hvis elevene bryter reglene.

Lærerne på denne skolen har de samme reglene for elevenes oppførsel.

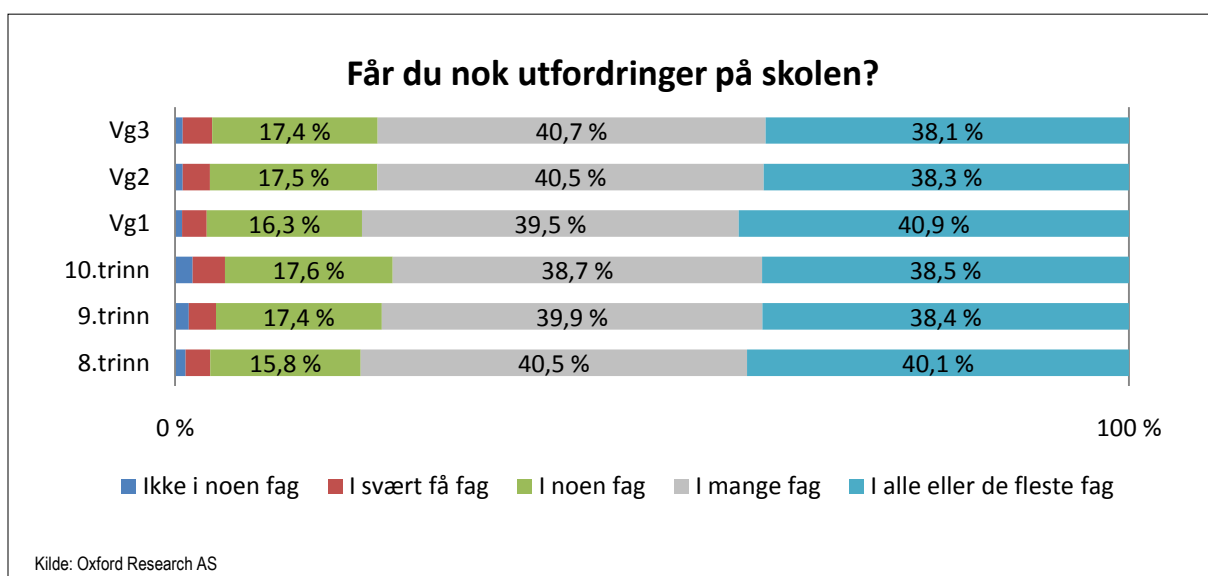
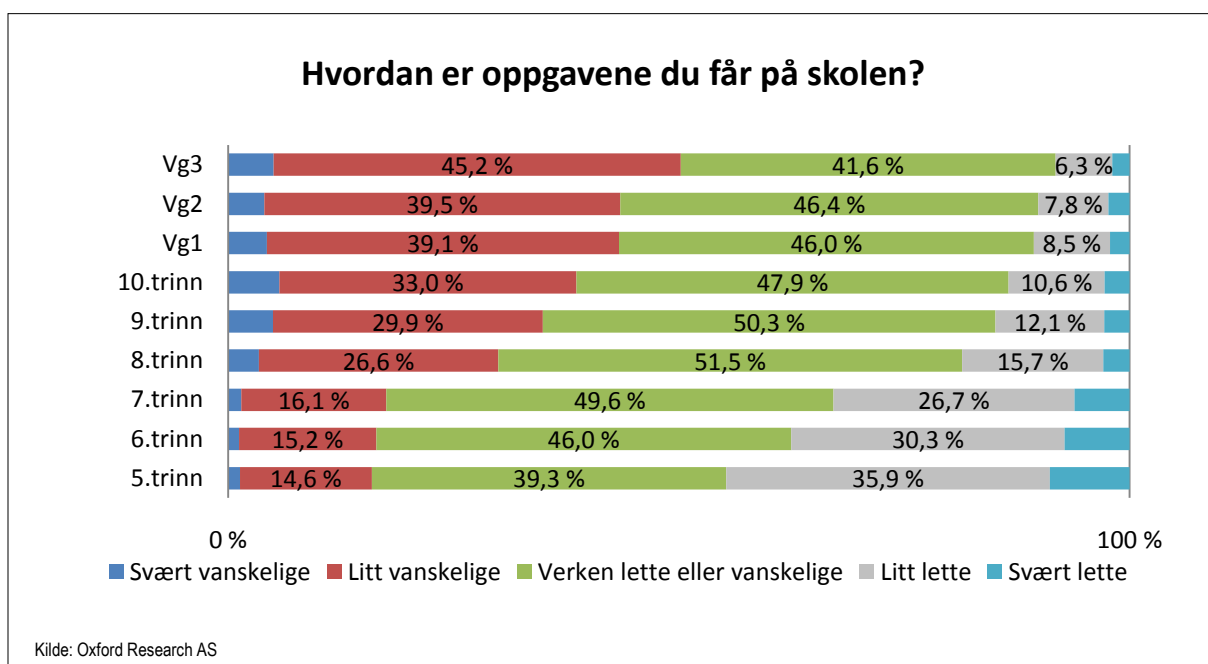
Vedlegg 2

Obligatoriske spørsmål og tilleggsspørsmål fra Elevundersøkelsen 2010 som ikke presenteres i skoleporten.

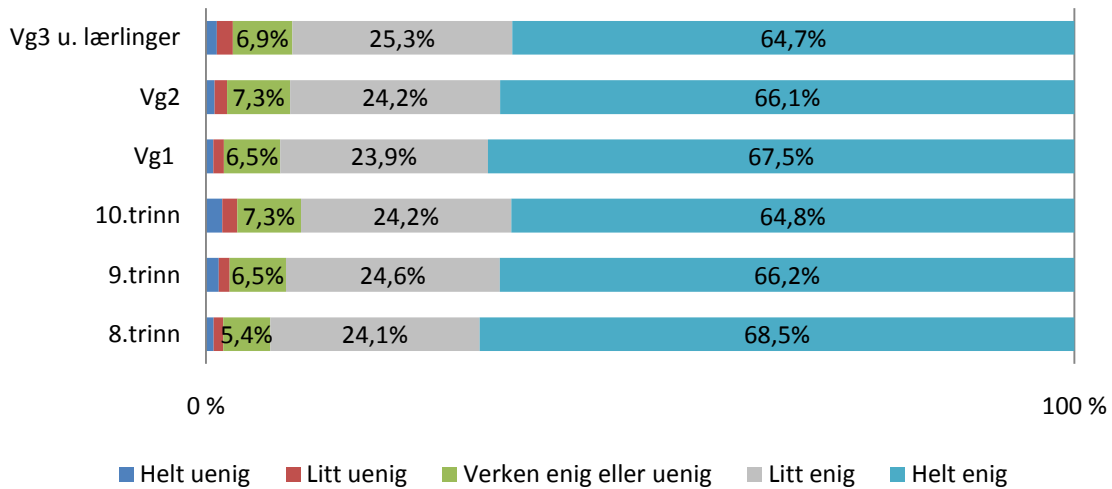
Alle analyser av spørsmålene presenteres grafisk i figurer som viser prosentvis fordeling av hele utvag-

let. Tilleggsspørsmålene som kalles indekser vil i tillegg presenteres med gjennomsnittsskår.

Spørsmål Motivasjon

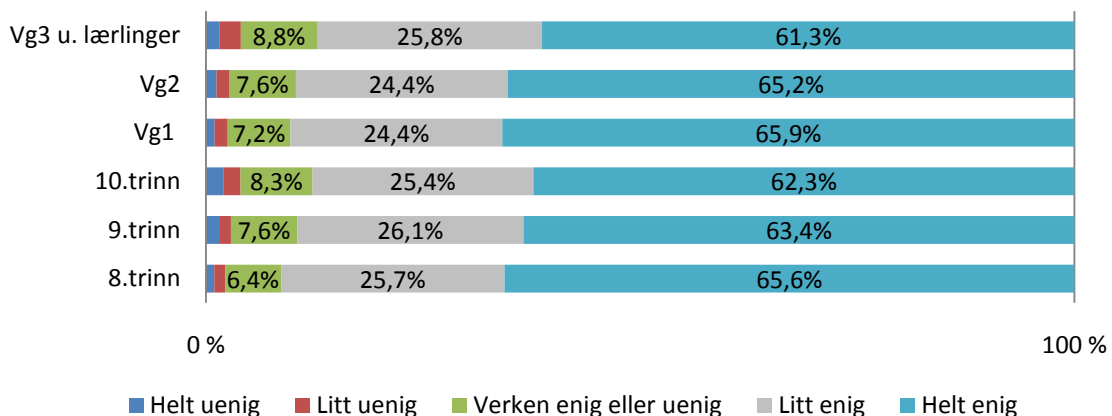

Jeg arbeider med skolefag for å øke mine jobbmuligheter

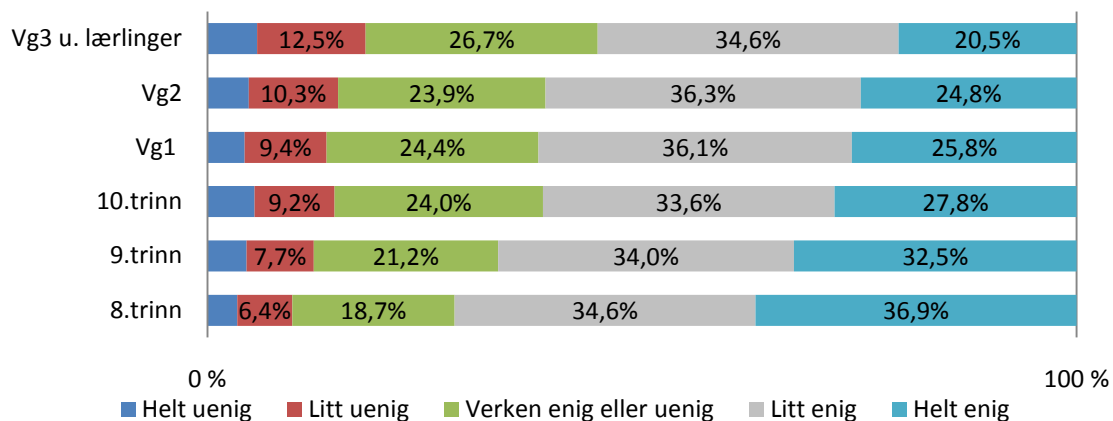

Kilde: Oxford Research AS

Jeg arbeider med skolefag for å få en trygg økonomisk framtid

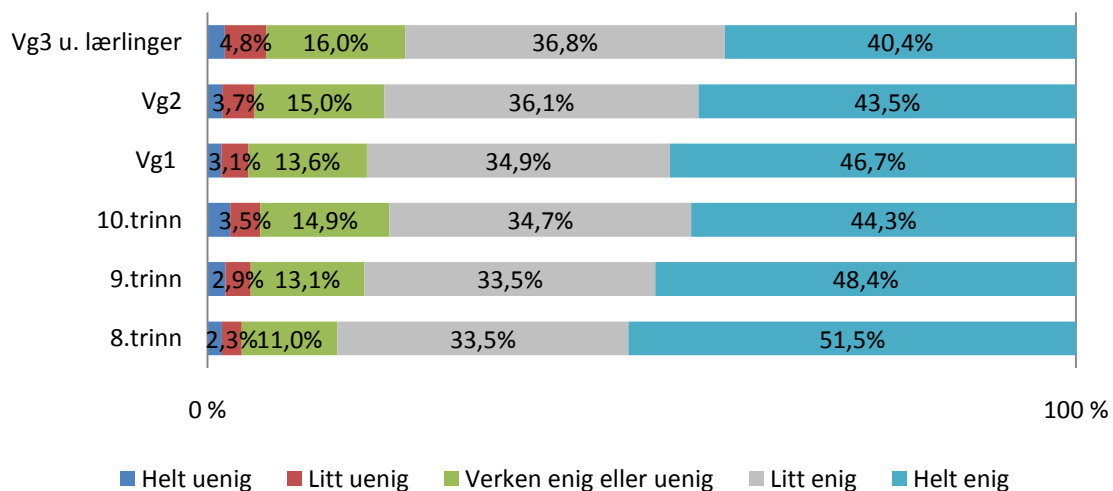

Jeg lærer mest når jeg samarbeider med andre elever

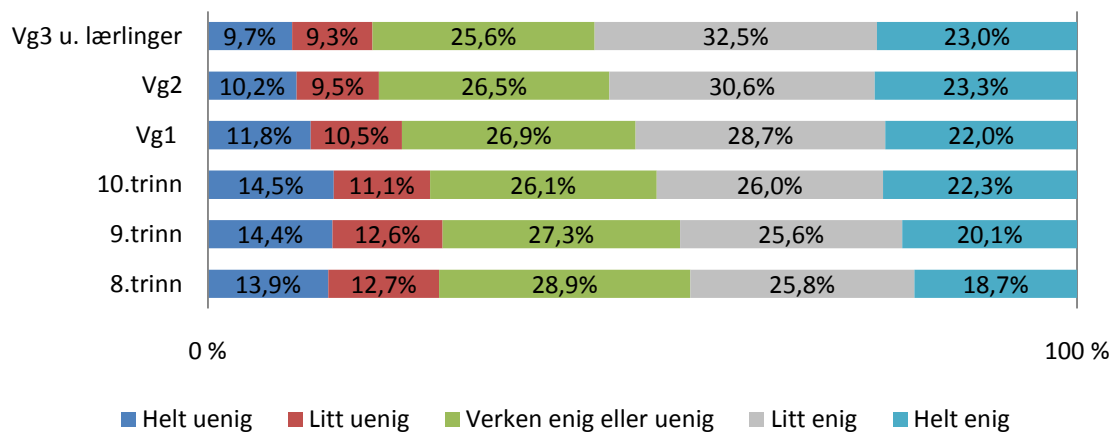

Kilde: Oxford Research AS

Det er nyttig å samle alle ideer når vi arbeider med en oppgave

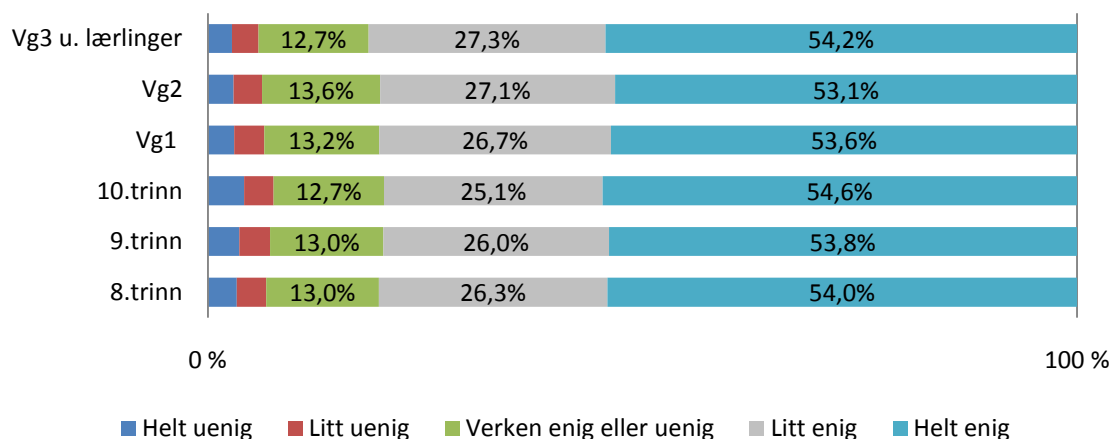

Jeg liker å prøve å være bedre enn andre elever

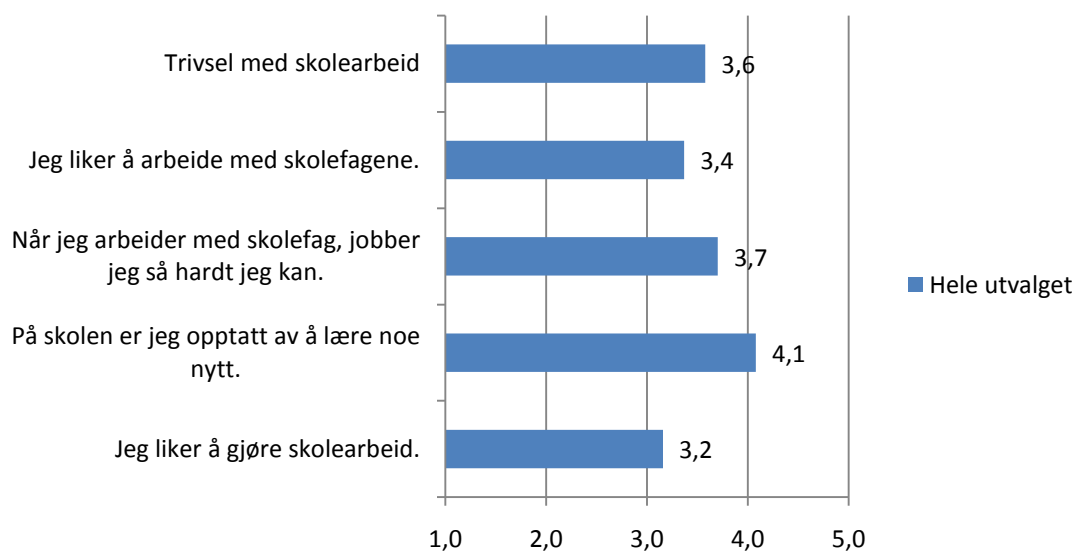
Kilde: Oxford Research AS

Jeg vil gjerne være best i noe

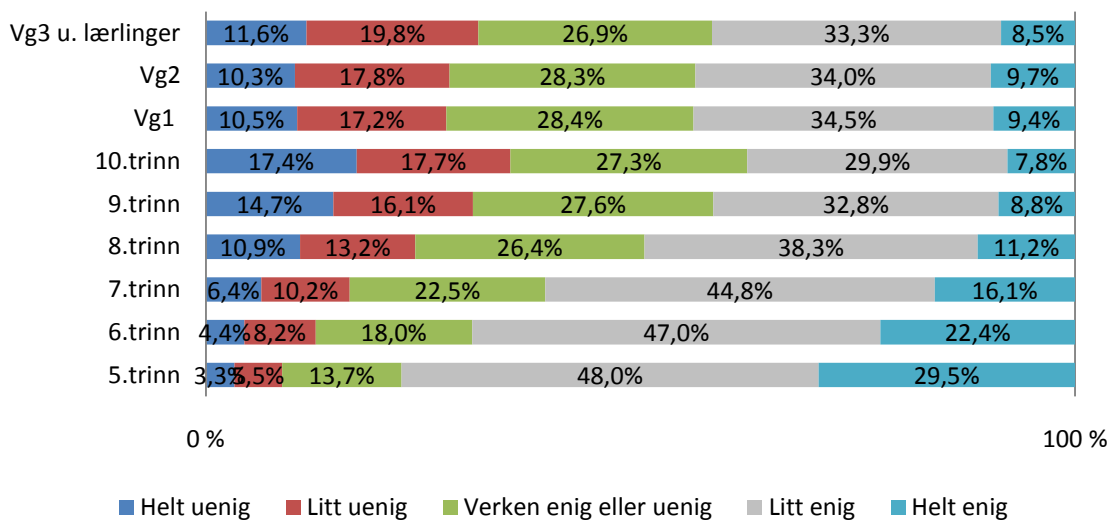
Kilde: Oxford Research AS

Trivsel med skolearbeid

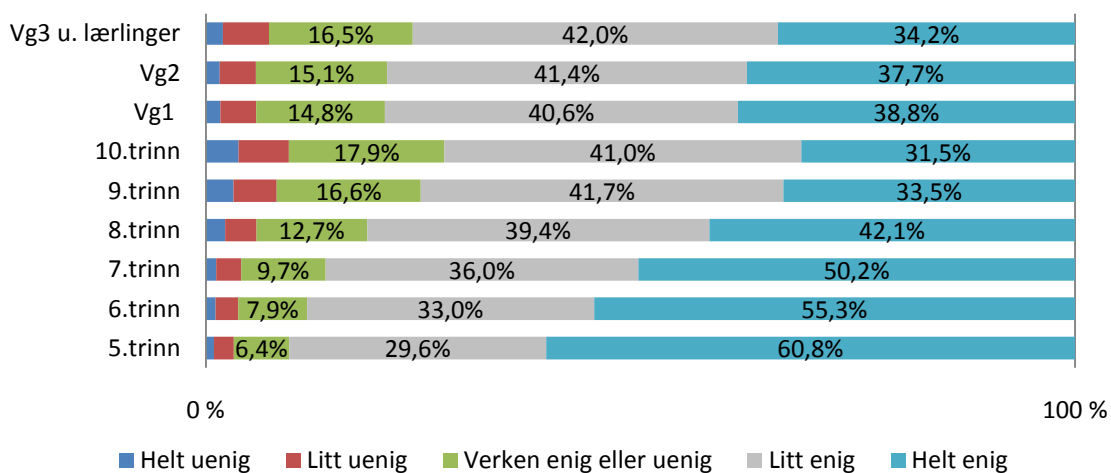
Kilde: Oxford Research AS

Jeg liker å gjøre skolearbeid

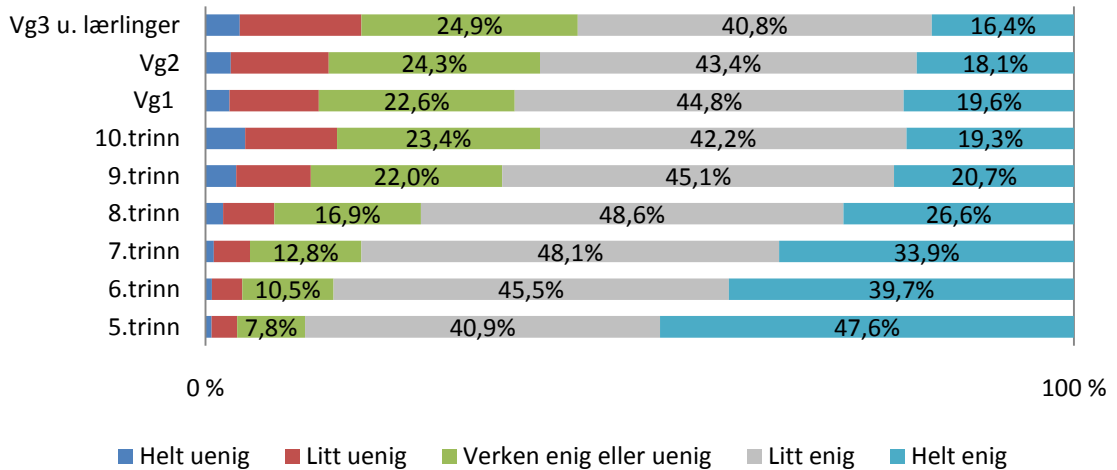
Kilde: Oxford Research AS

På skolen er jeg opptatt av å lære noe nytt

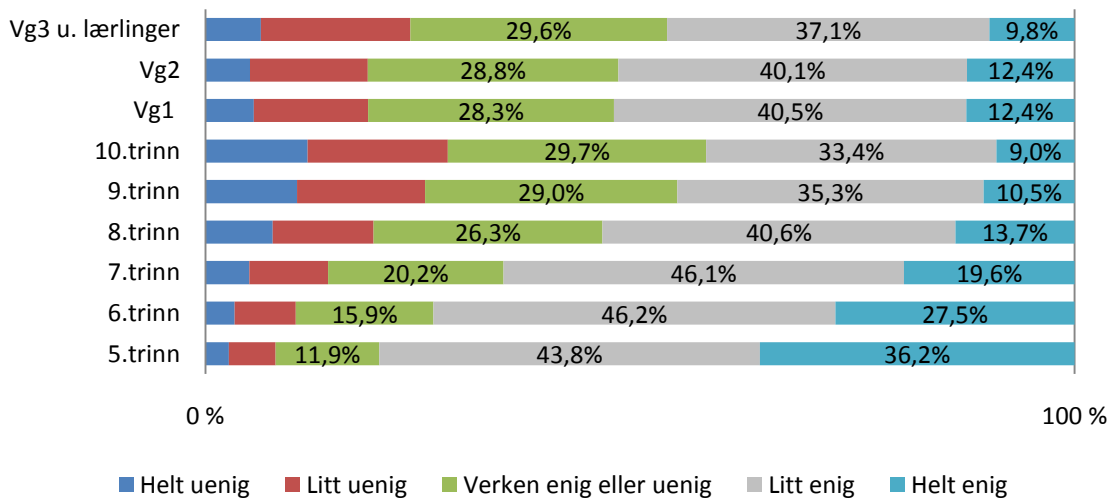
Kilde: Oxford Research AS

Når jeg arbeider med skolefag, jobber jeg så hardt jeg kan

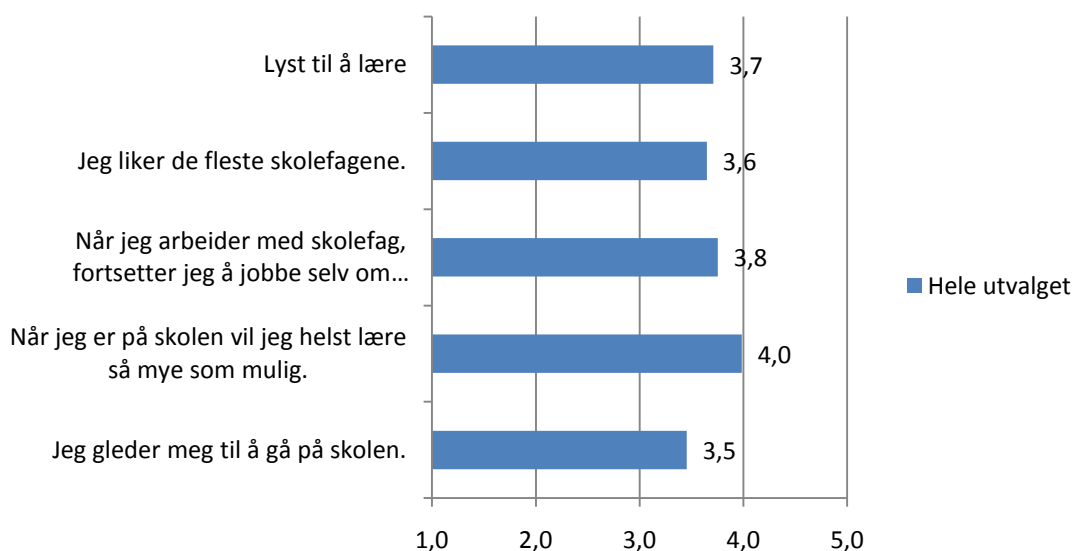
Kilde: Oxford Research AS

Jeg liker å arbeide med skolefagene

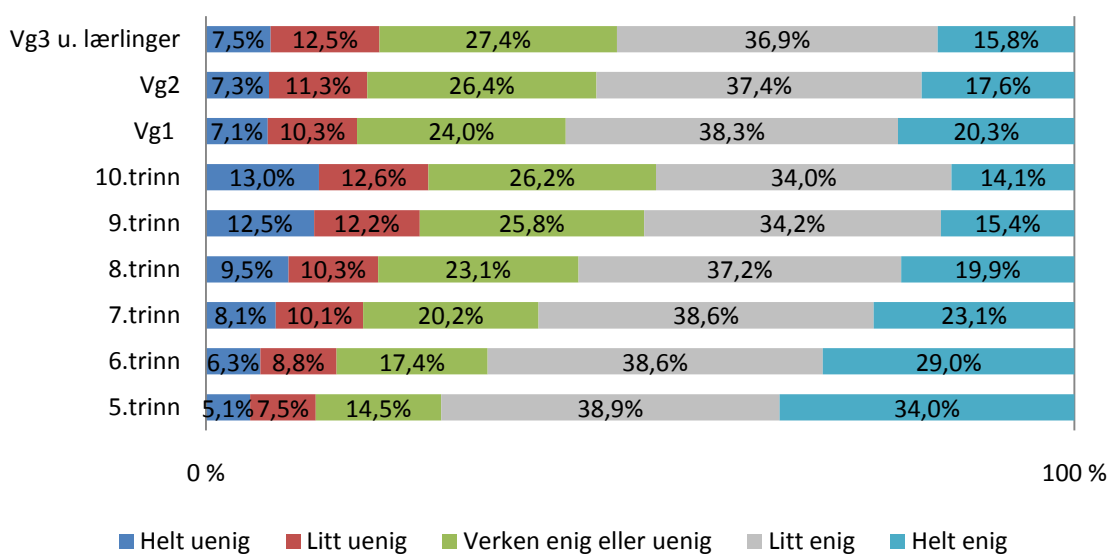
Kilde: Oxford Research AS

Lyst til å lære

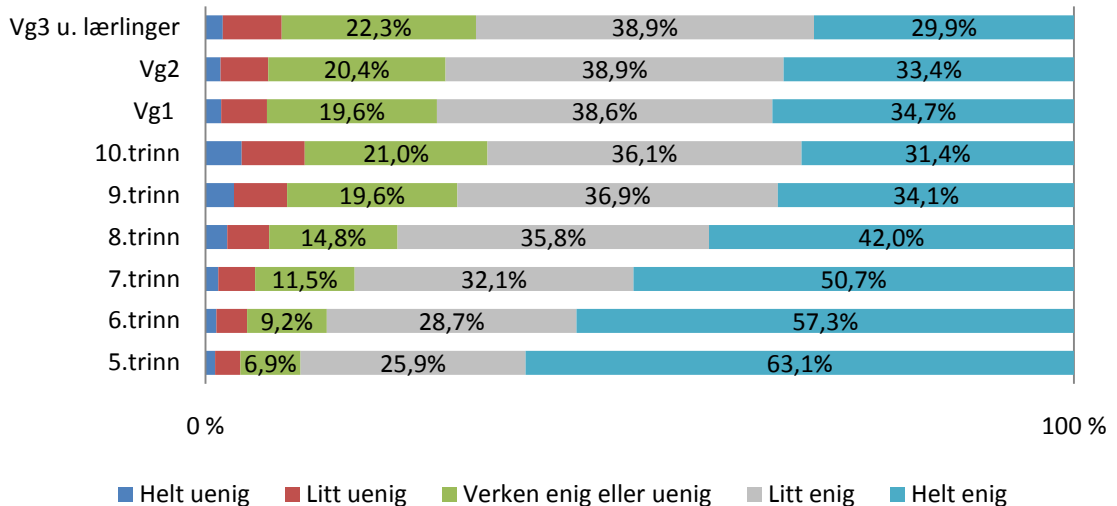
Kilde: Oxford Research AS

Jeg gleder meg til å gå på skolen

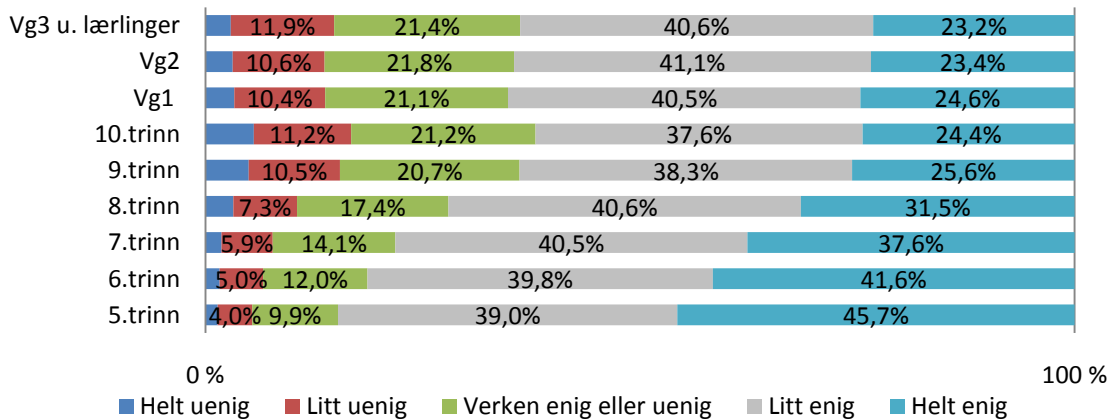
Kilde: Oxford Research AS

Når jeg er på skolen vil jeg helst lære så mye som mulig

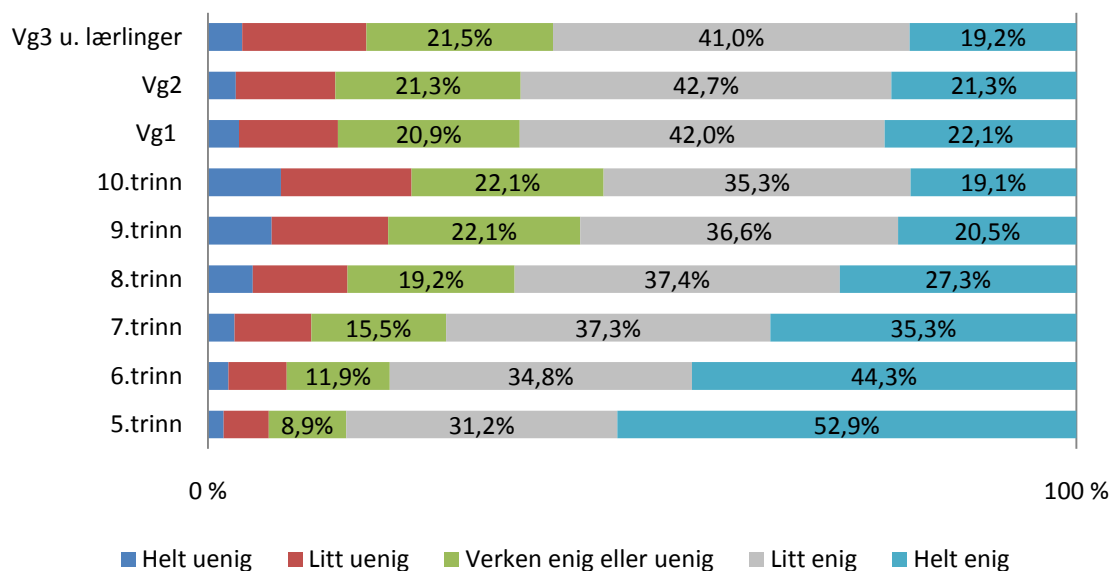
Kilde: Oxford Research AS

Når jeg arbeider med skolefag, fortsetter jeg å jobbe selv om stoffet er vanskelig

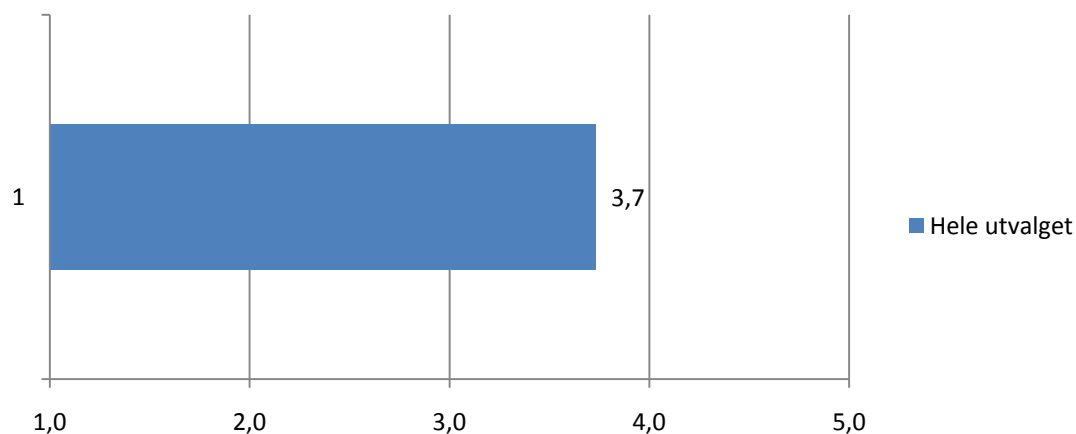
Kilde: Oxford Research AS

Jeg liker de fleste skolefagene

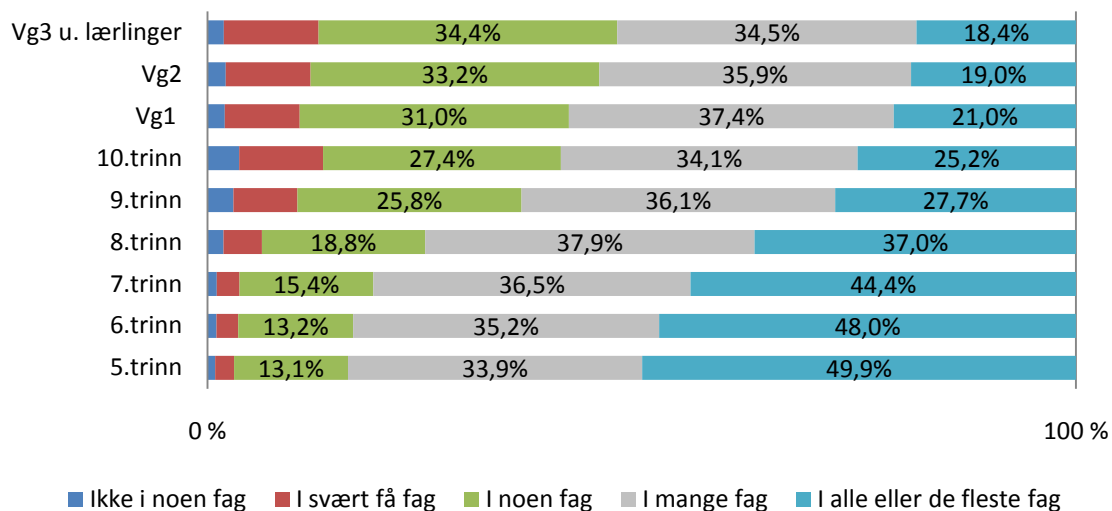
Kilde: Oxford Research AS

Innsats: Prioriterer du å bruke tid på skolearbeidet (både arbeid i timene og lekser)?

Kilde: Oxford Research AS

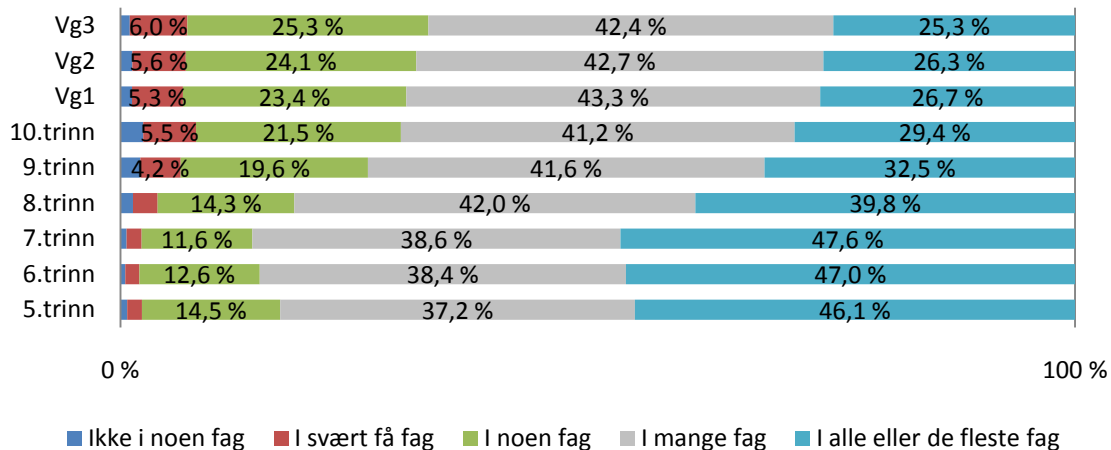
Prioriterer du å bruke tid på skolearbeidet (både arbeid i timene og lekser)?

Kilde: Oxford Research AS

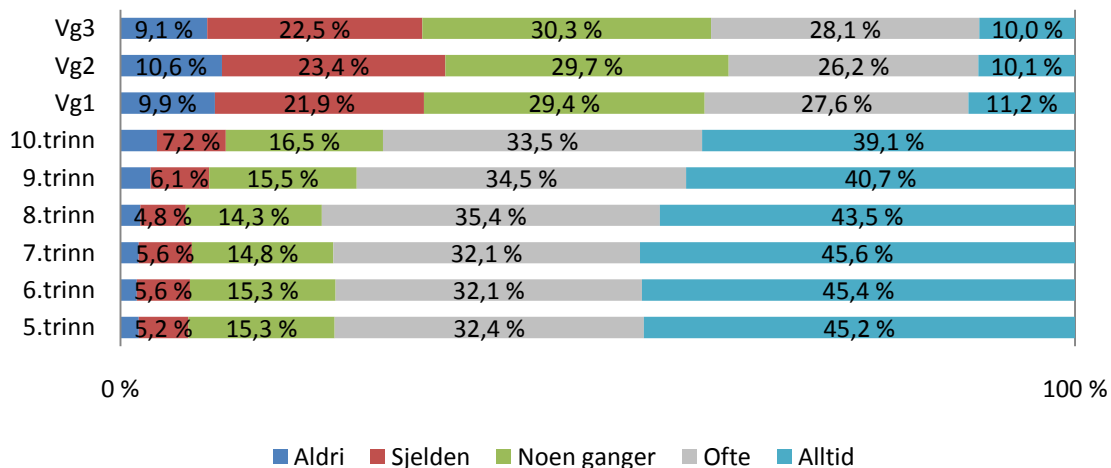
Spørsmål Læring

Vet du hva du skal lære i de ulike fagene?

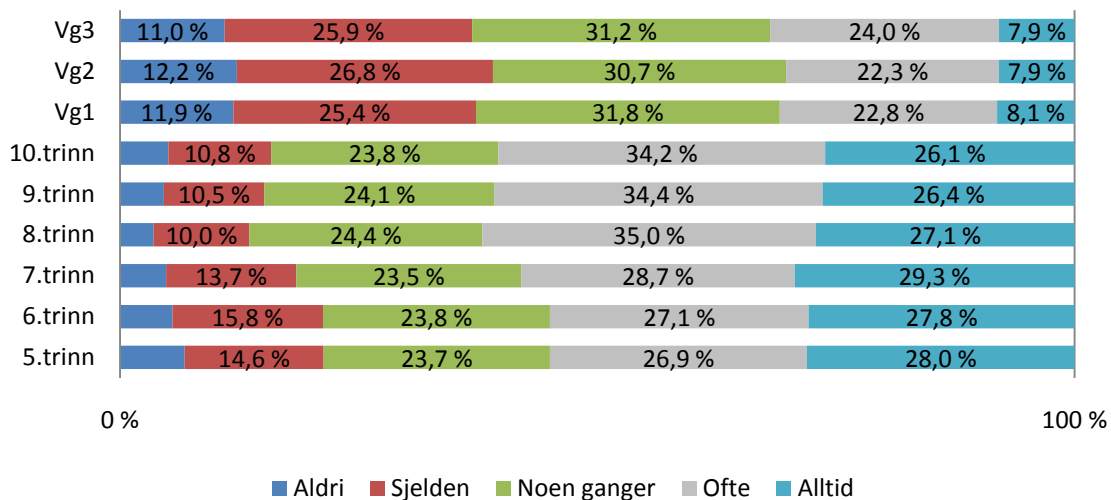
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte bruker du skriftlige planer (ukeplan, periodeplan, eller lignende) i arbeidet med fagene?

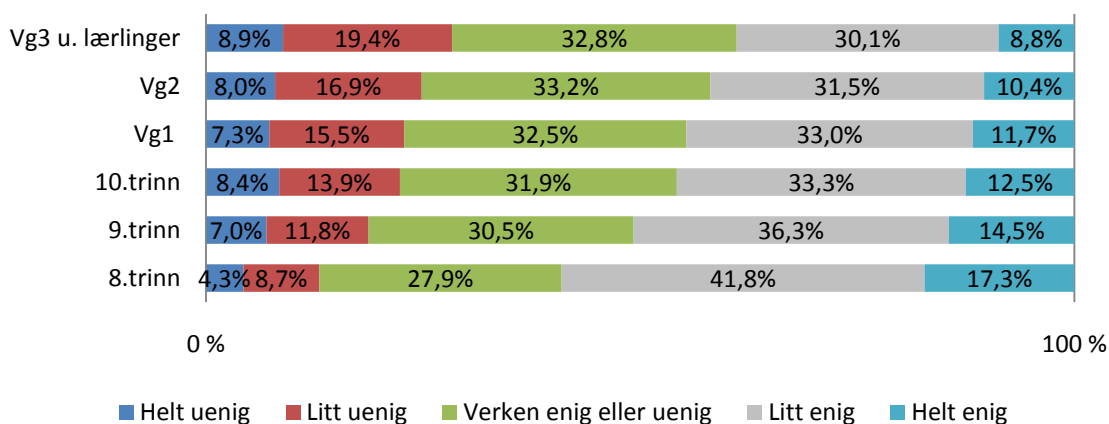
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte bruker du skriftlige planer (ukeplan, periodeplan eller lignende) når du er på skolen?

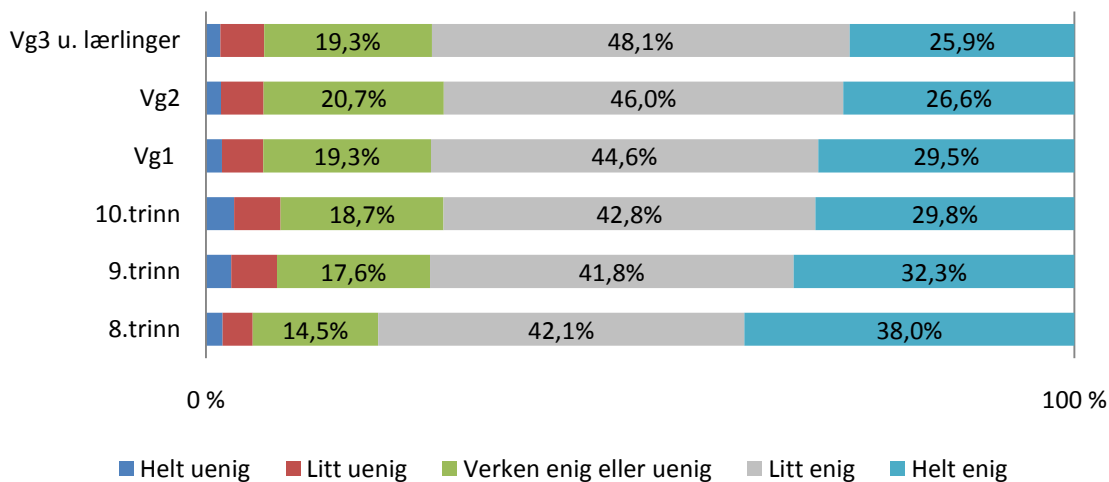
Kilde: Oxford Research AS

Når jeg arbeider med skolefag, starter jeg med å finne ut nøyaktig hva jeg trenger å lære

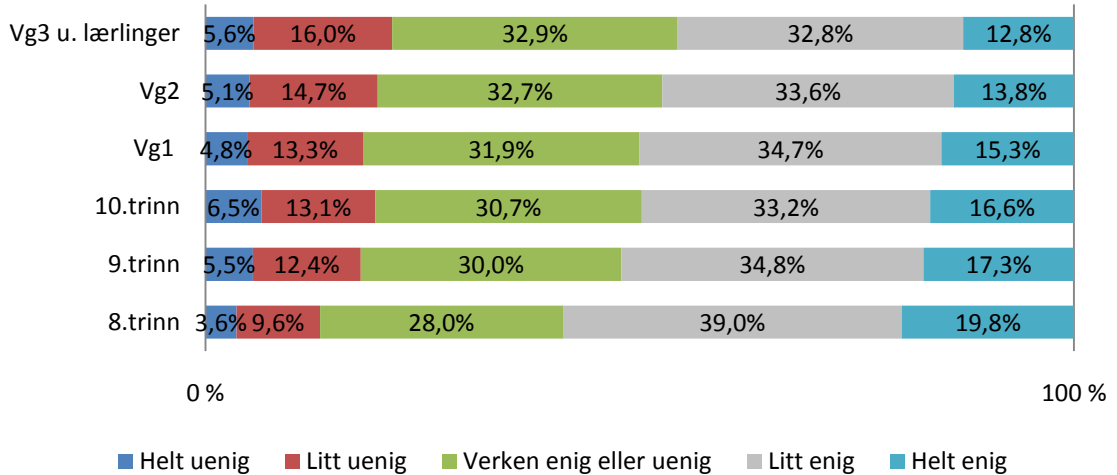
Kilde: Oxford Research AS

Når jeg arbeider med skolefag, forsikrer jeg meg om at jeg husker de viktigste tingene

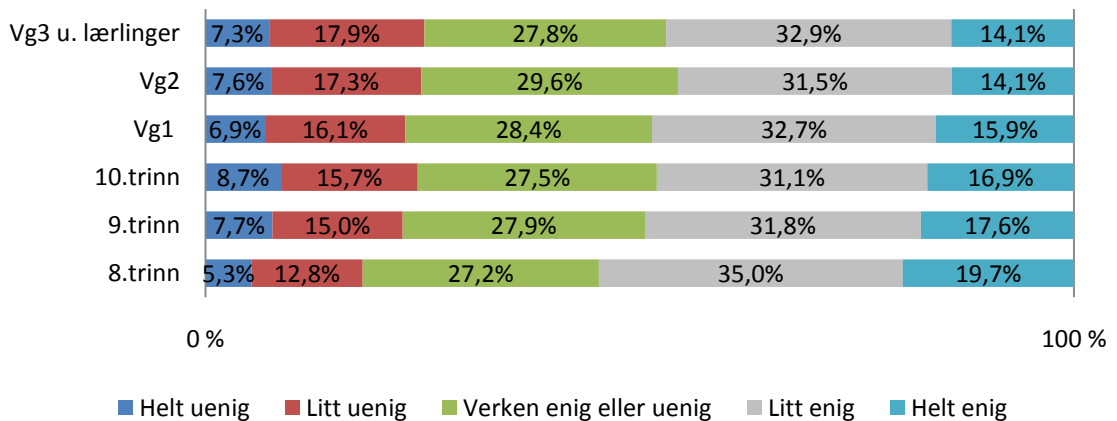
Kilde: Oxford Research AS

Når jeg arbeider med skolefag, lærer jeg utenat så mye som mulig

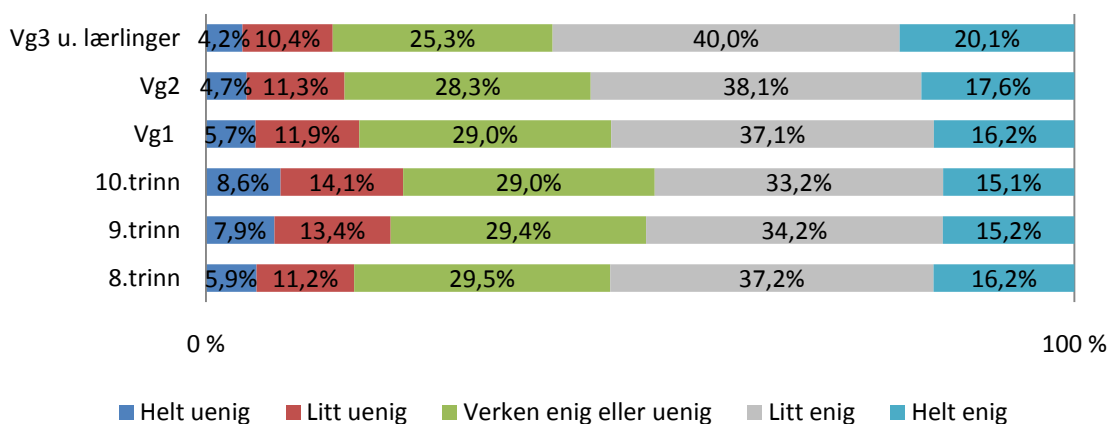
Kilde: Oxford Research AS

Når jeg arbeider med skolefag, øver jeg meg med å gjenta stoffet om og om igjen for meg selv

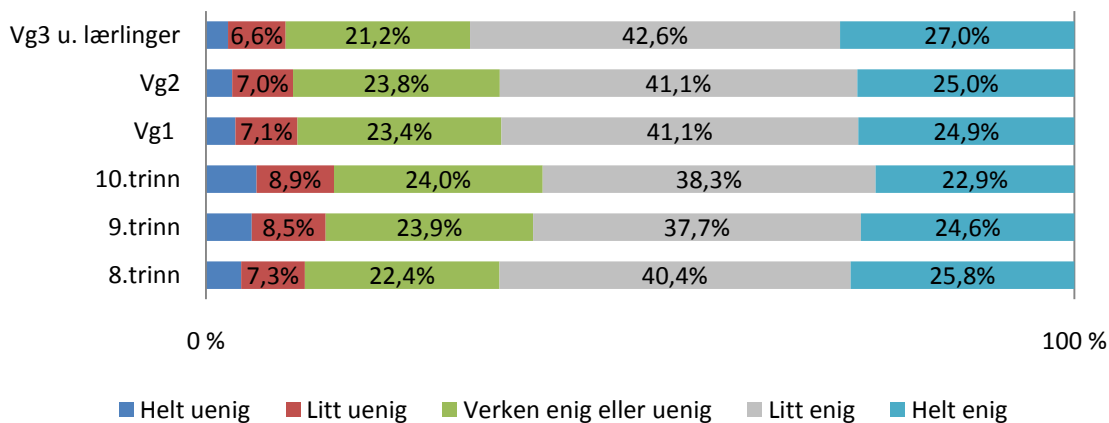
Kilde: Oxford Research AS

Når jeg arbeider med skolefag, forsøker jeg å knytte det nye stoffet til ting som jeg har lært i andre fag

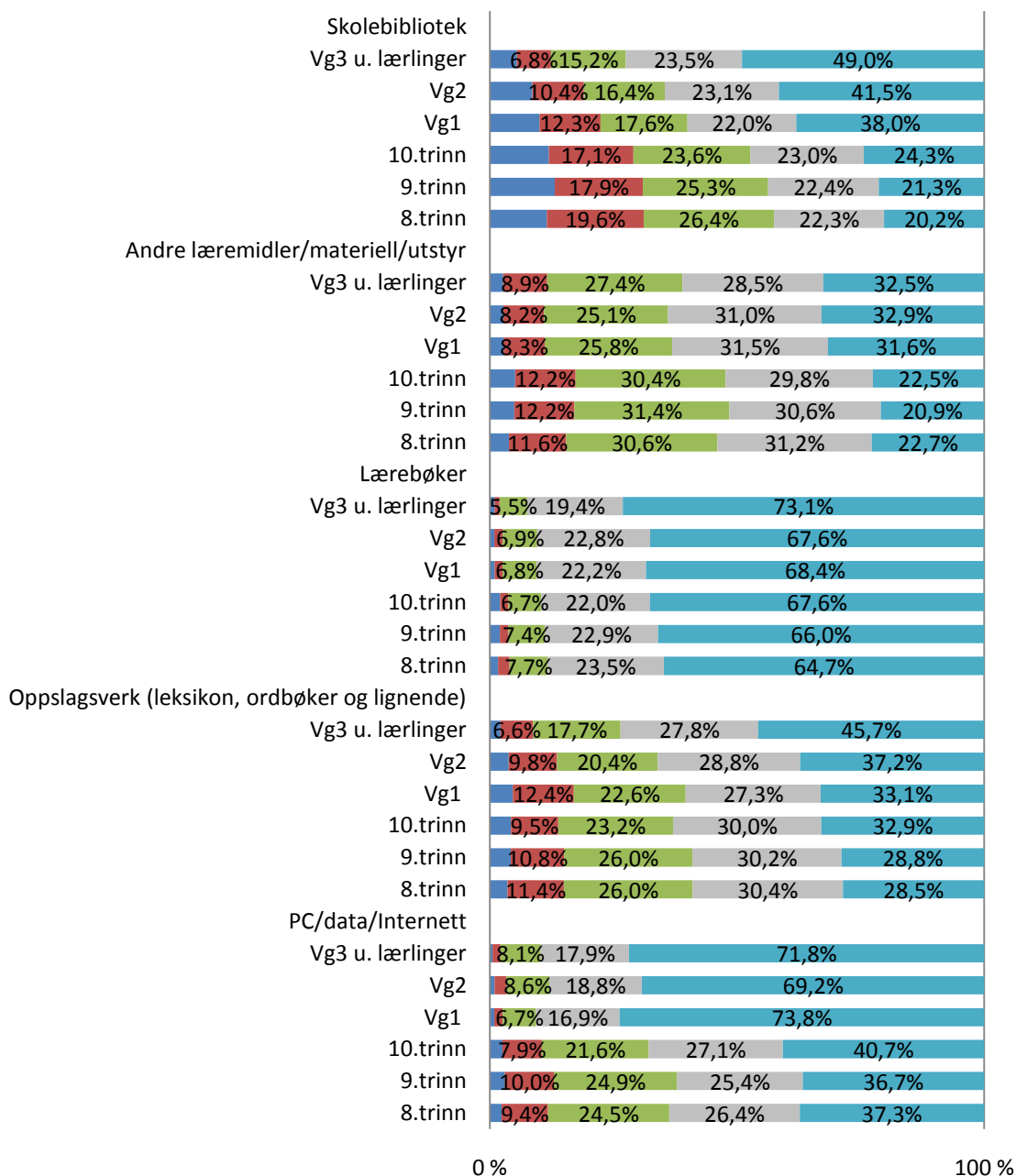
Kilde: Oxford Research AS

Når jeg arbeider med skolefag, forsøker jeg å forstå stoffet bedre ved å knytte det til noe jeg kan fra før

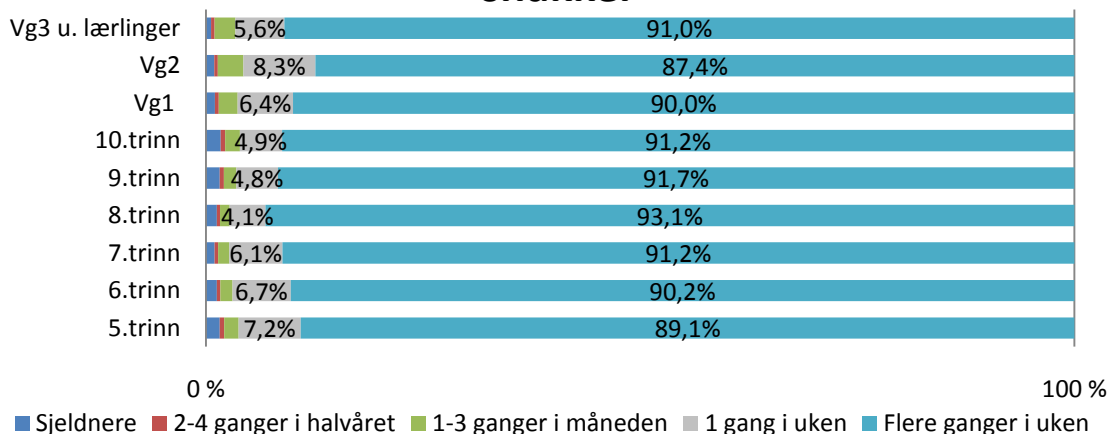

Kilde: Oxford Research AS

Er det mulig for deg å bruke disse hjelpemidlene på skolen når du trenger dem?

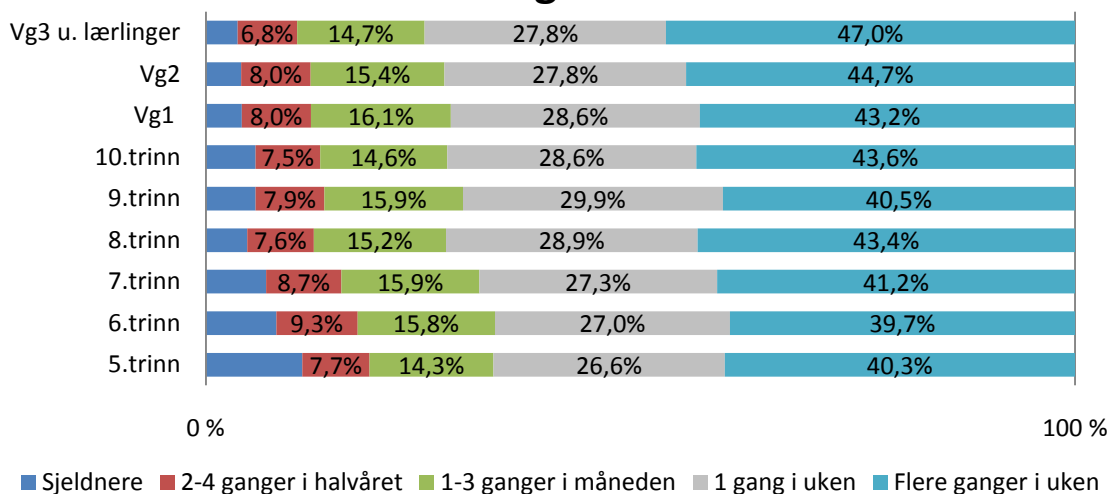

Hvor ofte bruker dere følgende arbeidsmåter? Tavleundervisning/læreren snakker

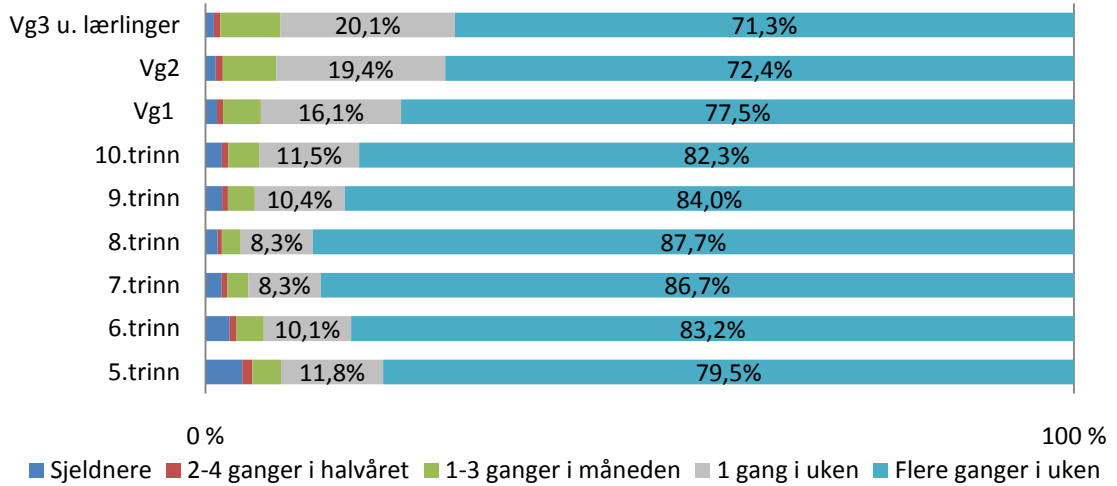
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte bruker dere følgende arbeidsmåter? Samtale/diskusjon mellom lærer og elevene

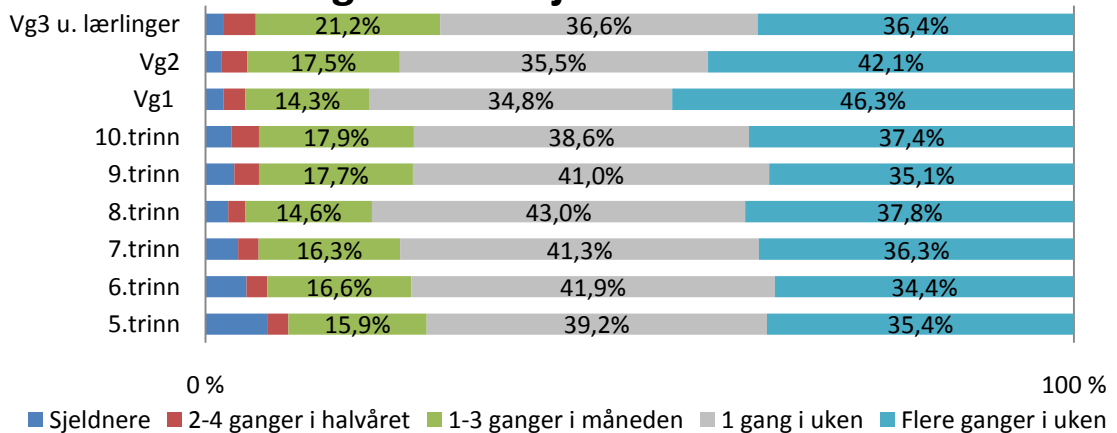
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte bruker dere følgende arbeidsmåter? Elevene jobber alene

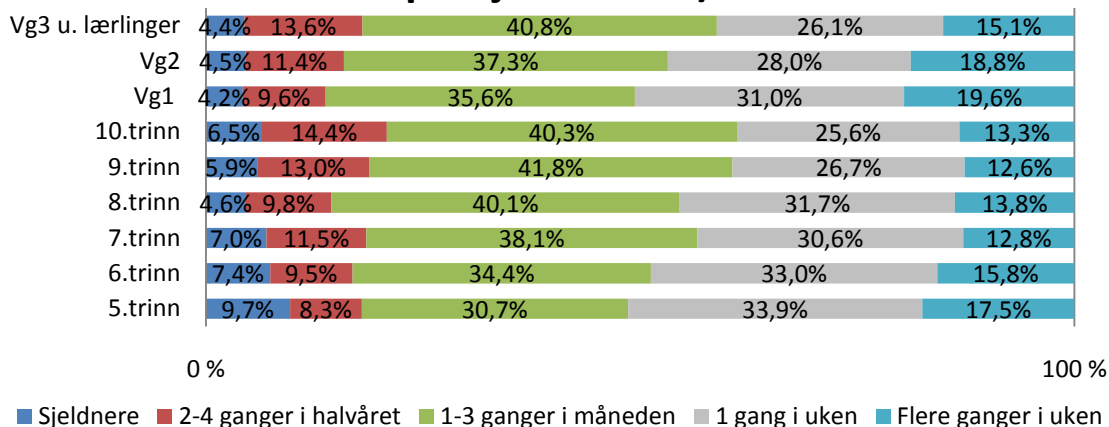
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte bruker dere følgende arbeidsmåter? To og to elever jobber sammen

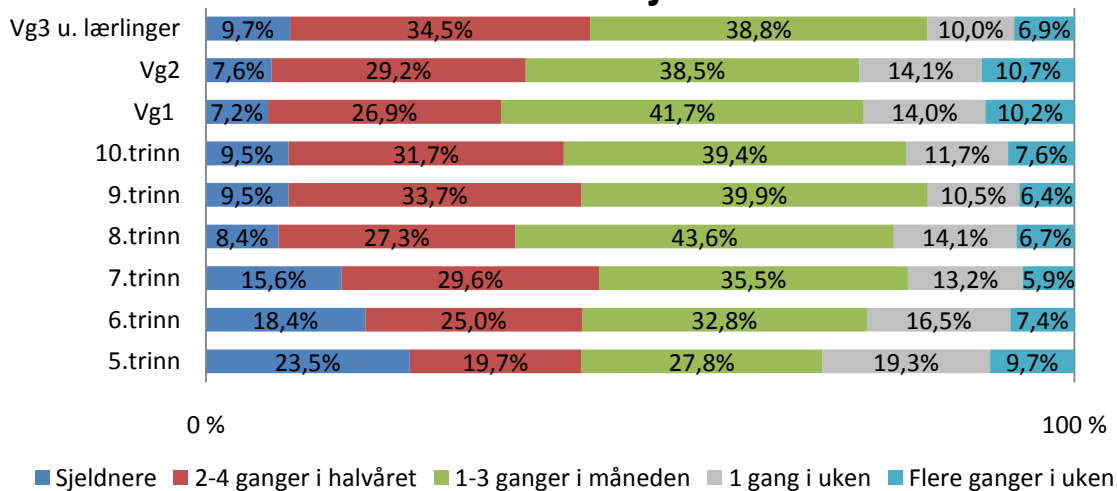
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte bruker dere følgende arbeidsmåter? Gruppearbeid (ikke prosjektarbeid)

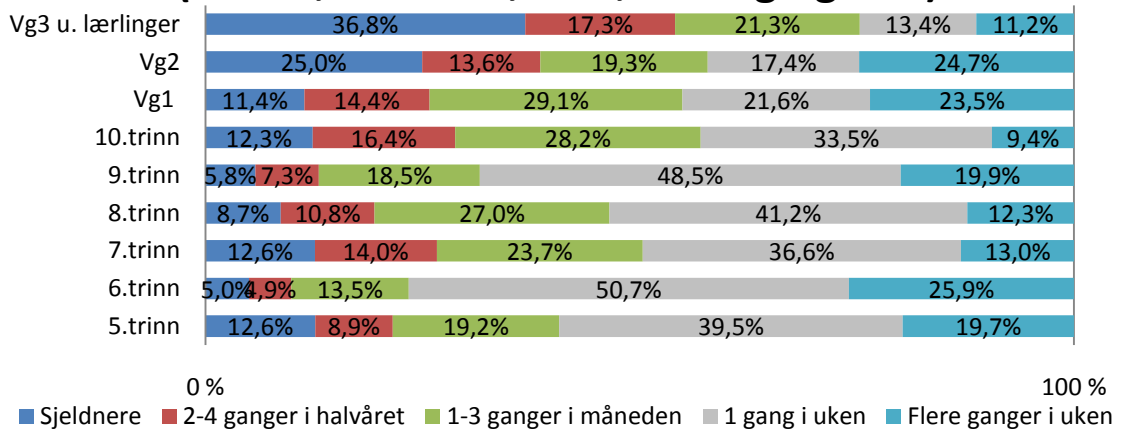
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte bruker dere følgende arbeidsmåter? Prosjektarbeid

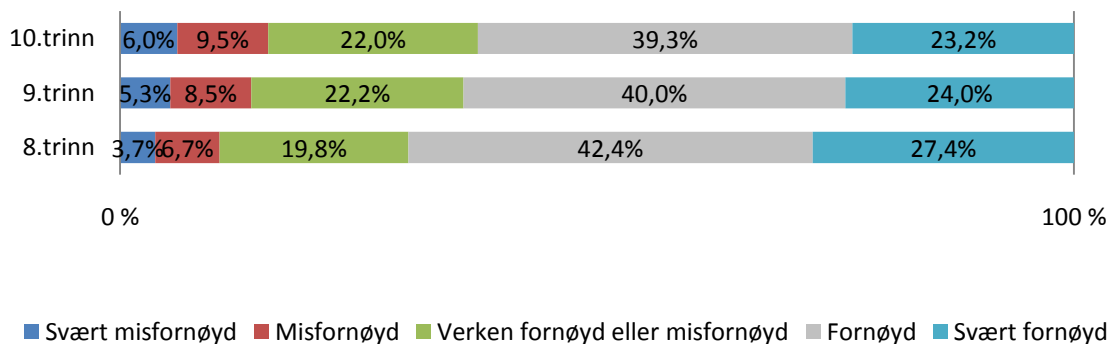
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte bruker dere følgende arbeidsmåter? Praktisk arbeid med fagene (forsøk, verksted, søm, matlaging osv.)

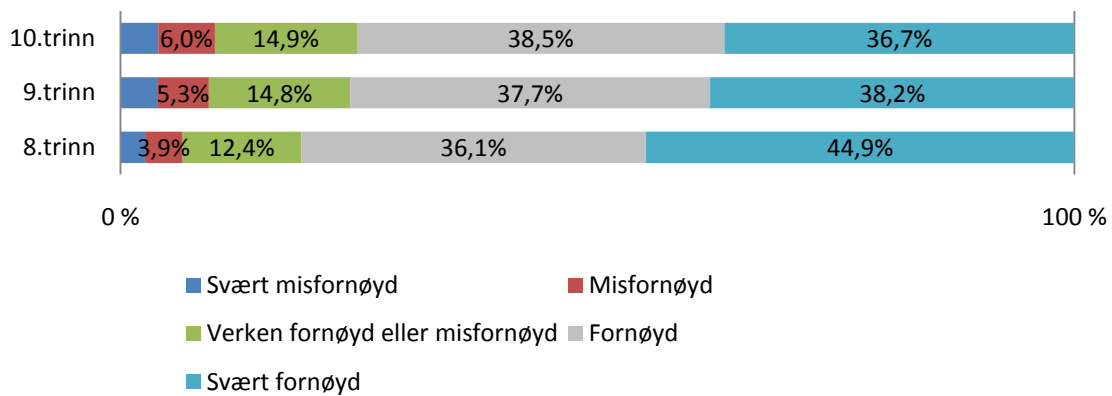
Kilde: Oxford Research AS

Hvor fornøyd er du med måten dere arbeider på i de følgende fagene? Engelsk KUN UNGDOMSTRINN

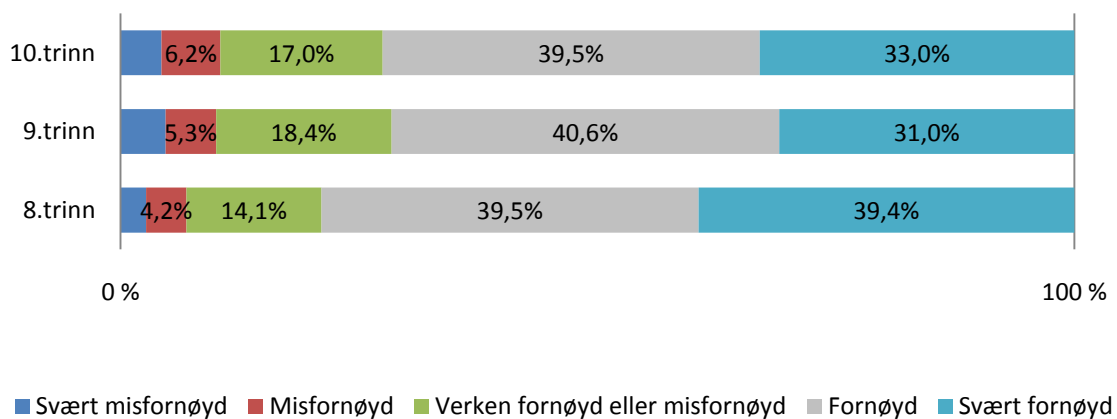
Kilde: Oxford Research AS

Hvor fornøyd er du med måten dere arbeider på i de følgende fagene? Kroppsøving KUN UNGDOMSTRINN

Kilde: Oxford Research AS

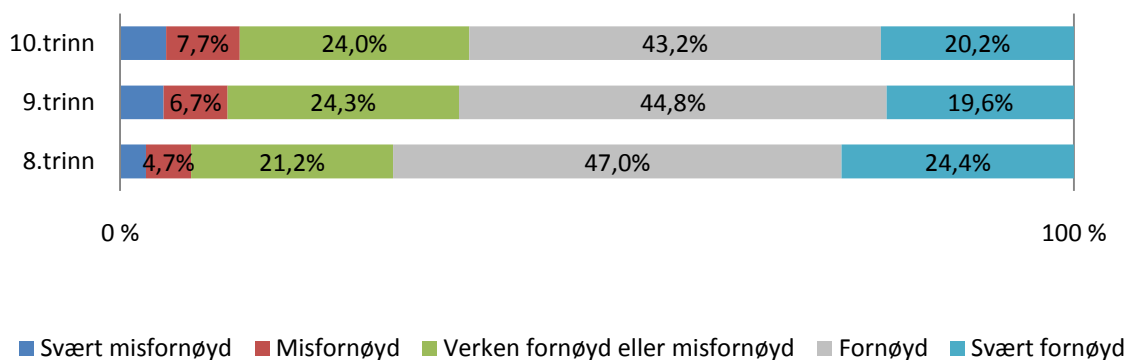
Hvor fornøyd er du med måten dere arbeider på i de følgende fagene? Kunst og håndverk KUN UNGDOMSTRINN

Kilde: Oxford Research AS

Hvor fornøyd er du med måten dere arbeider på i de følgende fagene? Norsk hovedmål skriftlig

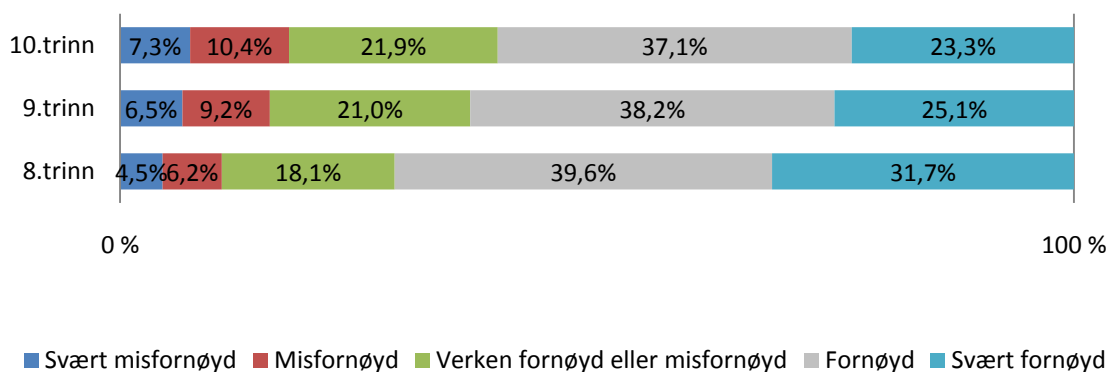
KUN UNGDOMSTRINN

Kilde: Oxford Research AS

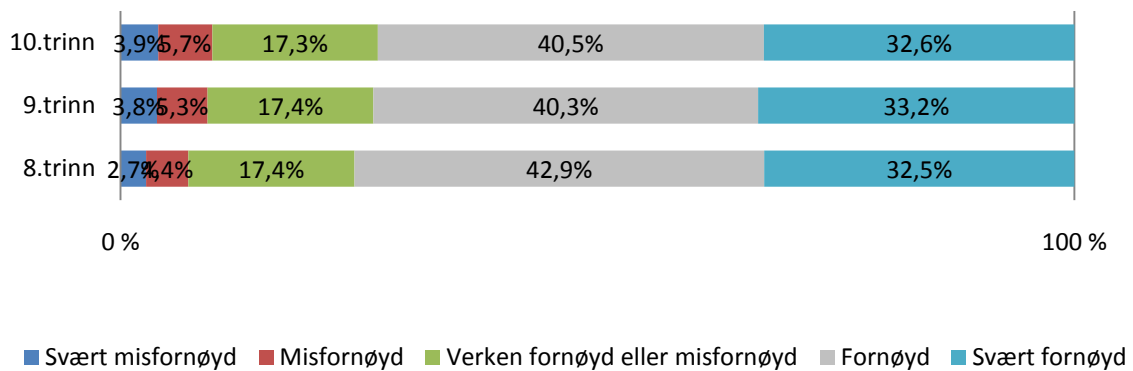
Hvor fornøyd er du med måten dere arbeider på i de følgende fagene? Matematikk

KUN UNGDOMSTRINN

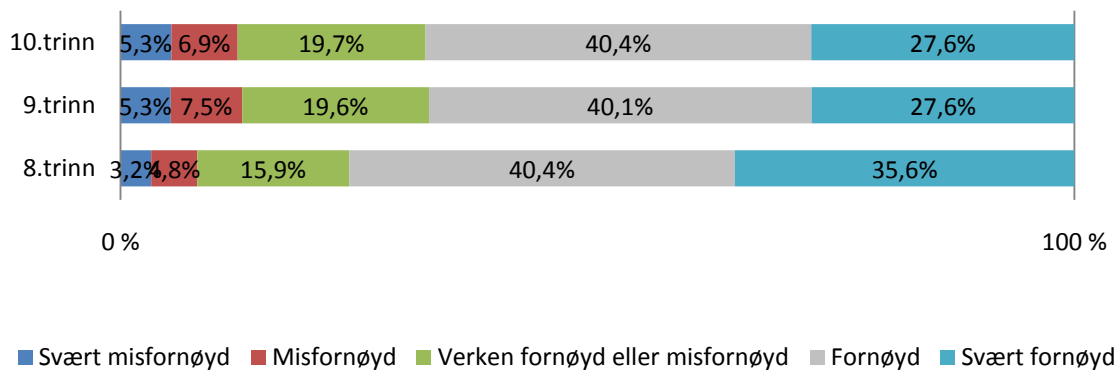
Kilde: Oxford Research AS

Hvor fornøyd er du med måten dere arbeider på i de følgende fagene? Samfunnsfag KUN UNGDOMSTRINN

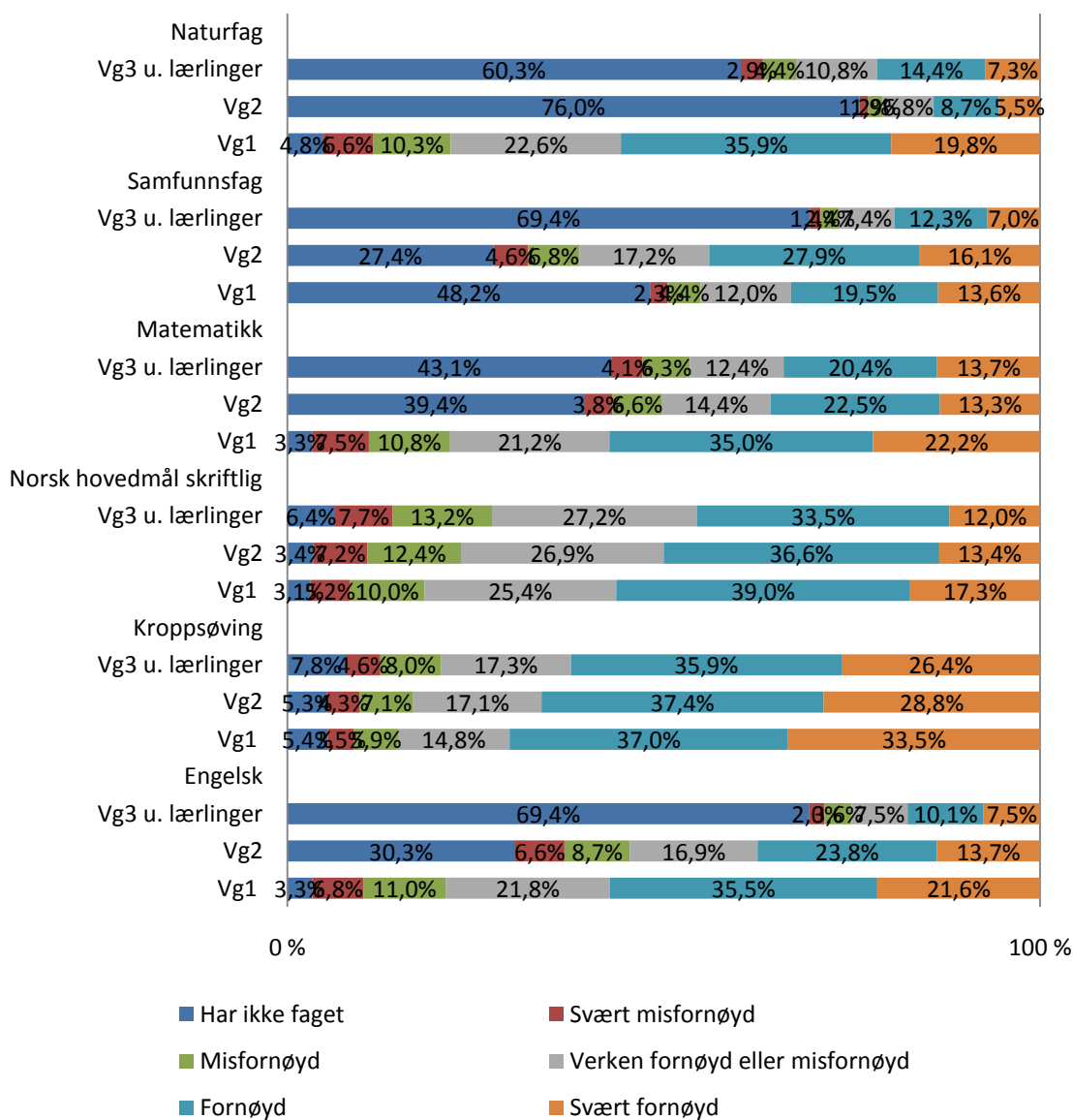
Kilde: Oxford Research AS

Hvor fornøyd er du med måten dere arbeider på i de følgende fagene? Naturfag KUN UNGDOMSTRINN

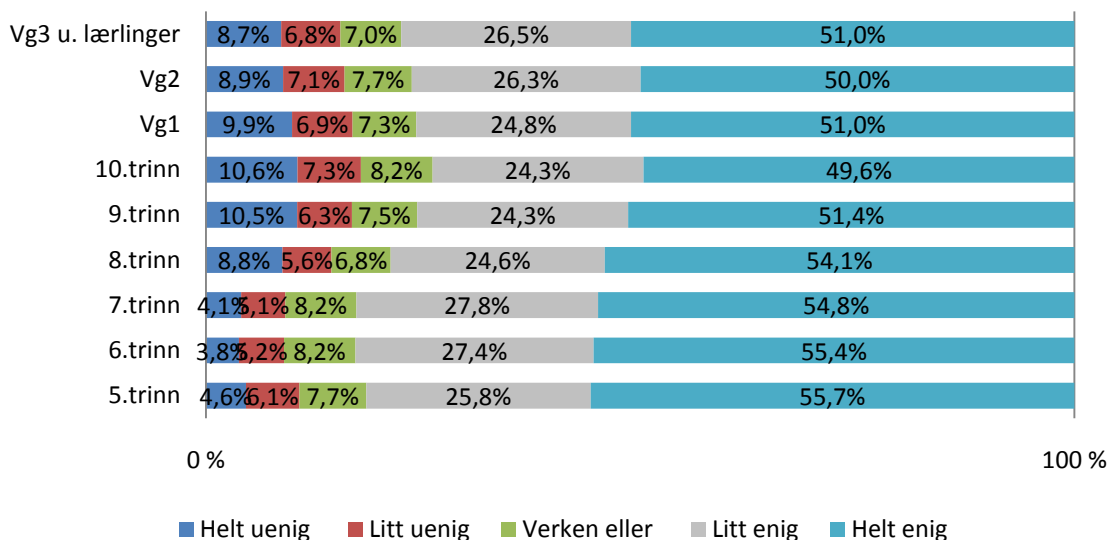

Kilde: Oxford Research AS

Hvor fornøyd er du med måten dere arbeider på i de følgende fagene? KUN VGO

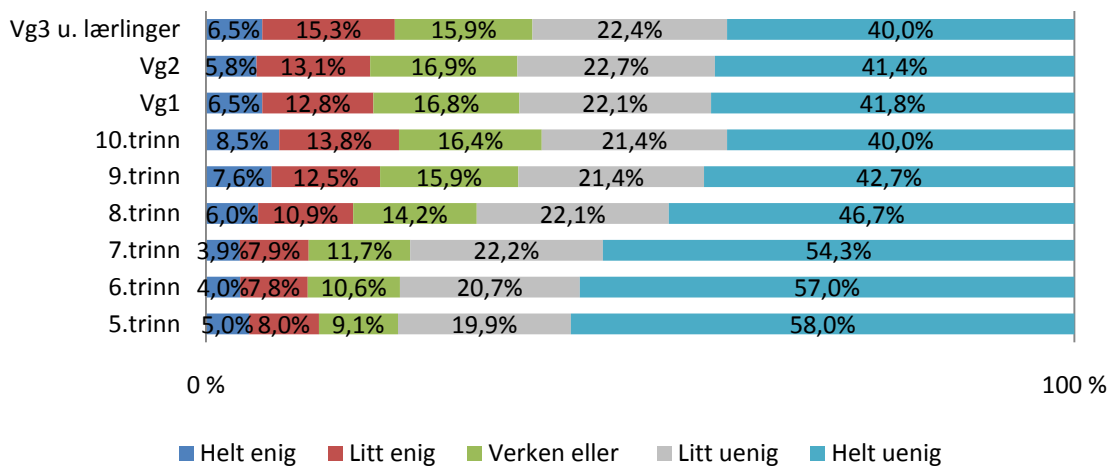

Jeg har tro på at jeg kan forbedre meg i fag hvis jeg selv vil

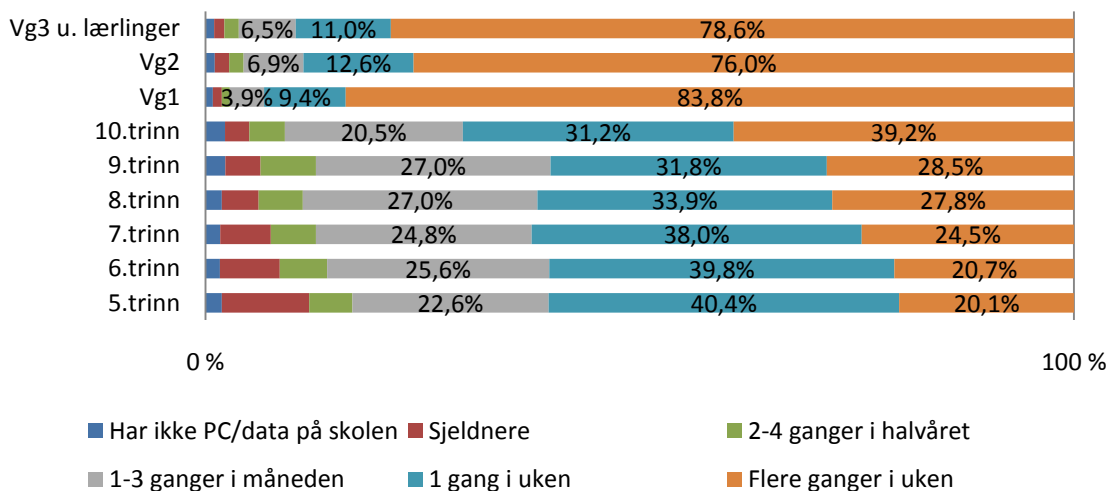
Kilde: Oxford Research AS

Jeg har mistet troen på at jeg kan forbedre meg i fag selv om jeg vil det

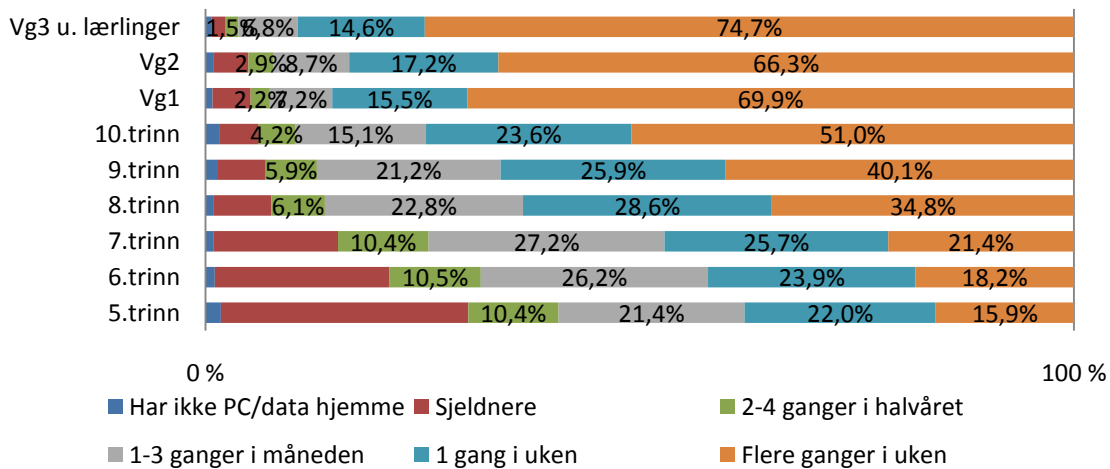
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte bruker du PC/data til arbeid på skolen?

Kilde: Oxford Research AS

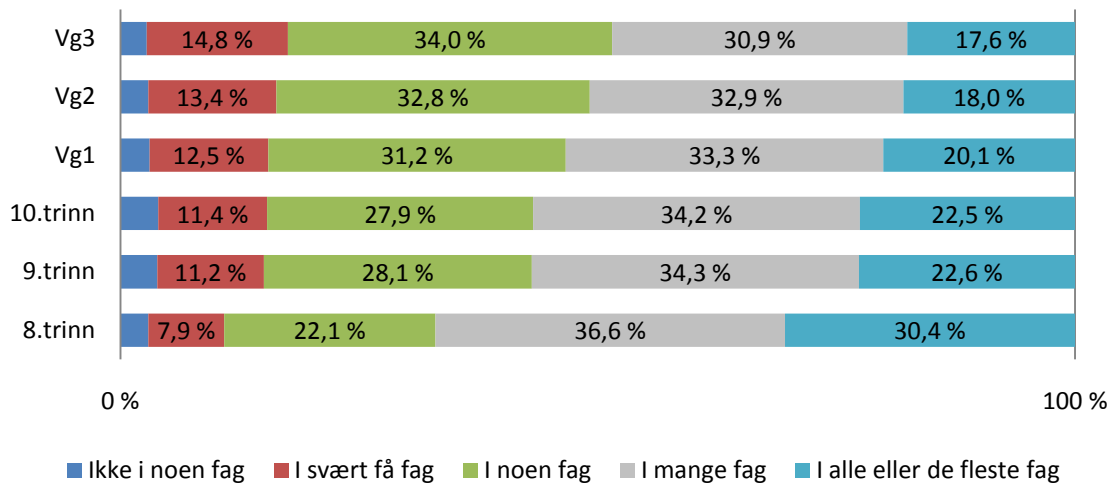
Hvor ofte bruker du PC/data til skolearbeid hjemme?

Kilde: Oxford Research AS

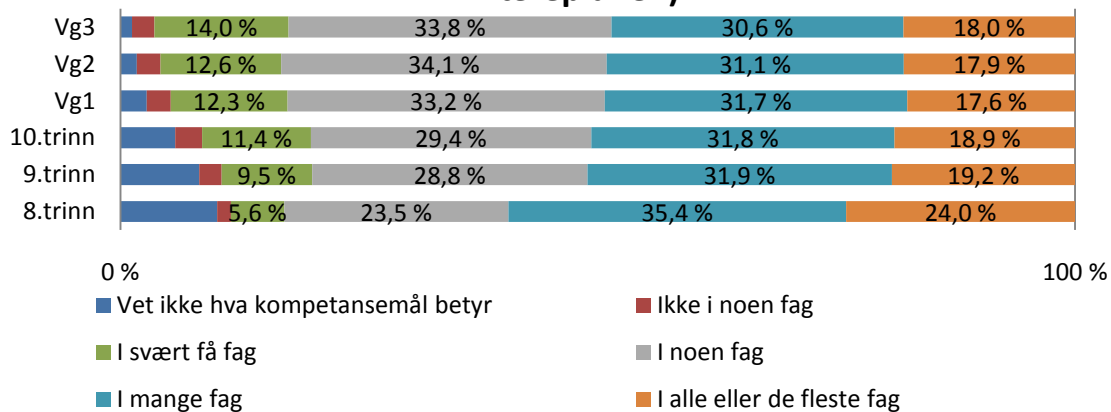
Spørsmål vurdering og veiledning

Har læreren snakket om hva som kreves for å oppnå de ulike karakterene?

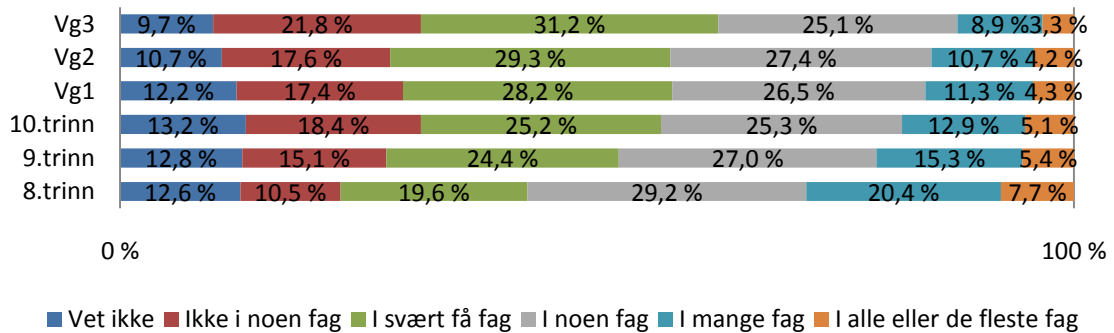
Kilde: Oxford Research AS

Vet du hva som kreves for å oppnå de ulike kompetansemålene? (Kompetansemålene står i læreplanen)

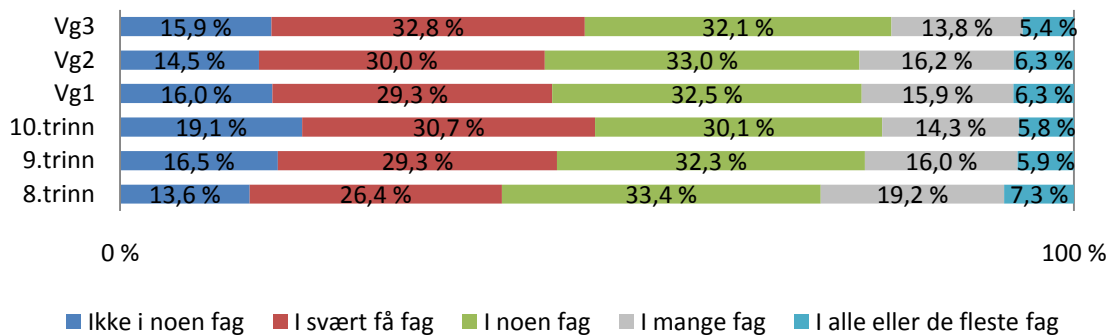
Kilde: Oxford Research AS

I hvor mange fag er du med på å sette dine egne læringsmål?

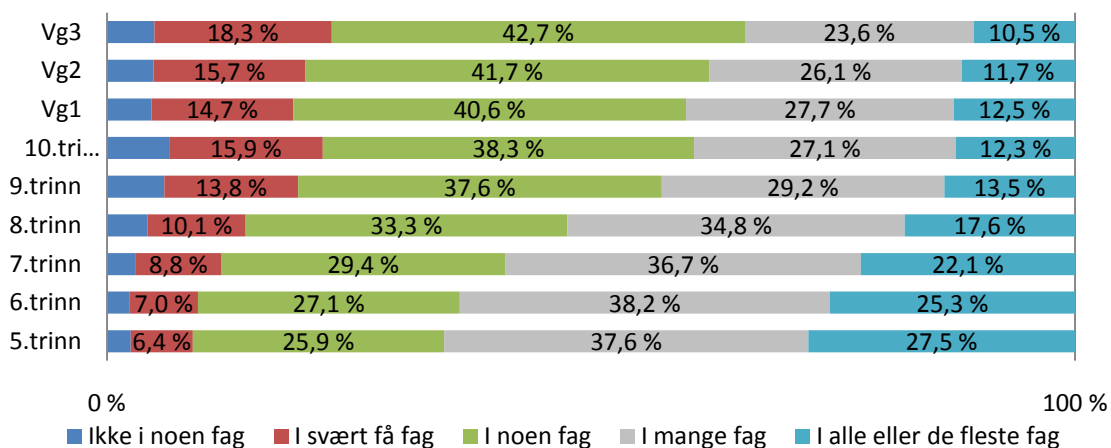
Kilde: Oxford Research AS

Spør lærerne hvordan du selv vurderer ditt eget skolearbeid?

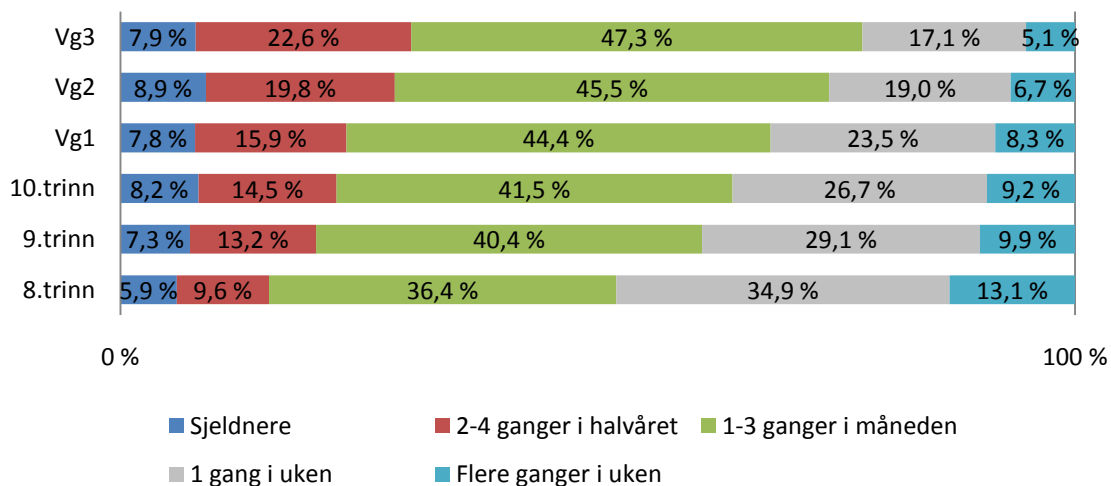
Kilde: Oxford Research AS

Gjør tilbakemeldingene du får underveis i undervisningen/opplæringen at du blir bedre i fagene?

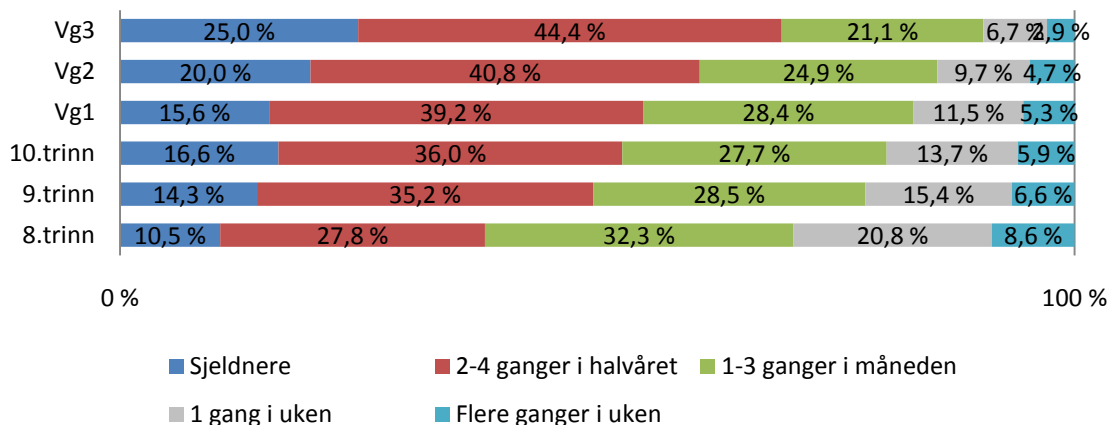
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte får du tilbakemelding på det faglige arbeidet du gjør... i form av skriftlig kommentar fra læreren?

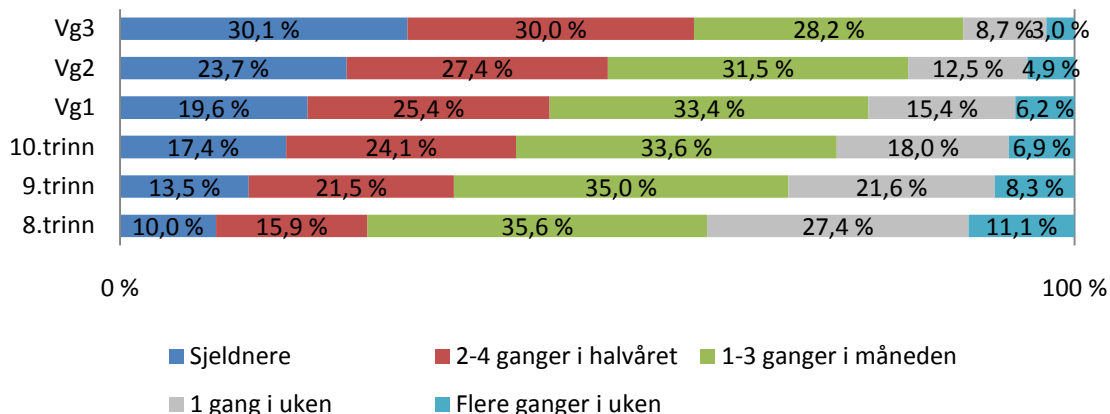
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte får du tilbakemelding på det faglige arbeidet du gjør... gjennom samtale med læreren?

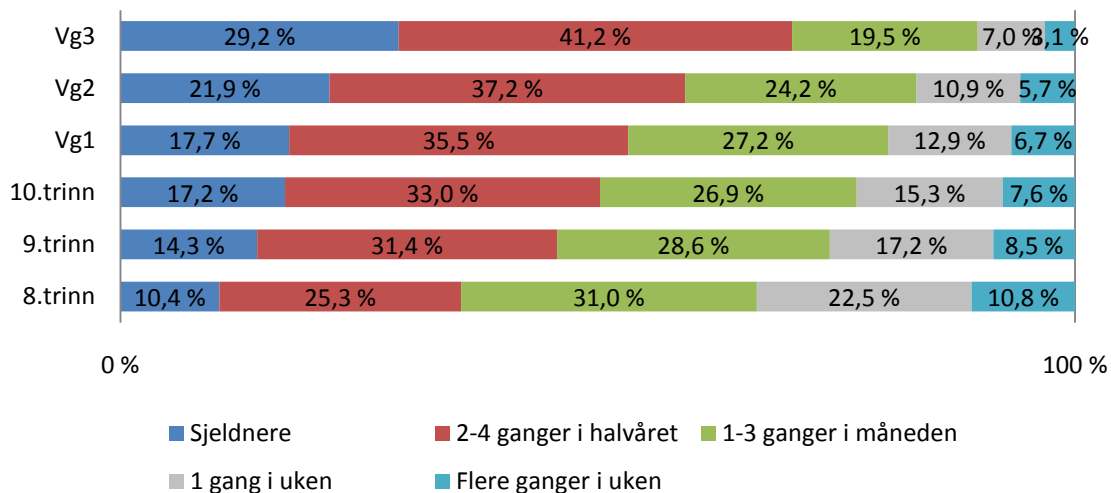
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte får du tilbakemelding på arbeidsinnsatsen din... i form av skriftlig kommentar fra læreren?

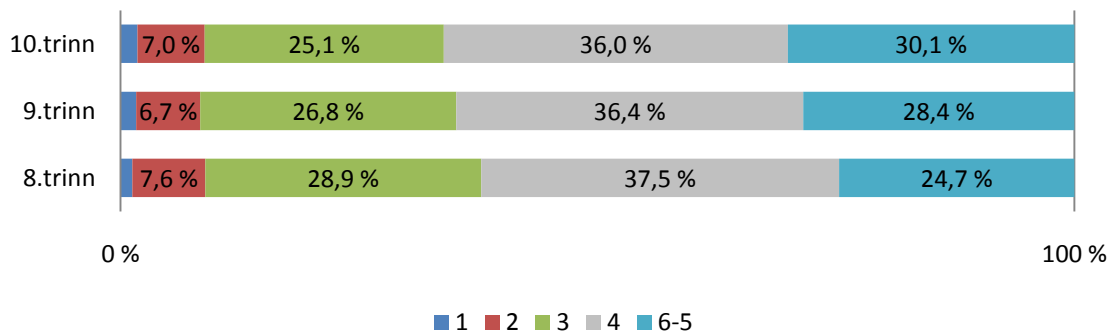
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte får du tilbakemelding på arbeidsinnsatsen din... gjennom samtale med læreren?

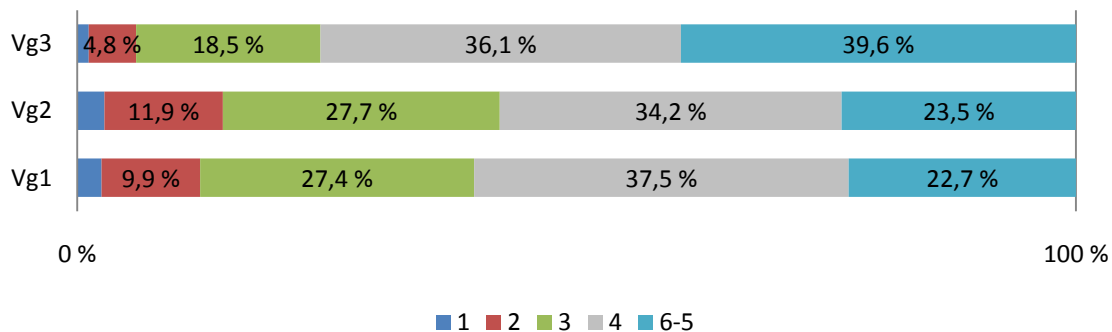
Kilde: Oxford Research AS

Hvilke karakterer fikk du i følgende fag ved siste karakteroppgjør (jul eller sommer)? Engelsk skriftlig

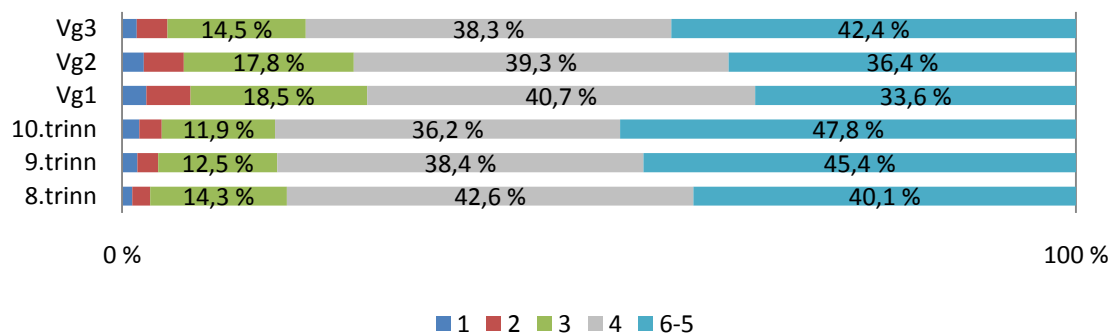
Kilde: Oxford Research AS

Hvilke karakterer fikk du i følgende fag ved siste karakteroppgjør (jul eller sommer)? Engelsk

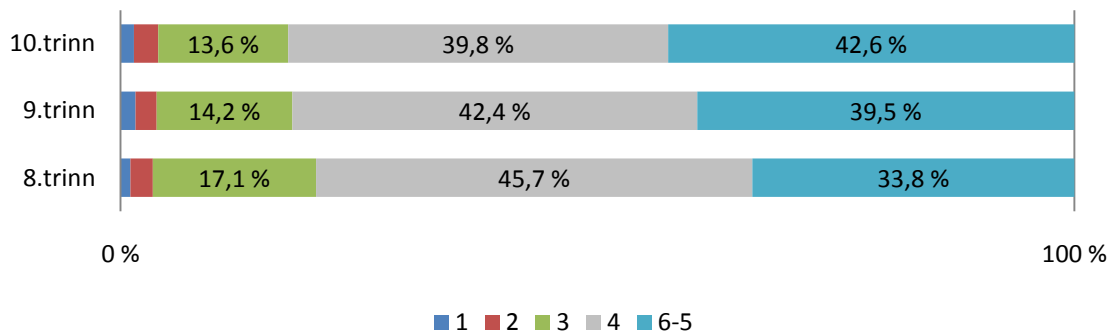
Kilde: Oxford Research AS

Hvilke karakterer fikk du i følgende fag ved siste karakteroppgjør (jul eller sommer)? Kroppsøving

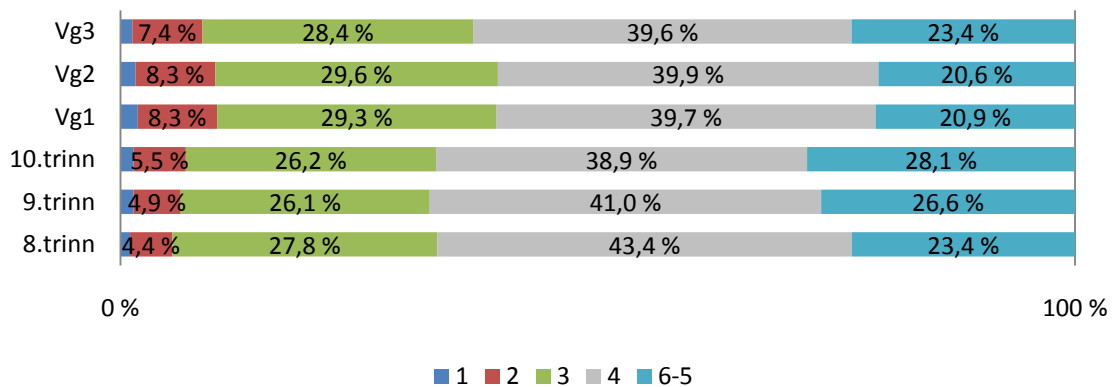
Kilde: Oxford Research AS

Hvilke karakterer fikk du i følgende fag ved siste karakteroppgjør (jul eller sommer)? Kunst og håndverk

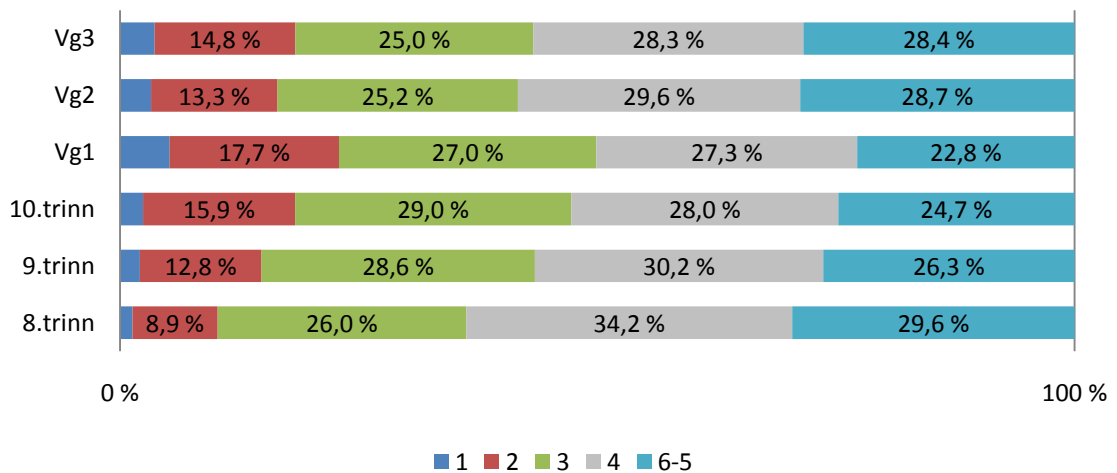
Kilde: Oxford Research AS

Hvilke karakterer fikk du i følgende fag ved siste karakteroppgjør (jul eller sommer)? Norsk hovedmål skriftlig

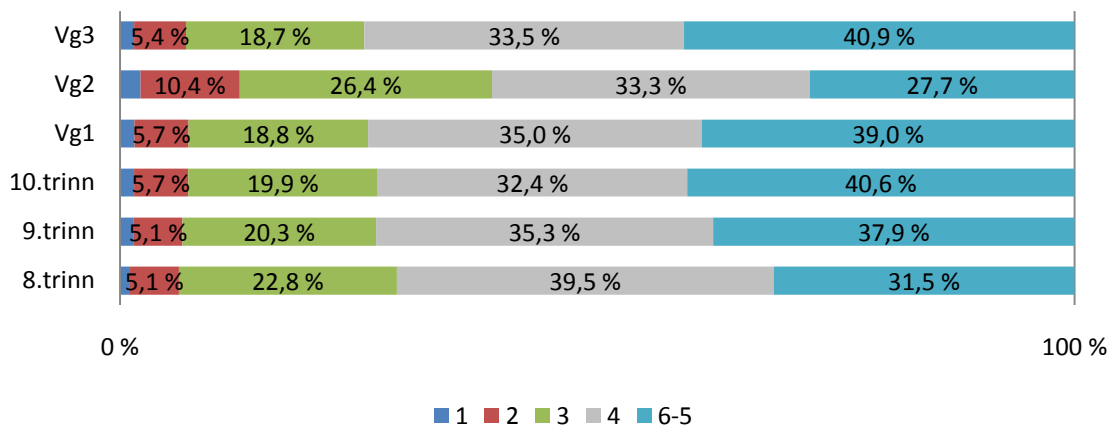
Kilde: Oxford Research AS

Hvilke karakterer fikk du i følgende fag ved siste karakteroppgjør (jul eller sommer)? Matematikk

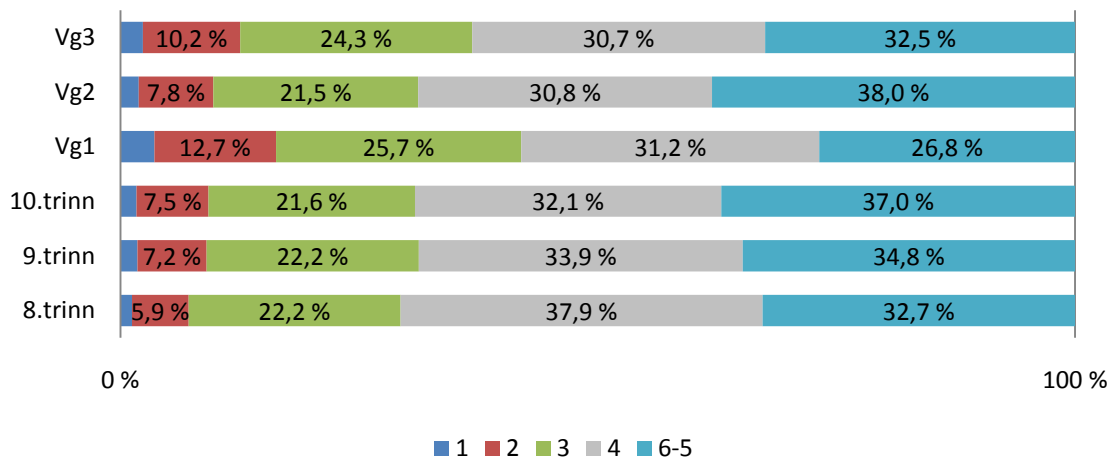
Kilde: Oxford Research AS

Hvilke karakterer fikk du i følgende fag ved siste karakteroppgjør (jul eller sommer)? Samfunnsfag

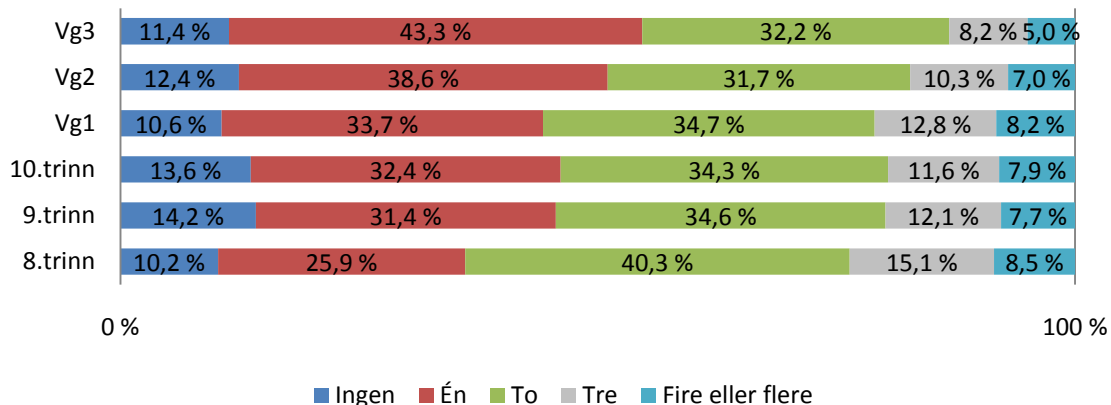
Kilde: Oxford Research AS

Hvilke karakterer fikk du i følgende fag ved siste karakteroppgjør (jul eller sommer)? Naturfag

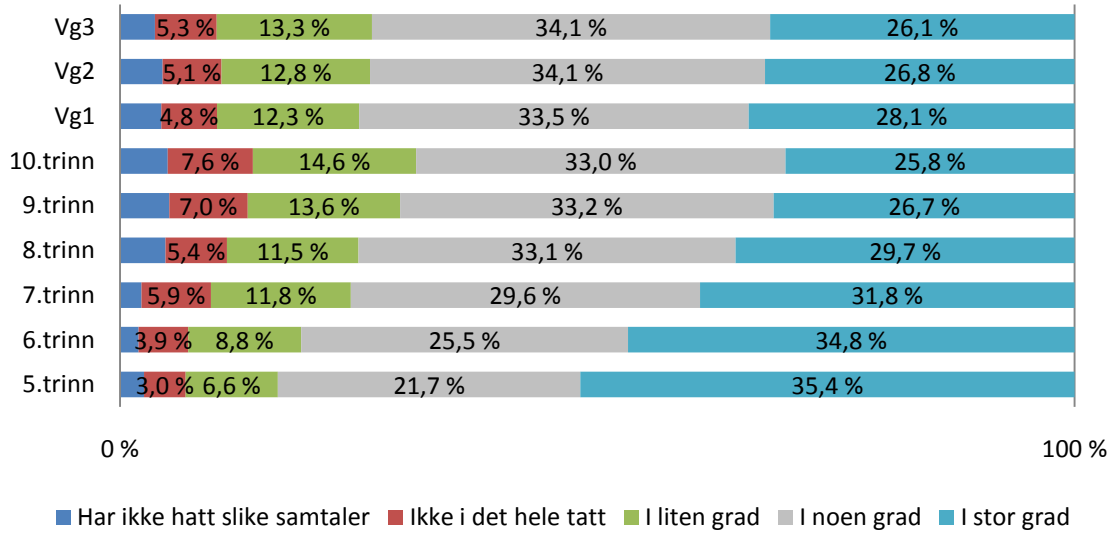
Kilde: Oxford Research AS

Hvor mange planlagte samtaler om din faglig utvikling har du hatt med din kontaktlærer/faglærer dette skoleåret?

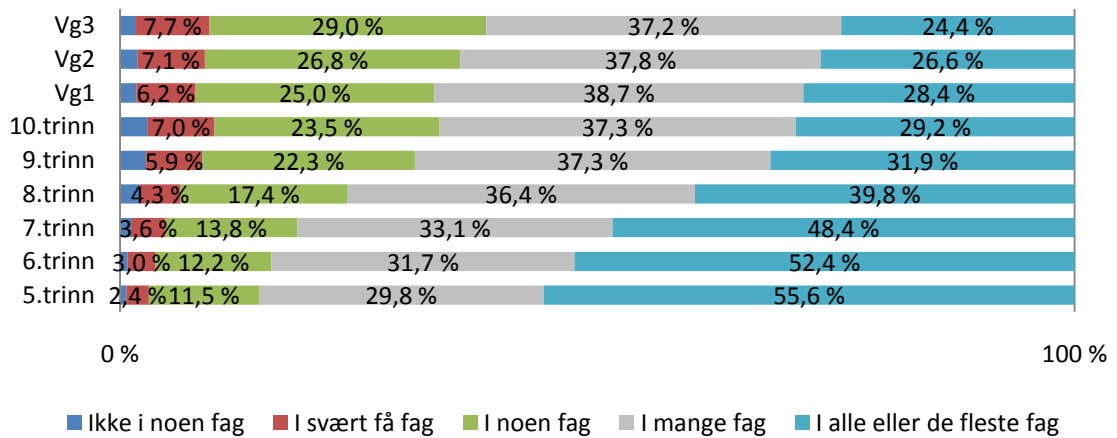
Kilde: Oxford Research AS

Synes du at slike samtaler med læreren er nyttig?

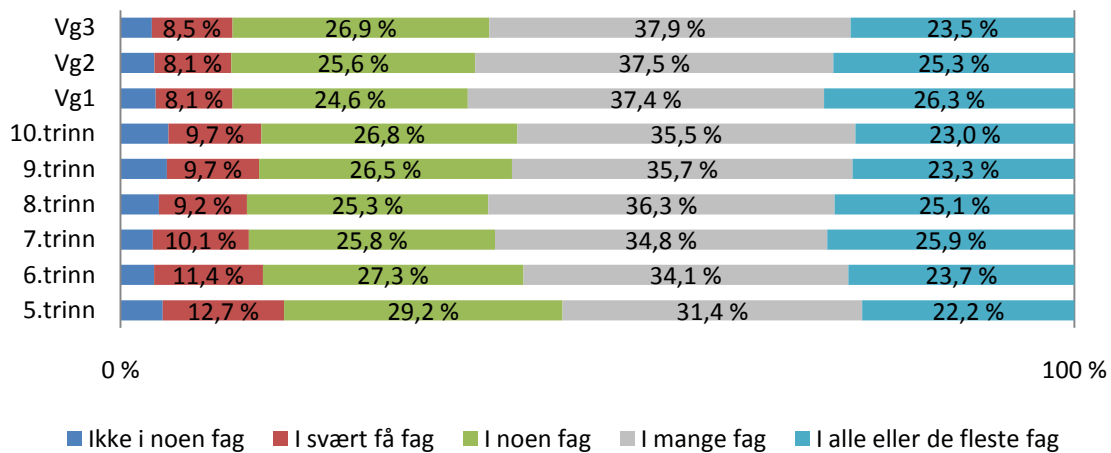

Kilde: Oxford Research AS

Får du støtte og hjelp i fagene når du trenger det... fra læreren?

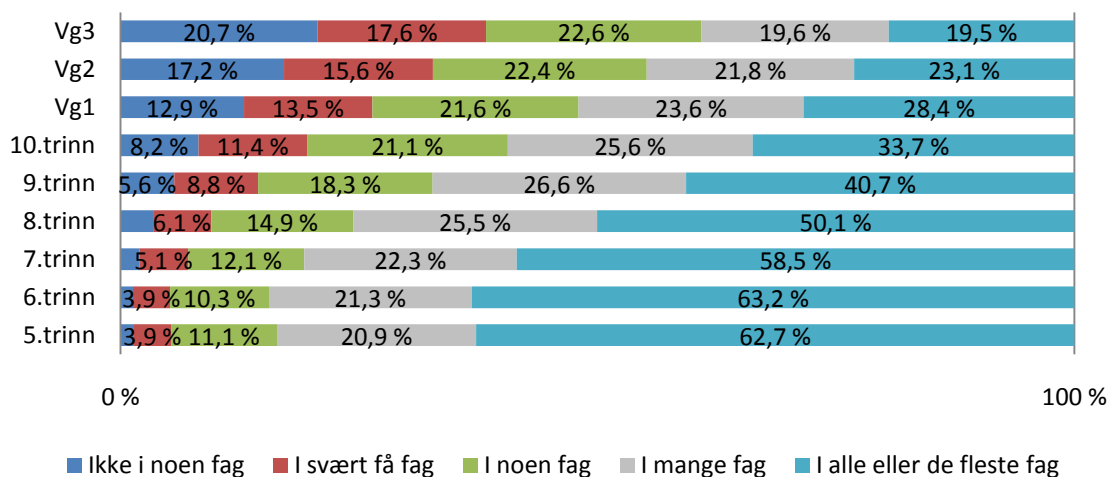

Får du støtte og hjelp i fagene når du trenger det... fra elever i gruppa/klassen?

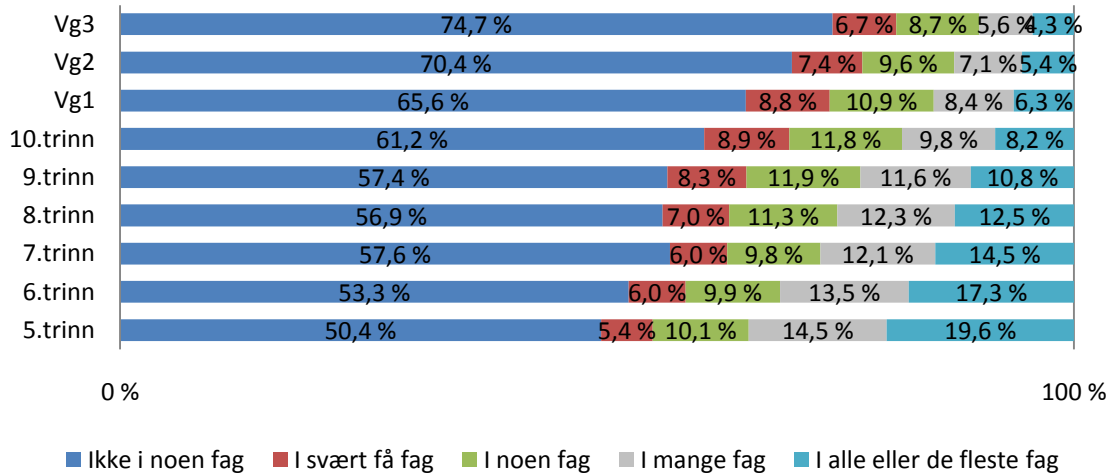
Kilde: Oxford Research AS

Får du støtte og hjelp i fagene når du trenger det... hjemmefra?

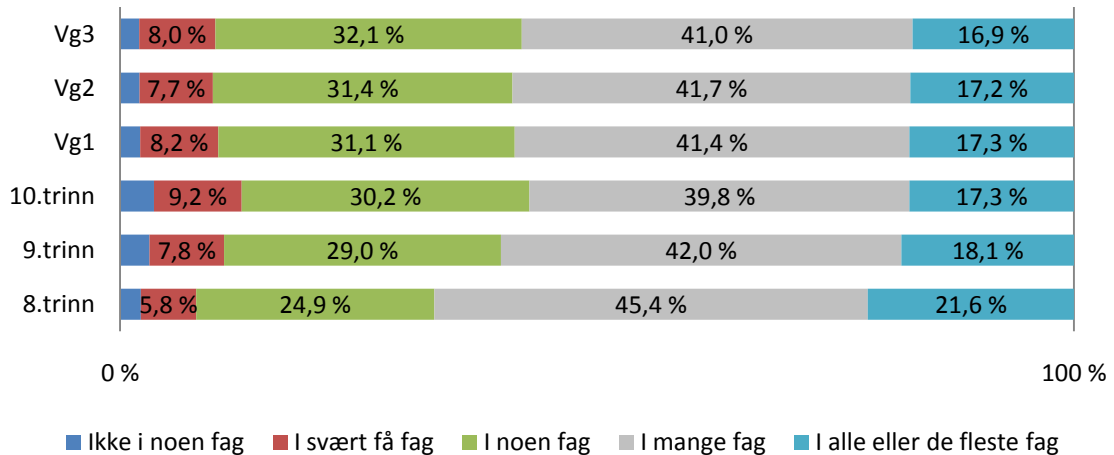
Kilde: Oxford Research AS

Får du støtte og hjelp i fagene når du trenger det... fra organisert leksehjelp?

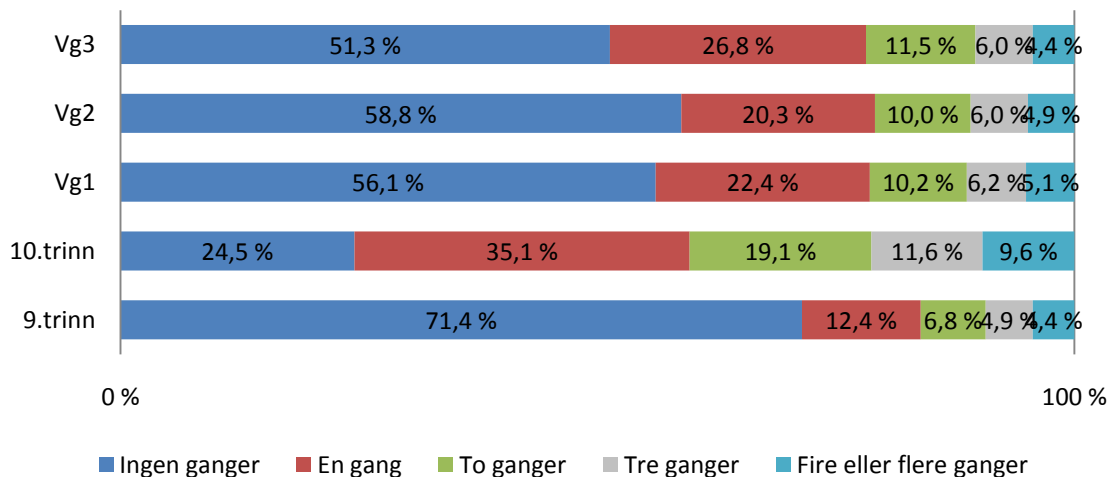
Kilde: Oxford Research AS

I hvor mange fag synes du at undervisningen/opplæringen er tilpasset ditt nivå?

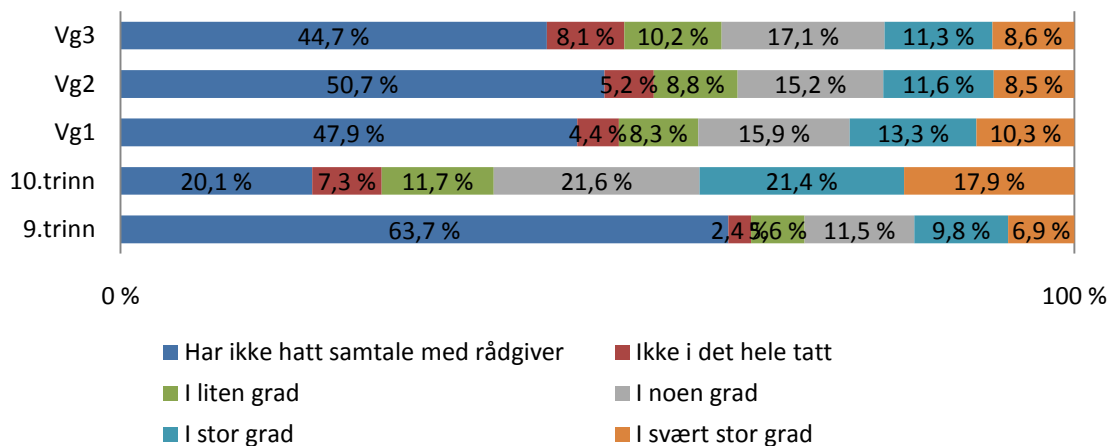
Kilde: Oxford Research AS

Har du hatt samtale med rådgiver på skolen om hvilke yrker som kan passe for deg?

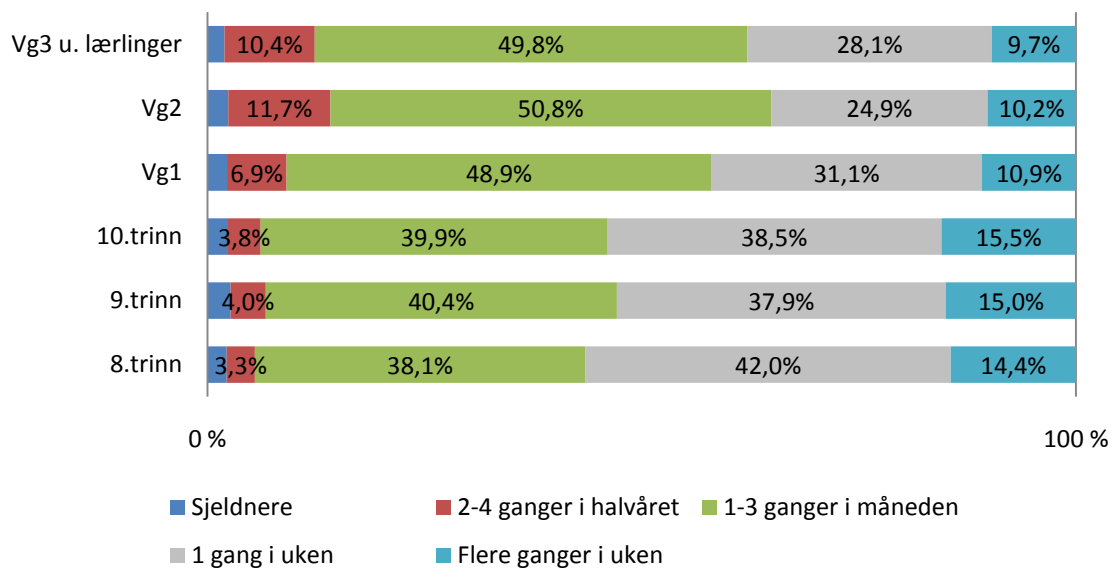
Kilde: Oxford Research AS

Synes du samtaler med rådgiver har vært nyttige?

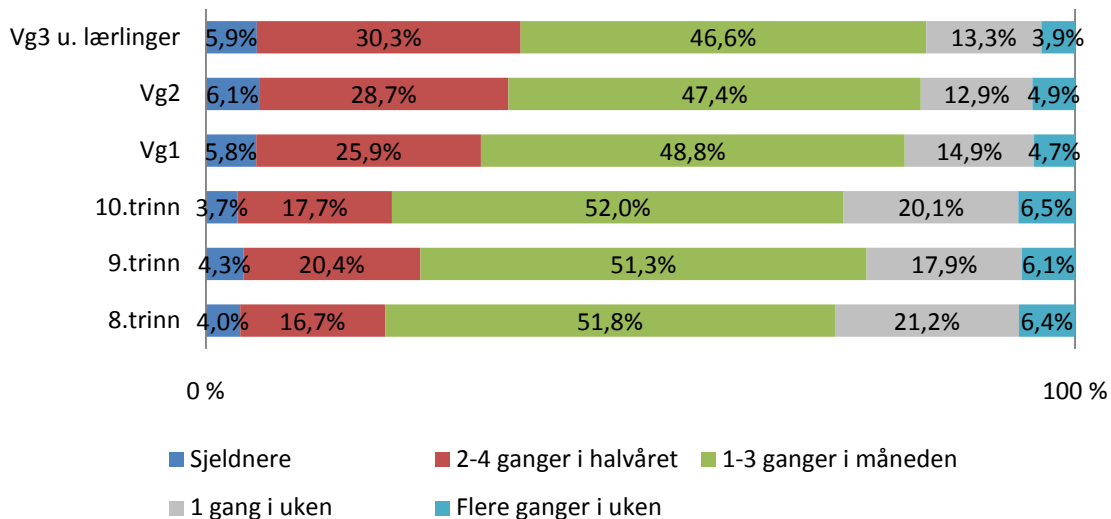
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte vurderes arbeidet ditt ved hjelp av skriftlige prøver?

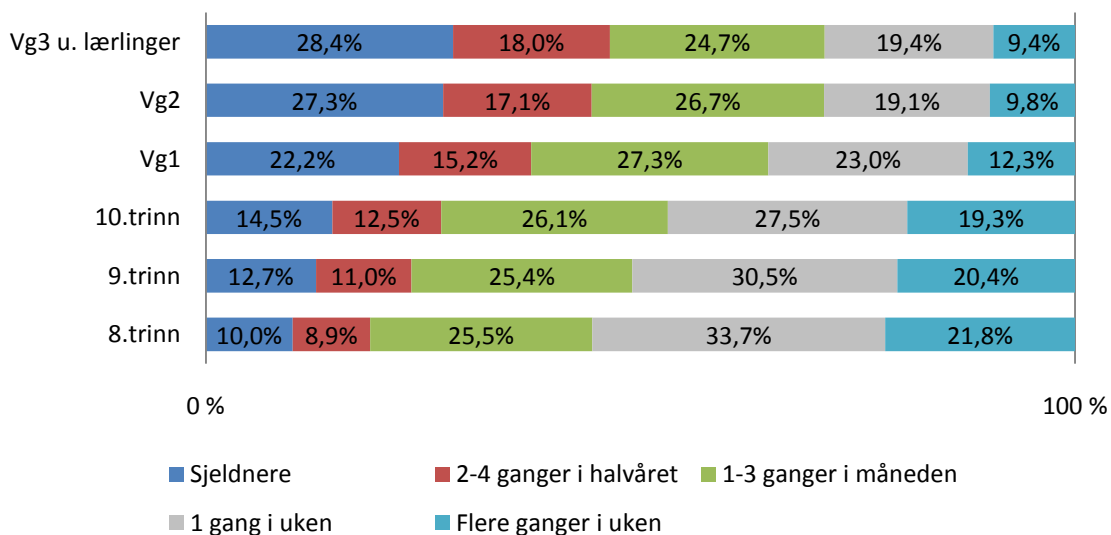
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte vurderes arbeidet ditt ved hjelp av muntlig presentasjon?

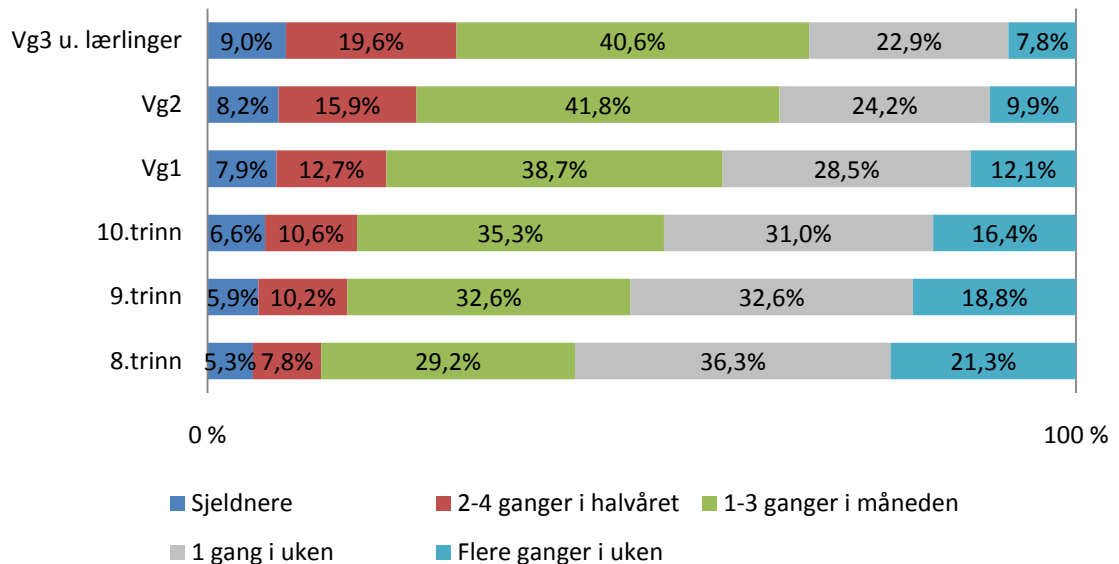
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte vurderes arbeidet ditt ved hjelp av leksehøring?

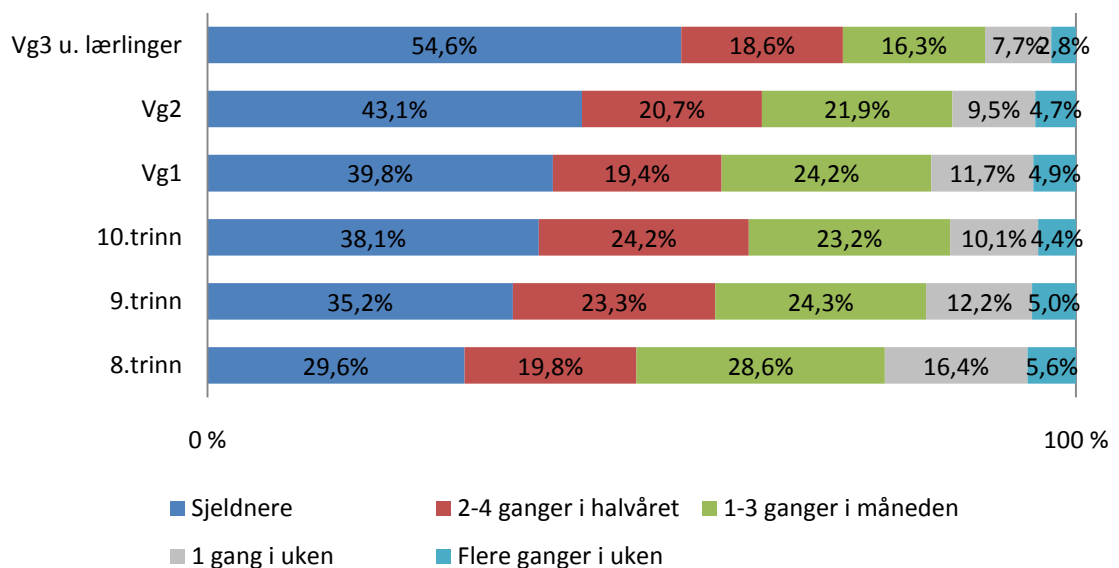
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte vurderes arbeidet ditt ved hjelp av innlevering av hjemmearbeid (skriftlig lekse)?

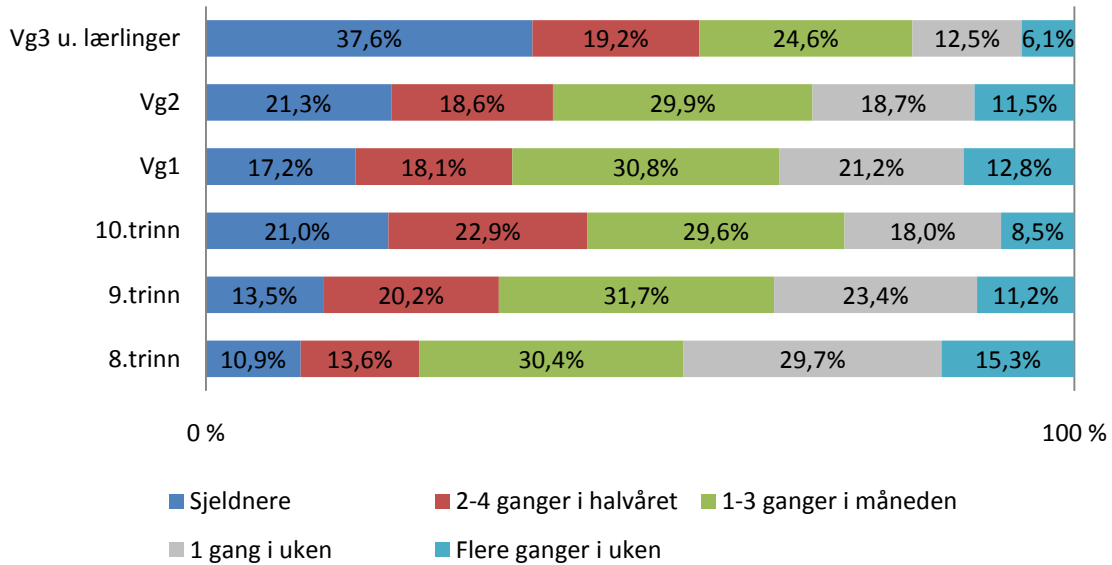
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte vurderes arbeidet ditt ved hjelp av mapper?

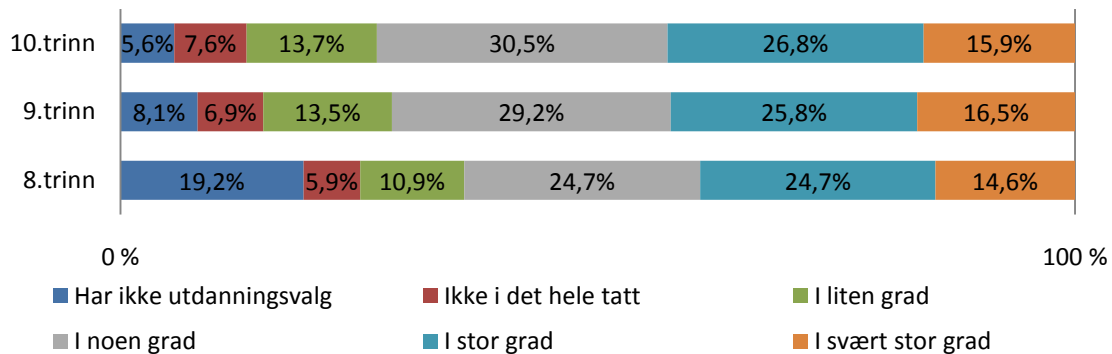
Kilde: Oxford Research AS

Hvor ofte vurderes arbeidet ditt ved hjelp av praktiske oppgaver?

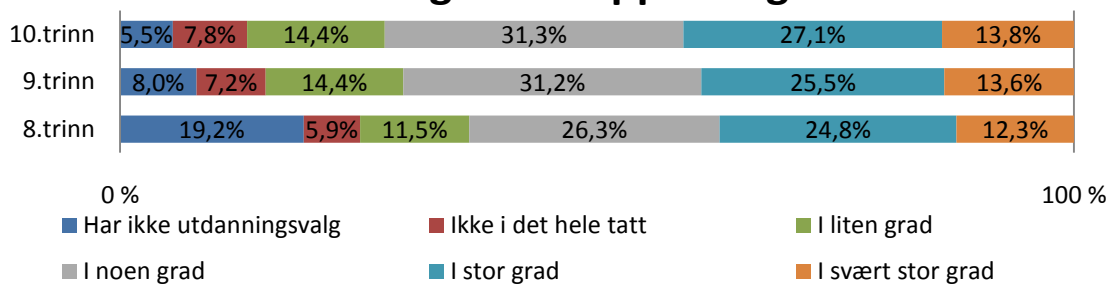
Kilde: Oxford Research AS

Faget utdanningsvalg. Hjelper faget utdanningsvalg deg til å få mer oversikt over utdanningsmulighetene som finnes i videregående opplæring?

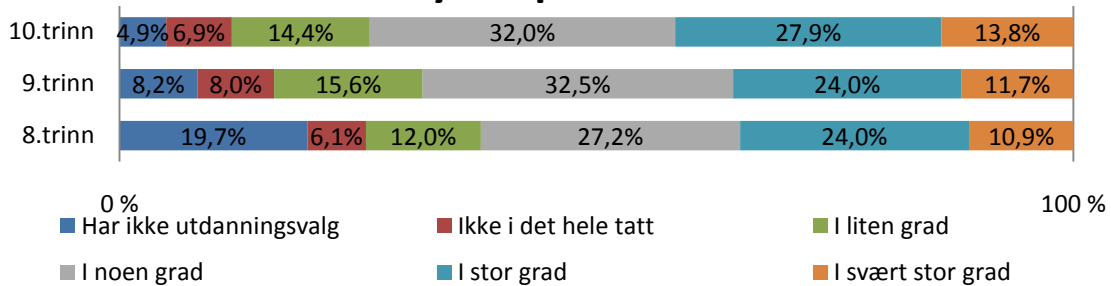
Kilde: Oxford Research AS

Faget utdanningsvalg. Hjelper faget utdanningsvalg deg til å kunne velge riktig utdanningsprogram i videregående opplæring?

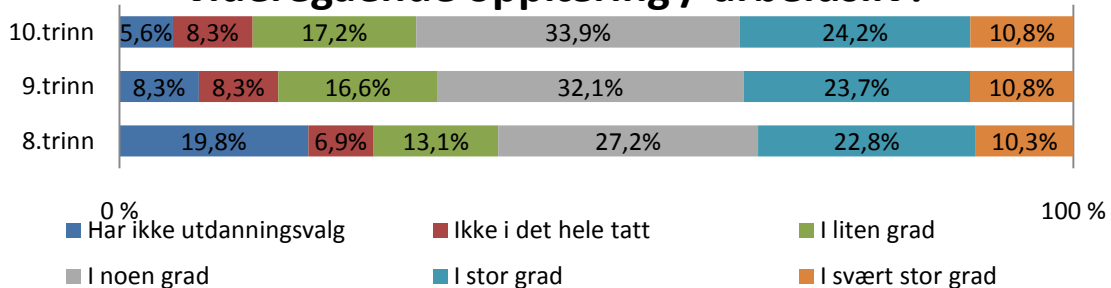
Kilde: Oxford Research AS

Faget utdanningsvalg. Hvor fornøyd var du med den veiledningen du har fått om dine videre utdannings- og yrkesplaner?

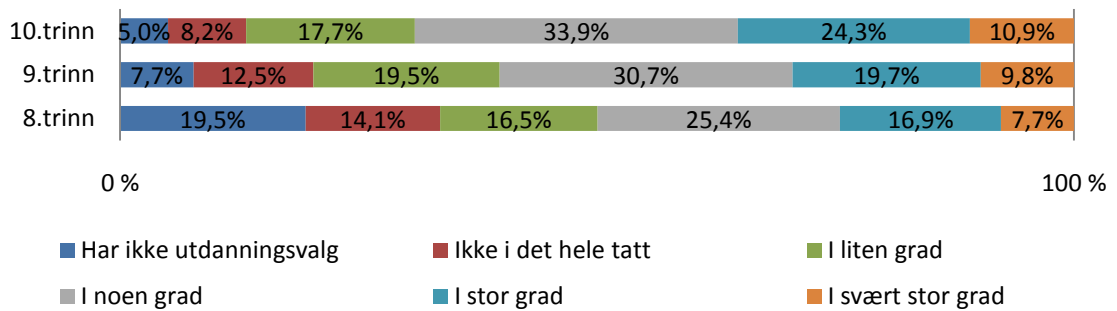
Kilde: Oxford Research AS

Faget utdanningsvalg. Får du i faget utdanningsvalg erfaring med innhold, arbeidsmåter og oppgaver fra videregående opplæring / arbeidsliv?

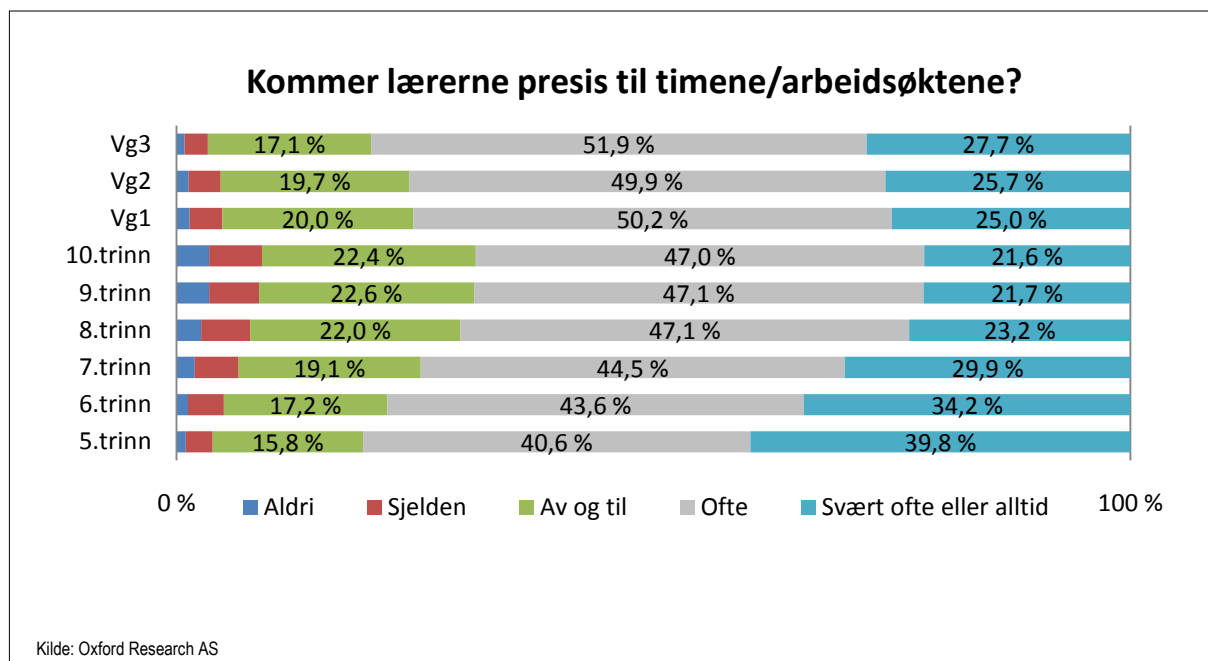
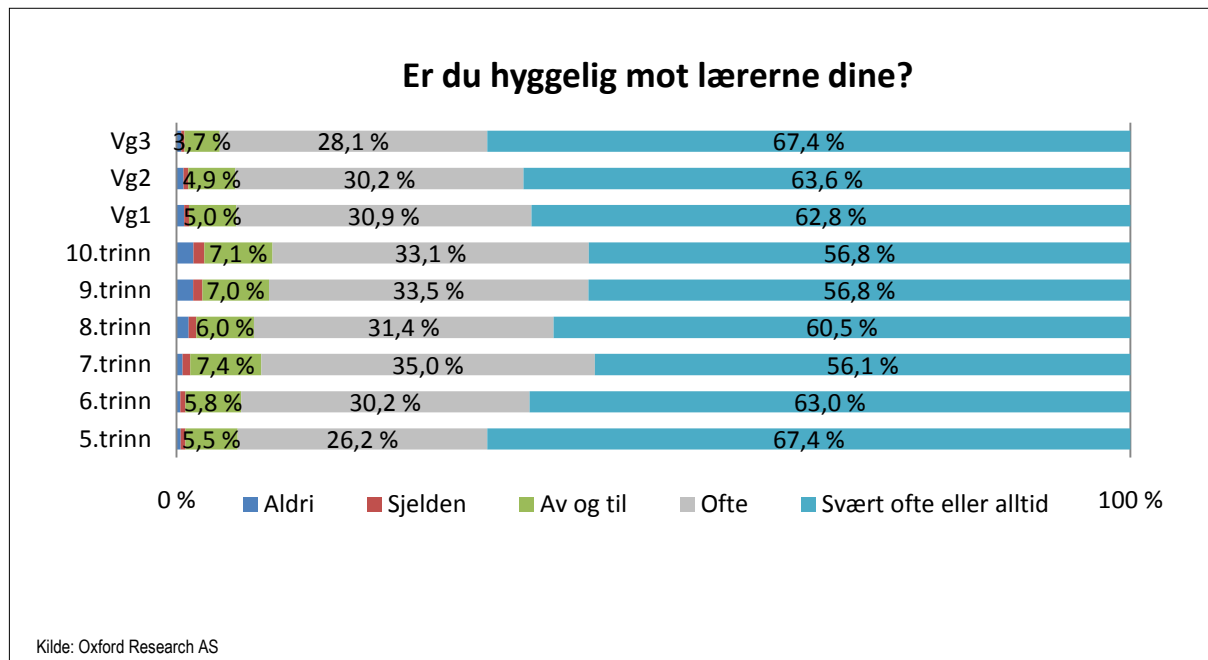
Kilde: Oxford Research AS

Faget utdanningsvalg. I hvilken grad har du fått prøve ut dine ønsker?

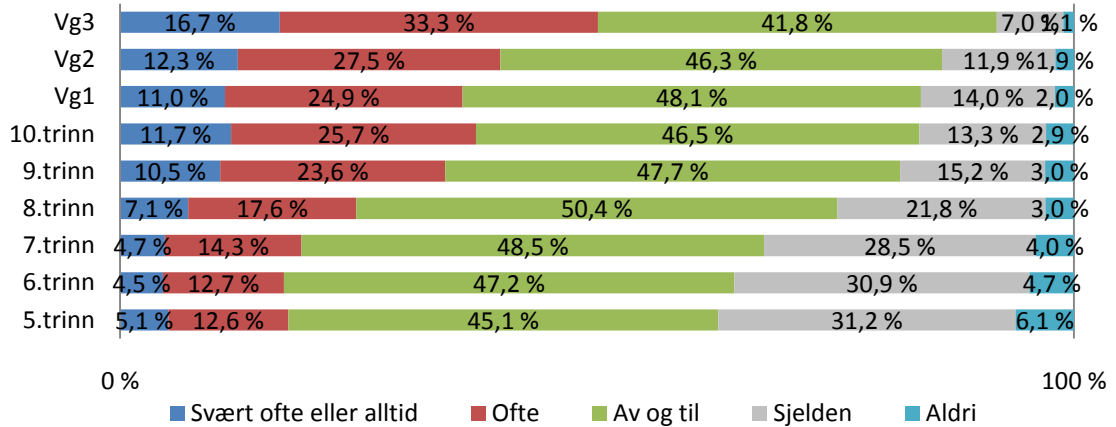

Kilde: Oxford Research AS

Spørsmål arbeidsmiljø

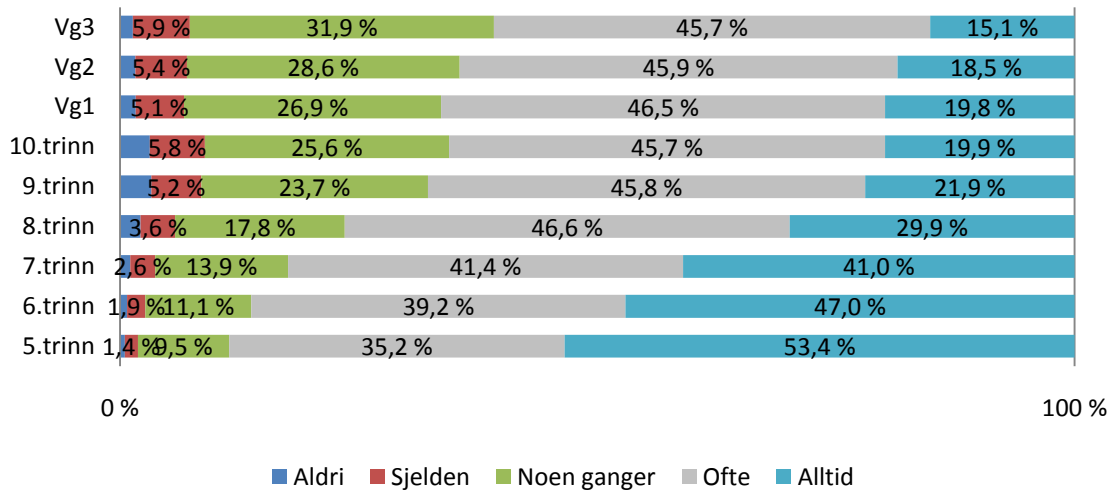

Kommer elevene i din gruppe/klasse for sent til timene?

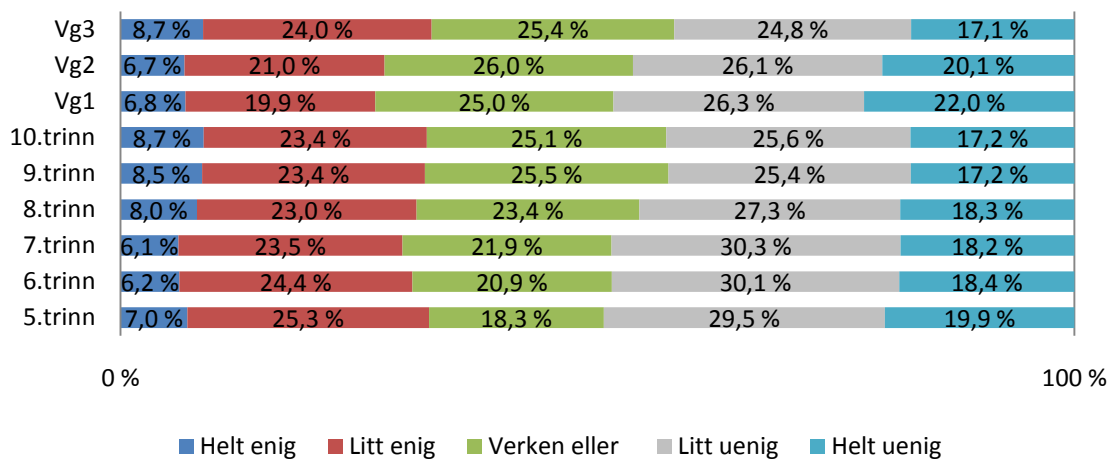
Kilde: Oxford Research AS

Får du god støtte og hjelp av læreren hvis det er noe du ikke forstår?

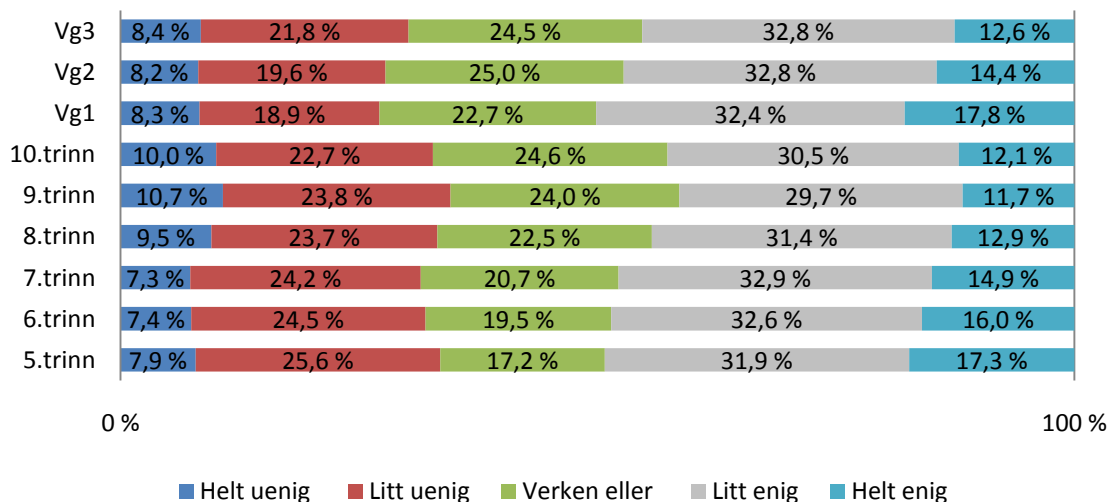
Kilde: Oxford Research AS

Jeg blir ofte forstyrret av andre elever når jeg arbeider på skolen.

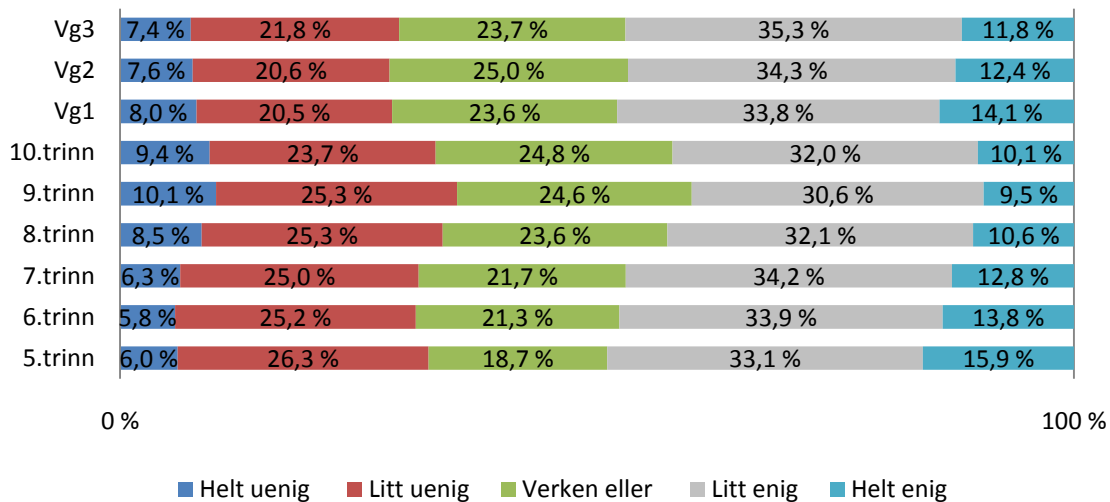
Kilde: Oxford Research AS

Det er god arbeidsro i timene.

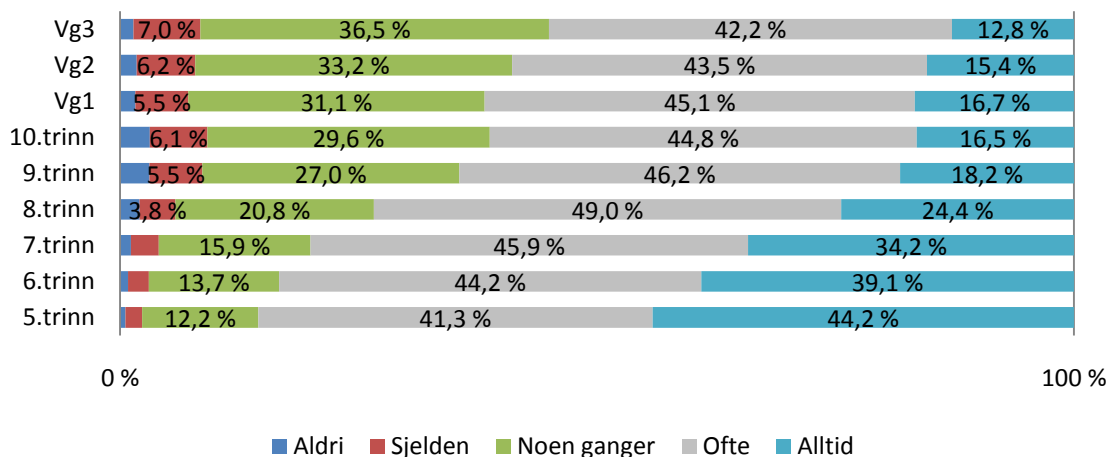
Kilde: Oxford Research AS

Elevene er stille og hører etter når læreren snakker.

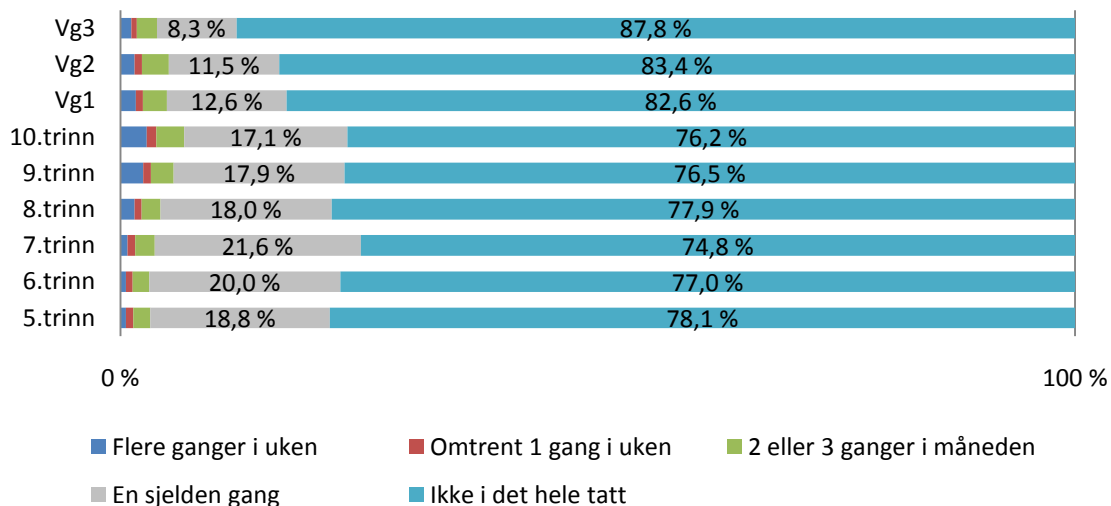
Kilde: Oxford Research AS

Får du god hjelp og støtte av læreren hvis det er noe du ikke greier på egen hånd?

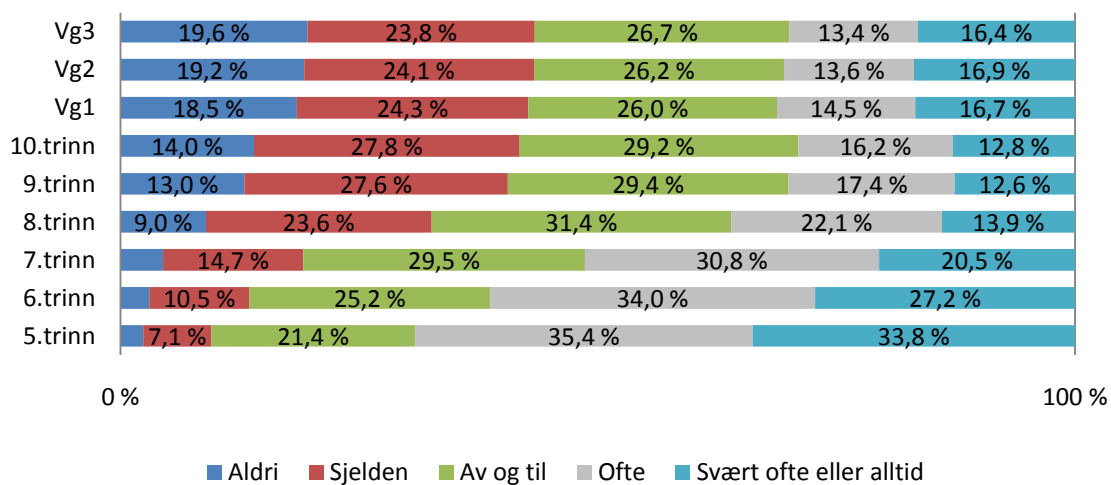
Kilde: Oxford Research AS

Har du selv vært med på å mobbe en eller flere elever på skolen de siste månedene?

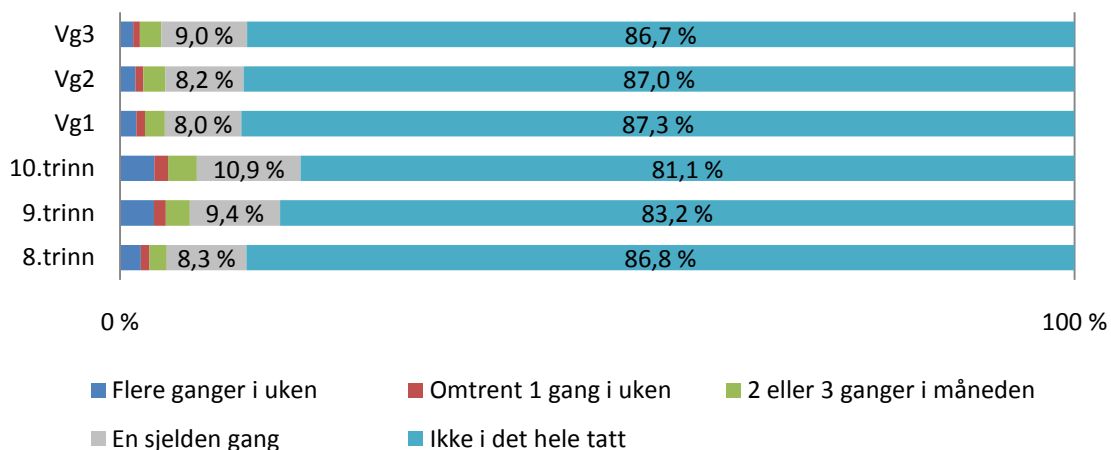
Kilde: Oxford Research AS

Pleier elevene å si fra til lærerne hvis noen blir mobbet?

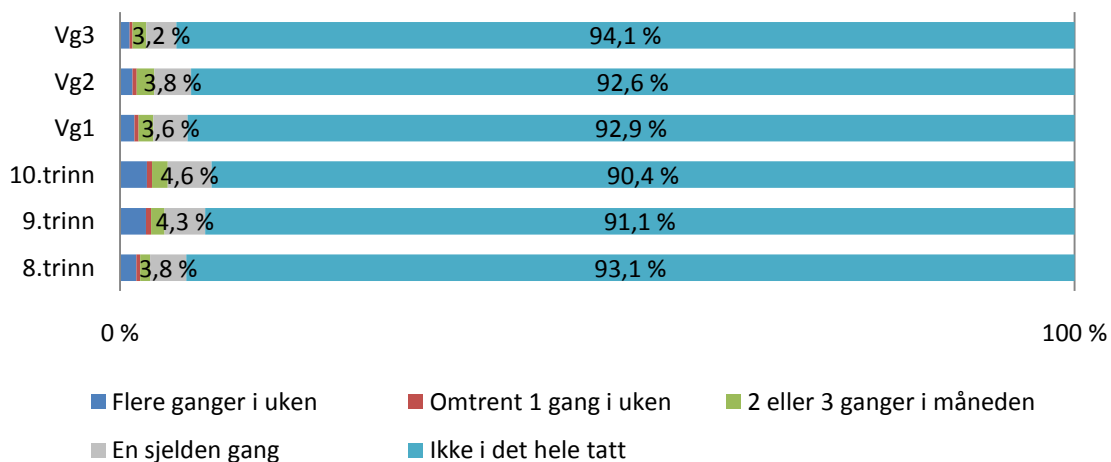
Kilde: Oxford Research AS

Er du blitt utsatt for urettferdig behandling/diskriminering på skolen på grunn av... kjønn?

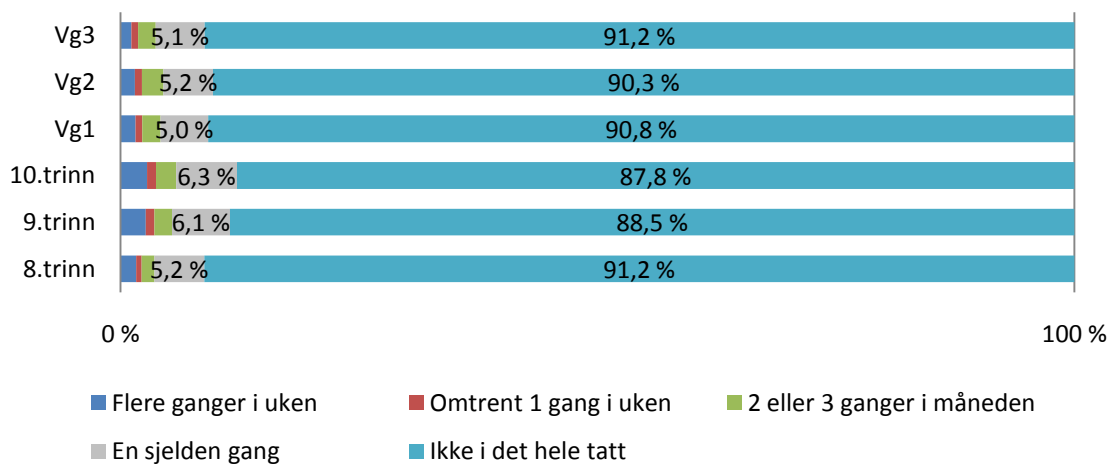
Kilde: Oxford Research AS

Er du blitt utsatt for urettferdig behandling/diskriminering på skolen på grunn av... funksjonshemming?

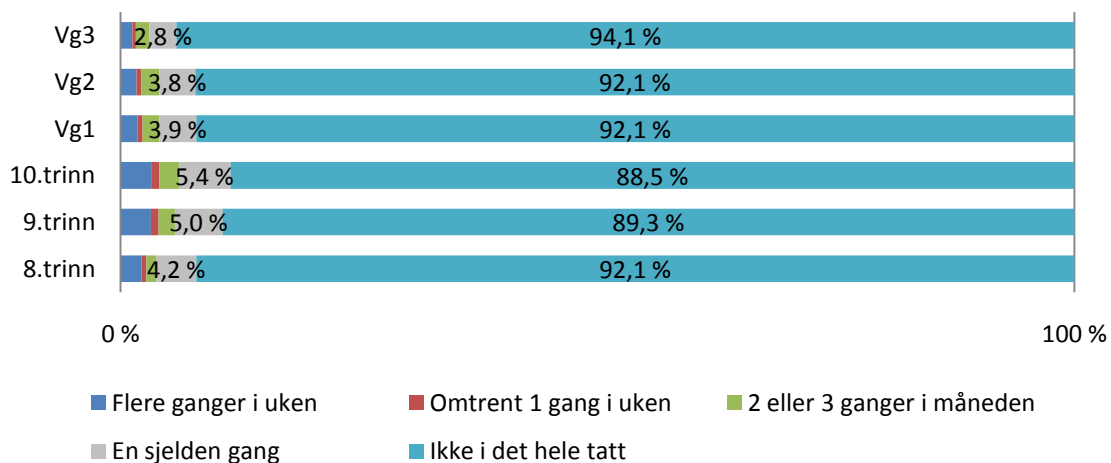
Kilde: Oxford Research AS

Er du blitt utsatt for urettferdig behandling/diskriminering på skolen på grunn av... religion eller livssyn?

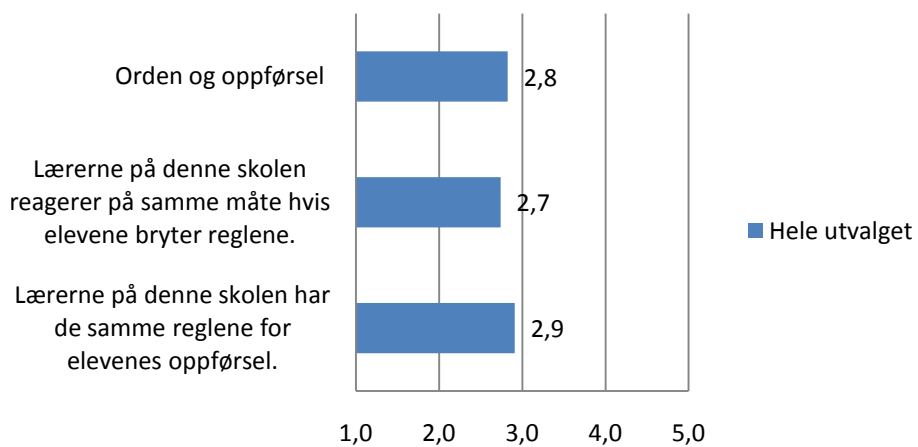
Kilde: Oxford Research AS

Er du blitt utsatt for urettferdig behandling/diskriminering på skolen på grunn av... seksuell orientering?

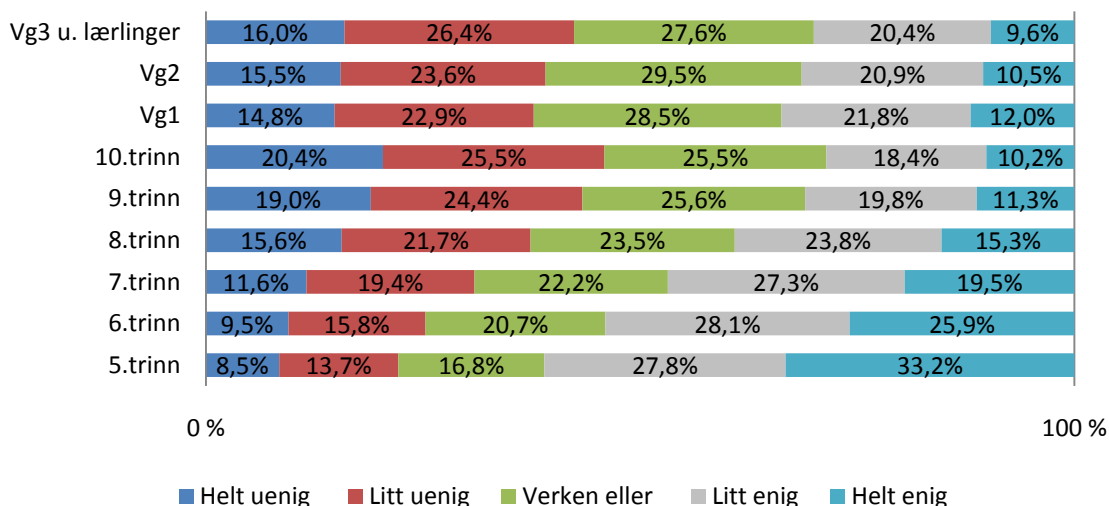
Kilde: Oxford Research AS

Orden og oppførsel

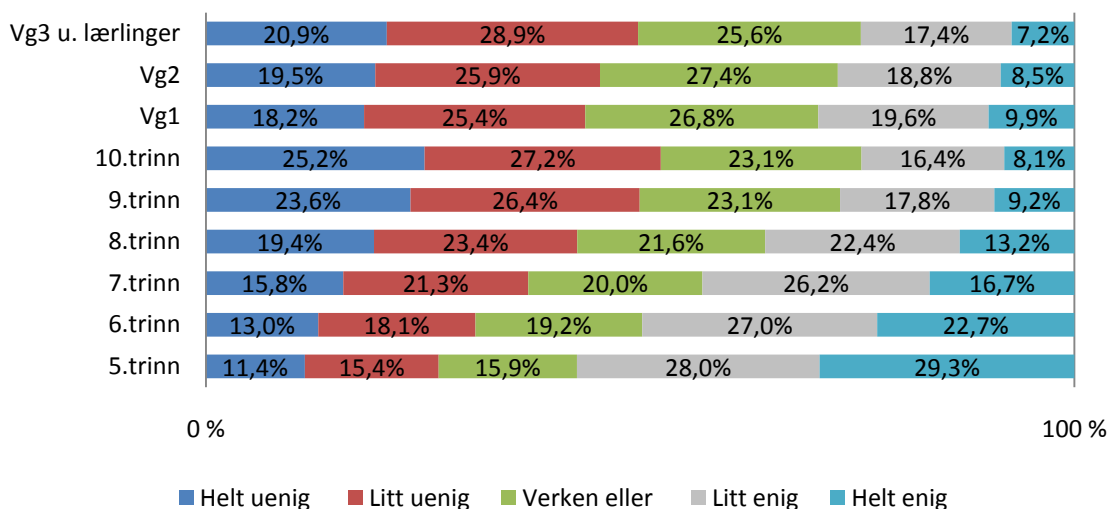
Kilde: Oxford Research AS

Lærerne på denne skolen har de samme reglene for elevenes oppførsel

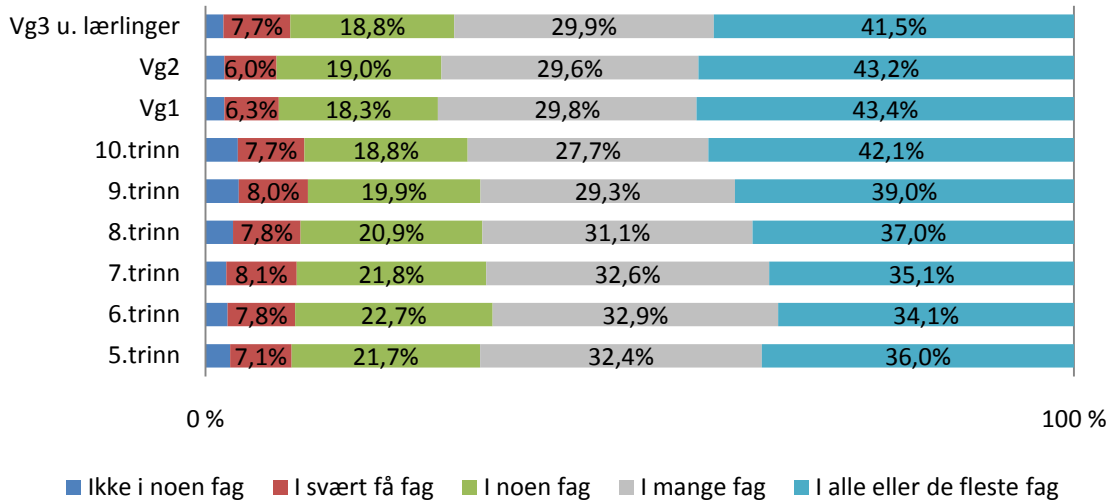
Kilde: Oxford Research AS

Lærerne på denne skolen reagerer på samme måte hvis elevene bryter reglene

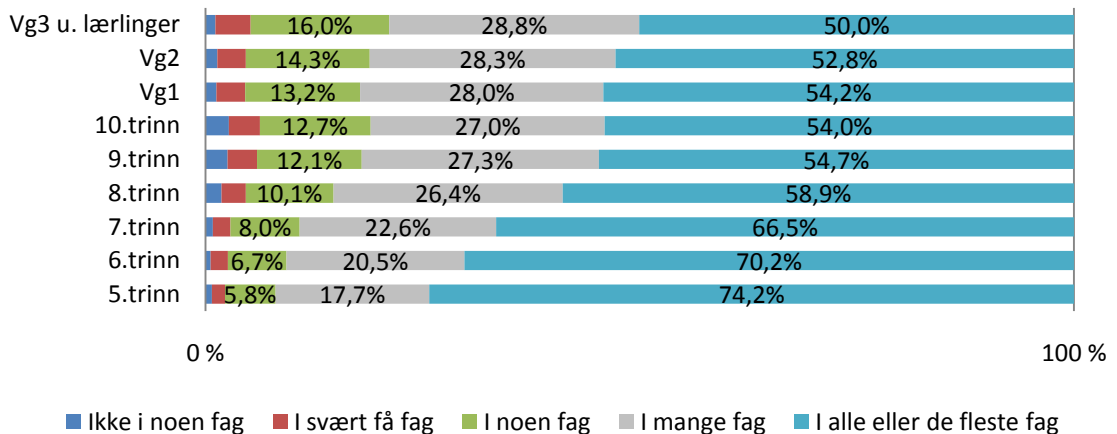
Kilde: Oxford Research AS

I skoletimene tør jeg å si hva jeg mener

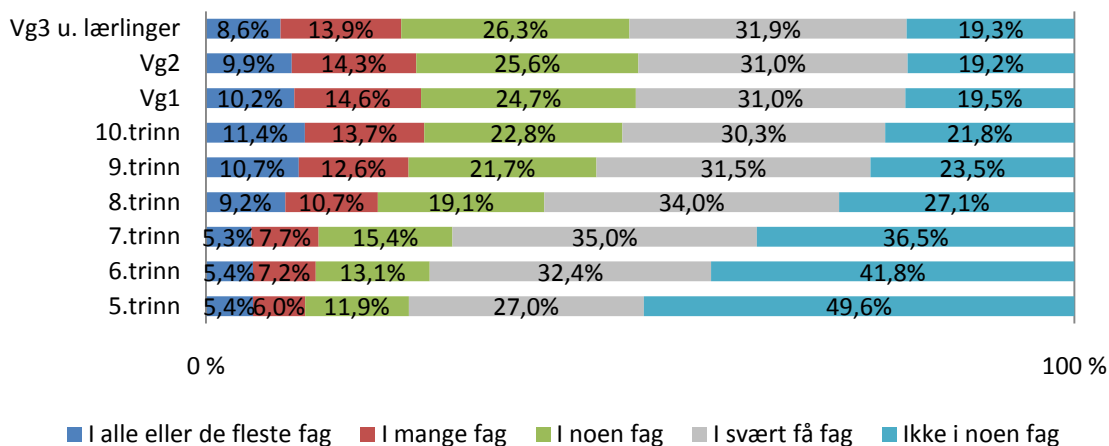
Kilde: Oxford Research AS

Jeg tør å spørre lærer om hjelp når det er noe jeg ikke forstår

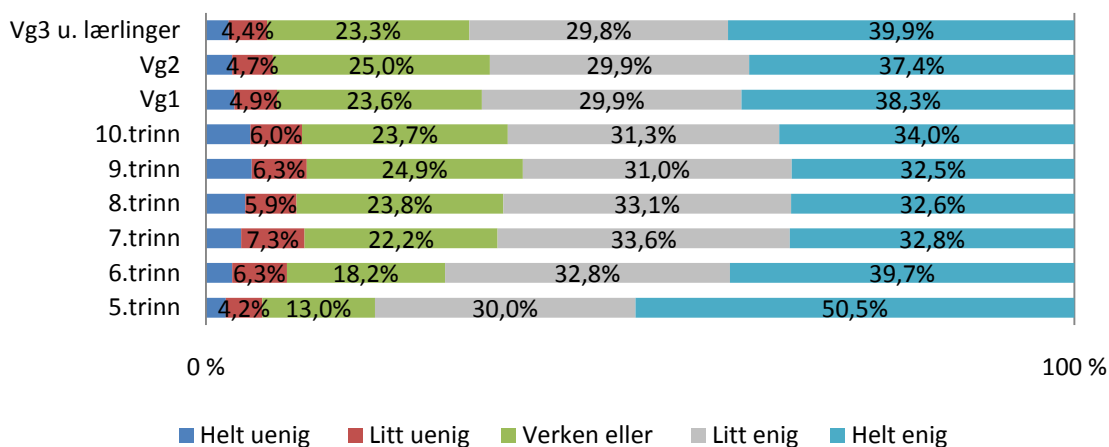
Kilde: Oxford Research AS

I timene later jeg som om jeg forstår mer enn jeg egentlig gjør

Kilde: Oxford Research AS

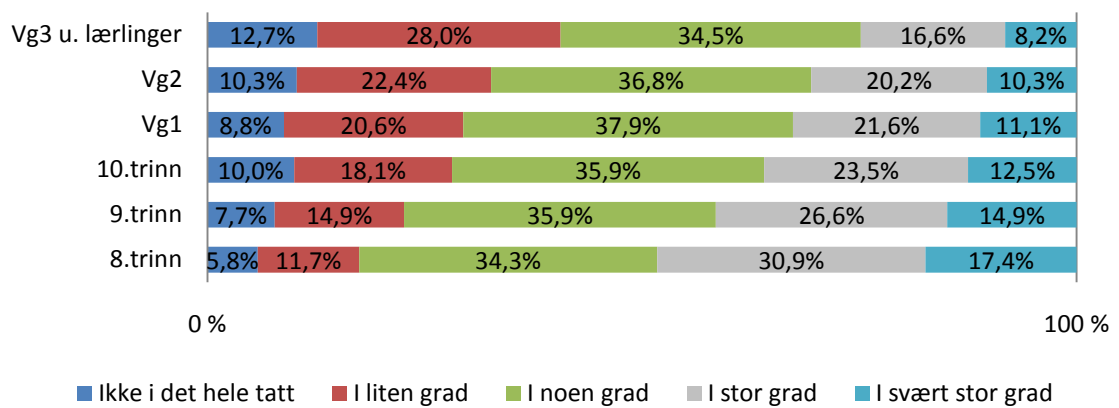
I klassen min synes vi det er fint å være flinke på skolen

Kilde: Oxford Research AS

Tilleggsspørsmål elevmedvirkning

Oppmuntrer lærerne til at elevene kan delta i elevrådsarbeid og annet arbeid som tillitsvalgt?

Kilde: Oxford Research AS

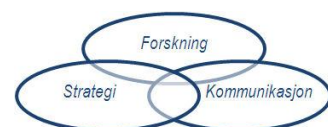
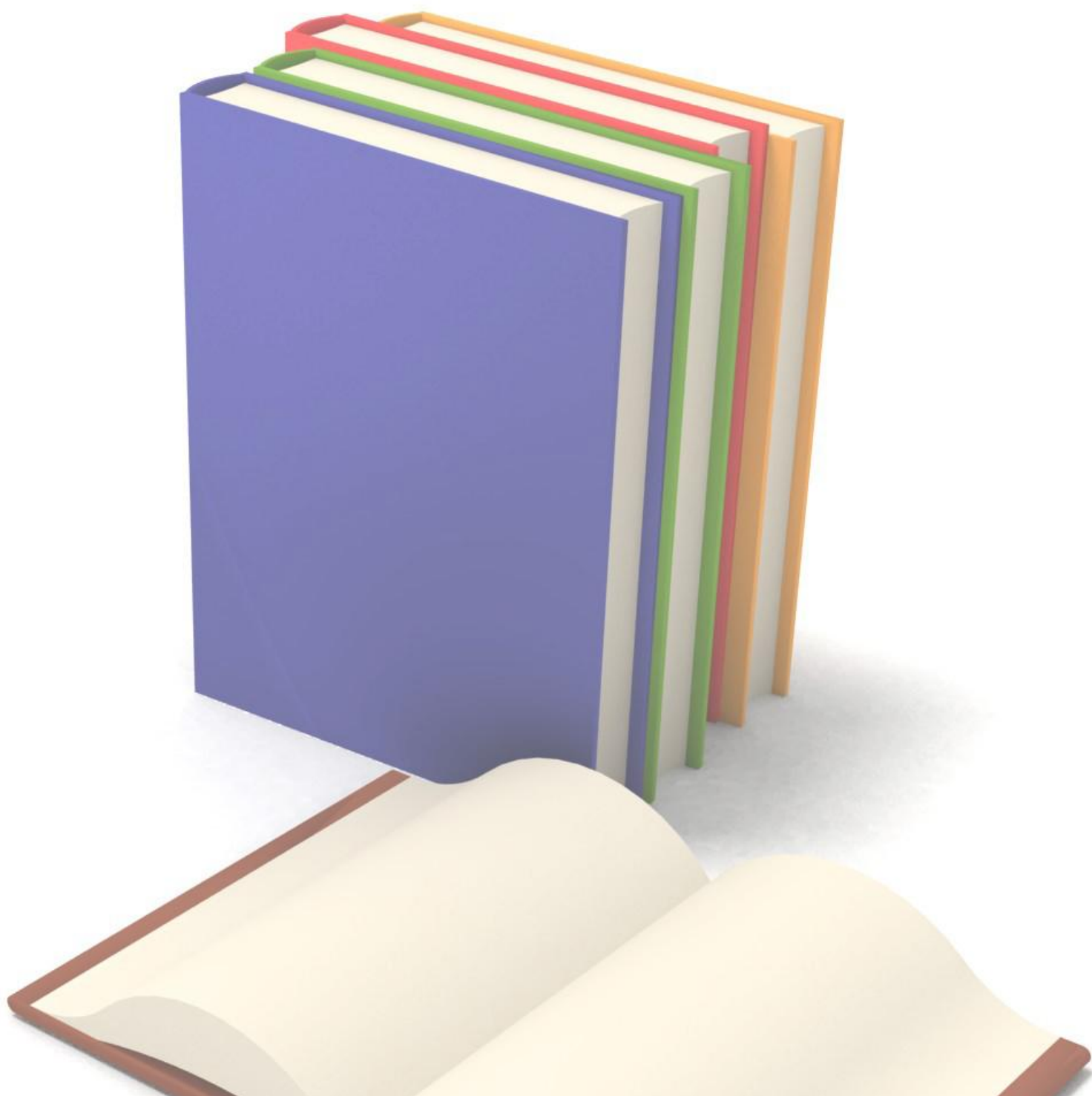
Vedlegg 3

Tabell 24: Hvem opplever elevene seg diskriminert av? 2007

	diskrimi- nert/urettferdig beh.av elever i grup- pa/klassen 2 eller 3 ganger i mnd eller mer	diskrimi- nert/urettferdig beh. av andre elever på skolen 2 eller 3 gang- er i mnd eller mer	diskrimi- nert/urettferdig beh. av en eller flere lære- re 2 eller 3 ganger i mnd eller mer	diskrimi- nert/urettferdig beh. av andre voksne på skolen 2 eller 3 gang- er i mnd eller mer
Diskriminert/urettferdig behandlet 2 eller 3 ganger i mnd eller mer, pga nasjonalitet	48,9 %	48,9 %	53,2 %	48,6 %
Kilde: Oxford Research AS				

Tabell 25: Hvem opplever elevene seg diskriminert av? 2010

	diskrimi- nert/urettferdig beh.av elever i grup- pa/klassen 2 eller 3 ganger i mnd eller mer	diskrimi- nert/urettferdig beh. av andre elever på skolen 2 eller 3 gang- er i mnd eller mer	diskrimi- nert/urettferdig beh. av en eller flere lære- re 2 eller 3 ganger i mnd eller mer	diskrimi- nert/urettferdig beh. av andre voksne på skolen 2 eller 3 gang- er i mnd eller mer
Diskriminert/urettferdig behandlet 2 eller 3 ganger i mnd eller mer, pga nasjonalitet	53,1 %	53,5 %	55,2 %	52,2 %
Kilde: Oxford Research AS				

Oxford Research AS, Kjølita 42, 4630 Kristiansand, Norge, Tlf. 40 00 57 93, www.oxford.no